זהר חדש

פרשת יתרו

מאמר למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

א) א) **אנכי ה׳ אלהיך, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חברייא מרשב״י, וא״ל, אית** א **לי למשאל שאילתא חדא מינך,** ב **ומכשכשא לי בלבאי, ואנא דחיל מלמשאל מינך. ואמינא, אי נשאל, דחילנא דילמא איתענש. אי לא נשאל, משבשא** ג **לי בלבאי. א״ל ר״ש, אימא.**

ב) **א״ל האי דקב״ה מדכר להון לישראל בכל אתר ואתר, אנכי ה׳ אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים.** ב) **אני ה׳ אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. מאי רבותא** ד **אוליף הכא. תנאה שלים הוא, הדא** ה **הוא דאמר לאברהם,** ג) **כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. א״כ, למה לאדכרא להון מילתא דא בכל אתר ואתר.**

מסורת הזהר

א) (שמות כ) לך רמט שמות עו יתרו שעה שפה שצה תצ תקי בהשמטות ח״ב ד׳ רעו. ד״י ויקרא קעט קדושים עט בהר עו ואתחנן מא ת״ז ת״ל ד׳ עד. תל״ב ד׳ עו. תל״ט עט. תס״ג ד׳ צד: ז״ח ויצא אות ד ד׳ מא ט״ד מד ט״ב. ב) (ויקרא יט).

ג) (בראשית טו) לך תלז וישב קצה מקץ סז שמות כב אמור רלט ת״ז תל״ב ד׳ עו. תל״ט ד׳ עט:

חלופי גרסאות

א נוסח אחר ל״ג לי (דפוס מינקאטש). ב נ״א ומשבשא (דפוס סאלוניקי קראקא). ג נ״א ל״ג לי (דפוסים ראשונים). ד נ״א אלפא (דפוסים ראשונים). ה נ״א ל״ג הוא (דפוס מינקאטש).

הסולם

מאמר

מאמר למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

א) אנכי ה׳ אלקיך: בפסוק הזה שאל **רבי ייסא הקטן מן החברים, מרשב״י, וא״ל יש לי לשאל שאלה אחת ממך, ודופקת לי בלבי, ואני ירא לשאול ממך. ואני אומר, אם אשאל אני מפחד אולי אענש. ואם לא אשאל, נבוך אני בלבי. א״ל ר״ש אמור. משבשא,** הוא מלשון **משובשת בגייסות (יבמות קכ״ב).**

(דפו״י דף ל״א טור א׳)

למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

ב) א״ל האי דקב״ה מדכר וכו׳: **א״ל, זה שהקב״ה מזכיר את ישראל בכל מקום ומקום אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. איזה יתרון מלמדנו בזה. הלא תנאי שלם הוא, זהו שאמר לאברהם, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. א״כ למה לו להזכיר להם הדבר בכל מקום ומקום.**

א״ל

ג) א"ל ת"ח ברי, [ו] קב"ה לא אתני עם אברהם, אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא. דודאי ישראל כד הוו במצרים, אסתאבו, ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, [ז] עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקב"ה, אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין.

ד) ועוד, דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא [ח] עביד טיבותיה וחסדיה עמהון.

ה) ובג"כ תשכח באורייתא, חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא, חסדא דעבד קב"ה עם ישראל, דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו [ט] חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו.

ו) ודא איהו דאנן מנן להו, מיומא טבא דפסחא. ואנן מנן יומי ושבועי, והא איתערו חברייא, מצוה לממני יומי, ומצוה למימני שבועי. כי בכל יומא אפיק לן מחילא דמסאבו, ואעיל לן בחילא דדכיו. [י]

מאמר ואתה תחזה

ז) כ ד) **ואתה תחזה מכל העם, בשית סטרין: בשערא דעל ריש, דאיהי**

מסורת הזהר

ד) (שמות יח) יתרו קצא קעו קפא אחרי מות ריג בנחס שכט ת"ז ת"ו ד' כב. ת"ע ד' קכא: ז"ח ד' לא ט"ב ט"ד.

חלופי גרסאות

ו נ"א מוסיף קב"ה אחזי (דפוס קראקא). ז נ"א אדהו (דפוסים ראשונים). ח נ"א עבד (דפוסים ראשונים). ט נ"א חיילין (דפוסים ראשונים). י בדפוס מונקאטש כתוב כאן עיין תקונא ל"ט. כ נ"א מוסיף עוד לפרשת יתרו (מונקאטש).

ואתה (דפוסים ראשונים) נ"א עוד לפרשת

הסולם

מאמר — למה נזכר ה' פעמים יציאת מצרים

ג) **א"ל ת"ח ברי** וכו': א"ל, בוא וראה בני, הקב"ה לא התנה עם אברהם, אלא שיוציא את ישראל מגלות מצרים, ולא שיוציאם מתחת שעבוד אלהים אחרים. כי ודאי כשישראל היו במצרים, נטמאו וטנפו את עצמם בכל מיני טומאה, עד שהיו שוכנים תחת מ"ט כחות הטומאה. והקב"ה הוציאם מתחת השעבוד של כל אלו הכחות.

ד) **ועוד דאעיל יתהון** וכו': ועוד. שהביאם במ"ט שערי בינה, שכנגדם דשערי טומאה. מה שלא התנה עם אברהם אלא להוציאם ממצרים, והוא עשה טובו וחסדיו עמהם, להוציאם ממ"ט שערי טומאה, ולהכניסם במ"ט שערי קדושה.

ה) **ובג"כ תשכח באורייתא** וכו': ומשום זה תמצא בתורה, חמשים פעמים יציאת

(דפו"י דף ל"א טור א')

מצרים, להראות לכל בני העולם, החסד שעשה הקב"ה עם ישראל, שהוציאם מאלו כחות הטומאה, והביאם לתוך כחות הטהרה, שהם חמשים שערי בינה.

ו) **ודא איהו דאנן** וכו': וזה הוא שאנו סופרים אותם, מ"ט שערי בינה, מיום טוב של פסח עד חג השבועות. ואנו סופרים ימים ושבועות, והנה העירו החברים, שמצוה לספור ימים, ומצוה לספור שבועות. כי בכל יום הוציאנו מכח הטומאה והביאנו כנגדו לכח הטהרה.

מאמר ואתה תחזה

ז) **ואתה תחזה מכל העם**: הינו שיחזה בשש בחינות, שהן, בשערות שעל הראש שהן מתתקנות על האזנים, במצח ובקוים שעל המצח

מתתקנא על אודנין. במצחא, בשרטוטין דמצחא. בעינין, ובקריצין דעל עיינין. באנפין, ובדיוקנא דאנפין. בחוטמא, דאיהי מתתקנא באורח מישר על פומא. בגופא, בקומה דיליה, ובשיעורא דיליה לכל סטר, לד׳ סטרין ולעילא ותתא. האי איהו תיקונא דאדם.

ח) ולזמנין איתקרי אריה, ולזמנין איהו דיוקנא דשור, ולזמנין דיוקנא דנשר.

ט) וכען צריך לפרשא, כיון דאיהו ייחוד דקב״ה בספירן, ׳ אמאי אתקריאו בדיוקנא דאדם, ובדיוקנא דאריה, ובדיוקנא דשור, ובדיוקנא דנשר.

י) אלא ודאי בזמנא דבעי למיעבד עבידתיה, ולאנהגא לישראל מ דאתקריאו במזלא דאדם, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אדם, ואתקרי הוא אדם. ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל נ לאינון דאתקריאו במזלא דאריה, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אריה. והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור. וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר. ובגוונא דא שכינתיה.

יא) ובג״כ אתקרי קב״ה באלין שמהן, וכל חילין *) דילהון. לית אתר, ולית בריה בעלמא, דלא שליט שמיה עליה, ואתקריאו בשמיה. כגוונא דא דיוקנא דאדם, ׳ שרייא ברישא. ה׳ ה׳ בעשר אצבען, ו׳ בגופא. וכגוונא דא בנשר, ׳ על רישיה ה׳ ה׳ על גדפוי. ו׳ על גופיה. והכי בכל חיה וחיה. וכן בכל מלאך ומלאך.

חלופי גרסאות

ל נ״א ל״ג אמאי (שאלוניקי קראקא). מ נ״א לאינון (קראקא). נ נ״א ל״ג לאינון (מונקאטש).

מאמר **הסולם** ואתה תחזה

המצח, בעינים ובשערות שעל העינים, בפנים ובצורת הפנים, בחוטם שהוא מתתקן בדרך ישר על הפה, בגוף, בקומה שלו, ובשיעור שלו לכל צד, לד׳ צדדים ולמעלה ולמטה. זה הוא תקון האדם. קריצין הוא מלשון ועושה תפיסת קורצין, שפירושו שערות (דברים רבה ב׳).

ח) ולזמנין אתקרי אריה וכו׳: ולפעמים נקרא הקב״ה אריה, ולפעמים הוא פני שור, ולפעמים הוא פני נשר.

ט) וכען צריך לפרשא וכו׳: ועתה צריך לפרש, כיון שהוא יחוד הקב״ה בספירות, למה נקרא בפני אדם, ובפני אריה, ובפני שור, ובפני נשר. דהיינו כמ״ש במרכבת יחזקאל (יחזקאל א׳).

י) אלא ודאי בזמנא וכו׳: ומשיב, אלא ודאי בזמן שירצה לעשות פעולתו ולהנהיג

דפו״י דף ל״א ט״א *) טור ב׳

את ישראל שנקראו במזל אדם, הוא מתלבש בצורת אותה החיה הנקראת אדם, והוא נקרא אדם. ובזמן שרוצה להנהיג את ישראל לאותם הנקראים במזל אריה הוא מתלבש בצורת אותה חיה הנקראת אריה. וכך כעין זה בחיה הנקראת שור, וכן כעין זה בחיה הנקראת נשר. ובאופן זה היא שכינתו.

יא) ובג״כ אתקרי קב״ה וכו׳: ומשום זה, נקרא הקב״ה באלו השמות, אריה, שור, נשר, אדם. וכל הצבאות שלהם, דהיינו המלאכים, אין מקום, ואין בריה בעולם, שאין שמו של הקב״ה, דהיינו השם הוי״ה, שולט עליה, ונקראים בשמו. כעין זה הוא בצורת אדם י׳ שורה בראשי. ה׳ ה׳, הן בעשר אצבעות. ו׳ הוא בגוף שלו. וכעין זה הוא בנשר, י׳ על ראשו. ה׳ ה׳ על כנפיו. ו׳ על גופו. וכך בכל חיה וחיה מארבע החיות, וכן בכל מלאך ומלאך.

ולית

יב) ולית נימא ברישא דלא שרייא ס בהם שם יהו"ה. ולית עשבא, דלא שרייא ע ביה שם יהו"ה. ושושנה, בתפוח דיליה שרייא י'. ובשרביט דילה ו'. בחמש עלין דלבר, וחמש דלגו, שרייא ה"ה. לאחזאה, דלית אפילו עשבא דלא אתברי בשמא דיהו"ה. דלא יימרון דאלוה אחרא ברא לון.

יג) לית בריה פ בעילאין ותתאין, דלאו אינון רשימין בשמיה, וכן בשכינתא צ בכל חד. ובג"כ אתקריאת שכינתא שושנה. ואתקריאת נשרא. פרה אדומה אילת. יונה. צפור. ק לית בריה דלא אתקריאת בשמיה, כד אתלבשא ביה, למיעבד פעולתיה.

יד) ובג"כ אתקריאת מעשה מרכבה. כד רכבת בההיא חיה דאיהי נשר, או שור, או אריה, או אדם. ושבחא דכלהו בריין דברא, איהו אדם, דאיהו דיוקנא דכל עלמא, ומכל בריין דאית בעלמא ובג"כ איהו חביב עליה מכל בריין.

טו) וכמה בני נשא אינון בדיוקנא דאדם מלגיו. ומלבר לא אית בהון ר אלא או עופא, או אריה, או שור, או חייא מאלין מזלות דאתקריאו בבני נשא. ואחרנין בהפוכא, אינון בדיוקנא דאדם מלבר, ולאו הכי מלגו. ועל דא הוו אמרין מ"מ, כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש. דאתחזי באנפוי דיוקנא דאדם, ומלגיו חיוא בישא.

טז) ובג"ד אמר קב"ה למשה, ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, מסטרא

חלופי גרסאות

ס נ"א בה (דפוסים ראשונים). ע נ"א בה (דפוסים ראשונים). פ נ"א דעלאין (קראקא). צ נ"א דכל (דפוסים ראשונים). ק נ"א מוסיף לית ליה (קראקא). ר נ"א ל"ג אלא (קראקא).

הסולם

מאמר

יב) **ולית נימא ברישא** וכו': ואין שערה בראש שאינו שורה בה השם הוי"ה. ואין עשב שאינו שורה בו השם הויה. כמו השושנה, בתפוח שלה שורה י'. ובשרביט שלה ו'. בחמשה עלים שבחוץ ובחמשה שבפנים, שורות ה' ח'. להראות, שאין אפילו עשב שלא נברא בשם הוי"ה. שלא יאמרו, שאל אחר ברא אותם.

יג) **לית בריה בעלאין** וכו': אין בריה בעליונים ובתחתונים, שאינה רשומה בשמו, וכן כל אחד רשום בשכינה. ומשום זה נקראת השכינה שושנה, ונקראת נשר, פרה אדומה, אילת, יונה, צפור. אין בריה שלא תהיה נקראת בשמו, כשהוא נתלבש בה לעשות פעולתו.

יד) **ובג"כ אתקריאת מעשה** וכו': ומשום זה נקראת השכינה, מעשה מרכבה,

(דפו"י דף ל"א טור ב')

ואתה תחזה

בעת שהיא רוכבת באותה החיה הנקראת נשר, או שור, או אריה, או אדם. והמעולה מכל הבריות שברא, הוא האדם, שהוא צורה כוללה מכל העולם, ומכל הבריות שיש בעולם, ומשום זה הוא חביב עליו מכל הבריות.

טו) **וכמה בני נשא** וכו': וכמה בני אדם הם בצורת אדם בפנימיותם, ומבחוץ אין בהם אלא, או עוף, דהיינו נשר, או אריה, או שור, או חיה מאלו המזלות שנקראים בהם בני אדם. ואחרים הם בהיפך, שהם בצורת אדם מבחוץ, ואינם כן מבפנים. ועל זה היו אומרים בעלי המשנה, כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש. דהיינו שבפניו נראה צורת אדם, ומבפנים הוא חיה רעה.

טז) **ובג"ד אמר קב"ה** וכו': ומשום זה אמר הקב"ה למשה, ואתה תחזה מכל העם אנשי

דאברהם. יראי אלהים, מסטרא דיצחק. אנשי אמת, מסטרא דיעקב. שונאי בצע, מסטרא דדוד. דאיהו רגלא רביעאה, ועלייהו שרייא יהו"ה.

יז) ושמת עליהם שרי אלפים, מסטרא דא' מן אדני. שרי מאות, מסטרא דאת ד', דאינון ארבע מאה שנין דמצרים ש בקרא. נ', שרי חמשים. י', שרי עשרות.

יח) ואנא בעינא לפרשא, גופא בתמניא תיקונין אלין, בגין דאית לון יסודא מהאי קרא. אע"ג דר"ש לא פריש אלא בשתא אנפין. ורזא דתמנייא אנפין ת אלין, ברזא דיאהדונה"י.

יט) ואלין אינון ח' תיקונין לגבייהו. ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל. בראייה. בעיינין, ובקריצין דילהון, ובגוונין דילהון, בעמיקו דילהון, באריכו דילהון, ובקמיטו דילהון. הכא רזא דחיה דאיהו אריה, חסד פעיל ביה. ואריה דא מיכאל. בהיפוך אתוון א אריה, תשכח ליה ראיה.

כ) ב יראי אלהים בשמיעה דאודנין, ובשערא דתלייא מרישא עלייהו ג ושמיעה איהי חיה דאתקריאת שור. שערא איהי דינא. וכמה נימין תליין מינה,

חלופי גרסאות

ש ה"ג הסלם נ"א ל"ג בקרא (הגהות כת"י בדפוס ויניציא) נ"א מוסיף דדמייא בקרא (דפוסים ראשונים) נ"א דרמיזא בקרא (דפוס מונקאטש). ת נ"א מוסיף אלין אינון (קראקא). א נ"א ל"ג אריה (קראקא). ב נ"א ל"ג יראי (מונקאטש) נ"א והאי (דפוסים ראשונים). ג נ"א ושמיה (קראקא).

הסולם

מאמר ואתה תחזה

אנשי חיל, מצד אברהם, שהוא חסד. **יראי אלקים**, מצד יצחק, שהוא גבורה. **אנשי אמת**, מצד יעקב, שהוא תפארת. **שונאי בצע**, מצד דוד, שהוא מלכות. שהוא רגל רביעית של הכסא העליון, אל הבינה, שחג"ת דז"א הם ג' רגלים, והמלכות רגל רביעית, ועליהם שורה **הויה**. שאברהם יצחק יעקב הם יה"ו. ודוד הוא ה' אחרונה.

יז) **ושמת עליהם שרי** וכו': ושמת עליהם **שרי אלפים**, שהם מצד הא' של **אדני**. **שרי מאות** מצד **אות ד'** שבאדני. שהם ארבע **מאות שנה**, דגלות מצרים, שבכתוב. דהיינו ומושב בני ישראל וגו'. **נ'** שבאדני, הוא **שרי חמשים**. **י'** שבאדני', הוא **שרי עשרות**.

פירוש. כי ד' אותיות אדנ"י ה"ס חו"ב תו"מ, אשר ספירות שבחכמה הם בסוד אלפים, וע"כ הא' דאדנ"י רומזת על שרי אלפים. וספירות דבינה הם בסוד מאות, וע"כ הד' רומזת על שרי מאות. וספירות דת"ת, שהוא ז"א הוא בסוד עשרות, וחג"ת נ"ה שלו הם נ'. וע"כ הנ' רומזת על שרי חמשים. והספירות

(דסו"י דף ל"א טור ב')

דמלכות הם בסוד יחידות, ועשר ספירות שלה הן עשרה, וע"כ רומזת על שרי עשרות.

יח) **ואנא בעינא לפרשא** וכו': ואני רוצה לפרש הגוף בשמונה תקונים אלו, דהיינו בד' אותיות הוי"ה ובד' אותיות אדנ"י הנ"ל, **משום שיש להם יסוד בכתוב הזה**, של ואתה תחזה. כנ"ל. **אע"פ שר' שמעון לא פירש אלא בששה פנים** (כנ"ל אות ח'). וסוד של שמונה פנים אלו הם בסוד יאהדונה"י. שהם הויה אדנ"י בשילוב.

יט) **ואלין אינון ח' תקונין** וכו': **ואלו הם אליהם שמונה תקונים: ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל. בראיה**, דהייט בעינים ובשערות שלהן, שעל העינים. **ובצבעים** שלהן, בעומק שבהן באורך שבהן ובהתקמטות שבהן. כאן הוא סוד החיה שהיא אריה. **חסד** פועל בה. ואריה, זהו מיכאל. ואריה ה"ס ראיה, כי **אריי"ה** בהיפוך האותיות, תמצא **ראיי"ה**.

כ) **יראי אלקים בשמיעה** וכו': אפו ב', **יראי אלקים**, בשמיעה של האזנים, **ובשערות ראש התלויות עליהן. ושמיעה**, היא **החיה הנקראת שור. שערות הוא דין. וכמה**

שערות

דאינון צבא השמים. קיימין על ד בי דינא רברבא, דאיהי גבורה לשמאלא, דפעולתה בחיה דאיהי שור, ודא גבריאל.

כא) ובצלותא, צריך לבערא לון ה מן בתר אודנין, דלא ו יהון מכסין תערין דשמיעה, ז לאעלא בהון צלותא. ואם לאו, אתקיים ביה קרא, ח) אז יקראנני ולא אענה. ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאלין דינין, אתקיים ביה ט) אז תקרא וה' יענה.

כב) אנשי אמת, בדיוקנא דחוטמא, דאיהו רוחא דקודשא, ודא תפארת איהו חוטמא, חותם אמת. יעקב שלימא. תרין אנפין אית ליה לקבל לא"ה ורח"ל. ואלין אינון אנפוי דרחמי, כלילן חיור וסומק, מסטרא דחסד וגבורה.

כג) מצחא *) מתתקנא עלייהו, דאיהו בינה, בכמה שרטוטין, דאינון אורחין דימא דאורייתא. עלייהו איתמר י) כל אורחות ה' חסד ואמת. מאי ניהו דעביד אורחין אלין, דאינון שרטוטין דמצחא. דא מוחא, דאיהו חכמה. ואלין שרטוטין, אינון תלתין ותרין שבילין דימא דאורייתא.

כד) וחיה דרכיב עליה תפארת, דא נשר. ההי"ד, יא) דרך הנשר בשמים.

מסורת הזהר

ה) (משלי א) ת"ז תי"ח ד' לה. תמ"ג ד' סב. ו) (ישעיה נח) ספודי תרכו כי תצא קמד ת"ז בהקדמה ד' ט. תי"ג ד' כח: תי"ח ד' לג: תי"ט ד' מה. תי"ט ד' קיט. ת"ע ד' קיט: ז) (תהלים כה) אדרא רבא לג קצו אדרא זוטא קכז ת"ז ת"ע ד' קכה. ח) (משלי ל) ב"ב עט יתרו רעט האזינו רלח תק"ח צז ט"ב קב ט"א קג ט"ב.

חלופי גרסאות

ד נ"א ל"ג בי דינא (קראקא). ה נ"א ל"ג מן (קראקא). ו נ"א ל"ג יהון (קראקא). ז נ"א לא עלה (קראקא).

הסולם

מאמר

שערות תלויות בה, שהן צבא השמים העומדים על בית הדין הגדול, שהוא **גבורה** לשמאל, שפעולתה היא בחיה, שהיא שור, וזהו גבריאל.

כא) **ובצלותא צריך לבערא** וכו': ובתפלה צריך לפנות את השערות מאחורי האזנים, שלא תכסינה את שערי השמיעה, שתכנס בהן התפלה. ואם לא, מתקיים בו הכתוב, אז יקראונני ולא אענה. ובזמן שהשמיעה היא פנויה מדינים אלו, מתקיים בה, אז תקרא וה' יענה.

כב) **אנשי אמת בדיוקנא** וכו': אפן ג'. **אנשי אמת**, בצורת החוטם, שהוא רוח הקדש, והוא **תפארת**, הוא חוטם מלשון חותם, דהיינו חותם אמת. החוטם ה"ס יעקב השלם, שהוא תפארת, ויש לו ב' פנים כנגד לאה ורחל, דהיינו כנגד ב' מלכיות דז"א, שהמלכות שלמעלה מחזה נקראת לאה, ומלכות שלמטה מחזה נקראת רחל. וכן בראש, החוטם הוא כנגד יעקב שהוא ז"א, ופן הא' הימני הוא

(דפו"י דף ל"א ט"ב *) ט"ג)

ואתה תחזה

כנגד לאה, ופן השמאלי הוא כנגד רחל. גם אלו הם פנים של רחמים, הכוללים חסד ודין, שהם לבן ואדום, מצד החסד והגבורה. אשר פן הא' הוא חסד, ופן הב' הוא גבורה.

כג) **מצחא מתתקנא עלייהו** וכו': המצח, מתתקן עליהם, על ב' הפנים והחוטם, שהוא בינה, הוא מתתקן בכמה קמטים הנעשים כמו קוים על המצח, שה"ס הדרכים של ים התורה, שעליהם נאמר, כל אורחות ה' חסד ואמת. מי הוא שעושה דרכים אלו שהם קוי המצח, זה הוא המוח, שהוא חכמה, ואלו קוי המצח הם ל"ב שבילים של ים התורה. שהוא בינה.

כד) **וחיה דרכיב עליה** וכו': **והחיה שהתפארת**, שה"ס החוטם, רוכב עליו, זהו **נשר**. ז"ש, דרך הנשר בשמים. וזהו אוריאל. והמוח והמצח שהם חכמה ובינה, וב' הפנים, שהם חסד וגבורה, שכולם הם על החוטם, שהוא תפארת, וז"א, הם, סוד ד' בתים של התפלין

דא אוריאל. ומוחא ומצחא, ותרין אנפין אלין, דכלהו על חוטמא. אלין אינון ארבע בתי דתפילין, דאינון על רישא דתפארת.

כה) וחוטמא דאיהו יעקב, איתמר ביה ט) ויפח באפיו נשמת חיים. ודא בינה, בן י״ה. משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי.

כו) ל״ב שרטוטין דמצחא אלין, יא אחזיין רזא דל״ב אנפין, וגדפין דד׳ חיון דאינון ד׳ יב אנפין, וד׳ גדפין לכל חיה מאלין.

כז) יג דיקנא דאנפין, אינון נימין דלית לון סוף. יד ואחזיין על סבא דסבין דאיהו עילת העילות, דלית סוף לעלמין דתליין מניה.

כח) שונאי בצע, דא פומא, ואיהי מלכות. תרין שפוון דילה, מתתקנן עלה. ואינון נצח והוד. טו יסוד, דא איהו לשון למודים.

כט) וכלהו אזלין בקו המדה, דאיהו קו היושר, בין עיינין, בין אנפין, בין אודנין, וחוטמא, ומצחא, ושפוון. ואלין דלאו אינון בקו המדה, דנפקין מקו היושר, ודאי לאו אינון טז דיוקנין דלעילא, ולא שרייא שם יהו״ה עלייהו.

מסורת הזהר

ט) (בראשית ב) ב״ב ריב חיי שרה רא ויחי תקלד משפטים יב ויקרא שיו תזריע פא קטז נשא נב אדרא רבא שב ת״ז תכ״א ד׳ סג. תנ״ג ד׳ פז: תס״ג ד׳ צד: תס״ה ד׳ צו. תס״ו ד׳ צו: ז״ח בראשית תט תשלו ד׳ לד ט״ג נט ט״ג תק״ח ד׳ צו ט״א קו ט״ב קיז ט״א קיט ט״ב.

חלופי גרסאות

יא נ״א מחזיין (דפוסים ראשונים). יב נ״א גדפין (קראקא). יג נ״א דיוקנא (דפוסים ראשונים). יד נ״א ואתחזיין (דפוסים ראשונים). טו נ״א יה״ו (דפוסים ראשונים). טז נ״א דיוקנא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר התפלין שהם על ראש התפארת, שהוא החוטם. פירוש. החוטם ה״ס ז״א, שהוא תפארת. והתפלין שלו, שה״ס חכמה ובינה חסד וגבורה, שהם ד׳ מוחין שלו, ה״ס המוח והמצח שהם חו״ב, וב׳ הפנים שהם חו״ג.

כה) **וחוטמא דאיהו יעקב** וכו׳: והחוטם, שהוא יעקב, נאמר בו, ויפח באפיו נשמת חיים. וזו היא **בינה**, שהיא אותיות **בן י״ה**, כלומר, ז״א שהוא יעקב, נקרא בן י״ה, בעת שמקבל נשמת חיים לתוכו, שהוא אור הבינה. ומשה רבינו, שה״ס פנימיות הת״ת, **הוא** לחוטם, שהוא יעקב, **כמו נשמת חיים.**

כו) **ל״ב שרטוטין דמצחא** וכו׳: **ל״ב קוי המצח אלו, הם מראים סוד ל״ב פנים** וכנפים של ד׳ **החיות**, שהם ד׳ פנים, אריה שור נשר אדם, כנגד ד׳ אותיות הוי״ה, וד׳ כנפים, כנגד ד׳ אותיות אדנ״י, שיש לכל חיה מאלו ד׳ החיות. וד״פ שמונה הם ל״ב. כי המצח ה״ס בינה, המשפעת אל ד׳ החיות,

אתה תחזה וע״כ היא כוללת אותן בתוכה, בסוד **ל״ב קוי** המצח.

כז) **דיקנא דאנפין אינון** וכו׳: **הזקן** שבפנים, הן שערות שאין להן סוף, ומראות על זקן הזקנים שהוא א״א, שהוא עילת העילות שאין סוף לעולמות התלוים בו.

כח) **שונאי בצע דא** וכו׳: אפן הד׳. **שונאי בצע**, זה הוא הפה, שהוא **מלכות**, ב׳ שפתים שלה, מתתקנים עליה, שהם נצח והוד. והיסוד, זה הוא הלשון, שנקרא **לשון למודים.**

כט) **וכלהו אזלין בקו** וכו׳: **וכולם** הולכים בקו המדה, שהוא קו היושר, דהיינו קו האמצעי שהוא ביושר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, **בין העינים, ובין הפנים, ובין האזנים, והחוטם, והמצח, והשפתים. ואלו** שאינם מתוקנים בקו המדה, שיצאו מקו היושר, ודאי שאין **הם צורות שלמעלה, ואין שם הוי״ה שורה עליהם.**

ל) **ובג"ד אמר למשה, ואתה תחזה וגו'. פומא** נ **ודאי סיומא דאדם, ודא מלכות. וחיה דרכיב בה,** ס **הוא רפאל. איהו אפר, איהו עפר דבי מקדשא, דאתנטיל מניה אדם. ובהפוכא אפר, איהו פאר, ודא איהו** ע **פארך חבוש עליך.**

לא) **הרי לך ד' תיקונין, דאינון ראיה, שמיעה, ריח, דבור. והאי דבור, מוגמן נטלין ליה נביאים, דאינון תרין שפוון. ודא איהו ודברתי על הנביאים.**

לב) **ועל אלין ארבע תיקונין, שרייא יהו"ה. וסליק לעשרה, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאינון עשר ספירין, דנהרין במוחא ובמצחא ובעיינין ואודנין ואנפין וחוטמא ופומא. מצחא ומוחא תרין. עיינין תרין. אודנין** ע **תרין. ואנפוי תרין. וחוטמא ופומא תרין. הא עשר.**

לג) פ **ד' תיקונין דלתתא, אדנ"י, ואינון עשיה בידין, נענוע בגופא, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים, והכא שיעור קומה. וצריך לאחזרא על כלהו.**

לד) **ואתה תחזה מכל העם, אנת אית לך לאסתכלא, ולא אחרא. דאנת איהו נהורא דאורייתא, לקיימא בך** כ **זכרו תורת משה עבדי. ואתה תחזה, ודאי בראיה דילך בעיינין, בגין דעיני כל אליך ישברו, ואנת יהיב לון את אכלם בעתו, דאיהי** צ **מיכלא דאורייתא, בגין דשמא דילי נהיר בעינך, ובכל תיקונין דילך.**

מסורת הזהר

י) (יחזקאל כד) פנחס שלו **ת"ז** ת"ע ד' קל: בהשמטות ת"ו ד' קמד.: **תק"ח** ד' קא ט"ג.
כ) (מלאכי ג) תצוה לז **ת"ז** תס"ט ד' קיד. **ז"ח** בראשית אות שנד ד' לה ט"א ד"י.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף ודאי איהי (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג הוא (דפוסים ראשונים). ע נ"א ל"ג תרין (קראקא). פ נ"א ל"ג ד' (קראקא) ונ"א מוסיף ואית ד' (דפוס ויניציא). צ נ"א מכללא (קראקא). ונ"א מכלא (ויניציא).

הסולם

מאמר ואתה תחזה

ל) **ובג"ד אמר למשה** וכו': ומשום זה **אמר למשה, ואתה תחזה** מכל העם אנשי חיל ירא אלקים אנשי אמת שונאי בצע. שפירושם הוא כמו שנתבאר. **הפה הוא ודאי סיומו של אדם. שהוא מלכות. והחיה, שהפה רוכב עליה, הוא רפאל.** שיש בו אותיות **אפר**, והוא **עפר בית המקדש, שהאדם נלקח ממנו**, שה"ס הכתוב עפר מן האדמה. **ואפר בהפוך** האותיות הוא **פאר. וזה הוא, פארך חבוש עליך.** הרומז על בחינת המלאך רפאל.

לא) **חרי לך ד'** וכו': **הנה לך ד' תקונים, שהם, ראיה, שמיעה, ריח, דבור,** דהיינו חכמה בינה ת"ת ומלכות. **ודבור הזה, שהוא המלכות, לוקחים אותו משם הנביאים, שהם ב' השפתים,** דהיינו נצח. והוד, המכונים נביאים. **וזה הוא ודברתי על הנביאים.**

לב) **ועל אלין ארבע** וכו': **ועל אלו ארבעת התקונים שורה** השם הוי"ה, **הי'** היא (דפו"י דף ל"א ט"ג)

ראיה, **ה'** היא שמיעה, **ו'** היא ריח. **ה'** אחרונה היא דבור. שבמילוי שלו, **עולה לעשר אותיות, שהן יוד הא ואו הא. שהן עשר ספירות המאירות במוח ובמצח ובעינים ואזנים ובפנים ובחוטם ובפה. המצח והמוח הם שנים, העינים הן שתים, האזנים שתים, ופניו שנים, והחוטם והפה שנים, הנה עשרה.**

לג) **ד' תקונין דלתתא** וכו': עוד ארבעה אפנים, הם **ארבעה תקונים שלמטה** מהראש **שהם אדנ"י.** דהיינו בגוף, **שהם, עשיה בידים, נענוע בגוף, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים. וכאן שיעור קומה. וצריך לחזור על כולם,** על כל שמונת האפנים הנ"ל, ד' כנגד הוי"ה, ד' כנגד אדנ"י (כנ"ל אות י"ח).

לד) **ואתה תחזה מכל העם: אתה יש לך להסתכל ולא אחר. כי אתה הוא אור התורה**

מאמר ד' גווני עינא

לה) פתח ואמר, רבון העולמים, ברשו דילך אנא איעול לגלאה רזין טמירין דילך. ל) **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך,** ק **לשבחא דכלה דילך, באלין תיקונין, ולכל אינון דתליין מינה. ואינון רשימין מינה, דאיהי תרעא דילך לאעלא בך, למחזי אפך, דאיהו תפארת. שופרא דילך,** ר **עלה איתמר** מ) **כלך יפה רעיתי,** נ) **הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי,** ש **דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאר עופין.**

לו) ועוד כיונים, דלית בכל עופין מהימנא לגבי בעלה כיונה. עייניך גבהנין, מסתכלין באורח מישור לגבי בעלה. גדפוי דיונים, אלין כנפי עינא, די בהון פרחת יונה לגבי בעלה. יונים אתקריאו.

לז) מסטרא דחסר חוורין. וסומקין מסטרא דגבורה. וירוקין מסטרא *) **דתפארת. ואוכמין מסטרא דמלכות. דאיתמר בה** ס) **שחורה אני ונאוה.**

לח) חוורו דילהון, כמשכיות כסף. ואיהו כחוורו דשושנה. סומקי דילהון,

מסורת הזהר

ל) (תהלים קיט) חיי שרה ריט רכג תולדות ד קצ בהעלותך ס. מ) (שה"ש ד) בהשמטות ח"א ד' רנא: ד"י צו לא קנו קעו אמור לח שלח ו חקת כ פנחס קנה ת"ז תי"ג ד' כט. תכ"א ד' נב: ז"ח בראשית תקסט תקצו תק"ח ד' קח ט"ג. נ) (שם) ז"ח בראשית תקפב. ס) (שה"ש א) ב"ב ריג בהשמטות ח"א לז לא: ד' רנב: שמות רלג אחרי מות סא בלק קיד רל רלה כי תצא צב ת"ז תכ"ב ד' סו: תנ"ו ד' צ. ת"ע ד' קכב. קכד. קכה. ז"ח ד' לב ט"ב לג ט"ד לד ט"ב נב ט"א סח ט"ד סט ט"ב ט"ג ט"ד. ע ט"ב תק"ח צז ט"א קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ק נ"א לשבחה בכלה (דפוסים ראשונים). ר נ"א עלך (דפוסים ראשונים). ש נ"א כאינון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

התורה, לקיים בך זכרו תורת משה עבדי. ואתה תחזה, ודאי בראיה שלך, בעינים שלך. משום שעיני כל אליך ישברו, ואתה צותן להם את אכלם בעתו, שהוא מאכל התורה. משום שהשם שלי, מאיר בעיניך ובכל התקונים שלך.

מאמר ד' גווני עינא

לה) פתח ואמר רבון וכו': פו"א, רבון העולמים, ברשותך, אני אבוא לגלות סידות הנסתרים שלך. **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לשבח הכלה שלך,** דהיינו השכינה, באלו התקונים, ולשבח לכל אלו התלוים ממנה, שהם רשומים ממנה, מהשכינה. שהיא השער שלך ליכנס אליך, לראות פניך שהוא תפארת. והיא היופי שלך, עליה נאמר כלך יפה רעיתי. הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי, שהם מרוקמים בגופם בכנפיהם, וברקמות שלהם ניכרים הם משאר עופות.

(דפו"י דף ל"א ט"ג *) ט"ד)

ד' גווני עינא

לו) ועוד. כיונים דלית וכו': ועוד. עיניך יונים, פירושו, שעיניך הן כיונים: כי אין בכל העופות שיהיו נאמנים לבעליהם כמו יונה. עיניך יונים, היינו עינים בולטות לחוץ המסתכלות בדרך ישר לבעלה. כנפי יתה, אלו הן כנפי העין. שבהן פורחת היונה לבעלה. והן נקראות יונים. **גבהנין** פירושו בולטות מלשון גבוהות, דהיינו שהן גבוהות ויוצאות לחוץ מחוריהן.

לז) מסטרא דחסד חוורין וכו': **מצד החסד,** שהוא קו ימין, העינים הן לבנות. כלומר הלבן שבעין הוא חסד. **ואדומות מצד הגבורה,** שהוא קו שמאל. **וירוקות מצד התפארת,** שהוא קו אמצעי, **ושחורות מצד המלכות,** שנאמר בה, כשחורה אני ונאוה. כלומר, שהאדום יהירוק והשחור שבעין, הם מצד גבורה ות"ת ומלכות.

לח) חוורו דילהון כמשכיות וכו': ומפרש. הלבן שבהן, שבעינים, הן כמשכיות

כסף

כתפוחי זהב, ואיהו כסומקי דשושנה. ירוקא דילהון, כליל תרי גוונין. אוכמי דילהון, שפירו דאורייתא, דאיהי אוכמא שפירתא, כמה דאיתמר שחורה אני ונאוה.

א/לט) בגוון חיור, ת איהו יפה כלבנה. בגוון סומק, ברה כחמה. איומה כנגדלות, בתרין גוונין א אחרנין. רבון עלמא, באלין ד' גוונין, ב אהא מסתכל לשמך יהו"ה, ג דתפרוק לה.

ב/לט) ד ראה ה' כי הגדיל אויב דאיהו סמאל, דעיינין דיליה ה עקימין, וגוונוי חשיכין, ולא מסתכלין באורח מישר, למעבד טב בגלותא עם צדיקיא, אלא עם רשיעיא, דאינון ה עקימין באורחייהו ו בכלא. בנוי דנחש הקדמוני, דקטיל לאדם ולכל בריין דאתיין מניה.

מ) גוון חוור דעיינין דיליה, איהו נחש. גוון סומק שרף. גוון תליתאי, ירוק, ז כליל מתרווייהו, עקרב. גוון רביעאה אודם, צמאון אשר ח אין מים.

מא) כלהו גוונין דעינא דרשיעייא, קטלין. עלייהו איתמר ט) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ובג"ד, אסור לעמא קדישא לאסתכל ברשיעייא. ואורייתא דילהון, צריך לאתכסאה מינייהו. ההי"ד, י) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.

מסורת הזהר

ע) (איכה א). פ) (משלי כג) תולדות קנז שמות כא אמור רעח נשא קפה בלק שצז ז"ח ד' עא ט"ד סו ט"ג. צ) (תהלים קמז) משפטים שכז פקודי תשכג שמיני קיז אחרי מות רצח ת"ז תכ"ח ד' עב. תק"ח ד' קז ת"י

חלופי גרסאות

ת נ"א איהי (דפוסים ראשונים). א נ"א ל"ג אחרנין (קראקא). ב נ"א איהי אסתכל (דפוסים ראשונים). ג דתברו' (קראקא). ד נ"א עמיקין (ספרים ראשונים). ה נ"א עמיקין (ספרים ראשונים). ו נ"א בכלי דנחש ול"ב כנוי (קראקא). ז נ"א מוסיף דאיהו כליל (דפוסים ראשונים). ח נ"א מוסיף אין בו (קראקא).

הסולם

מאמר

כסף. שבסו"ה תפוחי זהב במשכיות כסף. והוא כלבן שבשושנה. דהיינו חסד. האדום שבהן, שבעינים, הוא כתפוחי זהב. והוא כמו האדום שבשושנה. דהיינו גבורה. הירוק שבהן, שבעינים, כולל ב' צבעים, הנ"ל, האדום והלבן. **השחור,** שבעינים, הוא יופי התורה, שהיא שחורה ויפה, דהיינו המלכות. כמ"ש, שחורה אני ונאוה.

א/לט) בגוון חיור איהו וכו': בצבע הלבן, היא יפה כלבנה. **בצבע האדום** היא ברה כחמה. איומה כנגדלות, היינו בב' צבעים אחרים. שהם הירוק והשחור. **רבון העולם. באלו ד' צבעים,** שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, אהיה מסתכל לשמך הוי"ה, שיה"ו ה"ס ג' קוין, וה' אחרונה ה"ס מלכות המקבלתם, **שתגאל אותה,** את השכינה.

ב/לט) ראה ה' כי הגדיל אויב: שהוא

(דפו"י דף ל"א ט"ד)

ד' גווני עיבור

סמאל. שהעינים שלו הן עקומות, **וצבעיו חשכים,** ואינן מסתכלות בדרך יושר, דהיינו לעשות טוב עם הצדיקים בגלות אלא שעושה טוב עם הרשעים שדרכם כולו עקום, שהם בניו של הנחש הקדמוני, שהרג את האדם, ולכל הבריות היוצאות ממנו.

מ) גוון חוור דעיינין וכו': צבע הלבן שבעינים שלו, הוא **נחש.** שהוא ימין דס"א, **צבע האדום** שבהן הוא **שרף.** שהוא שמאל דס"א. **צבע הג'** שבהן, הוא **ירוק הכולל** משניהם, מלבן ואדום, שהוא **עקרב.** והוא קו האמצעי דס"א, שהוא הלעומת דקו אמצעי דקדושה. **צבע הרביעי** שבהן, הוא **אדום,** שהוא **צמאון אשר אין מים.** שהוא הלעומת של המלכות דקדושה.

מא) כלהו גוונין דעינא וכו': כל צבעי העין של הרשעים, הורגים. עליהם נאמר, אל תלחם

מב) ס כמה דיונה צריכת נטירו מנץ. כגוונא דא צריכין נטירו, עיניך יונים דצדיקים, מעיינין דרשיעיא, דאינון ערב רב, בנוי דלילית רשיעתא, דאינון קשין למעבד טיבו עם עניי בני ישראל. ואינון עקימין בכל אורחייהו, בנוי דנחש הקדמוני, דאלין אינון זוהמא דהטיל חויא בחוה.

מג) הרי ארבע גוונין בישין לקטלא. וארבע גוונין אחרנין טבין לאחייא. תרין כרובי עינא, אינון נצח והוד. אלין אינון כנפי יונה. עין דא צדיק, איהו יונה ממש. דכר ונוקבא, אינון צדיק וצדק. מסטרא דצדיק אתקריאת יונה, מסטרא דתפארת אתקריא עין.

מד) נשר, הה"ד ק) דרך הנשר בשמים. דלא דחיל מעופא דעלמא, בגין דנשרא איהי מטרוניתא · עילאה, ושולטנותה ביומין טבין ושבתות. אבל יונה שולטנותה בשית יומי בראשית, ואיהי בגלותא לית לה מנוח לכף רגלה. בגין דבנוי דלילית, זוהמא דחויא, עלייהו איתמר ר) והמים גברו מאד מאד על הארץ, דאינון ישראל דאיתמר בהון ש) והיה זרעך כעפר הארץ. אינון מתגברין עלייהו בגלותא, בנשין שפירין, בבנין שפירין, בעותרא, בלבושין שפירין.

מה) וישראל עניים בכלא, אוכמא בכלא. בנוי כ דההוא דאיתמר בה. ת) אל

מסורת הזהר

ק) (משלי ל) לעיל כד. ר) (בראשית ז) ב"א רכט ת"ז תי"ג ד' כט. תל"ז ד' עח: ש) (בראשית כח) משפטים ריא אמור ע בהר טז יז פנחס נט. ת) (שה"ש א) בהשמטות ח"א ד' רנב: ד"י תזריע סב בלק קיד פנחס לט כי תצא ע ת"ז בהקדמה ד' ג: תכ"א ד' מט: תכ"ב ד' סה. תל"ז ד' עח. ת"ע ד' קלח. ז"ח כז ט"ג נא ט"ב נב ט"ב סט ט"ג ט"ד ע ע"א תק"ח ד' צז ס"א קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג כמה (קראקא). י נ"א ל"ג עלאה (קראקא). כ נ"א דההיא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ומשום זה, אסור לעם קדוש להסתכל ברשעים. והתורה שלהם, של עם הקדוש, צריכה להתכסות מהם. ז"ש לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. וע"כ צריכים לכסות מהם המשפטים, שהם התורה.

מב) **כמה דיונה צריכת** וכו': כמו שהיונה צריכה שמירה מן הנץ, כעין זה צריכות העינים יונים של הצדיקים שמירה, מפני העינים של הרשעים, שהם ערב רב, בניה של לילית הרשעה, שהם קשים מלעשות חסד עם עניי בני ישראל, והם עקומים בכל דרכיהם, בניו של נחש הקדמוני, כי אלו הם הזוהמא שהטיל הנחש בחוה.

מג) **הרי ארבע גוונין** וכו': הנה ארבעה צבעים רעים בעיני רשעים, שהם להמית. וארבעה צבעים אחרים, שהם בעיני הצדיקים, שהם להחיות. ב' כרובי העין, דהיינו עפעפי העין, הם נצח והוד, ואלו הם כנפי

(דפו"י דף ל"א ט"ד)

ד' גוזני עינא

יונה. העין, זו צדיק, דהיינו יסוד, היא יונה ממש. צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם דכר ונוקבא. כמו תפארת ומלכות. מצד הצדיק, שהוא יסוד נקראת המלכות, יונה. ומצד התפארת, נקראת המלכות, עין.

מד) **נשר הה"ד דרך** וגו': **נשר**, ז"ש דרך הנשר בשמים, שאינו ירא מפני עופות העולם, משום שהנשר היא מלכה עליונה, דהיינו בינה, וממשלתה בימים טובים ושבתות, אבל יונה, היא מלכות, שממשלתה בששת ימי בראשית. והיא בגלות, אין לה מנוח לכף רגלה. משום שבניה של לילית שהם זוהמת הנחש, נאמר עליהם, והמים גברו מאד מאד על הארץ, שהם ישראל שנקראים ארץ, כי נאמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ. הם מתגברים עליהם בגלות, בנשים יפות, בבנים יפים, בעושר, בלבושים נאים.

מה) **וישראל עניים בכלא** וכו': וישראל הם עניים בכל, הם שחורים בכל,

בניה

תראוני שאני שחרחורת, בגלותא. ואינון בנוי דההוא דאתמר ביה, א) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. אינון מתלבשין באינון לבושין, בגין אלין רשיעיא דמתגברין עלייהו בגלותא, דלא מסתכלין לון ל אלא בעינא בישא. ב) וערום ראה רעה ונסתר, מ כגון נח, והכי צריכים ישראל לאתכסאה מנייהו בגלותא, בלבושיהון, בנשיהון, בבניהון, בעותרא דלהון. ולאו למגנא אמרו מ״מ, דלית ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

מו) ונחש ועקרב, אלין מומין דעינא. נ עיינין עקימין דבר נש, דלא מסתכלין באורח מישור, חויא, דאיהו נחש עקלתון תמן. בהאי לא ס תפיס ע כלל, מאינון דקו המדה פ בהו. עלייהו אתמר, ג) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונו. *) אע״ג צ דישראל אינון בגלותא, ק ופרנסי דרא אינון כגוונא ר דלבא, ועיני ישראל דהוו סנהדרי גדולה, כיון דאינון זונים ש ומשוטפין בזמה, לא תתורו אבתרייהו, ת דהא לית בהו מהימנותא.

מז) עיינין עקימין, רמאי איהו, ומפתי בני נשא בלישניה, כגון דפתי נחש לחוה. עץ הדעת טוב ורע איהו. אתחזי בפומיה ובמלוי טב, ולביה רמאי ביש,

מסורת הזהר

א) (ישעיה נ) וישב סו ויגש קח שמות שיא אחרי מות שכט חקת לו ואתחנן קלח אדרא זוטא קמד ת״ז בהקדמה ד׳ ג׳: ז״ח ד׳ לז ט״ג ט״ד. ב) (משלי כב) נח ריג ת״ז תל״ד ד׳ עז: תק״ח קיח ט״ב ט״ג. ג) (במדבר טו) תרומה תפב בהשמטות ח״ב ד׳ רעז. ד״י שלח לך שכד שלב ואתחנן עג ת״ז תל״ז ד׳ עה. ז״ח בראשית אות כ פג ד׳ מח ט״ב.

חלופי גרסאות

ל נ״א ל״ג אלא (דפוסים ראשונים). מ נ״א בגין נח והם (קראקא). נ נ״א ל״ג עיינין (קראקא). ס נ״א תפיק (קראקא). ע ה״ג הסלם נ״א מוסיף את כלל (ווינציא). נ״א אתכלייל (קראקא). פ נ״א ביה (דפוסים ראשונים). צ נ״א דאינון ול״ג דישראל (קראקא). נ״א דאינון ישראל (ווינציא). ק נ״א ל״ג ופרנסי דרא אינון (דפוסים ראשונים). ר נ״א דלב ישראל (קראקא). ש נ״א ומשתתפין (קראקא) נ״א ומשטטפין (ווינציא). ת נ״א והא דלית ליה (קראקא). ול״ג והא דאית בהו מהימנותא, ונ״א והא דאית ליה עיינין (קראקא) ונ״א והא דלית. ונ״א והא דאית ול״ג ליה (ווינציא).

הסולם

מאמר

בניה של אותה שנאמר בה, אל תראוני שאני שחרחורת, בגלות. שהיא השכינה. והם בניו של אותו שנאמר בו, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. הם, השמים, מתלבשים בלבושים אלו, משום אלו הרשעים המתגברים עליהם בגלות. שאינם מסתכלים בהם אלא בעין הרעה. וערום ראה רעה ונסתר. כמו נח שנסתתר בתיבה. וכך צריכים ישראל להתכסות מהם בגלות, בלבושיהם בנשיהם בבניהם בעושר שלהם. ולא בחנם אמרו בעלי המשנה, אין הברכה שורה אלא בדבר המכוסה מן העין.

מו) ונחש ועקרב אלין וכו׳: ונחש ועקרב הם מומים שבעין. עינים עקומות שבאדם, שאינם מסתכלים בדרך ישר, הנחש,

(דפו״י דף ל״א ט״ד *) דף ל״ב ט״א)

ד׳ גוזני עינא

שהוא נחש עקלתון, שם. באדם זה לא נתפש כלל מאותם שקו המדה בהם. כלומר שאין בו מבחינת קו האמצעי, שהוא סוד היושר שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. עליהם נאמר, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם וגו׳. אע״פ שישראל הם בגלות, ופרנסי הדור, שהם כמו הלב, ועיני ישראל, שהם סנהדרין גדולה, כיון שהם זונים ומשותפים בזמה, לא תתורו אחריהם, כי אין בהם אמתה.

מז) עיינין עקימין רמאי וכו׳: מי שיש לו עינים עקומות, הוא איש רמיה, ומפתה בני אדם בלשונו, כמו הנחש שפיתה את חוה. הוא עץ הדעת טוב ורע. בפיו ובדבריו נראה שהוא טוב, ובלבו רמיה ורעה. השמר מפניו.

עליו

איסתמר מניה. עליה אתמר, ד) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

מאמר עיינין חוורין

מח) חוורו דעיינין, מכסייא כל גוונין אחרנין. עיינין דילה אינון רברבין, גבהנין, ואיהו גבה לב, עליה איתמר ה) תועבת ה' כל גבה לב. כל טבין דעביד, למעבד ליה שם. ואיהי מאלין דאתמר בהון, ו) הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלין אינון דבונין בתי כנסיות א ובתי מדרשות מממוניהון. וכלא למעבד להון שם, ולא לשמא דה'. האי איהו ב גייפא, דיוקנא דחמור נואף איהו. אסתמר ברתך ג ואתתך מניה, אם יהא אושפיזך.

מט) ועוד, האי ב"נ משתדל כל יומי בכשוף, ואצלח בהון עם מלכין ושליטין. איהו מעונן ומנחש ומכשף. ואיהו רשימו דילה רשימו דחויא, ד במדה חוורא. ורושם חוור אית ליה ה בכתפוי, דמתמן אתנטיל ו נחש, ולית שערא על ההוא רושם. ומזליה דהאי ב"נ בכל מלה, חוורא. שערא דיליה חוור, והוא אריך קומה. ושערוי אריכין.

נ) ועיינין חיורין, מסתכלין באורח מישר. האי איהו מאריה דחסד, דאתיליד האי ב"נ ביומא קדמאה, בשעתא קדמאה, דמזליה טלה. וחיה דיליה אריה ביומא

מסורת הזהר

ד) (בראשית ב) ב"א רמו רפו תלג ויירא קיד קדושים קיב אמור שלח בהר סה ת"ז תכ"א ד' סו תכ"ב ד' סט: תנ"ג ד' פז: תנ"ו ד' צ: תס"ו ד' צז. תס"ז ד' צח. תס"ט ד' קא: קט. קיז: ז"ח בראשית מח תשעט ד' סב ט"ג. ה) (משלי טז) ת"ז תכ"ד ד' סט: ו) (בראשית יא) ב"א רכט נח שלט שמב שמות שטו.

חלופי גרסאות

א נ"א ומדרשות ול"ג ובתי (דפוסים ראשונים). ב נ"א וגופיה (קראקא). ג נ"א אם יהא אושפיזך ואתתך (דפוסים ראשונים). ד נ"א במרה (מונקאטש). ה נ"א בגדפוי (דפוסים ראשונים). ו נ"א נח (מונקאטש).

הסולם

מאמר

עליו נאמר, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

מאמר עיינין חוורין

מח) **חוורו דעיינין מכסייא** וכו': הלבן שבעין המכסה כל הצבעים האחרים. כלומר שהלבן שבהן שולט על הצבעים האחרים שבעינים, שהוא מרובה ביותר, והעיינים שלו הן גדולות, ובולטות לחוץ מחוריהן, הוא גבה לב. עליו נאמר, תועבת ה' כל גבה לב. כל הטוב שעושה הוא לעשות לו שם. והוא מאלו שנאמר בהם, הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלו הם הבונים בתי כנסיות ובתי מדרשות מכספם, והכל הוא לעשות לעצמם שם, ולא לשם ה'. איש זה הוא נואף. הוא צורת חמור נואף. אם הוא יהיה אורח שלך, תשמור בתך ואשתך ממנו.

(דפו"י דף ל"ב ט"א)

עיינין חוורין

ועינים לבנות אלו, הן הלעומת של עינים לבנות שמצד הקדושה, שיתבארו לפנינו (באות נ).

מט) **ועוד האי ב"נ** וכו': ועוד. אדם הזה, הנ"ל, חוזר כל ימיו אחר כשוף, ומצליח בו עם מלכים ומושלים. הוא מעונן ומנחש ומכשף. והוא, הרשימה שלו היא רושם של הנחש, במדת הלבן, שרושם לבן יש לו בכתפיו, שמשם ניטל הנחש. כלומר, שהנחש נמשך מרושם לבן ההוא, ואין שערות על אותו הרושם. ומזל אדם ההוא בכל דבר, הוא לבן. השערות שלו לבנות, והוא ארוך קומה. והשערות שלו ארוכות.

נ) **ועיינין חיורין מסתכלין** וכו': ואם יש למי, עינים לבנות, כלומר שהלבן שולט בהם, שהוא מרובה ביותר, ומסתכלות בדרך יושר. זה הוא איש החסד. אדם הזה נולד ביום

קדמאה, כל י״ב מזלות, וז׳ כוכבייא, אינון משועבדים לכוכבא דיליה, ולמזלא דיליה. והכי כל יומא ויומא כגוונא דא.

נא) האי ב״נ איהו חיור, מחוורו דנהורא דאתברי ביומא קדמאה. ה״ד, ז) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אתיליד בריש שעתא דיומא, יהא חכימא יתיר באורייתא. ויהא רישא דמארי מתיבתא. ואם אתיליד באמצעיתא דשעתא, יהא בינוני באורייתא. ואם בסופא דשעתא, יהא עני באורייתא. זנב לאריות, דאינון תלמידי חכמים.

נב) והאי איהו במזל ראוב״ן, דאיהו או״ר ב״ן, מסטרא דחסד. וסיהרא דאיהי מלכות, נטלא חוורו דנהורא. דמלכות איהי סיהרא מסטרא דחסד, יפה כלבנה. ואיהי חמה מסטרא דגבורה. ואיהי כוכב מסטרא דת״ת, ה״ד ח) דרך כוכב מיעקב. ואיהי נוגה מסטרא דנצח. ואיהי מאדים, מסטרא דהוד, דאתאדם בגבורה. ואיהי שבת, מסטרא דיסוד. שבתאי ז דמסטרא טבא איתמר ביה שבת.

נג) אבל מסטרא אחרא שבתא״י, ובזמנא דהאי שליט על עלמא אסתלק שבת, ח ואמרין אושפיזין דאינון נשמות יתירות, אי שבת.

מסורת הזהר

ז) (בראשית א) הקסה״ז קצח ב״א כח קסא שכב שמח ב״ב קמז קנג תולדות ע קפב ויצא שלט בהשמטות ח״א ד׳ רנב : רנו : רסג. רסד. ד״י בא נה משפטים קפג תרומה כו תיד תריט תרלט תשמו ספרא דצניעותא י ויקרא קעט צו מט שלח קנג פנחס תרכז ת״ז ת״ה ד׳ יט. ת״ח ד׳ לז : תע״ו ד׳ עא. ת״ל ד׳ עג : עד. : תל״ג ד׳ עז. תל״ו ד׳ עז : תל״ז ד׳ ע״ח : עט. תל״ט ד׳ עט : תמ״ב ד׳ פא : תס״ט ד׳ קח : ת״ע ד׳ קלו. ז״ח בראשית אות א שלב שמה שנא ד׳ לד ט״ב לו ט״ד עג ט״ג תק״ח ד׳ קט ט״ג קיב ט״ג קטו ט״ב ט״ג קטו ט״ב. ח) (במדבר כד) תרומה תתט בלק תקא כי תצא קטו אדרא זוטא קלב ת״ז בהקדמה ד׳ טו : תל״ז ד׳ עח ז״ח ד׳ נה ט״ב תק״ח ד׳ קג ט״ב.

חלופי גרסאות

ז נ״א ושטרא (דפוסים ראשונים). ח נ״א וסמכין (קראקא).

הסולם

מאמר

ביום ראשון, ובשעה ראשונה, שמזלו טלה. והחיה שלו היא אריה. ביום הראשון, כל י״ב מזלות וז׳ כוכבי לכת, משועבדים הם לכוכב שלו ולמזל שלו. וכן בכל יום ויום כמו זה.

נא) **האי ב״נ איהו** וכו׳: אדם הזה הוא לבן מלובן האור שנברא ביום הראשון, דמעשה בראשית, ז״ש, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. ואם נולד בתחילת השעה הראשונה של היום, יהיה חכם ביותר בתורה. ויהיה ראש לבעלי הישיבה. ואם נולד באמצע השעה, יהיה בינוני בתורה. ואם בסוף השעה, יהיה עני בתורה, זנב לאריות, שהם תלמידי החכמים.

נב) **והאי איהו במזל** וכו׳: וזה הוא

(דפו״י דף ל״ב ט״א)

עיינין חדרין

במזל ראובן, שהוא אותיות **אור בן** מצד החסד, כי ראובן הוא חסד. והלבנה, שהיא מלכות, לוקחת הלבן שבאור, שהוא חסד. כי המלכות היא לבנה מצד החסד, בסו״ה, יפה כלבנה. והיא חמה מצד הגבורה, בסו״ה ברה כחמה. והיא כוכב מצד הת״ת, ז״ש דרך כוכב מיעקב. והיא נוגה, מצד הנצח. והיא מאדים מצד ההוד, כי ההוד נתאדם בגבורה. והיא שבת מצד היסוד, דהיינו שבתאי, שמצד הטוב נאמר בו שבת.

נג) **אבל מסטרא אחרא** וכו׳: אבל יש שבתאי מצד האחר, שהוא קליפה, ובזמן שזה שולט על העולם נסתלק השבת, והאורחים, שהם נשמות היתירות, שישראל זוכים בהן בשבת, אומרים, אי שבת. כלומר, אנה פנה אור השבת.

ובג״ד

נד) ובג"ד, עיינין חיוורין, נטלין בסיהרא, מסטרא דחסד. אלין אינון מארי דחסדים טובים, מזרעא דאברהם. אלין עיינין מסתכלין באורח מישר כלפי ימינא.

נה) האי ב"נ, וותרן איהו בממוניה, דממונא דנשמתא איהי אורייתא, ושאר עותרא ממונא דגופא. האי ב"נ חוור איהו ככספא, אריך קומה איהו. רשימו חוור אית בימינא דיליה. רחים איהו מבני נשא, רחים איהו מקב"ה. הה"ד, אברהם אוהבי. שערא דיליה שעיע חוור.

נו) ס ות"ח, דלית עיינין דלאו אינון כלילין מארבע גוונין. ואמאי אתקריאו עיינין חוורין. אלא כל גוון דשליט על אחרנין, אתקריאו עיינין על שמיה. ובג"ד כד שליט גוון חוור בעיינין, אתקריאו עיינין חוורין. ומאן *) דבעי לאצלחא באורייתא, ואשתדל בה, עליה איתמר הרוצה להחכים ידרים.

מאמר עיינין סומקין

נז) עיינין סומקין מסטרא אחרא, נטלין סומקו משרף, דאוקיד לון בשלהובוי דחמה בישא, ומתאדמין במאדים דס"א. דתרין דרגין אלין, אינון מאומה דעשו, איהו אדום מסטרא דמאדים, ואתמר בבנוי דמונין לחמה. ובג"ד כד לוקה חמה, סימן רע לאוה"ע. לקותא דחמה דאומין דעלמא.

חלופי גרסאות

ס נ"א ותחזי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר עיינין חוורין

נד) **ובג"ד עיינין חיורין וכו'**: ומשום זה, אלו שיש להם, עינים לבנות, לוקחות בלבנה, שהיא המלכות, מצד החסד. אלו הם בעלי חסדים טובים מזרע אברהם. אלו העינים מסתכלות בדרך ישר כלפי ימין.

נה) **האי ב"נ וותרן וכו'**: אדם הזה, הוא נדיב רוח בכספו. כי הכסף של הנשמה הוא התורה, ושאר עושר, הוא כספו של הגוף. אדם הזה, הוא לבן ככסף, הוא ארוך הקומה. רושם לבן יש לו בימינו, אהוב הוא מבני אדם, אהוב הוא מהקב"ה. ז"ש אברהם אוהבי. השערות שלו חלקות ולבנות.

נו) **ות"ח דלית עיינין וכו'**: ובוא וראה, שאין עינים שאינן כלולות מד' צבעים, לבן, אדום, ירוק, שחור, וא"כ למה הן נקראות עינים לבנות, אלא כל צבע שהוא שולט על האחרים, נקראות העינים על שמו. ומשום זה, כשהלבן שולט בעינים, הן נקראות עינים

(דפו"י דף ל"ב ס"א *) ס"ב)

עיינין חוורין

לבנות. ומי שרוצה להצליח בתורה ומשתדל בה, עליו אמרו, הרוצה להחכים ידרים. כלומר, שיאחז במדת הימין, הנקראת דרום, שהיא מדת החסד.

מאמר עיינין סומקין

נז) **עיינין סומקין מס"א וכו'**: עינים אדומות דצד האחר, שהן כנגד העינים האדומות של הקדושה, לוקחות האודם מן השרף ששורף אותן בשלהבת של חמה הרעה, והן מתאדמות על ידי מאדים של צד הרע. כי ב' מדרגות אלו, שהן, חמה רעה, וככב מאדים דסטרא אחרא. הן מאומה של עשו, שהוא אדום מצד מדרגת הככב מאדים, ונאמר בבניו שהם מרנים הימים והחדשים והשנים לפי החמה. שמשום זה, כשלוקה החמה, דהיינו כשנכהה אורה, סימן רע לאומות העולם. כי הליקוי של החמה הוא לאומות העולם.

אורייתא

נח) **אורייתא דאיהי אוכמא, דאתמר בה** ס **שחורה אני ונאוה. לקותא דשמשא דסטר קדישא, שבתאי לילית פתייא אוכמא. ובגהא, אינון לקותא דישראל.**

נט) **מאדים, לקותא דסיהרא טבא דיעקב. ומאדים איהו עשו. ומאדים דסטרא טבא, לקותא לסיהרא בישא, דמונין לה אומה דישמעאל.**

ס) **לקותא דעיינין בסומקו דילהון, ובאדימו דילהון בבשרא, דגבינין דלהון. האי איהו חמה דאוקיד לון, דאיהו שרף, ואושדין** י **דמעין ואדימו. כולהון לקותא דמאדים אלין. אינון עיינין קמיטין ביבשותא, דשרף דאוקיד לון ואתקמיטו, ועיינין סומקין דסטרא אחרא** כ **הוא.**

סא) **מארי דעיינין סומקין, אסטמר** ל **מיניה, אושיד** מ **דמין איהו. ואי הוא חזר בתיובתא, אושידו** נ **דדמא דיליה, יהא** ס **בפקודין דאורייתא. או יהא טבחא. או** ע **מוהלא.**

סב) **והאי ב"נ, איהו קמיט באנפוי, בחוטמיה,** פ **בקדליה, בגופיה, בדרעוי, ברגלוי.** צ **בהפוכא דעיינין תוורין, דאיהו אריך באנפוי בחוטמיה** ק **בקדליה בגופיה בדרעוי ברגלוי. דא רחמי. ודא דינא.**

סג) **עיינין סומקין דסטרא דכייא, אלין עיינין דדוד דאיתמר ביה,** ר **והוא**

מסורת הזהר

ס) (שה"ש א) לעיל לז. י) (ש"א טז) יתרו ק משפטים נה תזריע קסד מצורע נח קדושים עד ואתחנן לא נב כי תצא קכ.

חלופי גרסאות

י נ"א דמין (מונקאטש). כ נ"א ההוא (דפוסים ראשונים). ל נ"א מינה (דפוסים ראשונים). מ נ"א דמעין (קראקא). נ נ"א דמיא (קראקא). ס נ"א בפקדון (קראקא). ע נ"א מהולתא (קראקא) נוסח אחר מהולא (ווינציא). פ נוסח אחר בדקליה (קראקא). צ נוסח אחר בהפכת (דפוסים ראשונים). ק נוסח אחר בדקליה (קראקא).

הסולם

מאמר

נח) **אורייתא דאיהי אוכמא** וכו': התורה שהיא שחורה, שנאמר בה שחורה אני ונאוה, הנה השחרות הזאת, היא ליקוי השמש שמצד הקדושה, כי התורה נקראת שמש. והיא נגרמת, על ידי הכוכב שבתאי, שמצד הרע, שהוא לילית ובניה, והוא פתי שחור. והם הליקוי של ישראל.

נט) **מאדים לקותא דסיהרא** וכו': מאדים, שמצד הרע גורם ליקוי ללבנה הטובה של יעקב. ומאדים הזה הוא מצד עשו. ומאדים שמצד הטוב, גורם ליקוי ללבנה הרעה, שמונים על פיה, האומה ישמעאל.

ס) **לקותא דעיינין בסומקו** וכו': הליקוי שבעינים, באדום שבהן, ובאדום שבבשר הגבות שלהם, דהיינו בבשר העפעפים שמסביב העינים, זה הוא מחמת החמה השורפת בהם, שהיא שורפת אותן והן שופכות דמעות

(דפו"י דף ל"ב ט"ב)

עיינין סומקין

ומתאדמות. כולם ליקוי מחמת המאדים הם. אלו הן העינים הנקמטות ביבשות, מחמת שהשרף שרף אותן ונתקמטו. והעינים אדומות של צד האחר.

סא) **מארי דעיינין סומקין** וכו': בעל עינים אדומות, השמר מפניו, הוא שופך דם. ואם הוא חזר בתשובה, תהיה שפיכת הדמים שלו במצות התורה, דהיינו או שיהיה שוחט, או שיהיה מוהל.

סב) **והאי ב"נ איהו** וכו': ואדם ההוא הוא קצר, בפניו בחוטמו בערפו בגופו בזרועותיו וברגליו. והוא בהפוך מבעל עינים לבנות, שהוא ארוך בפניו בחוטמו בערפו בגופו בזרועותיו וברגליו. זהו רחמים, וזהו, בעל עינים אדומות, הוא דין.

סג) **עיינין סומקין דסטרא** וכו': עינים אדומות

אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. שערי ירוקין בגוון חמה טובא, אנפוי סומקי מסטרא דמאדים טב.

סד) ר בשערוהי הוו ז׳ מיני גווני דהבא, דאיהו זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, ש זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז, ת זהב תרשיש. ז׳ אינון מיני דהבא, דשבע ספירין אתכלילן בהו. ושערא דיליה קמיט. וכל איברין דיליה קמיטין. מסטרא דשברים. ובג״ד, דוד הוא הקטן, ואיהו דרגא דיליה הוד, דנטיל בגבורה.

סה) אבל עיינא חווירין, נטלין בנצח וחסד, ואינון אריכין. ושרטוטין דמצחא כלהון אריכין, מסטרא דתקיעה. אבל שרטוטין דמצחא מסטרא דב״נ קמיט, אינון קמיטין ברזא דשברים. ואית ליה רושם סומק תחות דרועא שמאלא. או בדרועא שמאלא, או בשוקא שמאלא.

סו) ומאן דאתיליד בשעתא קדמאה דיומא תניינא, דאיהו דרגא דגבורה. יהא תקיף ביצריה, אם ישתדל באורייתא דבעל פה. ומלכות איהו חמה טבא, אורייתא דבעל פה, מסטרא דגבורה, ואיהי סיהרא קדישא, אורייתא דבכתב אתקריאת מסטרא דחסד.

סז) חמה בישא איהי גיהנם, דאתברי ביומא תניינא. א ובסטרא דדרגא

חלופי גרסאות

ר נ״א בשערוי (קראקא). ש נ״א ל״ג זהב שחוט זהב טהור (קראקא). ונ״א זהב טהור זהב שחוט (זינצ׳יא).
ת נ״א ל״ג זהב תרשיש (דפוסים ראשונים). א נ״א ומסטרא (קראקא).

מאמר הסולם עיינין סומקין

אדמות של צד הטהור. אלו הם עיניו של דוד. שנאמר בו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי, שערותיו ירוקות, כצבע החמה שמצד הטוב. פניו אדומות, מצד כוכב מאדים שמצד הטוב.

סד) **בשערוהי הוו ז׳** וכו׳: בשערותיו של דוד, היו ז׳ מיני צבעי הזהב, שהם, זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז. זהב תרשיש. שבעה מיני זהב הם, ששבע ספירות נכללות בהם. ושערותיו היו קצרות וכל אבריו קצרים, מצד הדינים שבסוד השברים (עי׳ אמור אות קצ״ה בהסולם). ומשום זה דוד הוא הקטן. והוא, המדרגה שלו היא הוד, הנוסע מספירת הגבורה. דהיינו בקו שמאל.

סה) **אבל עיינא חווירין** וכו׳: אבל עינים לבנות, נוסעות בנצח וחסד, דהיינו בקו ימין, והן ארוכות. וכן קוי המצח הם כולם ארוכים, מצד התקיעה (עי׳ אמור דף ע״א (דפו״י דף ל״ב ט״ב)

בהסולם) אבל קוי המצח מצד בן אדם קצר, הם קצרים בסוד השברים. ויש לו רושם אדום תחת זרוע השמאלית, או בזרוע השמאלית, או בשוק השמאלית.

סו) **ומאן דאתיליד בשעתא** וכו׳: ומי שנולד בשעת הראשונה של יום השני. שהוא מדרגת הגבורה, יהיה גבור ביצרו, אם יעסוק בתורה שבעל פה. ומלכות, היא חמה שמצד הטוב, והיא תורה שבעל פה, מצד הגבורה. והמלכות, היא לבנה הקדושה, ונקראת תורה שבכתב, מצד החסד.

סז) **חמה בישא איהי** וכו׳: החמה, שמצד הרע, היא גיהנם שנברא ביום השני. ובצד מדרגת עשו יוצא האדום. ואע״פ שלוקחת את״כ מכל הצבעים, שהם, לבן ירוק שחור, מי שהוא יותר חזק הוא המתגבר ושולט, ונקרא על שמו. פירוש, שבכל צד יש כל ד׳ הצבעים, אלא בצד ימין שולט החסד שהוא לבן וכולם נקראים לבן. ובצד שמאל

שולטת

דעשו, נפקת סומקא. אע"ג דנטילת לבתר מכל גוונין, חוור ב וירוק ואוכם, ג מאן דאלים גבר, ועל שמיה אתקריאת.

סח) והאי איהי תיקונא דחכמתא עילאה. אבל איסטגנינון לא נטלין כוכבא בסידרא דא, אלא כפום ממשלת דילהון באורח חושבנא.

סט) עייגין סומקין, אינון מרכבה דחיה דשור, דאיתמר בה ג ופני שור מהשמאל לארבעתן, דאינון ד' גווני עינא. ושולטנו דארבע גוונין אלין, איהו סומק. אבל עייגין חווריז, מרכבה דילהון אריה.

ע) ואריה איהו מיכאל. שור גבריאל. ומאן דאתיליד ברישא דשעתא דשור, יהא עתיר בדהבא, ובכל מיני סומק. בעייגין חווריז נהיר *) יהו"ה רחמי ודאי, ואתמר ביה הרוצה להחכים ידרים. בעייגין סומקין נהיר אדנ"י, וביה הרוצה להעשיר יצפין.

עא) מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמאה דיומא תניינא, יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא, האי איהו בזנבא דשור, יהא עני.

עב) ויומין דכל חד מתפלגין לתלת סטרין, כגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מכרסייא יקירא, ואיהי מרכבה בריש כל כוכב ומזל.

מסורת הזוהר

כ) (יחזקאל א) וארא צו יתרו רם משפטים תמה תעו ויקהל שכו פקודי שסו ויקרא ריח שמיני נא תוריע קסו נשא יא קרח נב חקת יח פנחס תיח תקלג תקמא תקצז כי תצא כא האזינו רלח ת"ז בהקדמה ד' יג: תכ"א ד' סג. תס"ט ד' קי: תע"ג ד' קכב.

חלופי גרסאות

ב נ"א וירוקן (דפוסים ראשונים). ג נ"א כמאן (קראקא).

הסולם

שאמר

שולטת הגבורה שהיא אדומה, וכולם נקראים אדום.

סח) **והאי איהי תקונא** וכו': וסדר הזה הוא על פי התקון של חכמה העליונה. אבל חכמי התכונה, אינם לוקחים הכוכבים בסדר הזה, אלא כפי ממשלתם, שבדרך החשבון.

סט) **עייגין סומקין אינון** וכו': ומפרש דבריו, עינים אדומות, הן מרכבה אל החיה הקדושה הנקראת שור. שנאמר בה, ופני שור מהשמאל לארבעתן, שהם ד' צבעי העינים. והשליטה שעל ארבעה צבעים אלו היא אדום, שהוא צבע השמאל, שנקרא שור. לפיכך נקראים כולם עינים אדומות. אבל עינים לבנות, שהמרכבה שלהם היא אריה, שהוא שליטת החוד, שצבעו לבן, אע"פ שיש בו ד' צבעים, נקראים כולם לבנות.

ע) **ואריה איהו מיכאל** וכו': ואריה הוא מיכאל, שהוא חסד. שור הוא גבריאל,

(דפו"י דף ל"ב ט"ב י) ט"ג)

עייגין סומקין

שהוא גבורה. **ומי שנולד בתחילת השעה של** שליטת השור, דהיינו בתחילת שעה הראשונה, ביום השני, יהיה עשיר בזהב, ובבל מיני אדום. **בעינים לבנות מאיר השם הוי"ה, שהוא** רחמים ודאי. ואמרו בו, הרוצה להחכים ידרים, דהיינו שיכוון בתפלתו לקו ימין שהוא נקרא דרום, שהוא חסד. **בעינים אדומות מאיר** השם אדני, ואמרו בו, הרוצה להעשיר יצפין, דהיינו שיכוון בתפלתו לקו שמאל הנקרא צפון, שהוא גבורה.

עא) **מאן דאתיליד בפלוגתא** וכו': **מי שנולד בחצות שעה הראשונה של יום השני,** שהוא גבורה, יהיה בינוני בעושר. **מי שנולד** בסוף השעה הראשונה של יום ב', **זה הוא** מזנב השור, ויהיה עני.

עב) **ויומין דכל חד** וכו': **והימים של** כל אחד, מתחלקים לג' צדדים, כעין נשמה רוח נפש. הנשמה, היא מכסא הכבוד. שהוא

רוחא איהי מן מלאכייא, ואיהי מרכבה במציעות כל כוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין, וכל ד אילין דתאוה דעלמא שפלה, ואיהי מרכבה בסופא דכל שעתא, ה ובסופא דכל כוכב ומזל.

עג) ומסטרא דנפשא דבעירא, יומוי דב"נ קצירין, ואינון מעט ורעים. דכל יומי דב"נ דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא, לאו אינון חיים, וכל שכן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה, דלאו אינון חיים.

א/עד) אם חזר בתיובתא, אע"ג דאיהו בזנב טלה או שור, בכל מזל ומזל, קב"ה ו אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין, וסליק מזנבא, למהוי בינוני. זכה יתיר למיהדר בתיובתא במחשבתיה, קב"ה יהיב ליה נשמתא ז מכורסייא, וסליק למהוי רישא בריש כל כוכב ומזל.

ב/עד) ובג"ד אין מזל לישראל. ואע"ג דאתיליד בריש שעתא, וקלקל עובדוי, קב"ה נחית ליה מרישא לגופא, למהוי בינוני. ח ואי מקלקל יתיר בעובדוי, נחית ליה לסופא דכל מזל ומזל. והאי איהו תלוי במזל, ומזל רכיב עליה ושליט עליה. אבל בזמנא דנשמתיה שליט ורכיב על מזלא, מזלא איהו טפילא לרוכב עליו.

ג/עד) ואם מזלא דאיהו ט טפלה לרוכב שליט עליה, איתמר ביה י) הגר

מסורת הזוהר

י) (דברים כח).

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף אלין מאכלין (מונקאטש). ה נ"א ובסיפא (וויצניא) ונ"א ובסופה (קראקא). ו נ"א אתוסיף (פוסים ראשונים). ז נ"א מוסיף מכורסייא דרישא (פוסים ראשונים). ח נ"א ל"ג ואי (קראקא). ט נ"א ל"ג טפלה (קראקא).

הסולם

משמר

עולם הבריאה, והיא **מרכבה בראש כל כוכב ומזל**. הרוח, הוא מן המלאכים, דהיינו מעולם היצירה, ששם המלאכים, **והוא מרכבה באמצע כל כוכב ומזל**. והנפש, **היא שותפת הבהמה והעופות**, בעולם העשיה, **וכל התאות של עולם השפל**, והיא מרכבה **בסוף כל שעה, ובסוף כל כוכב ומזל**.

עג) **ומסטרא דנפשא דבעירא וכו'**: ומצד נפש הבהמי, **ימיו של אדם קצרים**, והם **מעט ורעים. כי כל ימיו של אדם שהם** בעניות וצער ודחק, **אין הם חיים**. וכל שכן אם הימים הם בלי **תורה ומצות**, שאין הם חיים.

א/עד) **אם חזר בתיובתא וכו'**: **אם** חזר בתשובה, אע"פ שהוא **בזנב טלה או שור**, שבכל מזל ומזל, דהיינו, מבחינת נפש הבהמית, **מוסיף בו הקב"ה רוח יתרה מן המלאכים**, ועולה מזנב המזלות, **להיות ביניוני**, דהיינו

(דפו"י דף ל"ב ט"ב)

עיינין סומקין

באמצע כל כוכב ומזל, רבחינת הרוח. **זכה יותר** לחזור בתשובה במחשבתו, הקב"ה **נותן לו נשמה מכסא** הכבוד, **ועולה להיות ראש בתחילת כל כוכב** ומזל, כבחינת הנשמה.

ב/עד) **ובג"ד אין מזל וכו'**: **ומשום זה אין מזל לישראל**, ואע"פ שנולד בראש השעה, והוא בראש כל כוכב ומזל, וקלקל מעשיו, הקב"ה מורידו מראש לגוף שיהיה בינוני, באמצע כל כוכב ומזל. **ואם** מקלקל מעשיו **יותר**, מורידו לסוף של כל מזל ומזל. וזה שהוא בסוף כל מזל, **הוא תלוי במזל**, והמזל **רוכב** עליו ושולט עליו. **אבל בזמן שנשמתו שולטת ורוכבת על המזל**, המזל הוא **טפל** אל הרוכבת עליו.

ג/עד) **ואם מזלא דאיהו וכו'**: **ואם** המזל שהוא **טפל לרוכב שולט עליו**, נאמר בו, **הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה**

ואתה

אשר בקרבך יעלה עליך מעלה ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב. ואיתמר על נשמתיה ורוחיה, מ) והיו חייך תלוים לך מנגד.

עה) ואם חזר בתיובתא, יחזרון ליה רוחיה ונשמתיה, ואתקיים ביה קרא דכתיב, נ) ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלהיך. במצות זכי לרוחא. באורייתא זכי לנשמתא.

מאמר עיינין ירוקין

עו) עיינין ירוקין דסטרא אחרא, מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו, דאיהי קו ירוק, קליפא דאגוזא.

עז) ותלת קליפין אינון, דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא. תהו גוון ירוק, קליפא קדמאה דאגוזא. בהו גוון חוור, קליפא תניינא דאגוזא, ואיהו חוורא דעיינין. חשך קליפא תליתאה דאגוזא, ואיהו סומקא, כעשן דאצטבע בסומקא דאשא, ואיהו סומק חשוך. מרה אוכמא, תהום, ואיהו חלל דאגוזא, ודא איהי לבושא דיצה"ר.

עח) נטיל מרה ירוקה בסטרא דתוהו, ועביד ציורין ושרטוטין כפום חובין דבני נשא. כלהו ציורין ושרטוטין עקימין, ולאו באורח מישר. וכן חוטמא ואנפין ועיינין, בכל אתר דיצה"ר חויא בישא שרייא, איהו עקימא, וכל ציורין דיליה עקימין.

חלופי גרסאות

מ) (שם) מקץ רח ז"ח ד' ס ט"א נ) (שם).

הסולם

מאמר

ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב, ונאמר על נשמתו ורוחו, והיו חייך תלואים לך מנגד.

עה) **ואם חזר בתיובתא** וכו': ואם חזר בתשובה, יחזרו אליו רוחו ונשמתו, ונתקיים בו המקרא שכתוב, ונתנך ה' אלקיך לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך. במצות, הוא זוכה לרוח, בתורה, הוא זוכה לנשמה.

מאמר עיינין ירוקין

עו) **עיינין ירוקין דסטרא** וכו': עינים ירוקות של הצד האחר, הן מדידה, דהיינו קו, שנמשך ממנו סוד התהו, שהוא קו ירוק. והיא קליפת האגוז.

(דפו"י דף ל"ב ט"ג)

עיינין ירוקין

עז) **ותלת קליפין אינון** וכו': ושלש קליפות הן, הנראות בעינים של הסטרא אחרא. **תהו**, שהוא צבע ירוק, הוא קליפה הראשונה של האגוז. **בהו**, שהוא צבע לבן, הוא קליפה שניה של האגוז, והיא הלבן שבעינים. **חשך**, הוא קליפה שלישית של האגוז, והוא אדום, כמו עשן המצטבע באדום שבאש, והוא אדום. והוא חושך, מרה שחורה היא סוד **תהום**, שהוא חלל האגוז, וזהו לבוש היצר הרע.

עח) **נטיל מרה ירוקה** וכו': לוקח מרה הירוקה שמצד **תהו**, ועושה ציורים וקוים, בגופות בני אדם, כפי עונות בני אדם. כל הציורים והקוים הם עקומים ואינם בדרך הישר. וכן החוטם והפנים והעינים. כי בכל מקום שהיצר הרע, שהוא נחש הרע, שורה, הוא עקום וכל הציורים שלו עקומים.

נטיל

עט) נטיל מרה סומקא מסטרא דחשך, ועביד ציורין ושרטוטין. נטיל מרה אוכמא, מסטרא דתהום, דאיהו חלל דאגוזא, ועביד ציורין ושרטוטין.

פ) ות"ח, תלת קטרין בב"נ מסטרא דדכיו, ואינון נפשא רוחא ונשמתא. נפש, נטיל עפרא ומיא ואשא ורוחא. האי נפש ל סטא לימינא, ונטיל מיא כליל בפומא דאריה, ועביד ציורין. וההיא מיא דנטיל, איהו ממוחא, ואתפלג לארבע מוחין. ורזא דמלה *) מ) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אינון גיחון כ פישון פרת חדקל.

מאמר אריה שור נשר אדם

פא) ובזמנא דייתי משיחא, כל חד וחד מאבהן, אחזי פעולתיה. ההי"ד ע) תוצא הארץ נפש חיה למינה, דאיהו חיתו ארץ, אפיק זרעא דיליה, כל חד ביחוסיה. ודא זרעא דיצחק, דאיהו נפש חיה, דאינון מינה, וזרעא דילה ל באומה דא, זרעא דאינון עמי הארץ, דחיה דאיהי שור, דרגא דיצחק.

פב) פ) ויאמר אלהים ישרצו המים, אלין מאריהון דחכמה, דאיהי נפש חיה, דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא. ואינון מסטרא דאריה דימא, דאיהו מ כשר בים. דאריה דס"א איהו פסול ביבשתא, ואריה דימא איהו לימינא, דאברהם, וביה הרוצה להחכים ידרים.

מסורת הזהר

ס) (בראשית ב) ב"א רמז. ע) (שם א) ב"ב קס קצא ז"ח בראשית קמא תד תט תקנט תרסט תשלו ד' לד ט"ב תק"ח ד' קיב ט"ג. פ) (שם) ב"א תה ת"ז תי"ע ד' קלה.

חלופי גרסאות

י נ"א סטרא (קראקא). כ בדפוס קראקא ל"ג פישון והוא ט"ס. ל נ"א בהמה (קראקא) ונ"א באמה (וינציא). מ נ"א נשר (קראקא).

הסולם

מאמר אריה שור נשר אדם

עט) **נטיל מרה סומקא** וכו': לוקח מרה האדומה, שהיא מצד **חשך**, ועושה ציורים וקוים בגופי בני אדם. לוקח מרה שחורה שהיא מצד **תהום** שהיא חלל האגוז, ועושה ציורים וקוים בבני אדם.

פ) **ות"ח תלת קטרין** וכו': ובוא וראה, שלשה קשרים יש באדם מצד הטהור, והם נפש, רוח, ונשמה. הנפש, לוקחת ד' יסודות עפר מים אש ורוח. נפש הזו נוטה לימין, שהוא חסד, ולוקחת מים הכלולים בפה האריה, שהוא חסד, ועושה ציורים בגוף האדם. ומים ההם שלוקחת, הם ממוח, הנחלק לארבעה מוחין, חכמה, ובינה, חסד דדעת, וגבורה דדעת, וסוד הדבר, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. שהם, גיחון, פישון, פרת וחדקל.

מאמר אריה שור נשר אדם

פא) **ובזמנא דייתי משיחא** וכו': ובזמן שיבא המשיח, כל אחד ואחד מן האבות, אברהם יצחק יעקב, יראה פעולתו. ז"ש, **תוצא** הארץ נפש חיה למינה, שפירושו, הארץ, שהיא חיתו ארץ, דהיינו החיות שבארץ, הוציא זרעו, כל אחד לפי יחוסו, דהיינו לפי שורשו שמשם הוא נמשך, וזהו זרעו של **יצחק**, שהוא נפש חיה למינה, שזרעו של יצחק, הם מינה דנפש חיה. וזרע שלה באומה זו, בישראל, הם זרע של עמי הארץ שבהם. כי **חיה**, היא שור שהוא מדרגת יצחק.

פב) **ויאמר אלקים ישרצו המים**: אלו הם בעלי החכמה, שהם נפש חיה, שהם כדגים המתרבים בים התורה. והם מצד האריה שבים, שהוא כמו שר בים. כי אריה של הצד האחר, הוא פסול, והוא ביבשה. ואריה הים הוא לימין, שהוא **אברהם**. ובו הרוצה להחכים ידרים.

פג) ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, נ ודא פני נשר אלין זרעא דיעקב, דאינון מארי פקודי דאורייתא.

פד) צ) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, היבשה, דא אדם דאתנטיל מד' סטרין דעפרא. כד אתקיים בה, יבשה הארץ, ממי טופנא, יפקון מן גלותא. ורזא דמלה ויהי כ"ן, דאיהו שבעין שנין.

מאמר ז' ימי בראשית

פה) ביומא קדמאה, עביד עבידתיה לאנהרא לון, ההי"ד ק) ולכל בני ישראל היה אור. ועוד ר) וה' הולך לפניהם יומם וגו', כגוונא דמצרים. ביומא תנינא, ויהי מבדיל, אפריש לישראל מנייהו, ההי"ד ולא קרב זה אל זה כל הלילה.

פו) ביומא תליתאה, אעבר לון בימא. ההי"ד, ש) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כתיב הכא ותראה היבשה, וכתיב התם, ת) וישם את הים לחרבה.

פז) אור דיומא קדמאה, מיניה נהרין שמשא וסיהרא, ביומא רביעאה. ועלייהו אתמר, א) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם.

מסורת הזהר

צ) (שם) ב"א סו ריח. ק) (שמות י) בהשמטות ח"א ד' רנב: ד"ז ת"ז תכ"ב ד' סז: ר) (שם יג) נח שם וישלח רכג בשלח כו מג קנז פקודי תשיב שלח קצג בלק קכז וילך א האזינו רלט ת"ז ת"ע ד' קלא. ז"ח ד' עב ט"א. ש) (בראשית א) לעיל פה. ת) (שמות יד) בהעלותך לט תק"ח ד' צה ט"ג צח ט"ד. א) (שם יג) לעיל אות פה.

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג ודא פני נשר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

פג) **ועוף יעופף על** וגו': ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, זה הוא פני נשר, ואלו הם זרעו של **יעקב**, שהם בעלי מצות התורה.

פד) **ויאמר אלקים יקוו** וגו': ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. **היבשה**, זו היא אדם שנלקח מד' **צדדים**, דרום צפון מזרח ומערב, שבעפר. כשיתקיים בה יבשה הארץ ממי המבול, שהם הקליפות, יצאו מן הגלות. וסוד הדבר, שיבשה היא האדם, כי נאמר, ויהי כן. שהוא שבעים שנה. כי כ"ן בגימטריא שבעים. כלומר, שנברא האדם ששנותיו שבעים שנה.

מאמר ז' ימי בראשית

פה) **ביומא קדמאה עביד** וכו': ביום הראשון, שהוא חסד, עשה מלאכתו להאיר להם. ז"ש, ולכל בני ישראל היה אור. ועוד, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, שהם ז"א שנקרא שמש. ולילה בעמוד אש להאיר להם, שה"ס המלכות שנקראת לבנה.

יומא

פח) יומא תניינא, ביה אתברי ימא. ההי"ד, ב) יהי רקיע בתוך המים. ויום חמישאה, מיניה אפיק נוני ימא. דכמה דמאורות דיומא רביעאה תליין ביומא קדמאה, הכי נונין דיומא חמישאה תליין ביומא תניינא.

פט) יומא תליתאה, איהו כליל מכלא, איהו דרגא דיעקב, דאיהו נשרא, כלילא ממיא ואשא. ויומא שתיתאה, ביה תלייא, וביה אתברי אדם, מההוא עפרא דיומא תליתאה.

צ) יומא קדמאה אברהם, דדרגיה חסד, ג) לקבליה הוא נצח, ואהרן כהנא נהיר אנפוי כשמשא, איהו לקבליה, יומא רביעאה, דא בדא תליא, ההי"ד ד) נעימות בימינך נצח.

צא) יומא תניינא יצחק, דדרגיה גבורה, לקבליה יומא חמישאה, דאיהו הוד, דרגא דדוד.

צב) יומא תליתאה יעקב, לקבליה יומא שתיתאה, שלמה, דדרגיה יסוד, דאיהו שלום ה', ועליה איתמר ה) הנני נותן לו את בריתי שלום.

צג) יום שבת, מלכות, דרגא דבן י"ה, דאיהו ו'. דמהלך חמש מאה שנין,

מסורת הזהר

ב) (בראשית א) ב"א מה. ג) (תהלים טו) ב"א קמה תרומה תשם ויקרא לב פנחס קצ תקסב בהשמטות ח"ג ד' שו: ד"י ת"ז בהקדמה ד' ה: ת"ל ד' עה. ז"ח ד' מד ט"א סד ט"ב. ה) (במדבר כה) נח קסא.

חלופי גרסאות

ס נ"א והוא לקבליה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ד' ימי בראשית

פח) **יומא תניינא ביה** וכו': יום השני, ממעשה בראשית, **בו נברא הים.** ז"ש, יהי רקיע בתוך המים, ויום החמישי, ממעשה בראשית, הוציא ממנו, מן הים, דגי הים. **כי כמו שהמאורות של יום הרביעי תלוים ביום הראשון,** ששניהם הם בקו ימין, כנ"ל בסמוך, **כך הדגים של יום החמישי תלוים ביום השני.** משום ששניהם הם בקו השמאל.

פט) **יומא תליתאה איהו** וכו': יום השלישי, דמעשה בראשית, שהוא ת"ת, כלול מהכל, מיום א' ומיום ב', **שהוא מדרגת יעקב,** שהוא נשר, דהיינו קו האמצעי, הכלול ממים ואש, שהם ימין ושמאל. ויום הששי דמעשה בראשית שהוא יסוד, **תלוי ביום השלישי,** שהוא ת"ת, כי שניהם הם בקו האמצעי, ובו **נברא אדם,** מעפר ההוא שביום השלישי, שהוא ת"ת.

צ) **יומא קדמאה אברהם** וכו': יום הראשון, ממעשה בראשית, **הוא אברהם שמדרגתו חסד.** שהוא קו ימין, כנגדו, דהיינו באותו הקו, **הוא נצח,** ואהרן הכהן, שפניו מאירים כשמש, הוא כנגד נצח, שהוא יום רביעי, זה תלוי בזה, הנצח תלוי בחסד, משום ששניהם בקו ימין זה תחת זה. ז"ש **נעימות בימינך נצח.** שנצח כלול בימינך שהוא חסד.

צא) **יומא תניינא יצחק** וכו': יום השני ממעשה בראשית הוא יצחק, שמדרגתו גבורה, שהוא קו שמאל. כנגדו, באותו הקו, **הוא יום החמישי, שהוא הוד,** שהוא **מדרגת דוד.**

צב) **יומא תליתאה יעקב** וכו': יום השלישי ממעשה בראשית, הוא יעקב, שהוא קו האמצעי, כנגדו, באותו הקו, **הוא יום הששי** ממעשה בראשית, שהוא שלמה שמדרגתו יסוד. **כי שלמה,** הוא אותיות, שלום ה', ושלום הוא יסוד. **ועליו** על היסוד, נאמר, **הנני נותן לו את בריתי שלום.** כי היסוד נקרא ברית ונקרא שלום.

צג) **יום שבת, מלכות** וכו': יום שבת, **שהוא מלכות,** היא מדרגת בן י"ה, **שהוא** ו' דהוי"ה, דהיינו ז"א, שה"ס עץ החיים, שמהלכו **חמש מאה שנים,** שהם חמש ספירות, חג"ת

דאינון חמש ספירות, מטי ליסוד, ע לאתחברא בה'. ויום שבת איהו משה רבינו, דדרגיה בינה.

צד) ויום שבת כליל כלא, כגוונא דא, ה) ויכל אלהים ביום השביעי, דא יומא קדמאה. מלאכתו, דא יומא רביעאה. וישבות ביום השביעי, דא יומא תניינא. מכל מלאכתו אשר עשה, דא יומא חמישאה, דביה אתחרב בי מקדשא. ולא הוה בניינא ביה באלף חמישאה. ויקדש אותו, דא יומא תליתאה. כי בו שבת מכל מלאכתו, דא יומא שתיתאה.

צה) אשר ברא *) אלהים לעשות, דא גופין לנשמתין דרשיעייא. דלא בעא למעבד לון גיפין, דאזלין כלהו נע ונד. ודא רזא ו) יד ליד לא ינקה רע.

צו) ושבת דכלהו, נייחא דכלהו, יהא משה. דאיהו דוגמת בן יה, דבת זוגיה מלכות, שבת. פ שבת ודאי, דעלה אתמר ז) ומלכותו בכל משלה, דאיהו צ מלאכות דאדכיר ביומא דשבתא.

א/צז) ולא כמא דחשבין טפשין, דקב"ה עביד ק עבידתא, או טרח

מסורת הזהר

ה) (בראשית ב) ב"ב קפ. ו) (משלי יא) כי תשא עה פנחס קעא ת"ז תכ"ב ד' סח: ת"ע ד' קל. ז"ח ד' מט סא פד ט"ב. ז) (תהלים קג) בהשמטות ח"א ד' רנג. ד"י משפטים תמב אמור קמט בהר מו פנחס תקפט כי תצא ו לח ת"ז תכ"א ד' נו: תס"ט ד' קטז: ת"ע ד' קכח. תק"ח ד' קא ט"ב קיג ט"ד קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ע נ"א מוסיף לאתחברא מניה (קראקא). פ נ"א ל"ג שבת (קראקא). צ נ"א מלאכתו (מונקאטש). ק נ"א מוסיף עבידתא ביומא דשבתא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

נ"ה, שבהם מגיע לספירות היסוד, כלומר שספירת היסוד אינה ספירה חדשה, אלא שהוא כולל חג"ת נ"ה אלו, להתחבר בה', שהיא מלכות. דהיינו להשפיע אותן חמש ספירות אל המלכות. ויום השבת הוא משה רבינו, שמדרגתו בינה. ונמצא שיום השבת, הוא מלכות והוא יסוד, והוא בינה.

ואין להקשות, מה שהזהר תופש כאן סדר משונה בז' הצדיקים שכנגד ז' ספירות, כי בכ"מ אומר, שנצח והוד הם משה אהרן, ויוסף הוא יסוד, ודוד הוא מלכות. וכאן חושב את אהרן לנצח, ודוד להוד, ושלמה ליסוד, ומשה למלכות בסוד הבינה. כי אין הסדר שוה בכל המדרגות. ויש עוד כמה סדרים בזה.

צד) **ויום שבת כליל** וכו': ויום השבת כולל הכל, כל ששת הימים, כעין זה. ויכל אלקים ביום השביעי, זהו **יום הראשון**. מלאכתו, זהו **יום רביעי**. וישבות ביום השביעי, זהו **יום חמישי**. מכל מלאכתו אשר עשה, זהו **יום החמישי**, שבו נחרב בית המקדש, ושום בנין לא היה באלף החמישי.

(דפו"י דף ל"ב ט"ד *) דף ל"ג ט"א)

דהיינו, שלא היה שום רמז ופקידה לגאולה. ויקדש אותו, זה **יום השלישי**. כי בו שבת מכל מלאכתו זהו **יום הששי**.

צה) **אשר ברא אלקים לעשות**: שמשמע שצריך עוד לעשות. אלא, זהו הגופות לנשמות הרשעים, שלא רצה הקב"ה לעשות להן גופות, שיתגלגלו ויתלבשו בגופות בעולם, אלא שהולכות כולן נע ונד. וזה סוד יד ליד לא ינקה רע. שפירושו, שמלאכי חבלה זורקים הנשמה מיד ליד (כמ"ש ברע"מ פנחס אות קע"א).

צו) **ושבת דכלהו נייחא** וכו': ושבת של כולם, והמנוחה של כולם, יהיה משה. שהוא דמיון בן י"ה, שהוא ז"א, שבת זוגו היא מלכות, שהיא שבת. היא שבת ודאי, שעליה נאמר, ומלכותו בכל משלה. שהיא מושלת על המלאכות הנזכרות ביום השבת. דהיינו וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו וגו'.

א/צז) **ולא כמא דחשבין** וכו': ילא כמו שחושבים הטפשים, שהקב"ה עשה עבודה, או

למעבד עבידתיה, ונח ביומא שביעאה, כבר נש דטרח בעבידתיה, ולבתר דסיים נח. ח"ו. אלא בכל זמנא דשכינתא איהי בגלותא, אתמר בה ח) ולא מצאה היונה מנוח, דלא אשתכח צדיקא, דיהא לה נייחא ביה.

ב/צז) ונייחא דילה, אינון צדיקייא, דנחתת בהון, כגון אברהם ואהרן וזרעיה. יצחק ודוד וזרעיה. יעקב ושלמה וזרעיה, ועלייהו אתמר, ט) ויכל אלהים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלהים את יום השביעי, ויקדש אותו. יומא דכלהו, נייחא דכלהו.

צח) יום השביעי, משה, כליל כלהו, ביה נח שכינתא מכלהו, ודא איהו וישבות ביום השביעי, שביתה דאלהים ודאי, דאיהי שכינתא, ולא אמר וישבות ה', דאימא איהו דטרחא בבנין, ההי"ד י) ובפשעיכם שולחה אמכם.

צט) ובג"ד ד' יסודין, כל חד עביד עבידתיה, חד אריה, והא איתמר. תנינא שור, סומקא כוורדא, סטא לשמאלא, נטל גוון אשא, ועביד ציורין ושרטוטין ואתריה בלבא.

ק) נשר, אתריה בגופא, נטל רוחא כלילא בפומא, סטא לאחורא, ונטיל גוון חד מסיהרא, סטא לקמיה, ונטל גוון חד משמשא, סטא לימינא ושמאלא

מסורת הזהר

ח) (בראשית ח) כי תצא ל. ט) (בראשית ב) לעיל צד. י) (ישעיה נ) ב"א קסד רסח ויחי תקעג כי תשא לה פקודי תרפה ויקרא קז אחרי מות שכד שלח אמור רנד בחקותי נא פנחס תשפח ואתחנן קנז ת"ז בהקדמה ד' א: ת"ו ד' כא: תכ"א ד' נט: תל"א ד' עה: תנ"ו ד' צא. ת"ע ד קלב: ז"ח מז ט"ד תק"ח קטו ט"ב.

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

או טרח לעשות עבודתו, ונח ביום השביעי. כאדם שטרח בעבודתו, ולאחר שהשלימה, נח. חס ושלום. אלא בכל זמן שהשכינה היא בגלות, נאמר בה, ולא מצאה היונה מנוח, שלא נמצא לה צדיק, שתהיה לה מנוחה ונחת ממנו.

ב/צז) ונייחא דילה אינון וכו': והמנוחה והנחת שלה, הם אלו הצדיקים שיורדת ומתלבשת בהם, כמו אברהם ואהרן וזרעו, שהם חסד נצח. יצחק ודוד וזרעו, שהם גבורה והוד. יעקב ושלמה וזרעו, שהם ת"ת ויסוד. (כנ"ל מאות צ' עד צ"ג) ועליהם נאמר, ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו. שהם כוללים סוד ששת הימים (כנ"ל אות צ"ד) שהוא יום הכולל כל ששת הימים, זהוא מנוחה של כולם.

צח) יום השביעי וכו': יום השביעי, הוא משה, הכולל את כולם, כל ששת הצדיקים. בו נחה השכינה מכולם. וזה הוא, וישבות ביום השביעי, היא ודאי שביתה של אלקים, שהוא השכינה הנקראת אלקים, ולא אמר וישבות הויה, שהוא ז"א. משום שהאם, שהיא השכינה טורחת בבנים דהיינו שנמצאת עם הבנים בגלות, עד שיתכן לומר ששבתה מטרחתה, ולא ז"א. ז"ש, ובפשעכם שלחה אמכם. שהיא השכינה, שירדה עם ישראל בגלות.

צט) ובג"ד ד' יסודין וכו': ומשום זה, ד' יסודות, שהם, אש רוח מים עפר, כנגד ד' חיות, שהן אריה שור נשר אדם שהם חו"ג תו"מ. כל אחד עושה מלאכתו. אחד, הוא אריה, שהוא חסד, וכבר נתבאר (באות פ). השני, הוא שור, אדום כשושנה, נוטה לשמאל, לקח גוון של אש, ועושה ציורים ושרטוטים באדם, ומקומו הוא בלב. והוא גבורה.

מאמר ב' אריה שור נשר אדם

ק) נשר, אתריה בגופא וכו': השלישי, הוא נשר, ומקומו בגוף שהוא תפארת. לוקח רוח הכלול בפה, נוטה לאחור, דהיינו למערב ששם המלכות, ולוקח צבע אחד מן הלבנה, שהיא

(דפו"י דף ל"ג ט"א)

ונטיל תרין גוונין ד מנייהו, אשתכח כליל מכל גוונין. והאי איהו נשרא רברבא, מארי דנוצה, רב גדפין, כל גוונין ביה אתחזיין.

קא) אדם סטא לעילא. ושרייא בדיוקנא דאנפין, ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון, ואתלבש בכלהו, ש ואתחזי דיוקניה בהו. ההי"ד, כ ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ורשים בהון ציורין וגוונין דאנפין, ושרטוטין דמצחא.

קב) בהון רשים תלתין ותרין שבילין, דאינון נתיבות פליאות חכמה. וכולהו אתכסיין בתלתין ותרין, בין אנפין וגדפין ת דחיון, דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד' חיון, ושש עשר גדפין סלקין ל"ב. הכי א אינון שרטוטין דמצחא, ושרטוטין דעיינין.

קג) תלת ב עשר גוונין אינון בציורין דאנפין דקו המדה. וכולהו גוונין אזלין בקו המדה, באורח קשוט, וכולהו רשימין בוא"ו. תרין ותלתין שבילין מצויירין ביו"ד ה"א ה"א.

קד) תרין עשר גוונין, דתלת חיון, דאינון ג ו', ודמות פניהם פני

מסורת הזהר

ב) (יחזקאל א) ב"א פא נח רסה יתרו צז משפטים תמה תזריע קטו אחרי מות עו במדבר כח פנחס תיט תקלג תקמא תשעא תתסג עקב סו ת"ז בהקדמה ד' יג: תכ"א ד' סג תכ"ב ד' סה תס"ט ד' סה תס"ט ד' קי: ת"ע ד' קכב. ז"ח ד' לח ט"ג לט ט"א תק"ח ד' צד ט"ג ט"ד צו ט"ג קכ ט"ג.

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף אשתכח מנייהו (קראקא). ש נ"א ואתחזי דיוקניה בהו (דפוסים ראשונים). ת נ"א ל"ב דחיון (קראקא). א ה"ג הסלם נ"א אינון ול"ג שרטוטין (קראקא) ונ"א שרטוטין ול"ב אינון (וינציא). ב נ"א ל"ג עשר (מונקאטש). ג נ"א ואי"ו (וינציא) נ"א ו' א' קראקא).

מאמר

הסולם

אריה שור נשר אדם

שהיא המלכות, שצבעה שחור. נוטה לפניו, דהיינו למזרח, שהוא ת"ת, ולוקח צבע אחד מן השמש, שהוא ת"ת שצבעו ירוק. נוטה לימין ולשמאל, שהם דרום צפון, ששם חסד וגבורה. ולוקח ב' צבעים מהם, שהם לבן ואדום. נמצא שהנשר כלול מכל הצבעים. וזה הוא נשר הגדול, בעל הנוצה, גדול הכנפים, שכל הצבעים נראים בו.

קא) **אדם, סטא לעילא וכו'**: הרביעי הוא אדם, נוטה למעלה, ושורה בצורת הפנים של אדם התחתון. ורושם שם צורת כל ד' החיות, ומתלבש בכולן, וצורתו נראית בהן. ז"ש, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ורושם בהן צורות וצבעים של הפנים, וקוים של המצח.

קב) **בהון רשים תלתין וכו'**: בהן, בד' החיות, רושם ל"ב שבילים, שהם נתיבות פליאות חכמה. דהיינו ל"ב נתיבות החכמה,

(דפו"י דף ל"ג ט"א)

וכולם מתכסים בל"ב מבין פנים וכנפים של החיות, כי ד' החיות כלולות זו מזו, וע"כ יש ט"ז פנים לארבעתן, לד' החיות, וט"ז כנפים לארבעתן, שעולים ל"ב. וכך הם הקוים שעל המצח, והקוים שעל העינים.

קג) **תלת עשר גוונין וכו'**: י"ג צבעים הם בציורי הפנים של קו המדה, שהוא קו האמצעי, וכל הצבעים הולכים בדרך אמת בקו המדה, שהוא ז"א, וקו האמצעי, שה"ס ו', ונקרא אמת. וכולם רשומים בוא"ו. כי וא"ו במילוי היא בגי' י"ג. י"ג גוונין ול"ב שבילים מצוירים ביו"ד ה"א ה"א. כי וא"ו, היא בגי' י"ג, כנגד י"ג גוונים. ויו"ד ה"א ה"א, בגי' ל"ב, כנגד ל"ב שבילי החכמה (והופרש בין י"ג לל"ב עין להלן אות קס"א).

קד) **תרין עשר גוונין וכו'**: י"ב גוונים של ג' חיות, שהם ו"ו ודמות פניהם פני אדם, היא הא' המתלבשת בתוך ב' הוין, ומתכסה בהן. ו' למטה, ו' למעלה. ו' שלמעלה

אדם, ד א ה דמיתלבש בהון ואיתכסי בהון. ו' לתתא, ו' לעילא. ו' לעילא, שית גוונין ו עילאין. ו' לתתא, שית גוונין תתאין. בשית גוונין עילאין פרח לגבי עילא. ובשית גוונין ז תתאין פרח לגבי תתא.

חלופי גרסאות

ד נ"א ל"ג א' (דפוסים ראשונים). ה נ"א דאתלבש (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג מן עלאין עד עלאין (דפוסים ראשונים). ז נ"א תניינין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אריה שור נשר אדם

שלמעלה היא ששה גוונים עליונים, ו' שלמטה היא ששה גוונים תחתונים. בששה גוונים עליונים פרח למעלה, ובששה גוונים תחתונים פרח למטה.

פירוש. החיות הן ארבע, אריה שור נשר אדם. וה"ס חסד גבורה ת"ת ומלכות. וה"ס ד' גוונים, לבן אדום ירוק שחור. כנ"ל. וכשהחיות נכללות זו מזו, היו צריכים להיות בהן ט"ז גוונים, כי כל חיה נכללת מארבעתן, וד"פ ד' הוא ט"ז. אמנם אין בהן אלא י"ג גוונים. והטעם הוא כמ"ש בהתכללות ג' קוין ומלכות שבז"א, זו מזו, שאין בהן ט"ז בחינות אלא י"ב בחינות, משום שבחינת עצם המלכות, שהיא המלכות דמדת הדין, נגנזה, ורק מלכות הנכללת בבינה, היא המתגלית. וע"כ חסרה המלכות מבחינתה עצמה, ואין בה אלא ט' ספירות ראשונות הכלולות בה, שמקבלת מז"א, ובחינתה עצמה נעלמת. ולפיכך נבחן, שיש ד' חיות, שהם אריה שור ונשר, שהם ג' קוין חג"ת דז"א, ואדם, שהוא מלכות, המקבלת ג' הקוין מז"א. וכשנכללים זה מזה, אין בכל אחד מד' החיות רק ג' קוין, ולא המלכות, כי עצם המלכות חסרה בכל אחד, שהרי אפילו המלכות עצמה, אין בה רק ג' הקוין שמקבלת מז"א, ובחינתה עצמה אין בה. מכל שכן שהיא חסרה בכל אחד מג' הקוין. ומשום זה, אחר שנכללות זו מזו אין בהן ט"ז בחינות, אלא י"ב בחינות בלבד. וז"ס י"ב צירופי הוי"ה, וז"ס י"ב גוונים. אשר עם המלכות הנגוזה והנעלמת הם י"ג גוונים.

וז"ש, תרין עשר גוונין דתלת חיון דאינון ו"ו, כי ד' החיות אריה שור נשר אדם, שהם בז"א, כשנכללות זו מזו, אין בכל אחת מהן אלא ג' חיות, אריה שור נשר, שה"ס ג' קוין. באפן, שיש באריה, אריה שור ונשר. ויש בשור, אריה שור ונשר. ויש בנשר, אריה שור ונשר. ויש באדם. אריה שור ונשר. אבל עצם האדם, שה"ס עצם המלכות, שה"ס המלכות דמדת הדין, נעלמה אפילו מחיה הד' שהיא אדם, כי אין בה אלא אריה שור נשר, וחסרה, אדם. ומכ"ש בשאר החיות. וע"כ אין בהם ט"ז גוונים, אלא י"ב גוונים, שה"ס ו"ו. כי ז"א ה"ס ו' שבשם הויה. וכשאומרים ו' נשמע ו"ו דהיינו ב' ווין, שהם רומזים לי"ב גוונים הנ"ל. וז"ש, **ודמות פניהם פני אדם א' דמתלבש בהון ואתכסי בהון**, דהיינו כנ"ל, שפני אדם שה"ס המלכות, נעלמה מכל ד' החיות, ואפילו מחיה הרביעית שהיא מלכות עצמה, ונקראת אדם, עכ"ז אין בה, אלא מלכות הממותקת בבינה, שנחשבת ליסוד דמלכות, ולא מלכות עצמה, והמלכות הנעלמת הזו נרמזה **בא'** של מילוי הואו. וז"ש **א' דמתלבש בהון ואתכסי בהון**, כי **א'** זו, הרומזת על מלכות מבחינתה עצמה, נעלמת בין י"ב הגוונים שה"ס ו"ו.

והנה נתבאר סוד י"ב גוונים שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, הנכללות זו מזו, ויש בכל אחת מד' החיות, ג' חיות, אריה שור נשר. וד"פ ג' הוא י"ב. והם הנקראים י"ב גוונים. ונבחן, ששה גוונים מהם הם למעלה, דהיינו ג' שבאריה, שהוא חסד, וג' שבשור, שהוא גבורה. הם למעלה, כי הן אינן בחינת ז"א עצמו אלא שמקבלם מן הבינה, וששה גוונים מהם הם למטה, דהיינו בז"א ובמלכות, שהם, ג' שבנשר, וג' שבאדם. וז"ש, **ו' לתתא ו' לעילא**, ששה גוונים שבאריה שור הם למעלה, וששה גוונים שבנשר ואדם הם למטה. **בשית גוונין עלאין פרח לגבי עילא**, דהיינו שז"א פורח למעלה אל הבינה ומקבל ממנה שפע. **ובשית גוונין תתאין פרח לגבי תתא**, שבששת התחתונים שהם ג' דנשר וג' דאדם, הוא פורח ומשפיע אותם אל הנוקבא התחתונה. (עי' להלן אות קס"א).

קה) ורזא דמלה, ל) **בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, אלין אינון דיוקנין, דאתלבש בהון א' עילאה, דאיהו תפארת. אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלין אינון נתיבין דחכמה,** ח **נתיב לא ידעו עיט, א', דאיהו אדם, עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. דאיהו** ט **דאתעטר בגווני דאינון ו"ו, ואיהו לא אתגלייא, עליה איתמר *)** מ) **כי לא ראיתם כל תמונה.**

קו) נ **ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם.** כ **עלה אתמר** ג) **ותמונת ה' יביט ודא נפש השכלית, מסטרא דמלכות, דרשים כל גווני אלין, ואיהי אתקריאת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מ"ה למטה.**

מסורת הזהר

ל) (ישעיה ו) משפטים תכ בהר יח פנחס קעז ת"ז תכ"א ד' נא : תכ"ב ד' סד : מ) (דברים ד) בא רטו.
נ) (במדבר יב) הקסה"ז ק וישלח קה בהשמטות ח"א ד' רנב : ד"י בא רטו יתרו שיג משפטים תיב צו לו אחרי מות פח רפ שצז נשא לא בהעלותך קמט שלח לך שי פנחס קעו תקב תתמ ת"ז תי"ח ד' לא : ת"ל ד' עד : תל"ח ד' פט. תס"א ד' צד. תס"ט ד' קיג. ת"ע ד' קלו : תק"ח ד' קיב ט"ב.

חלופי גרסאות

ח ה"ג הסלם נ"א מוסיף דאיהו נתיב (דפוסים ראשונים).
ט ה"ג הסלם נ"א מוסיף אור דאתעטר (דפוסים ראשונים) נ"א א' דאתעטר (מונקאטש). י נ"א אית (דפוסים ראשונים). כ נ"א על י' (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אריה שור נשר אדם

קה) **ורזא דמלה בשתים** וגו' : וסוד הדבר **בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף.** אלו הן י"ב הגוונים, שהן **הצורות שהא'** העליונה, שהיא תפארת אדם, דהיינו ז"א, מתלבשת בהן. שהוא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלו הם **נתיבות החכמה.** דהיינו שבהם מתגלית החכמה. **והנתיב דלא ידעו עיט שהוא א',** שהוא אדם, דהיינו מלכות, עליו נאמר, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, **כי היא נתעטרה** בי"ב גוונין **שהם ו"ו,** כלומר שנתלבשה בהם, והיא עצמה לא נתגלתה. עליו נאמר, כי לא ראיתם כל תמונה.

פירוש. יש ב' **בחינות אדם. א',** הוא ז"א שנקרא אדם בסוד הויה במילוי אלפין, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא בגימטריא מ"ה, כמספר אדם. ב', היא המלכות, שנקראת אדם בסוד **חית הרביעית,** שהיא פני אדם. וז"ש **אלין אינון דיוקנין דאתלבש בהון א' עלאה, דאיהו תפארת** וכו'. שאלו י"ב גוונים המרומזים בו"ו, מתלבש בהם ז"א, שנקרא א' עליונה, ונקרא אדם, בסוד תפארת אדם, שה"ס **יוד הא ואו הא,** שהוא בגי' אדם. **אלין אינון נתיבין דחכמה,** שבהם מתגלה החכמה. **נתיב לא ידעו עיט, א' דאיהו אדם.** היינו המלכות **שנקראת אדם,** וה"ס א' שבמילוי ב' וויו, וה"ס

(דפו"י דף ל"ג ט"א *) ט"ב)

נתיב דלא ידעו עיט, והיינו המלכות מבחינתה עצמה, שהיא נגנזה ונעלמה. כנ"ל. וז"ש **עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש** וכו'. **משום שנגנזה,** כנ"ל בדבור הסמוך, **דאיהו דאתעטר בגווני דאינון ו"ו, ואיהו לא אתגלייא, שהיא מתעטרת** בי"ב **גוונים, והיא עצמה לא נתגלתה.**

קו) **ואית לתתא דמות** וכו' : **ויש למטה דמות אדם ולא אדם,** עליה נאמר **ותמונת ה' יביט,** וזו היא **נפש השכלית מצד המלכות, הרשומה בכל גוונים האלו. והיא** נקראת ג"כ יוד הא ואו הא, וזה הוא השם מ"ה שלמטה. במלכות.

פירוש. כבר נתבאר (באות ק"ג) **שעצם המלכות, שה"ס המלכות דמדת הדין, נגנזה ונעלמה,** ומה שנגלה בספירת המלכות, היא רק המלכות הממותקת בבינה, שהיא נחשבת ליסוד ולא למלכות עצמה. וז"ש, **ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם,** שיש למטה במלכות דמות אדם, דהייני צורת מלכות, ואינה צורת אדם, כי עצם המלכות נגנזה ואינה. ע"כ נבחנת לפני אדם, שהיא מקבלת לתוכה ג' הקוין אריה שור נשר. **אבל ולא אדם,** שעצם בחינת אדם אין בה. שהוא הסבה, שאין יותר מי"ב גוונים (כבאות ק"ג) **עלה אתמר ותמונת ה' יביט,** כלומר היא המלכות הנגלית, אבל עצם המלכות

אינה

קז) **רוח רשים רשימין במלאכייא, דאינון ד', מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל. וסליק לעשר, דאינון: אראלי"ם. שרפים. חשמלים. שנאנים. תרשישים. אופנים. אלהים. אישים. חיות. בני אלהים.**

קח) **וכלהו מתלבשין ונהרין בגוונין דאנפין. דגוונין אינון לבושין לאינון מלאכין, כגופא דמתלבש בלבושין. ואינון אחזיין דיוקנין בלבושין, ל לנביאה. ורוחא דאיהו תפארת, רכיב במלאכייא, מ ברוחא דאיהו רכיב בגופא, ורזא דמלה, נ כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה.**

קט) **נשמתא איהי מסטרא דבינה, ועלה שרייא מחשבה דלית לה סוף. ובה, לית דמיון, ולית צורה, ולית דיוקנא. בגין דאיהי עלמא דאתי. ולית ס בה לא גופא, ולא דיוקנא, כמה דאוקמוה מ"מ, העוה"ב אין בו לא גוף ולא גויה. ונשמתא אתלבש בכורסיא, דאיהו אדם ע דבריאה, ובארבע סטרין דילהון. תמן איתמר, פ כי לא ראיתם כל תמונה, דעלה איתמר צ עין לא ראתה אלהים זולתך.**

קי) **ובהאי מחשבה, הוו מציירין כל נביאיא, כל דמיונין וכל ציורין**

מסורת הזהר

ס) (חבקוק ג) צו ע פנחס תשמט כי תצא ד תק"ח ד' קיא ט"ג. ע) (דברים ד) לעיל קה. פ) (ישעיה סד) ב"ב כ קא תמה נח קמז לך קב חיי שרה קלו ויחי קמא בשלח תז משפטים קכז תרומה תקנה תקנט תרעו תשלח ויקהל שיג ויקרא רסו צו סב אחרי מות תיב שלח לך נא צה חקת נז בלק ריד פנחס תקי ואתחנן קמג בהשמטות ח"ג ד' שא: ת"ז בהקדמה ד' יב. תמ"ח ד' פה. ז"ח בראשית תקנב תשסב לך לך צט ד' מט ט"ג ט"ד.

חלופי גרסאות

ל נ"א לנביאיא (דפוסים ראשונים). מ נ"א כרוחא דאית (דפוסים ראשונים). נ נ"א ביה לאו (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג דבריאה (קראקא).

הסולם

מאמר אריה שור נשר אדם

אינה נגלית. וז"ש, **ודא נפש** וכו' **דרשים כל גוונין. שזו המלכות, דהיינו הממותקת בבינה, היא המקבלת לתוכה כל הגוונים. דהיינו שה"ס חיה רביעית.** ולא בחינתה עצמה.

קז) **רוח רשים רשימין** וכו': **הרוח, שהוא תפארת, רושם רשימות במלאכים, שהם ארבעה, מיכאל גבריאל נוריאל רפאל. ועולים לעשרה, שהם, אראלים, שרפים, חשמלים, שנאנים, תרשישים, אופנים, אלקים, אישים, חיות, בני אלקים.**

קח) **וכלהו מתלבשין ונהרין** וכו': **וכולם מתלבשים ומאירים, בגוונים של ד' פנים, דהיינו פני אריה פני שור וכו', שבהם י"ג גוונים, כי הגוונים הם לבושים למלאכים, כמו גוף המתלבש בלבושים. והם מראים הצורות בלבושים האלו אל הנביאים. והרוח, שהוא תפארת, רוכב במלאכים, ברוח שהוא רוכב בגוף.** כלומר שעולם היצירה ששם המלאכים, הם בחינת גוף לתפארת דאצילות, והת"ת הוא הרוח, המתלבש בגוף ההוא. וסוד הדבר, **כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה.**

קט) **נשמתא איהי מסטרא** וכו': **הנשמה, היא מצד הבינה. ועליה שורה מחשבה שאין לה סוף. ובה, אין דמיון, ואין צורה, ואין דמות. משום שהיא עולם הבא, דהיינו בינה, שאין בה לא צורה ולא דמות, כמו שהעמידו בעלי המשנה, העולם הבא, אין בו לא גוף ולא אבר. והנשמה, שהיא בינה, מתלבשת בכסא, שהוא אדם שבעולם הבריאה, ובארבע רוחות של אותו עולם. שם בנשמה, נאמר, כי לא ראיתם כל תמונה. שעליה נאמר, עין לא ראתה אלקים זולתך.**

קי) **ובהאי מחשבה הוו** וכו': **ובמחשבה הזו, היו מציירים כל הנביאים, כל הדמיונות וכל הציורים שלמטה ממנה. ולמעלה ממנה,**

(דפו"י דף ל"ג ט"ב)

ע לתתא פ מינה. ולעילא מינה לא תפסין ציור כלל. בה לא הוו יכלין למתפס ציור ולאו גוון כלל. צ כ״ש לעילא מינה.

קיא) וצריך ק לאחזרא, למלה קדמאה. עיינין ירוקין דסטרא דדכייא, ר רחמים אינון מסטרא דת״ת, וירוקא דילהון מסטריה. איהו נהיר בנהורא דאבן מרגלית.

קיב) דבג״ד אתקריאו ש ספירן ספירות, דנהרין גווני דילהון כספירים יקירין, ולא כספירים דאינון פסולות דעלמא שפלה, אלא כאבנין יקירין ומרגלאן דגנתא דעדן, דנהורא דלהון מסוף העולם ועד סופו. ואלין אינון ספירן דנהרין לבר נש באורייתא כולא, עד דלית שיעורא.

קיג) דאית מרגלאן ואבנין יקירין, דאינון מנשמתא ורוחא ונפשא, דכרסייא יקרא, ומלאכיא, וד׳ סטרי עלמא. נהורא דאלין מרגלאן אית ליה שיעורא, ואית ת ליה רישא וסופא. אבל לנהורא דנשמתא ורוחא ונפשא דאינון באורח אצילות, מבינה ותפארת ומלכות, לית א ליה שיעורא.

קיד) ואלין אינון באורח אצילות, אבל אחרנין, איתמר בהון ספיר גיזרתם, כמה דאוקמוה קדמאי, כל הנשמות גזורות מכסא הכבוד.

קטו) וכל אלין גווני נהירין ב בעיינין דגופא דג״ע. ובהון שבחת אורייתא

חלופי גרסאות

ע נ״א לתתאה (קראקא). פ נ״א מניה (דפוסים ראשונים). צ נ״א כל שריין (קראקא). ק נ״א לאחזאה (קראקא). ר נ״א רחמנין (דפוסים ראשונים). ש נ״א ספירות ספירן (דפוסים ראשונים). ת נ״א לון (קראקא). א נ״א לון (דפוסים ראשונים). ב נ״א לעיינין (וינציא).

הסולם

מאמר

אין תופשים ציור כלל. בה לא היו יכולים לתפוש ציור ולא שום גוון, כל שכן למעלה ממנה.

מאמר גווני דעיינין

קיא) **וצריך לאחזרא למלה וכו׳:** וצריכים לחזור לדבר הקודם. עינים ירוקות שמצד הטהור. הן רחמים מצד התפארת, והגוון ירוק שבהן הוא מצדו. כי גוון הת״ת הוא ירוק. הוא, הגוון ירוק, מאיר באור של אבן מרגליות.

קיב) **דבג״ד אתקריאו ספירן וכו׳:** כי משום זה נקראים הספירות, ספירות. משום שהגוונים שלהן מאירים כספירים יקרים. ולא כספירים שהם פסולת של העולם השפל, אלא כאבנים יקרות ומרגליות של גן העדן, שהאור שלהן הוא מסוף העולם ועד סופו. ואלו הן הספירות המאירות לאדם בתורה כולה, עד אין שיעור.

קיג) **דאית מרגלאן ואבנין וכו׳:** כי יש מרגליות ואבני יקר, שהן מנשמה רוח ונפש, של כסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה, שמשם הנשמה, והמלאכים, שמעולם היצירה, שמשם הרוח, וד׳ רוחות העולם העשיה, שמשם הנפש. האור של המרגליות האלו, יש לו שיעור, ויש לו ראש וסוף, אבל לאור של נשמה רוח ונפש, שהם בדרך אצילות, מבינה ת״ת ומלכות, אין לו שיעור.

קיד) **ואלין אינון באורח וכו׳:** ואלו הנשמות הם בדרך אצילות שהם מבינה ת״ת ומלכות דאצילות, אבל נשמות אחרות נאמר בהם ספיר גזרתם. כמו שהעמידו הראשונים, שכל הנשמות הן גזורות וחצובות מכסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה.

קטו) **וכל אלין גווני וכו׳:** וכל אלו י״ג הגוונים הנ״ל, מאירים בעינים שבגוף של גן עדן. ובהן שבחה התורה שהוא ז״א לשכינה, שנאמר הנך יפה עיניך יונים (שה״ש א׳) ומשה,

משום

גווני דעיינין

לשכינתא. ומשה בגין דאתלבש בההוא גופא דגנתא דעדן דלתתא, ג איתמר ביה צ) ווייראו מגשת אליו.

קטז) ובג"ע דלעילא איתמר ביה, ק) ופני לא יראו, דאע"ג דבכל אתר איהו קב"ה. אית אתר דאתגלייא ביה, ואתר דלא אתגלייא ביה כ"כ. ודא איהו רזא דאספקלריא המאירה, ואספקלריא שאינה מאירה.

קיז) כגוונא דא אית באורייתא כמה לבושין, כמה אנפין, דאתקריאו פנים הנראים, ופנים דאינם נראים. וקב"ה לא אתגלי באורייתא, אלא לכל ר חדא כפום עובדוי, וכפום נשמתיה ורוחיה ונפשיה מאתר דאתגזרו.

קיח) עייניו אינון כגוונא דגלגל, ה דמגלגל עיגולין מסטרא דמים. ודא איהו רזא דגלגלים. ואזלין בקו המדה, באריכו *) דילהון, בעמיקו דילהון.

קיט) ורזא דמלה, ר) מי מדד בשעלו מים. ואינון ה' מדודים מדד בה, כגון זה : . : ואינון אֵ אֵ אֵ ו אֵ אֵ כיצד, מי מדד בשעלו מים ז אֵ'. ושמים בזרת תכן אֵ. וכל בשליש עפר הארץ אֵ'. ושקל בפלס הרים אֵ'. וגבעות במאזנים אֵ'.

קכ) ואינון ח ו', ט קו דנפיק מן המדה דאיהי י', ומדיד ה' מדודין י בהם, בחמש ספיראן דכלילן בה' תתאה. ודאי כ י' דילה, איהי מדה דילה.

מסורת הזהר

צ) (שמות לד) ב"א שנ ב"ב רצג כי תשא קו ת"ע ד' קלג : קלו. ז"ח ד' מז ט"ד מח ט"ב סו ט"ג פג ט"ז תק"ח ד' קב ט"ג. ק) (שם לג) ב"א קל ת"ז תל"ד ד' ע"ז : ר) (ישעיה מ) ב"א עג שכא ויחי צו תרומה תתקטז ת"ז ת"ה ד' יט. תמ"ח ד' פה. ז"ח ד' עו ט"א.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מן אתמר עד אתמר (קראקא). ד נ"א רזא (קראקא). ה נ"א ל"ג דמגלגל (מונקאטש) נ"א דגלגל (דפוסים ראשונים). ו נ"א אֵ (דפוסים ראשונים). ז נ"א חד וכן במקום כל א' (ויינציא). ונ"א א' בלי נקוד (קראקא). ח נ"א ה' (קראקא). ט נ"א דנפקי קו (ויינציא) נ"א דנפיק קו (קראקא). י נ"א בה' דפוסים ראשונים). כ נ"א ו' (קראקא).

הסולם

מאמר

משום שנתלבש בגוף ההוא של גן עדן התחתון, נאמר בו וייראו מגשת אליו.

קטז) **ובג"ע דלעילא איתמר** וכו' : ובגן עדן העליון, נאמר בו, ופני לא יראו. כי אע"פ שהקב"ה הוא בכל מקום, יש מקום שמתגלה בו, ויש מקום שאינו מתגלה בו כל כך. וזה הוא סוד של המראה המאירה, שהוא ז"א. ושל המראה שאינה מאירה, שהיא המלכות.

קיז) **כגוונא דא אית** וכו' : כעין זה יש בתורה כמה לבושים, כמה פנים, הנקראים פנים הנראים ופנים שאינם נראים. והקב"ה אינו מתגלה בתורה, אלא לכל אחד כפי מעשיו, וכפי נשמה רוח ונפש שלו, לפי המקום שנחצבו.

קיח) **עייניו אינון כגוונא** וכו' : העינים הן, כעין גלגל המגלגל עגולים מצד דחיפת המים. וזה הוא סוד הגלגלים. והולכים בקו המדה, באורך שבהן, ובעומק שבהן.

(דפו"י דף ל"ג ט"ב *) ט"ג)

גוונין דעייניו

קיט) **ורזא דמלה מי** וגו' : וסוד הדבר, מי מדד בשעלו מים. והם ה' מדידות, ומדד בה כגון זה : . : , והם אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ, שה' נקודות אלו ה"ס חג"ת נ"ה. כיצד, מי מדד בשעלו מים אֵ', וזה הוא חסד. ושמים בזרת תכן אֵ, וזה הוא גבורה, כי זרת הוא גבורה. וכל בשליש עפר הארץ אֵ, שהוא תפארת. שהוא שליש, דהיינו קו הג'. ושקל בפלס הרים, אֵ שהוא נצח. וגבעות במאזנים אֵ, שהוא הוד. (עי' ת"ז תקון י"ט דף ל"ח. ובדף מ"א).

קכ) **ואינון ו', קו** וכו' : והם, סוד הו', שהיא ז"א, קו האמצעי, היוצא מן המדה, שהיא י', שה"ס המסך דחירק, שבכחו מכריע ומיחד ב' הקוין ימין ושמאל ומשלימם. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) ומודד בהם ה' מדידות, בחמש ספירות, שהוא מודד ג' קוין מחזה ולמעלה שהם חג"ת, וב' קוין מחזה ולמטה

קכא) ג ואינון ד' גוונין דעינא, מדד בהון לד' סטרין. וקו איהו ו', גלגל דאיהו י' עם ו' אתעביד גלגו"ל. דסליק לחושבן ה ע"ב.

קכב) כד גלגל דעינא אתהפך בקו דאיהו ו', ומתהפך עינא ביה לחוורא, אתגלייא ביה דאיהו גלגול דיליה, מזמנא קדמאה מסטרא דחסד. ואם יתעסק באורייתא, חכים יהא, מסטרא דימינא, בגין דתמן אתמר בה, הרוצה להחכים ידרים.

קכג) ואי לא יתעסק באורייתא, יהא חכים ו במלין, לצייר בידיה כמה ציורין, דכמה מלאכות, אע"ג דלא אוליפו ליה בהאי עלמא. דמאן דלא עביד מלוי מלבוי וממחשבתיה עד דאוליפו ליה, האי לאו איהו בגלגולא ז דא כלל.

חלופי גרסאות

ל נ"א ואית עין (דפוסים ראשונים). מ נ"א עבור (מינקאטש) נ"א עיבור (דפוסים ראשונים). נ נ"א מוסיף במלין דעלמא (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג דא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר גוונין דעיינין

שהם נ"ה. הכלולות בה' תחתונה, שהיא מלכות. ודאי שהי' שלה, היא המדה שלה.

פירוש, המסך דחירק, שקו אמצעי פועל ומודד עמו שיעור הארת ימין ושמאל שלמעלה מחזה, שהם חו"ג, והארת ימין ושמאל שלמטה מחזה, שהם נ"ה, הוא לקוח מן המלכות, כי כל מסך הוא בחינת המלכות, ונמצא שהי', שממנו יוצא קו האמצעי, הוא מלכות. וז"ש, ודאי י' דילה, היא מדה דילה. שהי' של הו' היא מדה של המלכות.

קכא) ואינון ד' גוונין וכו': ואלו ד' גוונים שבעין, לבן אדום ירוק שחור, שהם חג"ת ומלכות, קו המדה מודד בהם לד' רוחות, דרום צפון מזרח, שהם חג"ת, ומערב, שהוא מלכות. וקו המדה, הוא ו', י' היא גלגל, שהיא עגולה כגלגל. וגלגל עם ו' נעשה גלגול, שעולה בחשבון ע"ב.

פירוש. סוד ג' קוין המאירים בהארת חכמה, ה"ס השם ע"ב היוצא מג' פסוקים ויסע ויבא ויט (כמ"ש בזהר בשלח אות קע"ב) וסדר הארתו הוא רק בגלגול בתלת דוכתי, דהיינו שהאור מהגלה בג' קוין בזה אחר זה בג' מקומות (כמ"ש בזהר וארא אות כ"ז) וגלגול הזה נעשה על ידי קו האמצעי, שהוא קו המדה, דהיינו ו', שהיא קו האמצעי היוצאת מן המדה, שהיא י', שהיא המסך דחירק. ועיקר כח הקו האמצעי לוקח מן המדה, שהיא המסך

(דפו"י דף ל"ג ט"ב)

(כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח) לפיכך נבחנת הי' לגלגל, שהיא המגלגלת את ג' הקוין להאיר כסדרם בזה אחר זה, אמנם הו' היא הפועלת את זה, וז"ש, גלגל דאיהו י', עם ו' אתעביד גלגול. כי עצם הגלגל הוא הי' שהיא המסך המכניע את השמאל, אבל הו' היא הפועלת את זה, וע"כ מרמז שהו' הנוספת על גלגל עושה גלגול, וז"ש, גלגול דסליק לחושבן ע"ב. כלומר, שהגלגול על תלת דוכתי, מגלה את השם ע"ב, המגלה הארת החכמה. וע"ז בא הרמז, שגלגול הוא בגי' ע"ב.

קכב) כד גלגל דעינא וכו': כשגלגל העין של האדם, מתהפך על ידי הקו, שהוא ו', והעין מתהפכת על ידו ללבן, שהוא חסד, דהיינו שהחסד שולט על כל צבעי העין מתגלה בו, באדם, שזה הוא גלגול שלו מזמן הראשון, דהיינו מיום הראשון, שהוא מצד החסד. ואם יעסוק בתורה יהיה חכם שהוא מקו ימין, כי החכמה היא בקו ימין, משום ששם נאמר בה, הרוצה להחכים ידרים.

קכג) ואי לא יתעסק וכו': ואם לא יעסוק בתורה, יהיה חכם בדברי העולם, שיצייר בידו כמה ציורים, וכמה מלאכות, אע"פ שלא למדו אותו בעולם הזה. ומי שאינו עושה דבריו מלבו וממחשבתו, מטרם שלמדו אותו, אין זה מגלגול הזה כלל. שהוא גלגול החסד.

קכד) וכד גלגל דעינא אתהפך לשמאלא באדימו, דשליט על גוונין אחרנין, איהו מזמנא תניינא גלגולא דיליה. והאי יהא עתיר בלא טורח ובלא מזל ועליה איתמר הרוצה להעשיר יצפין. ע ויתקרב ב"נ לגביה, דוותרן יהא בממוניה, בגין דלא טרח ביה, דההוא דטרח בממוניה לא תתקריב לגביה, דקמצן יהא.

קכה) וכד גלגל דעינא אתהפך לירוקא, דשליט על כל גוונין. דא איהו בגלגולא תליתאה. ויהא חכים באורייתא, ועתיר בממונא דלא טרח פ ביה. דא איהו שלים מכלא, מסטרא דיעקב, דאיתמר ביה ש) ויעקב איש תם. ת) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

קכו) וכען צריך לפרשא, מאן איהו עין דאתגלגל בגלגולא דתלת גוונין, אלין אדם קדמאה דסטרא דכייא, צ דאית אדם אוחרא מסטרא דמסאבו. ולא עוד, אלא תלת אדם אינון: אדם דבריאה. אדם דיצירה. אדם דעשיה, מסטרא דדכיו. ואית אחרא מסטרא דמסאבו, דאיהו אדם בליעל, איש און, יצר הרע. אדם טוב, יצר הטוב. דהכי אוקמוה קדמאין, א) גם את זה לעומת זה עשה האלהים.

קכז) וכען צריך לפרש אדם דסטרא דכיא. ת"ח, כד אתלבש אדם דדכיו,

מסורת הזהר

ש) (בראשית כה) תולדות עת. ת) (איוב לג) משפטים שעג אדרא רבא א/קכו קרח מג פנחס נ כי תצא צת ת"ז ת"ו ד' כב: תכ"א ד' גו. תכ"ו ד' עב. תכ"ח ד' עב: תל"ב ד' עו: ת"נ ד' פו. תס"ט ד קיד: ת"ע ד' קכד: ז"ח נט ט"א תק"ח צג ט"ג צת ט"א קיד ט"ב ט"ג. א) (קהלת ז) בהשמטות ח"א ד' רסג. רסד: ד"י שמות רסג פקודי תתפג צו סת תזריע קה מצורע לג כי תצא קכד ת"ז ת"ע ד' קכה: ז"ח וישב יג.

חלופי גרסאות

ע נ"א ואתקרב (דפוסים ראשונים). פ נ"א בהו (דפוסים ראשונים). צ נ"א דביה (קראקא).

הסולם

מאמר

קכד) **וכד גלגל דעינא** וכו': וכשגלגל העין מתהפך באדם לשמאל, באדום השולט על גוונים האחרים שבעין, הגלגול שלו הוא מזמן השני, דהיינו מסוד יום השני, שהוא גבורה. **וזה יהיה עשיר בלי יגיעה ובלי עזרת המזל. ועליו נאמר, הרוצה להעשיר יצפין,** דהיינו שימשיך מקו שמאל, שהוא צפון, דהיינו גבורה. **וטוב לאדם שיתקרב אליו, כי הוא נדיב בכספו, משום שלא נתיגע בו. כי אותו שהתיגע להשיג כספו, אל תקרב אליו, כי הוא קמצן.**

קכה) **וכד גלגל דעינא** וכו': וכשגלגל העין של האדם, נתהפך לגוון ירוק, השולט על שאר הגוונים שבעין, אדם זה הוא בגלגול שלישי, דהיינו מסוד יום הג', שהוא תפארת, וקו האמצעי. **ויהיה חכם בתורה,** ועושר בכסף **שלא נתיגע בו. זה הוא שלם בכל, מצד יעקב שנאמר בו, ויעקב איש תם.** וזה סוד הכתוב, **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.**

(דפו"י דף ל"ג ט"ג)

גוונין דעינא

שה"ס ג' גלגולים, בג' גוונים, לבן אדום ירוק, כנ"ל.

קכו) **וכען צריך לפרשא** וכו': **ועתה צריך לפרש, מי הוא, העין המתהפך בגלגול של שלשה גוונים,** לבן אדום ירוק הנ"ל. ואומר, **זה הוא אדם הראשון שמצד הטהור.** כי יש אדם אחר שמצד הטומאה. ולא עוד **אלא ג' אדם הם, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, שהם מצד הטהור. ויש אחר מצד הטמא, שהוא אדם בליעל, איש און, יצר הרע. אדם טוב, הוא יצר הטוב. כי כך העמידו הראשונים, גם את לעומת זה עשה האלקים.** שפירושו, שיש אדם מצד הטהור, כנגד אדם בליעל שמצד הטומאה.

מאמר גלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

קכז) **וכען צריך לפרש** וכו': **ועתה צריך לפרש האדם שמצד הטהור. בוא וראה, כשנתלבש האדם מצד הטהור, באברהם, נתלבן בו.** דהיינו שהשיג הארת החסד שהוא לבן. וכשנתלבש ביצחק **הוא נצרף, באש הגבורה שלו,**

באברהם, אתלבן ביה. וביצחק אצטריף. הה"ד, ב) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. ביעקב, אחזי דיוקניה, ועביד תולדין.

קכח) והאי אמאי. אלא ליצה"ט וליצה"ר, דאינון אדם טוב אדם רע, מני קב"ה תלת פקודין. ק ע"ז. ג"ע. וש"ד. ע"ז, ההה"ד, ג) ויצו ה' אלהים על האדם לאמר. ואמרו מארי מתניתין, לית צו אלא ר ע"ז. על האדם, זה שפיכות דמים. לאמר, זה גלוי עריות.

קכט) ש ובצווי דא הוו כחדא יצה"ט ויצה"ר. לבתר דעבר יצה"ר על ציוי דקב"ה, גזר עליה מיתה. אמר, מה אעבד, אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא. דיצה"ר איהו עבד, ובת זוגיה שפחה, ת ואתריה ירית א ליה ההוא עבד.

קל) מה עבד, אזל איהו ואתתיה, לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא. בת זוגיה דיצה"ר לילית, פתי לאדם דאיהו יצה"ט, ובגינה איתמר ד) האשה

מסורת הזהר

ב) (זכריה יג) תולדות סו שמות צו נשא סו בהעלותך סו. ג) (בראשית ב) ב"א רסה. ד) (שם ג) קדושים סח.

חלופי גרסאות

ק נ"א ג"ע וש"ד וע"ז ההה"ד (קראקא). ר נ"א ל"ג ע"ז (קראקא). ש נ"א ל"ג ובצווי (מונקאטש). ת נ"א ואתרי־ (דפוסים ראשונים). א נ"א לה (קראקא).

הסולם

מאמר גלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

ד"ש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. וכשנתלבש **ביעקב**, הראה צורתו, **ועשה תולדות.**

קכח) **והאי אמאי אלא** וכו': שואל, **וזה למה.** למה היה צריך אדם הראשון להתגלגל כל כך, ומשיב, **אלא הקב"ה** צוה, **ליצר הטוב וליצר הרע**, שהם אדם טוב, ואדם רע, שלש מצות, עבודה זרה וגילוי עריות, ושפיכת דמים. עבודה זרה, הוא שכתוב, ויצו ה' אלקים **על האדם לאמר.** ואמרו בעלי המשנה, אין **צו** אלא עבודה זרה. **על האדם**, זה שפיכות דמים. **לאמר**, זה גילוי עריות.

קכט) **ובצווי דא הוו** וכו': **ובצווי** זה, נצטוו היצר הטוב והיצר הרע ביחד, שהם אדם הטוב, ואדם בליעל. אחר שעבר היצר הרע על מצות הקב"ה, גזר עליו מיתה. אמר היצר הרע, מה אעשה, אם אני אמות, יקח הוא היצר הטוב, עבד אחר, כי היצר הרע הוא עבד, ובת זוגו היא שפחה, ואת"ז העבד שיקח, יירש מק'מי.

פירוש. אדם בליעל, שה"ס היצר הרע, היה מלאך קדוש, והיה הגדול בין המלאכים ששמשו לאדם הראשון בגן עדן. ואיסור עץ הדעת טוב ורע היה חל גם על מלאכי מעלה, וסמאל **עבר על איסור ההוא**, ואכל מעץ

(דפו"י דף ל"ג ט"ג)

הדעת, שפירושו שהמשיך הארת החכמה מקו השמאל ממעלה למטה. ואז נפגמה קדושתו, ונעשה אדם בליעל, וטמא. ובזה נגזרה עליו מיתה. כי צד הטומאה סופו שיתבטל מן הארץ, כי רק הקדושה היא נצחית. וכיון שסמאל נפל לצד הטמא, ממילא סופו שימות ויתבטל מן העולם.

וז"ש, **לבתר דעבר יצה"ר על ציווי דקב"ה גזר עליו מיתה.** דהיינו שנפגם ויצא מצד הקדוש, לצד הטמא, שבזה נגזרה עליו מיתה, כי צד הטמא סופו שיתבטל מן העולם. וז"ש, **אמר מה אעבד אם אני אמות איהו נטיל עבד אחרא**, כי מקודם שנפל מקדושתו, היה המשמש הגדול לאדם הראשון בגן עדן, ואחר שנטמא, הבין, שאדם הראשון יקח מלאך קדוש, שישמש במקומו בגן עדן. ולפיכך השב לטמא גם את אדם וחוה, כדי שישאר בשמושו כמקודם לכן.

קל) **מה עבד אזל** וכו': **מה עשה.** הלך הוא ואשתו לילית, לפתות את **אדם** ואשתו שמצד הטוב, דהיינו אדם וחוה, **בת** זוגו של יצר הרע, שהיא לילית פיתתה את אדם, שהוא יצר הטוב, ועליה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. והיצר הרע, **פיתה את חוה.** וגרמו להם מות.

פירוש

אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. ויצה"ר פתי לחוה, וגרמו לון מות.

קלא) **בג"ד, קב"ה** *) **אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב, מגופיה** ב **בגן עדן** ג **וממלבושוי, ליה** ד **ולאתתיה, הה"ד** ה) **וידעו כי ערומים הם. וגירש** ה **לון מג"ע, הה"ד** ו) **ויגרש את האדם. את, בת זוגיה עמיה.**

קלב) **ונחית לון לשבע ארעין, דאינון: גיא. נשיה. ציה. ארקא. ארץ. אדמה. תבל. עבד תיובתא, הוה מצפצף ועולה. ועכ"ד הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה.**

קלג) **מה עבד קב"ה. אייתי ליה בגלגולא באברהם, ולאנתתיה בשרה. וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא, דאיהו מעורב באברא, דאיהו עופרת, מיד דארמי ליה בנורא, אתלבנא כספא, ואפיקת זוהמא, דאיהו עופרת** ו **לבר, וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם. ואפיק מניה זוהמא לבר, ודא ישמעאל, דאיהו זוהמא דהטיל חיויא בחוה.**

קלד) **לבתר אתגלגל ביצחק, בת זוגיה דאדם, ואסתמק בנורא, ואפיק זוהמא לבר, ודא עשו. וסומקא דיליה כדמא דשחיטה. ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא.**

מסורת הזהר

ח) (שם) ב"א רפח. ו) (שם) ב"א רפו ב"ב קית.

חלופי גרסאות

ב נ"א דגן (קראקא) נ"א מגן (מונקאטש). ג נ"א יטלבושיו (ירושלם). ד נ"א ואתתיה (ווינציא). ה נ"א לו (קראקא). ו נ"א לבד (קראקא).

מאמר **הסולם** צלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

פירוש. שבאכילת עץ הדעת, נבחן שאדם הראשון השפיע השפע הקדוש אל אשת סמאל, שהיא לילית, ועירב הקדושה בטומאה, וסמאל השפיע הזוהמא שלו אל חוה.

קלא) **בג"ר קב"ה אפשיט** וכו': **משום זה, הפשיט הקב"ה את אדם הראשון שהוא יצר הטוב, מגופו שבגן עדן, וממלבושיו אותו ואת אשתו, ז"ש, וידעו כי ערומים הם. וגירש אותם מגן עדן. ז"ש, ויגרש את האדם. את** בא לרבות, **שבת זוגתו** חוה גורשה עמו.

קלב) **ונחית לון לשבע** וכו': **והקב"ה הורידם, את אדם וחוה, לשבע ארצות, שהן גיא נשיה, ציה, ארקא, ארץ, אדמה, תבל. כשעשה תשובה, היה מצפצף ועולה. ועכ"ז היה ערום בלי לבוש הוא ואשתו.**

קלג) **מה עבד קב"ה** וכו': **מה עשה הקב"ה, הביא** את אדם הראשון **בגלגול באברהם, ואת אשתו** חוה, **הביא בגלגול בשרה. והקב"ה היה מצרף אותו בכור של כסף המעורב באבר.**

(דשו"י דף ל"ג ט"ג *) ט"ד)

שהוא עופרת. מיד שאנשי נמרוד הטילו את אברהם באש באור כשדים, נתלבן הכסף, והוציא מתוכו הזוהמא, שהיא עופרת, לחוץ. כמו זה נתלבן אדם הראשון שהיה מגולגל באברהם, והוציא מתוכו הזוהמא לחוץ, זה הוא ישמעאל. שהוא הזוהמא שהטיל הנחש, שהוא לילית הנ"ל, בחוה.

קלד) **לבתר אתגלגל ביצחק** וכו': **אח"כ, בת זוגתו של אדם, שהיא חוה, נתגלגלה ביצחק, ונתאדם באש הדינים, והוציא מתוכו הזוהמא לחוץ, שזה הוא עשו. והאדום שלו הוא, כדם שחיטה. הרומז לעקדת יצחק. ומשום שהנקבה, שהיא חוה, נתגלגלה ביצחק, שהוא קו שנואל, ע"כ נקרא קו השמאל, נקבה.**

פירוש. **אדם וחוה** ה"ס **ימין ושמאל, ולפיכך אדם הראשון, שהוא ימין נתגלגל ונתתקן באברהם שהוא ימין. וחוה, שהיא שמאל נתגלגלה ונתקנה ביצחק, שהוא קו שמאל. וז"ש, ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא. כלומר, משום שהשמאל היא נקבה, ע"כ נתגלגלה הנקבה ביצחק.**

לבתר

קלה) **לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ובת זוגיה, ואפיקו מניה זרעא.** ז **וגוונא** ח **דיליה הוא ירוקא דיליה דסחרא. ודא איהו** ז) **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.**

קלו) **עיינין אוכמין חשוכין, תמן לילית, דאיהי חשוכא אפילה, פתיא אוכמא. ועיינין אוכמין עקימין, ודאי תמן שבתאי,** ט **דעליה אתמר** ח) **מארת ה' בבית רשע. דההוא גוון חשוך, שליט על גווני אחרנין.**

קלז) **ולמאן דאסתכל** י **ביה לילית** כ **או שבתאי באילין עיינין, מארה ועניותא וכפנא ומותנא ייתי. אסתמר מניה,** ט) **דרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכל משא ומתן דעביד ב"נ קדם מארי דעיינין אלין, אתאביד.**

קלח) **וצריך ב"נ דלא ישתכח בשבעה קדמיה ביומין דחול, אלא בשבת, דלית ליה שלטנותא עליה ואם אשתכח ביומין דחול בשבעה קדמיה, ואסתכל ביה בעינא בישא, לא אשתזיב מניה ממיתה או** ל מעוני. **וחוטמא ופומא ואנפוי דהאי ב"נ לאו אינון על קו היושר.**

קלט) **עיינין אוכמין שפירן, על קו היושר, איהו מסטרא דשבת, דאיהי בת עין שפירא. עלה איתמר,** י) **שחורה אני ונאוה. האי איהו בדיוקנא דשבת, דאיהו שקול לאורייתא כולה.**

מסורת הזהר

ז) (איוב לג) לעיל קכה. ח) (משלי ג) פנחס שעה כי תצא קיג ת"ז בהשמטות ח"ג ד' קמ. ט) (שם ה) ב"א תלה ויצא שיג וישב רכז ויחי רמ בשלח צז ויקהל לד אמור שלו פנחס תשלא תשמו ת"ז תכ"ה ד' ע. תס"ט ד' צט: תק"ח ד' קיט ט"ד. י) (שה"ש א) לעיל לז.

חלופי גרסאות

ז ה"ג דפוס קראקא נ"א וגלותא (מונקאטש). ח נ"א דילה (ווינציא). ט נ"א דעלה (דפוסים ראשונים). י נ"א ל"ג ביה (דפוסים ראשונים). כ נ"א ל"ג או (דפוסים ראשונים). ל נ"א עוני (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

קלה) **לבתר עאלו תרוייהו** וכו': אח"כ, **באו שניהם,** אדם וחוה, **ביעקב ובת זוגתו.** והוציאו ממנו זרע. והגוון שלו, **הוא ירוק המסבב אותו.** וזה הוא, **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.** דהיינו ג' הגלגולים של אדם הראשון, באברהם יצחק יעקב.

מאמר עיינין אוכמין

קלו) **עיינין אוכמין חשוכין** וכו': **אם יש לאדם, עינים שחורות וחשכות, שם יש לילית, שהיא חשכה ואפלה, פתי שחור. ועינים שחורות ועקומות, ודאי שם שבתאי, שעליו נאמר מארת ה' בבית רשע. כי גוון חשך ההוא שולט על גוונים האחרים שבעין.**

קלז) **ולמאן דאסתכל ביה** וכו': **ולמי שלילית או שבתאי מסתכלים בו בעינים שלהם האלו, תבא עליו מארה ועניות ורעב ומות. השמר ממנו,** שעליו נאמר, **רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכל משא ומתן שאדם עושה, לפני בעלי עינים אלו,** לילית **ושבתאי, נאבד.**

קלח) **וצריך בר נש** וכו': **וצריך האדם שלא ימצא בשובע לפניו,** לפני בעל העינים האלו, **בימי חול, אלא בשבת** מותר, **משום שאין לו שליטה עליו. כי בשבת נכנעות כל הקליפות. ואם נמצא בשובע לפניו בימות** החול, ומסתכל בו בעין הרעה שלו, **אותו אדם אינו ניצל ממנו, ממיתה או מעוני. והחוטם והפה והפנים, של אדם** בעל העינים הנ"ל, **אין הם על קו היושר.**

קלט) **עיינין אוכמין שפירן** וכו': **מי שיש לו עינים שחורות יפות, על קו היושר, הן מצד שבת, שהיא בת עין יפה, עליה נאמר, שחורה אני ונאוה. אדם זה הוא בצורת שבת, שהיא שקולה כנגד כל התורה.**

ובשבת

קמ) **ובשבת צריך לאחזאה שובעה, בהפוכא דשפחה לילית. וצריך באתר דעציבו דשבתאי, לאחזאה חדוה, באתר דחשוכא. שרגא. באתר דעינוי, ענג. למעבד תמן שינוי בכלא.**

קמא) **דלילית מרה אוכמא, צמאון דלית ביה מים, דאיהו** כ **הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים** מ **יש בו. ונחשין ועקרבין דילה אינון ערב רב. יוסף דאיהו בגובא, דא ישראל דאינון בגלותא דילה, בההוא בור.**

קמב) נ **ומאן דאוקיר שבת, ימלט ממנה.** ס **וחוטא ילכד בה. חוטא דמחלל שבת, ילכד בה, דאיהי חילול שבת ודאי, חללה זונה. דמאן דנטיר אות שבת או אות ברית, מלחלל ליה,** ס **ביה אתקרי צדיק, ואשתזיב מינה. ולא עוד אלא דסליק למלכות, דאיהי שבת ודאי.**

קמג) **ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גובא, ומן נחשים ועקרבים דיליה. ולא עוד אלא דזכה למלכות. וישראל דנטרין שבת ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטרין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין.**

קמד) **וכל ב"נ דאיהו** ע **עיינין אוכמין על קו היושר, דאיהי קו המדה, ענג איהו וחדוה ושבעא, וותרן, ועיינא *) טבא. ובעי לאתפארא בלבושין שפירין. בגין דאיהו בן דשבת, בן מטרוניתא ודאי. ובהיפוכא בן לילית. עד הכא רזא דעיינין. ודאי איהו רזא דאנשי חיל.**

מסורת הזהר

כ) (בראשית לז) וישב קכ. ל) (קהלת ז) ואתחנן ל.

חלופי גרסאות

מ נ"א ל"ג יש בו ונחשין ועקרבין (קראקא). נ נ"א ושבת (דפוסים ראשונים). ס נ"א בה (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף עיינין דיליה (מונקאטש).

הסולם

מאמר

קמ) **ובשבת צריך לאחזאה** וכו': **ובשבת** צריך להיות נר, **ובמקום ענג,** צריך להיות שהיא תמיד בחסרון. **ובמקום העצבות של שבתאי, צריך להראות שמחה, ובמקום חשך** צריך להיות נר, **ובמקום עגוי** צריך להיות **עונג, ולעשות שם שינוי בכל דבר.**

קמא) **דלילית מרה אוכמא** וכו': **כי** לילית, היא מרה שחורה, צמאון שאין בו מים. **כי היא בור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. והערב רב, הם נחשים ועקרבים שלה,** ויוסף שהשליכוהו לבור הזה, רומז לישראל שהם בגלות שלה, בבור ההוא.

קמב) **ומאן דאוקיר שבת** וכו': **ומי** שמכבד את השבת, ימלט ממנה. וחוטא ילכד בה. היינו חוטא המחלל שבת, ילכד בה. כי היא חילול שבת ודאי, דהיינו חללה זונה. וכל

(דפו"י דף ל"ג ט"ד *) דף ל"ד ט"א)

עיינין איכמין

השומר אות שבת או אות ברית, מלחלל אותו, נקרא צדיק ע"ז, וניצל ממנה. ולא עוד אלא שעולה למלכות. שהיא ודאי שבת. כי שבת היא מלכות.

קמג) **ויוסף בגין דנטיר** וכו': **ויוסף** משום ששמר הברית, ניצל מן הבור ומנחשים ועקרבים שלו, ולא עוד אלא שזכה למלכות. וישראל השומרים שבת ואות ברית מילה, נאמר בהם כל ישראל בני מלכים. ואם היו ישראל שומרים שבת אחד כהלכתו מיד היו נגאלים.

קמד) **וכל ב"נ דאיהו** וכו': **וכל אדם** שהוא בעינים שחורות על קו היושר, שהוא קו המדה, דהיינו קו האמצעי הוא בענג ובשמחה ובשובע, הוא נדיב ועין טובה. והוא צריך להתפאר בלבושים יפים, משום שהוא בן שבת, דהיינו בן המלכה, ודאי. ובהיפך, אם אינן על קו

היושר

קמה) יראי אלהים בשמיעה, דתלייא באודנין, דתמן יראה. הה"ד, מ) ה' שמעתי שמעך יראתי.

קמו) פ ותלת צלותין אינון, חד תלייא בראיה. ותניינא בריחא. ותליתאה בשמיעה. פה, איהו שבת, כלולה מכלהו. איהי תפלה לעני, דאיהו צדיק, ואיהו יום השבת.

קמז) וצלותא דפסח, איהי כורסייא דרחמי. וצלותא דראש השנה, כורסייא דדין. ותמן קב"ה איהו דיין, וכל צבא השמים קיימין עליה, מימינא ומשמאלא. כגוונא דשערא, דתלייא בתר אודנין, מימינא ומשמאלא.

קמח) צ והא אוקימנא לעיל, דצריך לבערא לון, אם ק אינון תחות אודנין, לאתגלאה ר אודנין, דאינון תרעין דצלותא. דכמה מארי דדינין, סתמין תרעין, בחובין דישראל. וצלותא לבר, דלא מניחין לה לאעלאה בהיכלא ש דיליה, דאיהו אדני. ואיהי קראה לתרעין דהיכלא ת דיפתחין לה. א ובגהא לתתא קראן ביחודא שמע ישראל, לקלא דצלותא דילך, דאיהי לתרעא דילך.

קמט) ואם מבערין שערין דחתות אודנין, דאינון מארי דדינין, מיד קב"ה

מסורת הזהר

מ) (חבקוק ג) בשלח כב בהר מב אדרא רבא ז רמג פנחס שכט ת"ז ת"ע ד' קכב. קל. תק"ח ד' צט ט"ב קיב ט"ב.

חלופי גרסאות

פ נ"א לכל (קראקא). צ נ"א ומה (דפוסים ראשונים). ק נ"א מוסיף אינון סומקין (דפוסים ראשונים). ר נ"א מוסיף תחות אודנין (דפוסים ראשונים). ש נ"א דילה (קראקא). ת נ"א דפתחין (דפוסים ראשונים). א נ"א לאנהרא (מונקאטש) ונ"א ובנאה (קראקא).

הסולם

מאמר יראי אלקים בשמיעה דאודנין

היושר, הוא בן לילית. עד כאן סוד העינים. ודאי הוא סוד אנשי חיל (כנ"ל אות י"ט).

מאמר יראי אלקים כשמיעה דאודנין

קמה) **יראי אלקים בשמיעה** וכו': **יראי אלקים.** היינו בשמיעה (כנ"ל אות י"ט) התלויה באזנים, שהיא בינה, **ששם יראה.** דהיינו יראה עלאה. ז"ש **ה' שמעתי שמעך יראתי.** כי יראה היא בשמיעה.

קמו) **ותלת צלותין אינון** וכו': **וג' תפלות הן,** אחת, של שחרית, **תלויה בראיה.** והשניה, של מנחה, **היא בריח.** והשלישית, של מעריב, **תלויה בשמיעה. פה,** דהיינו דבור, שהוא מלכות, **הוא שבת, הכלולה** מכולם, מראיה ושמיעה ודיבור. **היא,** המלכות, נקראת **תפלה לעני,** כי תפלה היא מלכות, **ועני, הוא צדיק** דהיינו יסוד, **והוא יום השבת.** כי המלכות היא ליל שבת, והיסוד הוא יום שבת.

קמז) **וצלותא דפסח איהי** וכו': **ותפלת חג הפסח היא כסא הרחמים.** כי הפסח ה"ס קו

(דפו"י דף ל"ד ט"א)

ימין. **ותפלת ראש השנה היא כסא הדין, ושם** הקב"ה דיין, **וכל צבא השמים** עומדים **עליו** מימינו ומשמאלו. כמו השערות התלויות **אחר האזנים** מימין ומשמאל.

קמח) **והא אוקימנא לעיל** וכו': **והנה** העמדנו לעיל (אות כ"א) **שצריך לפנות את** השערות **אם הן** מאחורי **האזנים, כדי לגלות האזנים, שהם שערי התפלה. כי כמה בעלי הדין סותמים, השערים, מחמת עונות ישראל,** והתפלות הן בחוץ, שאין נותנים להן להכנס בהיכל שלו, שהוא השם אדנ"י. **והיא,** התפלה, קוראת לשערי ההיכל, **שיפתחו לה. והבנים למטה,** שהם ישראל, **קוראים שמע ישראל,** דהיינו שמע, ז"א שנקרא ישראל, **את** קול **התפלה שלך, שהיא** עומדת **בשער שלך, שהיא** המלכות שהיא שער אל ז"א.

קמט) **ואם מבערין שערין** וכו': **ואם מפנים** השערות שמאחורי האזנים, **שהם** בעלי **הדין, מיד הקב"ה, שנקרא ישראל, שהוא**

דיין

דאיהו ישראל, דיין אמת, אפתח היכלא דתיעול צלותיה. ודא איהו אדני שפתי תפתח, פתח היכ"ל דאיהו אדנ"י בחושבן, וייעול צלותא.

קנ) וצלותא דישראל לעילא, איהי מלכות, ואיהו תפארת. וצריכין ישראל דלא ב יסלקין להו לעילא, עד דיתבערון דינין מתרעא, ויהון צווחין בה לגביה, ג בעשרה מלכיות, ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות.

קנא) דצלותא דמנחה, איהי דינא דר"ה. ובגין דא תקינו עשרה שופרות, ד דאינון: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. לסלקא לה בעשרה, דלית שכינתא שרייא בפחות מעשרה. ובגינייהו איתמר ה לא אשחית בעבור העשרה.

קנב) בשברים, ו שבר תשבר מצבותיהם, דקיימין קדם תרעין, דלא מניחין לאעלא צלותא. בתרועה, תפסין לון בשלשלאין. בתקיעה, ז והוקע אותם לה' נגד השמש. בגין דלא יהבו יקרא למטרוניתא, לאעלא בתרעין דילה.

מסורת הזהר

נ) (בראשית יח) נח ה ז"ח ויר"א ד. ס) (שמות כג) בהשמטות ח"ג ד' שח: ע) (במדבר כה) שמות כו.

חלופי גרסאות

ב נ"א סלקין (דפוסים ראשונים). ג נ"א בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות (דפוסים ראשונים). ד נ"א מוסיף דאינון תקיעה (קראקא).

מאמר הסולם יראי אלקים בשמיעה דאודניו

דיין אמת, פותח ההיכל שתכנס תפלתו. וזהו, אדני שפתי תפתח, שפירושו, פתח את ההיכל, שהוא בגי' אדנ"י, ותכנס התפלה.

קנ) וצלותא דישראל לעילא וכו': ותפלתם של ישראל למעלה, היא מלכות הנקראת תפלה, והוא, ז"א, הוא תפארת. שהוא המקבל את התפלה, שה"ס המלכות. וצריכים ישראל שלא להעלות את התפלה, שהיא המלכות, למעלה, לז"א, עד שיתבערו הדינים מן השער. ויצעקו בתפלה אליו, בעשרה מלכיות ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות.

קנא) דצלותא דמנחה איהו וכו': ומפרש. כי תפלת המנחה היא דין של ראש השנה. דהיינו שהם הדינים של שמאל בלי ימין (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג בהסולם) ומשום זה תקנו עשרה שופרות, שהם, תשר"ת, תש"ת, תר"ת, להעלות את המלכות, בעשרה. שאין השכינה שורה בחסר מעשרה. ובשבילם נאמר, לא אשחית בעבור העשרה.

פירוש. הדינים של ראש השנה, הוא, שהמלכות היא במצב הא' שלה שדבוקה אז בקו שמאל דבינה, והיא בבחינת שמאל בלי ימין, שאז נקפאים בה כל האורות, והדינים שולטים בעולם. (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג). ובכדי להחזירה לימין, דהיינו למצב הב', צריכים להעלות קול שופר, למעט הג"ר

דשמאל, שאז נפרדת המלכות מקו שמאל דבינה, וחוזרת להיות נקודה תחת היסוד (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ה ד"ה ביאור). ובמצב הא' המלכות היא ספירה רביעית לחג"ת, ובמצב הב' כשירדה תחת היסוד, נעשתה לספירה עשירית. כי היסוד הוא תשיעי והמלכות שאחריו היא עשירית.

וז"ש דצלותא דמנחה, איהי דינא דראש השנה, דהיינו כשהמלכות היא בשמאל בלי ימין, ובגין דא תקינו עשרה שופרות וכו' שעל ידיהן היא חוזרת למצב הב' כנ"ל. וז"ש לסלקא לה בעשרה, דהיינו להורידה תחת היסוד, שאז היא נעשית ספירה עשירית. אבל מקודם לכן כשהיתה דבוקה בשמאל, היתה רביעית לחג"ת. דהיינו תחת הת"ת. ואחר שנעשתה לעשירית היא נבנית במצב הב', (כנ"ל בפלפה"ס אות פ"ח). וז"ש, ובגינייהו אתמר לא אשחית בעבור העשרה. דהיינו אם המלכות נעשתה לנקודה תחת היסוד, ועזבה את קו השמאל, אז נתבטלו הדינים ממנה, ומתעוררים הרחמים. וע"ז רומזים עשרה קולות תשר"ת תש"ת תר"ת (כמ"ש בפרשת אמור ע"ש).

קנב) בשברים שבר תשבר וגו': בשברים, מתקיים שבר תשבר מצבותיהם, דהיינו אותם העומדים לפני השערים, ואינם

קנג) **ובשעתא דדינין פנוין מתרעין דהיכלא דמלכא, סלקא צלותא בכמה שירין ותושבחות והודאות דצלותא. וחיון כלהו פתחין גדפייהו,** ה **לקבלא לה בחדוה, הה"ד** פ **ופניהם וכנפיהם פרודות. כלהו פרודות לעילא לקבלא לה.**

קנד) **ואשמע את קול כנפיהם, בגין דישמע מלכא, דמטרוניתא קא אתיא, ויפתח היכלא לגבה. הה"ד,** צ **אדני שפתי תפתח. מיד אפתח מלכא היכלא, וקביל לה בחדוה, וייעול עמה בהיכליה. אימתי,** ו **בצלותא דעמידה. מיד איתמר בחיון, בעמדם תרפינה כנפיהם.**

קנה) **בההוא זמנא, איהו יהו"ה בהיכליה, כגוונא דא יאהדונה"י. בההוא זמנא, מאן דבעי למישאל שאלתיה, ישאל. הה"ד,** ק **שאל אביך ויגדך.** ר **שאל ממני ואתנה גוים נחלתך. והבן שואל מאביו,** ז **באמצעיות דצלותא. בההוא זימנא דאיהו יהו"ה בהיכליה, אז תקרא וה' יענה.**

קנו) **ואית נימין דשערא, דההוא דאיתמר ביה,** ש **ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקי. וכלהו רחמי. לית נימא דלא אית ליה מבועא, ודא י'. נימא אריכא דא ו'. קמיטא ה' זעירא. אריכא וקמיטא לתתא, דא ה' עילאה, דאית בה דינא ורחמי. דקמיטא ולא אריכא, דא ה' תתאה, דאיהו כלא דינא.**

מסורת הזהר

פ) (יחזקאל א) משפטים תנז ז"ח ד' מ ט"ד. צ) (תהלים נא) בהשמטות ח"א ד' רנא. משפטים תמו פקודי תשצה צו קמט פנחס קפב תד תשיט **ת"ז** בהקדמה ד' ב: תי"ח ד' לד: תל"ח ד' עח: ת"ע ד' קלא:

ק) (דברים לב) פקודי תקעה. ר) (תהלים ב) תקונים חדשים ד' צט ט"א. ש) (דניאל ז) ב"א קנט.

חלופי גרסאות

ה נ"א לקבלה ול"ג לה (קראקא). ו נ"א בעמידה דצלותא (דפוסים ראשונים). ז נ"א באמצעות (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **נותנים לתפלה להכנס. בתרועה, תופשים את המקטרג בכבלים.** כי קולות התרועה דומים לשלשלת. **בתקיעה,** מתקיים, **והוקע אותם לה' נגד השמש. משום שלא נתנו כבוד להמלכה** הנקראת תפלה, **להכנס בשערים שלה.**

קנג) **ובשעתא דדינין פנוין** וכו': **ובשעה שנפנו הדינים** משערי היכל המלך, **עולה התפלה, בכמה שירות ותשבחות והודאות של התפלה. וכל החיות פותחות כנפיהן לקבל אותה בשמחה.** ז"ש, **ופניהם וכנפיהם פרודות. כולן פרודות למעלה כדי לקבל** את התפלה.

קנד) **ואשמע את קול** וגו': **ואשמע את קול כנפיהם.** קול כנפיהם הוא, כדי שישמע המלך, **שהמלכה באה, ויפתח לה ההיכל.** ז"ש, **אדני שפתי תפתח, מיד פותח המלך את ההיכל ומקבלה בשמחה, ונכנס עמה בהיכלו. מתי זה. הוא בתפלת העמידה. מיד נאמר בהחיות, בעמדם תרפינה כנפיהם.**

קנה) **בהחוא זמנא איהו** וכו': **בעת**

מאמר **נימין דשערא**

ההיא, הוי"ה, הוא בהיכלו שהוא אדנ"י, ואז הויה אדני הם בשילוב, **כעין זה יאהדונה"י. בזמן ההוא, מי שרוצה לבקש בקשתו, יבקש,** ז"ש, **שאל אביך ויגדך. שאל ממני ואתנה גוים נחלתיך. והבן שואל מאביו בברכות האמצעיות שבתפלה. בזמן ההוא, שהוי"ה הוא בהיכלו, אז תקרא וה' יענה.**

מאמר **נימין דשערא**

קנו) **ואית נימין דשערא** וכו': **ויש נימי שערות של אותו שנאמר בו, ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקי. וכולן הן רחמים. אין שערה שאין לה מבוע,** המבוע **הוא י', שערה ארוכה היא ו',** שערה מקומטת **היא ה'** קטנה. **שערה ארוכה ומקומטת למטה, זו ה' עליונה דהויה, שהיא בינה, שיש בה דין ורחמים. שערה מקומטת ואינה ארוכה, זו ה' תחתונה, דהויה, שהיא כולה דין.**

קנז) וכל נימא ונימא, איהו עלמא שלימא, ועלייהו איתמר ת) ועלמות אין מספר. בג"ד אמרו מארי מתניתין *) כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפ"ע. ואיהו נימא חדא דקב"ה, עלמא שלימא. ובגינה אתמר, דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

קנח) וצלותא דשחרית, כד סלקא כל אלין מארי דדינא, כלהו רחמי, ח ולא מעכבין לה לאעלא. שערא ירוקא, לית תמן דינא כלל. נימין ירוקין שפירין, כלילין מחוור וסומק, אינון כלהו רחמי. וכד סלקא צלותא בהון, כלהו חיילין דנימין מקבלין לה בחדוה ורחימו.

קנט) שערא אוכמא שפירא, כל נימין דיליה, אתקריאו עולמות דיליה. ה"ד, ועלמות אין מספר, ואינון חיילין דשבת. וצלותא דשבת, איהי שקילא לאורייתא. וכמה תלי תלים דתליין מינה אתקריאו קוצותיו תלתלים.

קס) שערא חורא מסטרא דחסד. סוקמא, מסטרא דגבורה. שערא ירוקא, מסטרא דתפארת. אוכמא, מסטרא דמלכות. דאיתמר בה, א) שחורה אני ונאוה. הרי ארבע תקונין דשערא, דשרייא עלייהו יהו"ה.

קסא) י"ג תיקונין ט אינון דתליין משערא, ג' לכל סטר, לד' סטרין, ואינון וא"ו. עלייהו איתמר, ב) קוצותיו תלתלים. לעילא ברישא, בפלגו דרישא, מתפלגין

מסורת הזהר

ת) (שה"ש ו) ויצא רנו. א) (שה"ש א) לעיל לו. ב) (שם ה) משפטים תה ז"ח בראשית שכ.

חלופי גרסאות

ח נ"א לא מעכבין לא לאעלא (קראקא). ט נ"א ואינון (מונקאטש). י נ"א ל"ג ג' (קראקא).

הסולם

מאמר נימין דשערא

קנז) **וכל נימא ונימא** וכו': **וכל שערה** ושערה היא עולם שלם. ועליהם נאמר, ועלמות אין מספר. משום זה אמרו בעלי המשנה, כל צדיק וצדיק, יש לו עולם בפני עצמו, והיא שערה אחת של הקב"ה שהיא עולם שלם. ובשבילה נאמר, הקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

קנח) **וצלותא דשחרית כד** וכו': ותפלת שחרית, כשמסתלקים כל בעלי הדין, הכל הוא רחמים, ואין מעכבים אותה מלהכנס. שערה ירוקה, שהיא בחינת ת"ת, אין שם דין כלל, כי שערות ירוקות יפות הן כלולות מלבן ואדום, והן כולן רחמים. כי אחר שקו השמאל שהיא דין נכלל בימין, נעשה גם הוא רחמים. וכשהתפלה עולה בהן, כל הצבאות של השערות מקבלים אותה בשמחה ואהבה.

קנט) **שערא אוכמא שפירא** וכו': שערות שחורות יפות, כל שערה ושערה שלהן נקראת עולם שלו. ז"ש, ועלמות אין מספר.

(דפו"י דף ל"ד ט"א *) ט"ב)

והן, צבאות של שבת. ותפלת שבת היא שקולה כמו תורה, וכמה תלי תלים של מלאכים, התלוים מהן, נקראים קוצותיו תלתלים.

קס) **שערא חורא מסטרא** וכו': שערות לבנות הן מצד החסד. שערות אדומות הן מצד גבורה, שערות ירוקות הן מצד תפארת, שערות שחורות הן מצד מלכות, שנאמר בה שחורה אני ונאוה. הנה ארבעה תקונים של שערות, לבנות, אדומות, ירוקות, שחורות, ששורות עליהן ד' אותיות הוי"ה.

קסא) **י"ג תיקונין אינון** וכו': י"ג תקונים הם התלוים משערות. כי ד' תקונים הנ"ל חגת"ם, דהיינו ג' קוין ומלכות המקבלתם, שהם ד' צדדים דרום צפון מזרח ומערב, וכשנכללים זה מזה, יש ג' בכל צד מד' הצדדים, שה"ס ג' קוין שיש בכל אחד מחגת"ם שהם י"ב, ועם הכולל הם י"ג. והם וא"ו שבגי' י"ג (כנ"ל אות ק"ג) ועליהם נאמר, קוצותיו תלתלים. ואלו י"ג תקונים הם בג' צדדי הראש,

שהם

אורחין בשערא, לתלתין ותרין שבילין, בחושבן יו"ד ה"א כ ה"א. וכלהו שבילין

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג ה"א (קראקא)

מאמר **הסולם** נימין דשערא

שהם ימין ושמאל של הראש, ואחורי הראש, ד' בכל צד, ועם הכולל הם י"ג. ולמעלה **בראש, במחצית הראש**, דהיינו באמצע הראש, **מתחלקים דרכים בשערות** לל"ב **שבילים בחשבון יו"ד ה"א ה"א**, ועם י"ג תקונים שבשערות שה"ס **ואו**, הם יוד הא ואו הא. (עי' לעיל אות ק"ג) **וכל השבילים הם בים שהיא המוח**, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה המאירים בבינה. **ואלו התקונים הם בראש** של גוף ההוא שבגן עדן. **וכל התקונים יש בו. עד כאן ירא' אלקים**, (עי' לעיל אות י"ט).

ביאור הדברים, השם הויה במילוי אלפין, ה"ס ז"א, וע"כ נקרא אדם, משום שהויה במילוי אלפין, הוא בגי' מ"ה כמספר אדם (כנ"ל אות ק"ה) והמספר הזה מתחלק לב' בחינות, לבחינת י"ג, שה"ס **ואו**, ולבחינת **ל"ב** שה"ס **יו"ד ה"א ה"א**. וההפרש שבהם הוא במציאות המלכ"ת. כי הן המספר ל"ב והן המספר י"ג, שורשם הוא מד' אותיות הויה, שה"ס ג' קוין שהם יה"ו, ומלכות המקבלתם. אלא כשד' אלו נכללים זה מזה, יש ב' אפני התכללות, א) היא בפשיטות, שכל אחד מהד' נכלל מכל הד' והם י"ו. ואפן זה, ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, כי יש ד' פנים בכל חיה, הכלולים אלו מאלו, והם י"ו פנים. ויש ד' כנפים בכל חיה הכלולות אלו מאלו והם י"ו כנפים. והם ל"ב. (כנ"ל באות ק"ב). והטעם שאנו חושבים הפנים בפני עצמם והכנפים בפני עצמן. הוא כי שורש הכל הוא קו האמצעי, המיחד ומשלים הימין והשמאל, שהם **י"ה**, ומשפיע לה' אחרונה. וקו האמצעי נקרא משום זה קו המדה. וסוד קו המדה, נתבאר לעיל (באות ק"כ וקכ"א) שע"כ נקרא קו המדה משום שהקו הוא **ו'** ויוצא מן המדה שהוא **י'** שה"ס המסך. כמ"ש שם. ולפיכך נבחנים ב' בחינות י"ו, כי מצד **הו'** נבחנים י"ו פנים. ומצד **הי'** שהיא המסך שבמלכות הדבוקה בו, נבחנים י"ו כנפים. אפן ב) של התכללות, הוא שכל אחד מהד' נכלל רק מג', משום שבבחינה זו, נעלמת המלכות אפילו במלכות עצמה, כי אפילו במלכות אין יותר רק ג' קוין, ומכל שכן בכל אחד מג' קוין שאין יותר מג' קוין, וע"כ הם ד' פעמים ג' שהם י"ב

(דפו"י דף ל"ד ט"ב)

ועצמות המלכות נגנזת בסוד הא' דמילוי ואו (כנ"ל אות ק"ד וק"ה ע"ש) והנה נתבארו ב' **אפני ההתכללות שאם חושבים גם את המלכות** בההתכללות הם דפ"ד שהם י"ו, וי"ו שבפנים עם י"ו שבכנפים, הם ל"ב. **ואם אין חושבים המלכות, הם דפ"ג, שהם י"ב ועם הכולל י"ג.**

עתה יש להבין טעם הדברים למה בל"ב שבילים, חושבים את המלכות בההתכללות, ובי"ג אין חושבים את המלכות. והנה שורש הדברים הוא במוחין, כי יש בז"א ב' בחינות מוחין, יש מוחין דאו"א, כלומר הנמשכים מאו"א, שהם ד' מוחין, חכמה, בינה, ימין דדעת שהוא בחי' ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות. ויש בו מוחין מבחינת ישסו"ת, שהם רק ג' מוחין חכמה בינה דעת. והטעם הוא כי במוחין דאו"א מושפעים רק חסדים, והי' שה"ס מלכות אינה יוצאת מאויר שלהם. וע"כ יש בקו אמצעי שתי בחינות: ימין דדעת שהוא ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות. משא"כ בישסו"ת שהמלכות יוצאת מאויר שלהם, וקו האמצעי מיחד הימין והשמאל להמשיך מהם חכמה, ע"כ נכללת המלכות ונעלמת בז"א בסוד המסך דחירק, ואינה נראית לבחינה בפ"ע, וע"כ אין יותר מג' מוחין חב"ד (כמ"ש זה באדרא רבא אות קפ"ט בהסולם ע"ש). ולפיכך נמשכים מהם ב' מיני התכללות של ג' קוין ומלכות המקבלתם, א) ההתכללות מצד המוחין דאו"א שהם חסדים, שבהם נכנסת גם המלכות בההתכללות, ויש בכל אחד מהד' כל הד', והם י"ו בחינות. ועם י"ו כנפים, הם ל"ב שבילים. ב) ההתכללות הנמשכת מצד המוחין דישסו"ת, שהם חכמה, שבהם אפילו במוחין אין המלכות נבחנת למוח ד', ואין שם אלא ג' מוחין, ע"כ ההתכללות דד' הנמשכת מהם, אין המלכות נכנסת בהתכללות, ואין שם אלא ג"פ ד'. שהם י"ב, שעם הכולל הם י"ג. כחשבון הוא"ו דהויה. כנ"ל.

ובראש, יש חוורתי ויש שערות. השערות משפיעות חכמה, והחוורתי משפיעות חסדים (כנ"ל באד"ר דף י"ב ד"ה פירוש) והטעם כי אין החכמה מתגלית אלא עם דינים לרשעים הרוצים להמשיך החכמה ממעלת

למטה

אינון בימא, דאיהו מוחא. ואלין תיקונין, אינון ברישא דההוא גופא דג״ע, וכלהו תיקונין אית ביה, עד הכא יראי אלהים.

קסב) אנשי אמת, בדיוקנא דאנפין, בחוטמא, בשרטוטין דמצחא, בדיקנא דאנפין, בקריצין דעל עייניך.

קסג) ת״ח, תלת שותפין אינון, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה. אדם דבריאה, איהי נשמתא, בה חשיב ב״נ, ודא עולם המחשבה ודאי אתקריאת.

חלופי גרסאות

ל ג״א מוסיף ודא מחשבה (קראקא) ג״א ודא המחשבה המחשבה עולם ודאי (וינציא).

הסולם

מאמר נימין דשערא

למטה. (כבאד״ר אות ר״ט ע״ש) לפיכך השפעתם מחוברת בשערות. כי שערות הן מלשון סערות שהן דינים. אמנם החוורתי שבין השערות מורה על השפעת החסדים שאין בהם דין והם לבנים. ואע״פ שבז״א ובחנים חסדים לו״ק בלי ראש, אמנם החסדים המושפעים מן החוורתי, נבחנים לג״ר, משום שהם נכללים עם השערות שיש בהם שפע החכמה. ונתבאר שיש ב׳ בחינות השפעות בראש. השפעת החסדים שה״ס חוורתי, והשפעת החכמה, שה״ס שערות. והשפעת החוורתי, נמשכת מאו״א, שבהם ד׳ מוחין. והשפעת השערות נמשכת מישסו״ת שבהם ג׳ מוחין. ונמצא שהשפעת החוורתי הוא בסוד ל״ב שבילים. והשפעת השערות הוא בסוד י״ג תקונים. שה״ס הוא״ו. כנ״ל.

וז״ש (באות ק״ס) הרי ארבע תקונין דשערא דשריא עלייהו הוי״ה. כי ארבע אותיות הויה הן כנגד ג׳ קוין, שהם יה״ו, ומלכות המקבלתם, שהיא ה׳ תתאה, וכבר ידעת שבד׳ תקונים אלו יש ב׳ מיני התכללות. שבסוד השפעת החכמה, אין המלכות נכנסת בהתכללות, וכל אחד מהד׳ נכלל רק מג׳, וה״ס וא״ו דהויה, שבגי׳ י״ג. וז״ש (באות קס״א), י״ג תקונין אינון דתליין משערא, כי השערות, שה״ס השפעת החכמה, שהיא נמשכת מישסו״ת, אין המלכות נכנסת שם בהתכללות, ואין שם אלא י״ג תקונים. דהיינו, ג׳ לכל סמר לד׳ סטרין. שעם הכולל הם י״ג. ואינון ואו. שה״ס ואו דהויה שהיא בחשבון י״ג, הרומזת לי״ג תקונים אלו. וכ״ז בשערות שהן השפעת החכמה הנמשכת מישסו״ת. אמנם בחוורתי, דהיינו בלבן שבין השערות, ששורשן הוא השביל הלבן שבאמצע הראש, שמשם מתחלקות השערות לימין ולשמאל, שה״ס השפעת החסדים הנמשכים מאו״א עלאין, נכנסת

(דפו״י דף ל״ד ט״ב)

המלכות בהתכללות ד׳ התקונים, וכל אחד מהד׳ נכלל מכל הד׳, שהם י״ו, אשר בסוד י״ו פנים וי״ו כנפים ה״ס ל״ב. כנ״ל. וז״ש, לעילא ברישא בפלגו דרישא, דהיינו השביל הלבן החוצה את שערות הראש באמצע הראש, מתפלגין אורחין בשערא לל״ב שבילין, בחושבן יו״ד ח״א ה״א, כי להיותם השפעת החסדים מאו״א עלאין, ע״כ המלכות נכנסת בהתכללות ד׳ התקונים, והם י״ו פנים וי״ו כנפים שהם ל״ב שבילין. והם כחשבון יו״ד ח״א ה״א. שהוא בגי׳ ל״ב. דהיינו כמו שנתבאר בתחילת הביאור, שהשם הויה יש בו ב׳ בחינות י״ג ול״ב. שהם וא״ו דהויה ויוד הא הא. והטעם הוא כמו שהמוחין דז״א, הם בב׳ בחינות, שהם או״א וישסו״ת, כך התכללות הקוים באים בב׳ בחינות, שמצד או״א עלאין הם יו״ד ה״א ה״א, שהם בחשבון ל״ב שבילין. ומצד ישסו״ת ה״ס וא״ו, שהיא בחשבון י״ג. ובשערות מאירה הואו, ובפלגותי דשערי ודרכים הלבנים שבין השערות, מאירים יו״ד ה״א ה״א.

מאמר ג׳ עלמין מחשבה דבור מעשה

קסב) אנשי אמת בדיוקנא וכו׳: אנשי אמת, שבכתוב ואתה תחזה, ניכרים, בצורת הפנים, בחוטם, בקוי המצח, בזקן שעל הפנים, בשערות שממעל לעינים. (עי׳ לעיל אות כ״ב) קריצין, פירושו שערות, מלשון ועושה תפיסת קונרצין (דב״ר ב׳).

קסג) ת״ח תלת שותפין וכו׳: בוא וראה ג׳ שותפין הם, אדם דבריאה, אדם דעשיה, אדם דבריאה, נשמה היא, שאדם חושב בה. וזו נקראת ודאי עולם המחשבה, הרוח, הוא אדם דיצירה. והוא עולם הדבור. כשהמחשבה מתלבשת בדיבור, הדבור חושב בה, ומצייר ציורים של קוים וצורות. ואע״פ שחושב

בהם

רוח, אדם דיצירה, עולם הדיבור, כד אתלבש ביה מחשבה, בה חשיב, וצייר ציורין דשרטוטין ודיוקנין. ואע"ג דחשיב לון, לית רשו לאפקא לון מההוא חילא דאיתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלא לפועל. בגין דנפשא איהו עולם המעשה.

קסד) ובה רוחא בטש במצחא ועביד שרטוטין. בטש בעיינין, ועביד קריצין. בטש בעיינין, ועביד גוונין. בטש באנפוי, ועביד [מ] גוונין ותיקונין. נחית [נ] לתתא, בטש בידין, ועביד שרטוטין. בטש באברים כלהו דגופא, ועביד דיוקנין. ולית חילא למחשבה ולאו לרוחא לאפקא חילא לעובדא, בלא נפשא.

קסה) ועכ"ד דתלת שותפין אלין בב"נ, לית מחשבה [ס] דאית לה חילא לחשוב בלא שכינתא עילאה, דתמן חכמה. ולא רוחא [ע] דאית ליה רשו לצייר בלא תפארת, דאיהו כליל שית [פ] ספירן. ונפשא לית [צ] לה חילא למיעבד עובדא בלא מלכות, דאיהו מעשה בראשית, עלה איתמר [ג] תוצא הארץ נפש חיה.

קסו) אבל בריאה באלהים דאיהי בינה, ההי"ד [ד] בראשית ברא אלהים. ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים. [ה] ויברא אלהים את האדם בצלמו.

מסורת הזהר

ג (בראשית א) לעיל פא. ד) (בראשית א) הקסה"ז טז כב לט קנא קפט ב"א יג שד שמא ב"ב כח לב לג רמא שעה תולדות קפב ויחי תשפא בהשמטות ח"א דף רנא. רנו: רסב: ד"י וארא ח בא מז קד יתרו שצח תמא תרומה יח תריח תרלט ספרא דצניעותא ז נח פקודי יב ריא בהשמטות ח"ב ד' רעח. ד"י שלח קנג פנחס שצו ת"ז בהקדמה ד' ד: יג. ת"א ד' יז. תי"א ד' ס' תכ"א ד' מב: מח: תכ"ו ד' עא. תל"ח ד' עח: ת"נ ד' פו. תנ"א ד' פו: תנ"ב ד' פו. תנ"ג ד' פו: תי"ד ד' פו: תנ"ה ד' פח. תנ"ו ד' פט: תנ"ח ד' צא: תס"ד ד' סה. תס"ה ד' צו. תס"ח ד' צח: תס"ט ד' קיא. ת"ע ד' קכ. ז"ח ד' ג. ה.: ו. יג. לד: מג.: סו. תק"ח ד' צג: קג: קיב:. קטז ט"ב ט"ג ט"ד קכא ט"ג. ה) (בראשית א) הקסה"ז רלו.

חלופי גרסאות

מ נ"א בגוונין (קראקא). נ ה"ג הסלם נ"א לתתאה (דפוסים ראשונים). ס נ"א אית (דפוסים ראשונים). ע נ"א אית (דפוסים ראשונים). פ נ"א מוסיף ספירן ובינה תלת הא תשע (דפוסים ראשונים). צ נ"א ליה (קראקא).

הסולם

מאמר

בהם אין כח אל הדבור **להוציאם** מאותו הכח, **שנאמר בו**, שהוציאם מהכח אל הפועל, עד **שהנשמה** והרוח מתלבשים בנפש. **ובה מוציאים את הכל** לפועל. משום שהנפש היא, עולם המעשה.

קסד) **ובה רוחא בטש** וכו': ועמה, עם הנפש, **מכה הרוח במצח ועושה קוים, מכה בעינים ועושה שערות. מכה בעינים ועושה צבעים, מכה בפנים ועושה צבעים ותקינים, יורד למטה ומכה בידים ועושה קוים, מכה בכל האיברים של הגוף ועושה צורות. ואין כח למחשבה או לרוח להוציא הכח אל הפיעל, בלי הנפש.**

קסה) **ועכ"ד דתלת שותפין** וכו': **ועם כל זה**, אע"פ **שיש ג' שותפין אלו באדם, אין**

(דפו"י דף ל"ד ט"ב)

ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

מחשבה, דהיינו נשמה **שיהיה לה כח לחשוב בלי השכינה העליונה**, שהיא בינה, **ששם החכמה. ואין רוח שיהיה לו רשות לצייר בלי תפארת**, שהוא כולל ששה קצוות. והנפש, **אין לה כח לעשות מעשה בלי מלכות, שהיא מעשה בראשית, עליה נאמר תוצא הארץ נפש חיה.** באפן, שהנשמה של האדם מקבלת מבינה, והרוח של האדם מקבל מת"ת, והנפש של האדם מקבלת ממלכות.

קסו) **אבל בריאה באלקים** וכו': **אבל** בריאה, היא בשם אלקים שהוא בינה. הוא שכתוב, **בראשית ברא אלקים. ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים. ויברא אלקים את האדם בצלמו. הויה**, הוא ביצירה, הוא **שכתוב, יהי אור ויהי אור.** אשר יהי"ה ה"ס הוי"ה

הוי"ה איהו ביצירה, הה"ד ו) **יהי אור ויהי אור. יהי רקיע. בכל אתר ויהי כן, איהו תפארת כליל שית סטרין, הוא טוב דכל** ק **יומי בראשית, והוא צייר יצר הטוב, דאיתמר ביה** ז) **וייצר ה' אלהים. ביצירה תשכח יהו"ה.**

קסז) ר **מאן דבעי למיפעל עשיה, מאלין מלאכין דממנן על צלותין, לית** ש **ליה רשו למיעבד עובדא בצלותא, אלא בעובדין טבין דתליין במעשה, דבהון נחית שכינתא עליה, דאיהי עולם המעשה, דאיהו מעשה בראשית, דאיהו פועל.**

קסח) **ובינה** ת **כח, כ"ח אתוון דקרא קדמאה דבראשית, כ"ח** *) **מ"ה, דאיהו חכמה, מחשבה.** א **יהו"ה אלהינו יהו"ה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. פעולה דהאי כח לאו איהי, אלא במעשה, דאיהי פועל אדנ"י ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל לית ליה חילא למיפעל בלא דיבור, דאיהו יהו"ה תפארת, דכליל כלא.**

קסט) **הכא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודבור ומעשה.** ב **תפארת כליל כלא, והכי אתכליל כלא בבינה. והכי אתכליל כלא במלכות.**

קע) **מחשבה מבינה ולעילא עד אין סוף, ומינה לתתאה עד אין תכלית.**

מסורת הזהר

ו) (שם) לעיל נא. ז) (שם) ב"א רמ.

חלופי גרסאות

ק נ"א יומא (קראקא). ר נ"א מוסיף מכאן מאן (דפוסים ראשונים). ש נ"א ל"ג ליה (מונקאטש). ת נ"א ל"ג כח (קראקא). א נ"א כוז"ו במוכסז כוז"ו פעולה דהאי כח לאו איהו אלא במעשה דאיהו הוי"ה אלקינו הוי"ה (קראקא). ב ה"ג דפוס מונקאטש נ"א מוסיף מחשבה ביחודא תפארת (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

הוי"ה, ואור ה"ס יצירה, שכתוב יוצר אור. **ובכל מקום** שכתוב, **ויהי כן, הוא תפארת, שה"ס יצירה. הכולל ששה קצוות. הוא** הת"ת, **טוב. הנאמר בכל ימי בראשית. והוא צייר יצר הטוב. שנאמר בו, וייצר הוי"ה אלקים.** כי **ביצירה תמצא הוי"ה.**

קסז) **מאן דבעי למפעל** וכו': **מי, מאלו המלאכים הממונים על קבלת התפלה, רוצה לפעול עשיה** דהיינו לעשות לו כמו **שהתפלל, אין לו רשות לעשות מעשה על ידי התפלה** התלויה בדבור, **אלא** בזכות **מעשים טובים שעשה, התלוים במעשה, שבהם יורדת השכינה עליו, שהיא עולם המעשה, שהיא מעשה בראשית, שהיא פועל.** כלומר, שהיא **מוציאה מהכח אל הפועל.**

קסח) **ובינה כח כ"ח** וכו': ובינה היא **כח.** כלומר שהיא בחינת הכח, שצריכים להוציא לפועל. שה"ס **כ"ח אותיות שבפסוק ראשון שבבראשית. והיא כח** הויה דאלפין **שבגי' מ"ה,** שהם אותיות **חכמה,** הנקראת **מחשבה. שה"ס** המוחין דז"א. וה"ס כ"ח אותיות

(דפו"י דף ל"ד ט"ב *) ט"ג)

שבג' שמות, הוי"ה אלקינו הוי"ה, עם ג' שמות **כוז"ו במוכס"ז כוז"ו.** שהן אותיות השניות להויה אלקינו הויה, כי אחרי **י'** דהוי"ה היא כ' של כוז"ו, ואחרי ה' היא ו', ואחרי ו' היא ז', ואחרי ה' היא ו'. ועד"ז האותיות, אלקינו, שאחר א' דאלקינו היא ב', ואחרי ל' היא מ', וכו' עד"ז. **הפעולה של כח זה** שהוא בינה, **אינה אלא במעשה, שהוא הפועל,** שהוא השם **אדני,** שהיא מלכות, **וזו היא** היציאה **מהכח אל הפועל. והפועל,** שהוא אדני, **אין לו לפעול בלי דבור, שהוא הוי"ה, שהוא תפארת, הכולל הכל.**

קסט) **הכא לית קצוץ** וכו': **כאן אין קצוץ ופירוד במחשבה דבור ומעשה,** שהם בינה ות"ת ומלכות, כנ"ל בדבור הסמוך. **כי הת"ת כולל הכל,** כל הג', **וכך נכלל הכל בבינה, וכך נכלל הכל במלכות.**

קע) **מחשבה מבינה ולעילא** וכו': **מחשבה היא מבינה ולמעלה עד אין סוף, וממנה למטה עד אין תכלית.** כלומר שהיא מאירה בחינת מחשבה בכל המדרגות שממנה ולמעלה וממנה ולמטה. כי אפילו במדרגות

שלמעלה

דבור בתפארת, מעילא לתתא ומתתא לעילא. עשייה במלכות, מתתא לעילא ומעילא לתתא.

קעא) מחשבה למהוי בה בר נש חשיב בבורא ג עלמין, ליחדא שמיה עד א"ס ועד אין תכלית, ואיהו ברא בבינה. הה"ד, ח) וראו מי ברא אלה, מי ודאי.

קעב) דבור לאתעסקא ביה באורייתא, ולמנדע מניה יוצר הכל, דעליה איתמר יוצר אור. ולית אור, אלא תורה. הה"ד, ט) כי נר מצוה ותורה אור. ודא איהו יוצר, דצייר ביה בב"נ אנפין ועיינין ואודנין וחוטמא ופומא, לאתעסקא באורייתא, ולמנדע ליה מינה.

קעג) כגוונא דא ד צייר פומא, למללא באורייתא. צייר עיינין, לאסתכלא בנהורא דאורייתא. צייר ביה אודנין, למשמע בהון פתגמי אורייתא. אלין אינון שית סטרין דכליל תפארת, תרין עיינין, תרין אודנין, פומא ולשון.

קעד) צייר חוטמא, ובה י) ויפח באפיו נשמת חיים, למהוי חשיב בה בייחודא, כמה דאיתמר, כ) אנכי ה' עושה כל, דא שכינתא תתאה. מניה יהיב בב"נ נפש השכלית, למנדע מינה בכל עובדין דאורייתא, דאינון פיקודין דאורייתא, להוא דאתקרי עושה כל.

קעה) ואינון תלת קטירין, דיהיב בב"נ. נשמה השכלית, למנדע בה

מסורת הזהר

ח) (ישעיה מ) הקסה"ז ז. ט) (משלי ו) וישב רכד ז"ח ד' לה ט"א עה ט"ב פה ט"א. י) (בראשית א) לעיל כה.
כ) (ישעיה מד) ז"ח בראשית רמב.

חלופי גרסאור

ג נ"א ל"ג עלמין (דפוסים ראשונים). ד נ"א צר (דפ"ס ראשונים).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שלמעלה ממנה אין בחינת בינה, אלא מהתכללות הבינה בהם, וכן למטה. וכן הדבור, **שהוא בתפארת, הוא ממעלה למטה וממטה למעלה**, כלומר שכל מקום שתמצא ת"ת, הוא מחמת שנכלל שם הת"ת, בין למעלה ובין למטה. ועד"ז, **עשיה, שהיא במלכות, היא ממטה למעלה וממעלה למטה**. באפן, שאין לך מדרגה הן למעלה והן למטה, שלא תמצא בה מחשבה דבור ומעשה, שהם בינה ות"ת ומלכות.

קעא) **מחשבה למהוי בה** וכו': **מחשבה**, ניתנה לאדם, **שיהיה האדם חושב בבורא העולמות, ליחד שמו עד א"ס ועד אין תכלית. והוא ברא הכל בבינה**. זה שכתוב, **וראו מי ברא אלה. מי ודאי**. דהיינו בינה הנקראת **מ"י** ברא אלה.

קעב) **דבור, לאתעסקא ביה** וכו': **הדבור** ניתן לאדם, לעסוק בו בתורה, ולדעת ממנה **יוצר הכל**. ועליו נאמר **יוצר אור. כי** הדבור ה"ס יצירה, דהיינו ת"ת, **ואין אור אלא תורה**. ז"ש, **כי נר מצוה ותורה אור**. וזה **הוא היוצר, שצייר בו באדם, פנים ועינים ואזנים וחוטם ופה, לעסוק בהם בתורה, ולדעת אותו ממנה.**

קעג) **כגוונא דא צייר** וכו': **כעין זה, צייר פה, לדבר בתורה. צייר עינים להסתכל באור התורה, צייר בו אזנים לשמוע בהם דברי תורה. אלו הם ששה קצוות שת"ת כולל אותם, ב' עינים, ב' אזנים, פה, ולשון.**

קעד) **צייר חוטמא ובה** וכו': **צייר את החוטם, ובו, ויפח באפיו נשמת חיים, שהאדם יהיה חושב בה ביחוד השם, כמו שנאמר, אנכי ה' עושה כל. זו השכינה התחתונה, שהיא המלכות, שממנה ניתנה באדם, נפש השכלית**. כי הנפש היא ממלכות, **לדעת עמה בכל מעשי התורה, שהם מצות התורה, אותו שנקרא עושה כל. שהיא המלכות, שבה עשיה.**

קעה) **ואינון תלת קטירין** וכו': **והם**

ודפו"י דף ל"ד ט"ג)

לעושה ה כל עלמין, דאיהו אומר ועושה, מדבר ומקיים, ואיהו בורא יוצר ועושה. כלא חד. איהו מלגיו, איהו אפיק כלא מכח לפועל. ואיהו משנה עובדוי, וביה לית שנוי.

קעו) ואיהו הוא דמסדר כל ספיראן, ואית בספירן, מנייהו, רב ובינוני וזעיר, כל חד על סדורא, וביה לית סדר. ואיהו ברא כלא בבינה, ולית מאן דברא ליה. איהו צייר ויצר כלא בתפארת, וליה, לית ציור וצייר. איהו עביד כלא במלכות, ולית מאן דעביד ליה.

קעז) ובגין דאיהו באלין עשר ספירן מלגו, דבהון ברא וצייר ועבד כלא, שוי תמן יחודיה, לאשתמודעא ליה תמן. וכל מאן דאפריד בשום ספירה מחברתה מאלין עשר ספירן, דאתקריאו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כאלו אפריד ביה.

קעח) ואיהו דמייחד י' בה' ו' בה', ולא אתקריאו יהו"ה, אלא ביה. וכן אדנ"י. וכן אהי"ה. וכן אלהי"ם. ומיד דאסתלק מתמן, לית ליה שם ידיע. ואיהו דקשיר כל מרכבות דמלאכייא, וקשיר לון כחדא. וסביל עילאין ותתאין. ואם הוא אסתלק מנייהו, לית לון קיומא, ולא ידיעה, ולא חיים. לית אתר דלאו איהו תמן, לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלוה בר מניה.

קעט) אבל עכ"ד דאיהו בכל אתר, בריאה יצירה ועשיה דיליה לא שוי,

חלופי גרסאות

ה נ"א עלמין כל (קראקא ונראה שט"ס).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

ג' קשרים שניתנו בבן אדם, נשמה השכלית, לדעת בה את עושה כל העולמות, שהוא אומר ועושה מדבר ומקיים, והוא בורא ויוצר ועושה, הכל אחד. הוא, א"ס, מבפנים הוא מוציא הכל מן הכח אל הפועל, והוא משנה מעשיו, ובו אין שינוי.

קעו) **ואיהו הוא דמסדר** וכו': והוא, א"ס ב"ה, הוא המסדר כל הספירות. ויש בספירות, מהן, גדולה ובינונית וקטנה, כל אחת על סדרו, ובו אין סדר. והוא ברא הכל **בבינה**, ואין מי שברא אותו. הוא צייר ויצר הכל **בתפארת**, ולו, אין ציור, ואין צייר שיציירו. הוא עשה הכל **במלכות**, ואין מי שיעשה אותו.

קעז) **ובגין דאיהו באלין** וכו': ומשום שהוא, א"ס ב"ה, **באלו עשר ספירות**, מבפנים, שבהם ברא וצייר ועשה הכל, השים שם יחודו, שיכירו אותו שם. וכל מי שמפריד איזו ספירה מחברתה, מאלו עשר ספירות, הנקראות יוד הא ואו הא, הוא כאלו הפריד ב.

קעח) **ואיהו דמייחד י' וכו': והוא**, א"ס, המיחד, **י' בה' ו' בה'** ואינם נקראים הוי"ה אלא בו, וכן אדני, וכן אהיה, וכן אלקים. ומיד שנסתלק משם, מע"ס, אין לו שם ידוע. והוא הקושר כל מרכבות המלאכים, וקושר אותם יחד. והוא **סובל העליונים והתחתונים**, ואם הוא מסתלק מהם, אין להם קיום, ואין להם ידיעה, ולא חיים. אין מקום שאינו שם, למעלה עד א"ס, ולמטה עד אין תכלית, ולכל צד, אין אלוה חוץ ממנו

קעט) **אבל עכ"ד דאיהו** וכו': **אבל עם כל זה**, שהוא בכל מקום, בריאה יצירה עשיה שלו לא נתן, לא בכסא, שהוא עולם הבריאה, ולא במלאכים, שהם עולם היצירה, ולא בשמים וארץ ובים, שהם עולם עשיה, ולא בשום בריה בעולם, שלא נתנו בהם בריאה יצירה עשיה

לא בכורסייא, ולא במלאכיא, ולא בשמיא, ולא בארעא ובימא, ולא בשום בריה בעלמא. בגין לאשתמודעא ליה כל ברייז, ו אלא בספירן.

קפ) ולא עוד, אלא כל ברייז אינון, מנייהו ע"י בריאה, ומנייהו ע"י יצירה, ומנייהו ע"י עשיה. וספיראן, אע"ג דכלא ברא ויצר ועבד בהון, לא אתקרי בהו בריאה ויצירה ועשיה כתתאי, אלא אינון *) באורח אצילות. ובג"ד, כתר וחכמה ובינה ודעת דשאר ברייז. לא דמי לון, ההי"ד, ב) ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. כגוונא דאורייתא דאתמר בה ג) יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, ז ובורא ויוצר ועושה כלא.

קפא) אע"ג דאשתמודעא לבני נשא בעשר ספיראן, דאינון כתר עליון חכמה ובינה וכו', אתמר ביה, דאיהו חכים, ולא בחכמה ידיעא. מבין, ולא בבינה ידיעא. חסיד, ולא בחסד ידיעא. גבור, ולא בגבורה ידיעא. איהו פאר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו הוד והדר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו צדיק, ולאו באתר ידיעא. איהו מלך, ולאו במלכותא ידיעא.

קפב) איהו אחד, ולא בחושבן. כגון אחד, דסליק תלת עשר מכילן. ואע"ג דלאו איהו לבר מכלא, איהו סביל עילאין ותתאין, וסביל כל עלמין, עד דלית סוף ולית תכלית, ולית מאן דסביל ליה.

קפג) כל מחשבתין לאן למחשב ביה, ולית חד מנייהו דידע לאשגא

מסורת הזהר

ב) (שם מ) ב"א קסט. ג) (משלי ג) חיי שרה רכג.

חלופי גרסאות

ו נ"א ל"ג אלא (דפוסים ראשונים). ז נ"א מוסיף וכיוצא, ויוצר ובורא ועושה (קראקא).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שלו, כדי שיכירו אותו כל הבריות, אלא שנתנם בספירות, דהיינו בבינה ות"ת ומלכות, שמהן מתגלה לבריות, כדי שיכירו אותו.

קפ) **ולא עוד אלא** וכו': ולא עוד, אלא כל הבריות הן, מהן על ידי בריאה, מהן ע"י יצירה, ומהן ע"י עשיה. והספירות, אע"פ שברא ויצר ועשה בהן הכל, אינן נקראות בהן, בריאה יצירה עשיה, כמו ג' עולמות בריאה יצירה ועשיה התחתונים, שבהם רק האור המתלבש בהם הוא אלקיות, אבל הכלים אינם אלקיות. אלא הן, הספירות, בדרך אצילות, שהכל הוא אחד בהן, ואפילו הכלים הם אלקיות. ומשום זה, כתר חכמה ובינה ודעת של שאר הבריות, בבי"ע, אינו דומה להם. ז"ש, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. כעין התורה, שנאמר בה, יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה. ובורא ויוצר ועושה הכל.

(דפו"י דף ל"ד ט"ג *) ט"ד)

קפא) **אע"ג דאשתמודעא לבני** וכו': אע"פ שנודע לבני אדם בעשר ספירות, שהן כתר עליון, חכמה, בינה, וכו', נאמר בו, שהוא חכם, ולא בחכמה ידועה. מבין, ולא בבינה ידועה. חסיד, ולא בחסד ידוע. גבור, ולא בגבורה ידועה, הוא פאר, דהיינו ת"ת, בכל מקום, ולא במקום ידוע. הוא הוד והדר שהם נצח הוד, בכל מקום, ולא במקום ידוע. הוא צדיק, דהיינו יסוד, ולא במקום ידוע. הוא מלך, ולא במלכות ידועה.

קפב) **איהו אחד ולא** וכו': הוא אחד, ולא בחשבון. כמו אחד, שעולה בחשבון י"ג שהם י"ג מדות הרחמים. ואע"פ שאינו חוץ מהכל, הוא נושא העליונים והתחתונים, ונושא כל העולמות עד שאין סוף ואין תכלית, ואין מי שישא אותו.

קפג) **כל מחשבתין לאן** וכו': כל המחשבות נלאות מלחשוב בו ואין אחת מהן שתדע

ליה. ואפילו שלמה דאתמר ח ביה ט ויחכם מכל האדם, בעא לאשגא ליה במחשבתיה, ולא יכיל. ובג"ד אמר, ס אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

קפד) למאן דאיהו ס מחיה ביהו"ה, לית מאן דקטיל ליה. ולמאן דאיהו ממית באדנ"י, לית מאן דמחיה ליה. ואלין אתוון לית בהו חיי ומיתה. י בר מניה. ואע"ג דבהון מיתה וחיי, ולית בהון קריבו וייחודא, בר מיניה. שמא לא אתקרי שלים, אלא ביה. ולא אפיק פעולה לפועל אלא ביה.

קפה) וסטרין כ אחרנין דאינון מסטרא אחרא, כלהו ברשותיה, למעבד בהון ל רעותיה. ועלייהו אתמר, מ וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עבד בחיל שמיא. ולא איתי דימחי בידיה, ויימר ליה מה עבדת. הוא תפיס בכל מחשבתין, ולית מחשבה ידיעא ביה.

קפו) ולא צריך לרשמא אתר למחשב ביה, ולא למנדע ביה. אבל לבריין, בגין דלא יכיל נ מחשבתא דילהון ס לאשגא ליה בכל אתר, בגין דאית ליה עלמין אפילו לעילא מן ספירן. כנימין דשערא דלית לון חושבנא. ובגין ס דינדעין למקרי ליה באתר ידיע, רשים לון ספירן לאשתמודעא ליה בהון, בגין דאינון קשירן בעילאין ותתאין, וברא בהון כל בריין, לאשתמודעא ליה בהון.

קפז) ע ואיהו דצייר שרטוטין, והכרת אנפין. בעמודא דאמצעיתא

מסורת הזהר

ט) (מ"א ה) בא קמ ז"ח בראשית קפא וישב כד.
ס) (קהלת ז) תולדות ה ז"ח בראשית אות שכג.
ע) (דניאל ד) הקסה"ז קסו ז"ח בראשית אות תרכט.

חלופי גרסאות

ח נ"א ל"ג ביה (קראקא). ט נ"א חי (קראקא). י ה"ג הסלם נ"א ואע"ג דבהון מיתה וחיי בר מיניה (דפוסים ראשונים). כ נ"א אחרין (קראקא). ל נ"א רשותיה (קראקא). מ נ"א מחשבה (דפוסים ראשונים). נ נ"א לאשגאה (קראקא). ס נ"א דידעין (דפוסים ראשונים). ע נוסח אחר ואית (קראקא).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שתדע להשיגו. ואפילו שלמה, שנאמר בו, ויחכם מכל האדם, רצה להשיגו במחשבתו, ולא יכול. ומשום זה אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

קפד) **למאן דאיהו מחיה** וכו': **למי שהוא מחיה, בהוי"ה, אין מי שיהרגו. ולמי שהוא ממית באדני, אין מי שיחייהו. ואלו האותיות שבהוי"ה אדנ"י, אין בהם חיים ומות, חוץ ממנו. ואע"פ שיש בהן מיתה וחיים, הם ממנו. ואין בהם קריבה ויחוד, חוץ ממנו. השם אינו נקרא שלם, אלא בו. ואינו מוציא פעולה לפועל אלא בו.**

קפה) **וסטרין אחרנין דאינון** וכו': **וצדדים אחרים, שהם מצד האחר, דהיינו מצד הטומאה, כולם הם ברשותו לעשות בהם כרצונו. ועליהם נאמר, וכל דיירי ארעא כלא**

חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא. דהיינו, שכל יושבי הארץ כאפס נחשבו, וכרצונו עושה בצבאות השמים. **ואין מי שמעכב בידו, ויאמר לו, מה אתה עושה, הוא תופש ויודע כל המחשבות, ואין מחשבה יודעת בו.**

קפו) **ולא צריך לרשמא** וכו': **ואינו צריך לרשום מקום, לחשוב שם בו, או לדעת אותו שם. אבל בשביל הבריות, משום שאין מחשבתן יכולה להשיגו בכל מקום, כי יש לו עולמות אפילו למעלה מן הספירות שהן כמו השערות שאין להן חשבון. ובכדי שידעו לקרוא אותו במקום ידוע, רשם להן ספירות, שיכירו אותו בהן. ומשום שהן קשורות בעליונים ובתחתונים, ברא בהן כל הבריות, שיכירו אותו בהן.**

קפז) **ואיהו דצייר שרטוטין** וכו': **והוא**

צייר תרי אפין, בתרין יודין מן וייצר. פ חוטמא באות ו' מן ויצר, וסליק בהון חושבן צ יהו"ה. צייר לון בהאי שמא לאשתמודעא מניה ליוצר עלמין.

קפח) יהו"ה איהו תפארת, איהו נהיר באנפין. תרין גוונין דאנפין עבד ליה, דאינון חוור וסומק, דאינון חסד וגבורה, דאינון רזא ק פ) דויעבור ה' על פניו ויקרא, ועלייהו אתמר לגבי עילא, צ) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. פומא ר דיליה מלכות. תרין שפוון, נצח והוד. יסוד, לשון למודים, עלה אתמר ק) פה אל פה אדבר בו.

מאמר שרטוטין דמצחא

קפט) שרטוטין דמצחא, אינון ש כגוונא דא, ⁝ ⁝ ⁝ מינייהו חמש בפותייא. ברזא דהאי כוכבא ת כגוונא דא, ⁝ ⁝ ⁝ מנייהו כגוונא דא ו"ו ו"ו ארבעה. ברזא דהאי כוכבא א כגוונא דא, ⁝ ⁝ ⁝ ואינון ברזא דאת ד'. מינייהו שית כגוונא דא ⁝ ⁝ ⁝ ברזא דהאי כוכבא ⁝ ⁝ ⁝ מינייהו שבע ברזא דכוכבא ב כגוונא דא ⁝ ⁝ ⁝ מינייהו תמנייא כגוונא דא ⁝ ⁝ ⁝ ווווווו ודא ח' למנצח על השמינית, ודא בינה.

מסורת הזהר

פ) (שמות לד) לך סו ייצא רמה תרומה תתקיג פקודי תתקכו אחרי רמג אורא רבא רלא רפה פנחס תתסח ת"ז תכ"ב ד' סז: ת"ע ד' קכט: ז"ח מז ט"ד עז ט"ב תק"ח צח ט"ג קי ט"ב. צ) (שם לג) ב"ב שט ת"ז ת"ע ד' קלו. תק"ח ד' צו ט"ב. ק) (במדבר יב) לעיל קו.

חלופי גרסאות

פ ה"ג הסלם נ"א מוסיף וייצר חוטמא (דפוסים ראשונים) נ"א וצייר (מונקאטש). צ נ"א מוסיף הוי"ה אלקים (דפוסים ראשונים). ק נ"א מוסיף דויעבור ודא איהו רזא דאנפין דויעבור (דפוסים ראשונים). ר נ"א דילה (דפוסים ראשונים). ש דפוס קראקא כתב ארבעה שרטוטין וגם ברזא דכוכבא ארבעה לפני חמש. ת ה"ג הסלם נ"א ל"ג כגוונא דא (דפוסים ראשונים). א ה"ג הסלם נוסח אחר לא גרסינן כגוונא דא (דפוסים ראשונים). ב ה"ג הסלם נ"א ל"ג כגוונא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

והוא שצייר את הקוים ואת הכרת הפנים. בעמוד האמצעי, שהוא ת"ת, שה"ס החוטם, צייר ב' פנים בב' יודין מן וייצר. ואת החיטם, שהוא העמוד האמצעי, צייר באות ו' מן וייצר. ועולה בהם חשבון הוי"ה, דהיינו כ"ו. כי הו' שהיא החוטם וב' היודין שהן ב' פנים, הם בגי' כ"ו. צייר אותם בשם הזה, הוי"ה, שיכירו ממנו את יוצר העולמות.

קפח) חוי"ה איהו ת"ת וכו': הוי"ה הוא תפארת, דהיינו הקו האמצעי, הוא מאיר בפנים, שני צבעי הפנים עשה בהם, שהם לבן ואדום, שהם חסד וגבורה, שה"ס ויעבור ה' על פניו ויקרא וגו'. כי ויעבור הוא אותיות ע"ב ריו"ת, שע"ב, הוא בגי' חסד, וריו"ת, הוא בגי' גבורה. והם על פניו. ועליהם נאמר כלפי מעלה, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. שהם פנים דחסד ופנים דגבורה. ונהשם הויה, שהוא ת"ת הוא הפועל את ב' הגוונים, של הפנים, שהם חסד וגבורה. הפה,

(דפו"י דף ל"ד ט"ד)

שרטוטין דמצחא

הוא מלכות. ב' שפתים, הן נצח והוד. הלשון היא יסוד, דהיינו לשון למודים. כי נצח והוד נקראים למודי ה', והלשון מיחדת אותם. וע"כ נקראת לשון למודים. עליו נאמר פה אל פה אדבר בו.

מאמר שרטוטין דמצחא

קפט) שרטוטין דמצחא אינון וכו': הקוים שעל המצח, הם כעין זה. חלק מהם הם חמשה קוין ברוחב, ⁝ ⁝ ⁝ ובסוד כוכב ההוא, שהוא מלכות, הם כעין זה ⁝ ⁝ ⁝ מהם כעין זה, ו' ו' ו' ו' ו' שהם ארבעה קוים. וכסוד כוכב הזה, הם כעין זה, ⁝ ⁝ ⁝ והם באות ד'. מהם ששה קוים כעין זה ⁝ ⁝ ⁝ ובסוד כוכב הזה, הם כזה: ⁝ ⁝ ⁝ מהם שבע, דהיינו שבעה קוין, בסוד הכוכב, הוא כזה. ⁝ ⁝ ⁝ מהם שמונה, כעין זה ⁝ ⁝ ⁝ ווווווו וזה שמונה למנצח על השמינית, וזה הוא בינה.

קצ) מאן דרשים כלא י"ו, דאינון קו המדה דלהון. *) ובהון סלקין לתלתין ותרין. וכלא ד' כוכביא. ואית בהון תלתין פיקודין, בחושבן תלת יודין, דאינון ג י י, ואלין תלת יודין, אינון תלת ירחין דסיהרא. ובהון ו) ותהר

מסורת הזהר

*) (שמות ב) שמות קפו.

חלופי גרסאות

ג נ"א דאינון י"י (ויניציא) נ"א דאינון ה' (קראקא).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

קצ) **מאן דרשים כלא** וכו': מי שרושם **הכל** הוא **י' ו'**, שהם קו המדה שלהם, ועמהם **הם** עולים ל"ב. והכל הוא ד' כוכבים. ויש בהם שלשים מנוים, כחשבון ג' יודין שהן **י' י' י'**. ואלו ג' יודין הן **ג' ירחים** של **הלבנה**, שהיא המלכות, שבהם, ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא, **ותצפנהו שלשה ירחים**. ואלו שלשה ירחים של הלבנה הקדושה, שהיא המלכות, **הם** שלשה אבות. שהם חג"ת.

ביאור הדברים. כי מספר הספירות **היוצאות** מהקו האמצעי יש בהן ה' אפנים, **שהם** חמש, וארבע, ושש, ושבע, ושמונה. כי שרש הכל הוא ארבע, דהיינו ג' קוין המתוקנים **ע"י** קו האמצעי (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ג) **והמלכות המקבלתם**. והן נקראות, חסד גבורה **ת"ת** ומלכות. אפן ב', היא חמש ספירות, חג"ת **נ"ה**, שקו האמצעי, שהוא תפארת, מוציא ב' קוין למעלה ממנו, שהם חסד וגבורה, וב' קוין למטה ממנו שהם נצח והוד. אפן ג', הוא **שש** ספירות, שהן חמש הנ"ל חג"ת נ"ה, ועם **הכולל** שלהן, שהיא ספירת היסוד, הן שש. **אפן ד'**, הוא **שבע** ספירות, שהן חג"ת נה"י הנ"ל, **עם** המלכות המקבלת אותן, הן שבע. **אפן ה'**, הוא שמונה ספירות, שהן שבע ספירות חג"ת נהי"מ הנ"ל עם ספירת הבינה, **שממנה** מקבלות שפעם. הרי הן ה' בחינות, שבהן שלשים ספירות: **ד'**, שהן חגת"ם. **ה'**, **שהן** חג"ת נ"ה. **ו'** שהן חג"ת נה"י. **ז'** שהן, חג"ת נהי"מ. **ח'**, שהן, בינה חג"ת נהי"מ. **וכל שלשים** ספירות אלו הן גרשמות על **המצח**. ומתוך שכל אלו הבחינות נעשות **על** ידי קו האמצעי, שהוא נקרא קו המדה, שה"ס **ו'** דנפיק מגו מדה שהוא **י'** (כנ"ל אות ק"כ ואות קכ"א ע"ש) **ע"כ** הן נכפלות לב"פ **שלשים**, שמצד **הו'** יש שלשים **קוים** על המצח, **ומצד הי'**, שה"ס המלכות (כמ"ש שם) **הנקראת** כוכב, יש שלשים **ככבים**.

וז"ש, **שרטוטין דמצחא אינון כגוונא דא. מניהו חמש בפותיא.** שהקוים שעל

(דפו"י דף ל"ד ט"ד *) דף ל"ה ט"א)

המצח, המורים על סדרי הספירות **היוצאות** מקו האמצעי, הן חמשה קוין ברוחב, שהם חג"ת נ"ה, **כי ת"ת** מקבל על ידי **עלית** מ"ן אל הבינה, ב' קוין ימין ושמאל, **שהם חסד וגבורה**, ומוציא כנגדם ב' קוין ימין ושמאל מחזה שלו ולמטה, שהם **נצח והוד**. ועם ספירת עצמו שהיא ת"ת, הן חמש ספירות. והן היוצאות מן הו' שבקו המדה. וע"כ הן חמשה קוים. **ברזא דהאי ככבא**, דהיינו, בסוד הי' שבקו המדה, שהיא מלכות, הנקראת כוכב, הם חמשה כוכבים, חג"ת נ"ה.

וז"ש, **מנייהו כגוונא דא ו ו ו ארבעה.** ויש מהם שהם ד' קוין, דהיינו ג' קוין שהם **חג"ת**, **ומלכות**, המקבלתם. וסדר זה הוא שורש הכל. כמ"ש לפנינו. והן היוצאות מן הו' שבקו המדה, וע"כ הן ד' קוין. **ברזא דהאי כוכבא, כגוונא דא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, שהיא מלכות הנקראת כוכב, הם חמשה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו שית כגוונא דא**, יש מהם שהם ששה קוין כנגד חג"ת נה"י, דהיינו שנתוספה ספירת היסוד על חג"ת נ"ה, שהוא בחינת כולל שלהם, ואז הם ששה קוים. והן היוצאות מן הקו שבקו המדה. **ברזא דהאי כוכבא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, הם ששה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו שבע**, שיש מהם שהם שבעה קוים כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ, דהיינו שנתוספה המלכות על שש הספירות, והן היוצאות מן הו' שבקו המדה. **ברזא דכוכבא כגוונא דא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, הם שבעה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו תמניא כגוונא דא**, שיש מהם שהם שמונה קוין, דהיינו כנגד שמונה ספירות, בינה חג"ת נהי"מ, דהיינו ששורש ג' הקוין שהיא בינה, נתוספה על ז"ס חג"ת נהי"מ. וע"כ הם שמונה קוין. שהם יוצאים מן הו' שבקו המדה. ובסוד הי' שבקו המדה, הם שמונה כוכבים. וז"ש, **ודא ח', למנצח על השמינית ודא בינה**, כלומר שהבינה

שהיא

האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. ואינון תלת ירחין דסיהרא קדישא, תלת אבהן אינון.

קצא) יעקב, ד עליה אתמר ש) בחדש השלישי. ביה ההוא טוב גניז, והוא אורייתא, דאתמר ביה, ת) טוב לי תורת פיך. א) זכרו תורת משה עבדי.

קצב) ועל ההוא טוב, איתמר לגבי יעקב, ב) ויזרח לו השמש. ועליה אתמר, ג) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים.

קצג) ובזמנא דייתי מלכא משיחא, בסוף גלותא בתראה, דאתמר ביה

מסורת הזהר

ש) (שם יט) שמות קפח. ת) (תהלים קיט) תוריע קיא ז"ח וישב ט. א) (מלאכי ג) לעיל לד. ב) (בראשית לב) ב"א קמב פנחס תפב ת"ז תי"ג ד' כט. תס"ט ד' קא. ז"ח בראשית תרד תק"ח צח ט"ד קיד ט"א. ג) (שמות יט) יתרו רפג רפו כי תצא קטו ת"ז בהקדמה יא: תל"ל ד' עד: תלי"ח ד' עט. תק"ח ד' צו ט"ד.

חלופי גרסאות

ד נ"א עלייהו (דפיסים ראשונים).

הסולם

מאמר

שהיא ספירה שמינית ממטה למעלה, נתוספה על ז"ס חג"ת נה"י. והן ח'.

וז"ש, מאן דרשים כלא י"ו דאינון קו המדה דלהון, שהרושם את הכל, הוא קו האמצעי, הנקרא קו המדה, שה"ס קו היוצא מן המדה שהיא י' (כנ"ל אות ק"כ וקכ"א) ובהון פלקין לתלתין ותרין, כי כשתחבר את כל המספרים הנ"ל היוצאים מקו המדה, דהיינו ארבעה, וחמשה, וששה, ושבעה, ושמונה, הם שלשים, ועם ו' י' שבקו המדה שהם שורשם הם במספר ל"ב. כנגד ל"ב נתיבות החכמה.

וז"ש, וכלא ד' כוכביא. כלומר שמקור כל השלשים הנ"ל, הם ד' ככובים. שהם ג' קוין ומלכות המקבלת אותם, שהם מקור כל אלו הסדרים. כי כשהת"ת עולה למ"ן לבינה, בסוד קו האמצעי, ומכריע ומיחד ב' קוי הבינה זב"ז, אז משיג גם הת"ת ג' קוין, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל בפלפה"ס אות נ"ב) הרי שג' קוין אלו הם השורשים, והם מושפעים אל המלכות. ומסדר ד' אלו יוצאים כל שאר הסדרים. כי ממנו יוצא סדר ב', שהוא ה' ספירות חג"ת נ"ה, כי הת"ת חוזר ומוציא ב' קוין גם למטה מחזה, שהם נצח הוד, ואז הם חמש. ומהם סדר ג' שנתוסף עליהם כולל א' שהוא יסוד. ואז הם שש. ומהם סדר ד' שנתוסף עליהם גם המלכות, ואז הם שבע. ומהם סדר ה', שנתוספה עליהם גם הבינה, שהיא המשפעת הכל, ואז הם שמונה. הרי שכל אלו הסדרים

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

שרטוטין דמצחא

יוצאים מן סדר המקורי הראשון שהוא ד"ס, חג"ת ומלכות.

וז"ש, ואית בהון תלתין פקודין, בחושבן תלת יודין, שבכל ה' הסדרים, ד' ה' ו' ז' ח', יש שלשים מנוים. והם כנגד ג' יודין, שה"ס ג' קוין המאירים במלכות. שכל קו כלול מעשר. והם שלשים. וז"ש, ואלין ג' יודין אינון ג' ירחין וכו' תלת אבהן אינון, שג' הירחים ה"ס ג' אבות שהם חג"ת.

קצא) יעקב עליה אתמר וכו': יעקב. שהוא ת"ת, עליו נאמר, בחדש השלישי, כי ג' חדשים הם חג"ת כנ"ל. בו גנוז אותו הטוב שהוא התורה, שנאמר בה, טוב לי תורת פיך. ותורת פיך היינו התורה שהיא קו האמצעי, שכתוב זכרו תורת משה עבדי, ומשה ה"ס קו האמצעי, שהוא פנימיות הת"ת. כי יעקב הוא ת"ת, ומשה הוא דעת המתפשטת בתוך הת"ת בפנים. וע"כ היא סוד הטוב הגנוז ביעקב.

קצב) ועל ההוא טוב וכו': ועל טוב ההוא, שה"ס התורה, דהיינו דעת המתפשטת בת"ת, נאמר ביעקב, שהוא ת"ת, ויזרח לו השמש. ועליו נאמר, ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים. כי ת"ת ה"ס יום השלישי.

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

קצג) ובזמנא דייתי מלכא וכו': ובזמן שיבא מלך המשיח, בסוף הגלות האחרונה, שנאמר בה, עוד היום גדול. אז נאמר במשה, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא. שהיא כמו הארון של ספר התורה. שהתורה.

שה"ס

ד) הן עוד היום גדול, ה) ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא. כגוונא דארון דס"ת. אורייתא ודאי יהא גניזו דיליה, בדרא בתראה. ובה ו אתטמר, כגוונא דנח בתיבה, דהוה אזיל על מייא. הכי האי אזיל בין ערב רב, דאינון מים הזדונים.

קצד) ובסוף גלותא שוי קב"ה למשה בההיא תיבה, ז ואייתי ליה בגלותא. ומנ"ל דבסוף גלותא אייתי ליה. ה"ד, ח) ותשם בסוף. ועד ההוא סוף, כתיב, ט) והיה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך. ועוד, ותשם בסוף, דא איהו רזא י) דסוף דבר הכל נשמע.

קצה) ותחמרה בחמר ובזפת, חמר מבפנים יא חוור, וזפת מבחוץ אוכם. הכי אורייתא, חוורא מלגיו, ואוכמא מלבר. חוורא מסטרא דאור, דאיהו אור דאברהם, דדרגיה חסד. והאי איהו אור דאתמר ביה, יב) וירא אלהים את האור כי טוב. ואתמר ביה ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, דכתיב יג) ותורה אור. ודא אור דאתייהיב מימינא. אוכמא מלבר, בההוא חשך דיצחק, דאתמר ביה יד) ותכהין עיניו מראות, ואתמר טו) ולחשך קרא לילה.

קצו) ותשם בסוף, דא יעקב. דאתמר ביה, טז) ויאסוף רגליו אל המטה. על שפת היאור, דא אורייתא דבעל פה. בגין דאיהי הלכה למשה מסיני, קבלה למשה.

מסורת הזהר

ד) (בראשית כט) ואתחנן קסד ז"ח ד' מח ט"א.
ה) (שמות ב) שמות קפח. ו) (שם) שמות קפח קצ.
ז) (דברים ד) כי תשא כה. ח) (קהלת יב) פקודי שס.
ט) (בראשית א) ב"א לו. י) (משלי ו) לעיל קעב. יב) (בראשית כו) ב"א כג ת"ז תכ"א ד' נ תס"ט ד' ק:
יד) (שם א) בראשית לו. טו) (שם מט) ויחי תתא תתה.

חלופי גרסאות

ח נ"א אשתמר (דפוסים ראשונים). ו נ"א ואית (קראקא.)
ז נ"א ל"ג חוור (קראקא).

הסולם

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

שה"ס משה, נגנזת שם, והגניזה של משה, היא ודאי סוד התורה, שתהיה נסתרת בדור האחרון. ובה נתחבא, כמו נח בתיבה שהיתה הילכת על מים, כן זה, משה, הוא הולך אז בין הערב רב, שהם מים הזדונים.

קצד) **ובסוף גלותא שוי וכו'**: ובסוף הגלות נותן הקב"ה את משה בתיבה ההיא, ומביאו בגלות. ומאין לנו, שמביאו בסוף הגלות. זהו שכתוב, **ותשם בסוף**. דהיינו בסוף הגלות. ועד הסוף ההוא, כתוב, באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך. דהיינו שצריכים לעשות תשובה ועוד. ותשם בסוף, זה הוא סוד הכתוב, סוף דבר הכל נשמע וגו'. דהיינו בסוף, אחר שיתתקן הכל בסוד היראה.

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

קצה) **ותחמרה בחמר ובזפת**: היינו חמר מבפנים, שהוא לבן, וזפת מבחוץ, שהוא שחור. כי כך היא התורה, לבנה מבפנים, ושחורה מבחוץ. לבנה היא מצד האור, שהוא אור של אברהם, שמדרגתו חסד. שהוא גוון לבן. וזהו האור שנאמר בו, וירא אלקים את האור כי טוב. ונאמר בו, ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, שכתוב, ותורה אור. וזהו האור שניתן מימין. שחור הוא מבחוץ, היינו חשך של יצחק, שהוא גבורה, שנאמר בו, ותכהנה עיניו מראות. ונאמר, ולחשך קרא לילה. וזהו צד השמאל.

קצו) **ותשם בסוף דא וכו'**: ותשם בסוף, זה הוא יעקב, שנאמר בו ויאסוף רגליו אל

קצז) כד אזלא לגביה, אתקריאת הלכה למשה. כד קביל לה ח בדרועוי, אתקריאת קבלה למשה. כד שרייא בפומיה, ט פה אל פה אדבר בו. ועתידא למיזל לגביה בסוף יומייא, ויקבל לה בדרועוי. ובה בוקע מיא דאורייתא.

קצח) ועוד ותחמרה, בקלין וחמורין דאורייתא. בחמר ובזפת, בחומרא דפיקודין דעשה, דאינון מצד אור. ומפיקודין דלא תעשה, דאינון חשך.

קצט) ורזא דמלה, י) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. בההוא דאתמר ביה ולחשך קרא לילה. ויקרא אלהים לאור יום, לקבליה אמר, יומם יצוה ה' חסדו. ולחשך קרא לילה, לקבליה אמר, ובלילה שירה עמי.

ר) ותשם בסוף, כ בסוף מ' שנין בתראין דגלותא. לקבלייהו עלן ישראל, לסוף מ' שנין דאזלו במדבר, לארעא דישראל. בההוא זמנא, ל) כי רם ה' ושפל יראה.

רא) ותתצב אחותו מרחוק, דא חכמה דיליה. הה"ד מ) אמור לחכמה אחותי את. ותתצב, ביה נ) ויבא ה' ויתיצב. מרחוק, ס) ממרחק תביא לחמה.

מסורת הזהר

נ) (במדבר יב) לעיל קו. ס) (תהלים מב) לך קלב.
ע) (תהלים קלח) תרומה תקפט. פ) (משלי ז) לך קיב.
צ) (ש"א ג) אדרא זוטא קנת. ק) (משלי לא) וירא רלב.

חלופי גרסאות

ח נ"א בזרעוי (קראקא). ט נ"א ל"ג בסוף (קראקא).

הסולם

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

אל המטה, על שפת היאור. **זו היא תורה שבעל פה**. שהיא המלכות, **שהיא הלכה למשה מסיני**. קבלה למשה.

קצז) **כד אזלא לגביה** וכו': ומפרש. כשהמלכות הולכת אליו, לז"א, **היא נקראת הלכה למשה**. שהוא ז"א הנקרא משה. וכשז"א מקבל אותה בזרועותיו, **היא נקראת, קבלה למשה**. כשהמלכות שורה בפיו, ה"ס **פה אל פה אדבר בו**. והמלכות **עתידה ללכת** אליו בסוף הימים, **ויקבל** אותה בזרועותיו. שהם חסד וגבורה. **ובה**, במלכות, **בוקע מים של תורה**.

קצח) **ועוד ותחמרה בקלין** וכו': **ועוד. ותחמרה**, היינו בקלים וחמורים של התורה. **בחמר ובזפת**, היינו **בחומר** של מצות עשה, שהן מצד האור. וממצות לא תעשה, שהם חשך, כזפת.

קצט) **ורזא דמלה יומם** וגו': **וסוד הדבר, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.**

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

בלילה, היינו באותו שנאמר בו ולחשך קרא לילה. שהוא מלכות הנבנית מקו השמאל. ויקרא אלקים לאור יום. כנגדו אמר יומם יצוה ה' חסדו. שהוא ז"א ולחשך קרא לילה, כנגדו אמר. ובלילה שירה עמי. שהוא שמאל. דהיינו המלכות הנבנית משמאל.

ר) **ותשם בסוף, בסוף** וכו': **ותשם בסוף**. היינו בסוף ארבעים שנה האחרונות של הגלות. (כנ"ל אות קצ"ד) כנגדם עלו ישראל לארץ ישראל בסוף ארבעים שנה שהלכו במדבר. באותו זמן, יתקיים **כי רם ה' ושפל יראה**.

רא) **ותתצב אחותו מרחוק**: היינו **החכמה** שלו, שנקראת אחותו, ז"ש, אמור לחכמה **אחותי את. ותתצב**. בו **וירא ה' ויתיצב**. כלומר, ותתצב נאמר על ה'. **מרחוק**, היינו **ממרחק תביא לחמה**. שאין החכמה מתגלית אלא מרחוק, דהיינו עם הופעת הדינים, (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט).

רב) ועוד ותתצב אחותו, דא חכמה. מרחוק ר בההוא זמנא דמתרחקין ישראל מחכמת קבלת משה, ואתרחקא איהי מנייהו. בההוא זמנא, ר) ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, נחתא מה"ד לקטרגא כ עלייהון, ולאתרחצא מדמא דישראל, דאינון דמים דלהון, א דאינון חייהון. וכלא על *) ל בההוא אור, מ דאתמר ביה ש) וירא אלהים את האור כי טוב, על אור דאורייתא, דהוו מתרחקין מינה, אור דמשה ודאי.

רג) ונערותיה הולכות על יד היאור, אלין האומות, דאינון ערב רב. וכן כל אומין דעלמא, נ אתייעטין עלייהו דישראל, לאעקרא לון מן עלמא, וכולא על סיבה דההוא אור, ס וזהו על יד האי או"ר. ע

פ **פתרי תורה**

מאמר רזין דעיינין

רד) ותלת דלא צ עברון, האי איהו באת פ' ואת א', וכלא ק פ"א כאשלמותיה. את ר' לית ביה כלל.

מסורת הזהר

ר) (שמות ב) שמית קצה. ש) (בראשית א) לעיל את קצה.

חלופי גרסאות

ר נ"א מההוא זמנא מתרחקים (קראקא). כ נ"א לון (דפוסים ראשונים). ל נ"א מוסיף סיבה דההוא (דפוסים ראשונים). א—נ"א מוסיף מעות דלהון (מונקאטש).

מ נ"א אתמר (דפוסים ראשונים). נ נ"א מתייעטין (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג וזהו על יד האי אור (קראקא). ונ"א וזהו על יד היאור (הגהות כ"י בדפוס ווינציא) ונ"א וזהו על ידי האי אור (ווינציא). ע ה"ג בדפוס ווינציא ובדפוס קראקא מוסיף בההוא זמנא זקף עינוי ר"ש ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זימנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה. וכדפוס מונקאטש כתב עכ"מ הרנ"ש. פ בהדפוסים הראשונים כתבו ספרי תורה מצאתיו בזהר ישן כת"י והוא תשלום על מה שכתוב בדפוס [דע"ה בס"ד מסטר דפוס מונקאטש] לסטר. צ נ"א עבדין (קראקא) נ"א עברין (ווינציא). ק נ"א בא' (קראקא).

מאמר **הסולם** **ולא יכלה עוד הצפ**

רב) **ועוד. ותתצב אחותו** וגו': ועוד. **ותתצב** אחותו זו חכמה. מרחוק. היינו בזמן ההוא, שישראל מתרחקים מחכמת קבלת משה, והיא, החכמה, מתרחקת מהם. באותו זמן, **ותרד בת פרעה** לרחוץ על היאור. שפירושו, שירדה מדת הדין לקטרג על ישראל, ולהתרחץ בדמם של ישראל, שהם דמים שלהם שהם חייהם. והכל נאמר על אותו אור, שנאמר בו, **וירא אלקים את האור כי טוב**, דהיינו על אור התורה שהיו ישראל מתרחקים ממנו, שהוא אור של משה ודאי.

רג) **ונערותיה הולכות** וגו': ונערותיה הולכות על יד היאור. ונערותיה אלו הן האומות, שהם ערב רב, וכן כל אומות העולם, המתיעצות על ישראל לעקור אותן מן העולם, והכל הוא בסבת אותו האור של התורה, וזהו, על יד היאור. דהיינו, **על יד האי אור**. כלומר בסבתו.

(דפו"י דף ל"ה ט"א *) ט"ב)

פתרי תורה

מאמר רזין דעיינין

רד) **ותלת דלא עברון** וכו': זהו המשך מרזי דרזין שבזהר יתרו אות רל"ד. וזהו התחלת הענין. **עינים שחורות** וגבות עיניו גדולות, שהן השערות שעל העינים. שיש בהן הרבה שערות אלו על אלו. ואלו העינים השחור והירוק הולכים בתוכן, והירוק שקוע יותר. לזה, יש לו, חמשה קוים במצח, שנים העוברים מצד אל צד, **ותלת דלא עברון**: ושלשה קוים שאינם עוברים מצד אל צד. זה הוא באות פ' ואות א'. והכל הוא **פ"א** במילואו. שהוא **פ' וא'**. אות ר' אין בו כלום. (עי' זהר יתרו אות ע"א ע"ב ע"ג שביארתי קצת מענינים האלו),

שערוי

רה) שערוי אוכמין, תליין, ולא שעיען. דא איהו ב"נ דשתיק תדיר. אבל פקיחא איהו, מארי דלישנא בישא, מלוי ברוגזא, פום ממלל רברבן, אצלח ולא אצלח, מארי קטטא בביתיה, לא חייש ליקרא דב"נ, חד בפומיה וחד בלביה, הפכפך בלישניה, גבינין דיליה סומקין זעיר.

רו) ר ואי קמיטא תחות עיניה רב, ואזיל עד חוטמא מסטר ימינא, ותרין תחותיה, וחד מנייהו זעיר מאוחרא, דא שכיב בנדה מיומין זעירין, וחוביה רשים ביה רשימין ש אלין.

רז) בין כתפוי אית ליה רושם חד, וד' שערין ביה, חד מניהו באמצעיתא רב ותלי, וג' אחרנין זעירין. ועד לא הוה עבירה דא, הוו תלת זעירין, וחד דאתרשם ביה דקיק ת וזעיר מכלהו. ההוא רושם הוה ביה מקדמת דנא אוכם, ואינון שערין חוורין כלהו. השתא לאו הכי, אלא רושם אוכם, וחד סומקא כרשימו א דטולפחא באמצעיתא. ב והוא שערא דאתרבי בין אחרנין, רישיה סומק, ודאשתאר חיור. אי תב בתיובתא, תשכח בעיניה ימינא חד חיורא, חיור גו ההוא אוכמא.

רח) במצחיה תלת שרטוטין עברין, ותרין דלא עברין. ההוא רושם אוכם, וסחרניה חוטא סומקא, ובגו ההוא חוטא, חד שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא, כלהו כחדא. זעירא יחכם באורייתא, ג אי יוליף, ולא יצלח בעובדוי.

חלופי גרסאות

ר נ"א ואית קימטא (קראקא). ש נ"א ל"ג אלין (קראקא). ת נ"א וזעירין (קראקא). א נ"א וטלפחא (קראקא). ב נ"א וההוא (קראקא). ג ה"ג בדפוס מונקאטש בסוגריים אי ובדפוסים ראשונים ל"ג אי.

הסולם

מאמר רזין דעיינין

רה) **שערוי אוכמין תליין** וכו': אם שערותיו שחורות ותלויות, ואינן חלקות, זהו אדם השותק תמיד. אבל הוא נבון, בעל לשון הרע. דבריו הם ברוגז. פה שלו מדבר גדולות, מצליח ואינו מצליח. בעל מריבה בביתו, אינו דואג לכבוד בני אדם. אחד בפה ואחד בלב. הפכפך בלשונו. הגבות שלו אדומות מעט.

היו לו ג' שערות קטנות, ואחת נתרשמה בו דקה וקטנה מכולן. הרושם ההוא שהיה בו מקודם לכן, מטרם שחטא, היה שחור, והשערות היו כולן לבנות. עתה, אחר שחטא, אינו כן, אלא יש לו רושם אחד שחור, ואחד באמצע, אדום כעדשה, והוא שערה הגדלה בין אחרות, שראשה אדום, והנשאר לבן. אם חזר בתשובה, תמצא בעין ימינו, רושם לבן אחד, לבן בתוך השחור.

רו) **ואי קמיטא תחות** וכו': ואם יש לו קמט גדול תחת עינו, והולך עד החוטם שמצד ימין, ושני קמטים תחתיו, שאחד מהם קטן מהאחר, זה שכב עם נדה, מימים מועטים, ועונו רשם בו רשימות אלו.

רח) **במצחיה תלת שרטוטין** וכו': במצחו יש ג' קוים, העוברים מצד אל צד, ושנים שאינם עוברים. רושם ההוא הנ"ל, הוא שחור, ומסביב לו חוט אדום, ובתוך אותו חוט יש שערה אחת דקה וקטנה, וג' שערות באמצע, כולן ביחד. אדם זה יחכם מעט בתורה אם ילמד, ולא יצלח במעשיו.

רז) **בין כתפוי אית** וכו': בין כתפיו, יש לו רושם אחד, וד' שערות בו, שאחת מהן שבאמצע, היא גדולה ותלויה, וג' האחרות, הן קטנות. ומטרם שהיתה לו עבירה זו. הנ"ל,

רט) ואי ירוקא דעינא לא [ד] אצטבע כל כך, ועיניו אכמין, וחד חוטא סומק זעיר, אעבר בין אינון גוונין. כדין איהו באת פ׳ בשלימו, ובאת [ה] ר׳ בלחודוי.

ריי) במצחיה תשכח שית שרטוטין, תלת עברין, ותלת לא עברין. שעריה תקיף ולא כ״כ, תלי ולא תלי. האי איהו בשלימו לכל ב״נ. קמצן איהו, לית ביה חידו, ואפילו בחדוה לא [ו] אתחדי. [ז] בדוונא אתחזי.

ריא) אטים אודניה שמאליה. בשינוי אית תלת רברבין מלעילא, ויהבון לון דוכתא אינון דלתתא. מהימנא איהו ולא כ״כ.

ריב) אנפוי אריכין, ולא שפירין, קליה כאיתתא, ומלוי כאיתתא, מקנח פומיה במלוי, אפתח אצבעאן דידוי במילוליה. כד אזל, אקדים ליה בליתא דפרסאי, דלא יחוב בר נש לגביה, עליה כתיב, [ח] כי תועבה היא לפני ה׳.

ריג) עייניו ירוקין, ואלין סימנין ביה, ואנפוי אריכין שפירן, שערוי אוכמין ומריטין מלעילא ברישיה. רישיה רב, כד אזיל כפיף רישיה, קריצין דעינוי כקדמאה, עליה כתיב [א] מנע רגלך מנתיבתם.

ריד) עייניו רברבין וירוקין, דא איהו בתרין אתוון, ר׳ פ״א, חד יחידא, וחד בשלימו. במצחוי שרטוטא חדא, דאזיל ועבר מסטר לסטר,

מסורת הזהר

ח) (דברים כד) משפטים קעב בהשמטות ח״ב ד׳ רעג. ד״י. א) (משלי א) בהשמטות ח״ב ד׳ רעג. ד״י.

חלופי גרסאות

ד נ״א מצטבע (קראקא). ה נ״א ד׳ (קראקא). ו נ״א אתחזי (ווינציא) נ״א חזי (קראקא). ז נ״א בזיונא (קראקא).

הסולם

מאמר רזין דעיינין

רט) **ואי ירוקא דעינא** וכו׳: ואם הירוק שבעין לא נצטבע כל כך, ועיניו שחורות, וחוט אחד אדום קטן עובר בין הצבעים האלו, אז הוא באות פ״א במילוי, ובאות ר׳ בלבדה בלי מלוי.

ריי) **במצחיה תשכח שית** וכו׳: במצחו של האדם הנ״ל, תמצא ששה קוים, ג׳ עוברים מצד אל צד, וג׳ אינם עוברים. שערותיו חזקות ואינן כל כך, תלויות ואינן תלויות, אדם זה הוא בשלום עם כל אדם. הוא קמצן. אין בו שמחה, ואפילו בזמן שמחה אינו שמח. ונראה כשרוי ביגון. **בדוונא** פירושו ביגון, כי תרגום ביגון הוא בדוונא. (בראשית מ״ב ל״ח).

ריא) **אטים אודניה שמאליה** וכו׳: אם אזן שמאלו אטומה. בשיניו, יש שלש שינים גדולות מלמעלה, ונותנות מקום לשינים שלמטה להכנס תחתיהן, הוא נאמן, ולא כל כך.

ריב) **אנפוי אריכין ולא** וכו׳: פניו ארוכים ואינם יפים. קולו כאשה. ודבריו כאשה.

(דפו״י דף ל״ה ט״ב)

מנקה פיו בדברו. פותח אצבעות ידיו בדברו. כשהולך, מקדים לפניו מסך מלוכלך, כדי שלא יתחכך בו בן אדם, עליו כתוב, כי תועבה היא לפני ה׳. **פרסאי** פירושו מסך, כי מסך מתרגם פרס (שמות ל״ה ט״ו) **בליתא**, הוא מלשון על הבלוסין, שפירושו דברים מלוכלכים (מקואות ט׳) **יחוב** פירוש יתחכך, לפי הענין.

ריג) **עייניו ירוקין ואלין** וכו׳: אם העינים הן ירוקות ואלו הסימנים, הנ״ל, בו. ופניו ארוכים יפים. שערותיו שחורות והן מרוטות למעלה בראשו. ראשו גדול, וכשהולך כופף ראשו. גבות עיניו הן כבאיש הקודם דהיינו, שגבות עיניו גדולות (כנ״ל אות ק״ט) עליו כתוב, מנע רגלך מנתיבתם.

ריד) **עייניו רברבין וירוקין** וכו׳: עינים גדולות וירוקות, זה הוא בב׳ אותיות, ר׳ ופ״א. אחת בלבדה, דהיינו ר׳. ואחת במילוי דהיינו פ״א. במצחו יש קו אחד ההולך ועובר מצד לצד, ויש ג׳ קוים אחרים שאינם עוברים.

ותלת אחרנין אית דלא עברין. מצחיה רב. קריצין דעל עינוי לאו רברבין. בדיקניה שערא טפי. ח ואנפוי שפירן סומק, שעריה שעיע ולא כ״כ.

רטו) דחיל חטאה איהו, רחים אורייתא איהו, רחים לאינון דמשתדלין בה, חדי בכלא, עביד טיבו *) לכלא, ט כדיבא לתועלתיה, מהימנא איהו לרזין דאורייתא, טב איהו למלין דעלמא, מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח, לא איהו, ולא אחרא. אצלח איהו בלחודוהי, דהא את ר׳ גרים.

רטז) פגים איהו ברישיה לעילא, רשימא דחד מכתשא דהוה א ליה תמן, דעבד ליה חד רבייא באבנא, בלא רעו וכוונה, ואיכסי בשערא. וההוא רישומא דמכתשא, כגוונא דגימל יונ״ת. מהימנא איהו לגבי בני נשא, וסליק למהוי רישא דעמא, עד הכא רזא דעיינין.

ריז) ואית רזין אחרנין בעיינין, דמתפרשן מינייהו. עיינן דמעמקן וחייכן, דא איהו בשלימו דאתוון, בר דקדמאה ר׳, י ולבתר פ׳. דא איהו ב״נ דאצלח בעובדוי.

ריח) תלת שרטוטין במצחיה, מצחיה עגיל, עינוי נהירין, מרקמן עובד ציור, כ דכיין, קיימין על שלימו. שנאוי יפלון תחותיה, פקיחא איהו, אצלח בכולא, בהיל בעובדוי, טב איהו עם בני נשא, מלוי בקשיו בלא דחילו, וותרן איהו, עביד טיבו, ולא לשמה.

ריט) שעריה שעיע ותליא. ולישניה כחרבא. תחות עינוי קמיטין, תלת

חלופי גרסאות

ח נ״א דא באנפוי (דפוסים ראשונים). ט נ״א כד יבא (קראקא). א נ״א לית (מונקאטש). י נ״א ובתר (דפוסים ראשונים). כ נ״א דנץ (קראקא).

הסולם

מאמר — רזין דעיינין

מצחו גדול. השערות שעל עיניו אינן גדולות. בזקנו הרבה שערות. ופניו יפים אדומים. שערותיו חלקות ולא כל כך.

רטו) **דחיל חטאה איהו** וכו׳: אדם זה, הוא ירא חטא. אוהב תורה. אוהב את אלו העוסקים בתורה. שמח בכל דבר. עושה טוב לכל. משקר לטובתו. הוא נאמן לסודות התורה. טוב לדברי העולם. מי שמשתתף עמו לא יצלח, לא הוא ולא האחר. וכשהוא בלבדו, בלי שותף, הוא מצליח. כי אות ר׳ גורמת לו זה.

רטז) **פגים איהו ברישיה** וכו׳: פגום הוא בראשו למעלה ברושם אחד שהיתה לו שם, שעשה לו נער אחד עם אבן, בלי כוונה ובלי רצון, והמכה נתכסתה בשערות. והרושם של המכה, הוא כמו גימל יונית. אדם הזה הוא נאמן לבני אדם, ויעלה להיות לראש העם. עד כאן סוד העינים.

ריז) **ואית רזין אחרנין** וכו׳: ויש סודות אחרים בעינים, המתבארים מהן. עינים עמוקות וצוחקות. אדם זה הוא באותיות במילואם, רק שהראשונה היא ר׳, ולאחר כך פ׳. זה הוא אדם המצליח במעשיו.

ריח) **תלת שרטוטין במצחיה** וכו׳: ג׳ קוים במצחו, מצחו עגול. עיניו מאירות, מרוקמות מעשה רוקם, טהורות, יושבות על מלאת. שוגאיו יפלו תחתיו. הוא נבון. מצליח בכל דבר. מבוהל במעשיו. הוא טוב עם אנשים. מדבר קשות בלי פחד. נדיב הוא. עושה טוב. ולא לשמה.

ריט) **שעריה שעיע ותליא** וכו׳: שערותיו חלקות ותלויות. ולשונו כחרב. קמטים

(דפו״י דף ל״ה ט״ב *) ט״ג)

רבבין ותלת זעירן, ואי אית ד' זעירין ותלת רבבין, כדין תשכח תרין שרטוטין במצחיה, עברין מסטר לסטר, ותלת דמטו ולא מטו.

רכ) תחות טבוריה קיימא רישומא חד, ציורא דרישא דב"נ, אוכם וחיוור תרין שערין תליין ביה. ההוא ב"נ אתכשל באיתת גבר מיומין רחיקין, ולא תב מההוא חובא. מרעין רדפין אבתריה. ועי"ד ל חד מאינון מרעין, מ דצריך לאושדא שתן ולא יכיל. דעד כען ההוא חובא תלייא נ בקדליה דנחש עקימא, ושליט עליה בדא. ודא לסוף יומין דסיבו.

רכא) ואי תב בתיובתא, בזמנא דאיהו בחיליה, ההוא רשומא אזעירת ס דיוקנאה, ושערין לא תליין ביה כלל. ואי תב בתיובתא בסוף יומוי, כד מרעין רדפין אבתריה, כדין ההוא רשימא קמיט, ושערין תליין ביה, וההוא מרעא לא אעדי מניה, מגו דתלייא ע בקדליה דנחש.

רכב) בגין דההוא נחש, כיון דאחיד ההוא חובא על קדליה, לית מאן דיתיר קשרא מקדליה. בגין דההוא נחש לית ליה רשות ביומי דעולימו דב"נ לקשרא ההוא חובא על קדליה. וקשרי ליה בקשרין תקיפין.

רכג) ואיהו רדיף אבתריה דההוא ב"נ, ומלקי ליה בההוא ברית דחב ביה. ואע"ג דתב בתיובתא, יצווח מגו עאקו דלקותא. ההוא חויא דליג ועאל בההוא קשרא לשיפולי דתהומא רבא, כדין רווח ליה לבר נש, וההוא נחש פ לבתר יומין נפיק ועביד דא.

חלופי גרסאות

ל נ"א אינון מרעין חד (דפוסים ראשונים). מ נ"א דצעיק (דפוסים ראשונים). נ נ"א בדקליה (קראקא). ס נ"א דיוקנא (דפוסים ראשונים). ע בדפוס קראקא כתב בכל מקום דקליה במקום קדליה. פ נ"א לבד (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר רזין דעיינין

תחת עיניו, ג' גדולים וג' קטנים. ואם ד' קטנים וג' גדולים אז תמצא שני קוים במצחו העוברים מצד אל צד. וג' קוים המגיעים ואינם מגיעים, מצד אל צד.

רכ) **תחות טבוריה קיימא** וכו': גם תחת טבורו, נמצא רושם אחד בציור ראש של אדם, ב' שערות לבנה ושחורה תלויות בו, ברושם. אדם זה נכשל באשת איש מימים רחוקים, ולא שב מאותו עון. מחלות רודפות אחריו. וע"כ אחת מהמחלות היא, שצריך להטיל מי רגלים ואינו יכול. כי עד עתה אותו עון תלוי על ערפו של נחש עקלתון, ובזה שולט עליו. וזהו לסוף הימים, בימי זקנה.

רכא) **ואי תב בתיובתא בזמנא** וכו': ואם חזר בתשובה בזמן שהוא בכחו, דהיינו בנעוריו, אותו הרושם ממעט צורתו, ושערות אינן תלויות בו כלל. ואם חזר בתשובה בסוף

(דפו"י דף ל"ה ט"ב)

ימיו, כשהמחלות כבר רודפות אחריו, אז אותו הרושם מתקמט, ושערות תלויות בו, והמחלה ההיא של עצירת השתן, אינה סרה ממנו, משום שהעון תלוי על ערפו של הנחש.

רכב) **בגין דההוא נחש** וכו': משום שנחש ההוא, כיון שנאחז באותו עון על עורפו, אין מי שיתיר הקשר מערפו. משום שאותו הנחש אין לו רשות בימי נעוריו של האדם לקשור עון ההוא על עורפו. אלא בימי הזקנה, ואז קושר אותו בקשרים חזקים.

רכג) **ואיהו רדיף אבתריה** וכו': והוא, הנחש, רודף אחרי אותו אדם, ומכהו באותו ברית שחטא בו. ואע"פ שחזר בתשובה, יצעק מתוך צרת הכאב של המכה, וכשהנחש ההוא דולג ונכנס באותו הקשר של העון, בתחתית תהום הגדולה, אז תהיה הרווחה לאותו אדם. והנחש יוצא ועושה זה לאחר ימים מרובים.

ובזמנא

רכד) ובזמנא דמית ההוא ב"נ, תלת מאה שוטרין רדפין אבתריה דההוא ב"נ, ותפסין ליה ועיילין ליה קמי מלכא. ומלכא קדישא מתבר אינון קשרין, ונחית ההוא חובה מעל קדליה.

רכה) ועל רזא דא כתיב, ב) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. כד"א ג) וכיפר בריתכם את מות. תבר ההוא קיימא דילכון. את מות, כד"א ד) כי אמר אכפרה פניו במנחה, אבטל רוגזיה. כדין ההוא ב"נ אזיל להההוא עלמא נקי מההוא חובה, דהא קביל צ עונשיה בהאי עלמא.

רכו) וכי תימא, היכי משמע דבהאי עון אשת איש משתעי קרא. דכתיב הכא אם יכופר העון הזה, וכתיב התם באיסור אשת איש שזינתה, ה) ונקה האיש מעון. וכתיב גבי אבנר ואיש בשת, ו) ותפקוד עלי עון האשה היום הזה. אי נמי, ז) והנה ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן אכול ושתו, וכתיב ח) התם אכלה ומחתה פיה, וכתיב ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל.

רכז) וכתיב י) מי פתי יסור *) הנה וחסר לב ואמרה לו. מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה. זהו כד לא קביל ענשיה בהאי עלמא.

רכח) ואי אשתכח ביה זכות אבות, עונשיה בהאי עלמא בההוא עון,

מסורת הזהר

ב) (ישעיה כב) תזריע מו. ג) (שם כח) ויחי קסז. ד) (בראשית לב) בלק שכו. ה) (במדבר ה) בהשמטות ח"ב ד' רעג. ד"י. ו) (ש"ב ג) בהשמטות ח"ב ד' רעג. ד"י. ז) (ישעיה כב) וירא שיח. ח) (משלי ל) ב"א רסו. ט) (בראשית לט) ויחי תשנה. י) (משלי ט) מקץ ג.

חלופי גרסאות

צ נ"א עונשא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

רכד) **ובזמנא דמית ההוא** וכו': ובזמן שאדם ההוא מת, שלש מאות שוטרים רודפים אחרי אותו האדם, ותופשים אותו ומביאים אותו לפני המלך. והמלך הקדוש משבר אלו הקשרים של העון, ויורד אותו עון מעל ערפו של הנחש.

רכה) **ועל רזא דא** וכו': ועל סוד זה כתיב, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. כש"א, וכפר בריתכם את מות. שפירושו, הברית ההיא שלכם, שיבר קשרי העון את מות. דהיינו אחר המיתה. כש"א, כי אמר אכפרה פניו במנחה, שפירושו אבטל את כעסו. כך וכפר בריתכם וגו' פירושו שהברית תבטל את העון. אז יוצא האדם לעולם ההוא נקי מאותו עון, כי קיבל עונשו בעולם הזה.

רכו) **וכי תימא היכי** וכו': ואם תאמר, איך משמע, שהכתוב אם יכופר העון הזה, מדבר בעון הזה של אשת איש. ומשיב, כתוב כאן, אם יכופר העון הזה, וכתוב שם באיסור אשת

(דפו"י דף ל"ה ט"ג *) ט"ד

רזין דעיינין

איש שזנתה ונקה האיש מעון. וכתוב אצל אבנר ואיש בשת, ותפקוד עלי עון האשה היום הזה. אף העון שבכתוב אם יכופר וגו' מדבר גם כן באשת איש. או נאמר. והנה ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן אכול ושתו. שנאמר לפני המקרא אם יכופר וגו'. וכתוב שם אכלה ומחתה פיה. וכתוב, כי אם הלחם אשר הוא אוכל. מה שם נקרא הזווג אכילה, אף אכול ושתו שבכאן, פירושו זווג, דהיינו באשת איש.

רכז) **וכתיב מי פתי** וכו': וכתוב, מי פתי יסור הנה וחסר לב ואמרה לו. מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם. ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה. הרי שבעון אשת איש נענש גם לאחר מיתה, שאומר, בעמקי שאול קרואיה. ומשיב. זה הוא כשלא קבל עונשו על אותו עון בעולם הזה.

רכח) **ואי אשתכח ביה** וכו': ואם נמצאת לו זכות אבות, עונשו על אותו עון הוא בעולם

כד"א כ) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ופקדתי זעיר זעיר, ק ל) אם בפידו להם שוע. מ) פוקד עון אבות על בנים. מזעיר ונותן זעיר על דא, וזעיר על דא, ואשתזיב הוא ואבוי מעונשא דההוא עלמא, דהא ברא מזכי אבא.

רכט) עיינין עקימין, דלא מסתכלין באורח קשוט, ר דא הוא בלא את כלל, פרחין מניה כל אתוון, בגין דאיהו מארי דעיבא בישא, חיזו דיליה בהיפוכא, ההוא רע עין שליט עליה.

רל) ואי כשרין עובדוי דההוא ב"נ, לא שליט אלא על עינוי. ואיצטריך ב"נ לאסטמרא מעינוי. בגין דסטרא אחרא שלטא עלייהו. אינון עיינין ש חמאן כל ביש, ואתעבידין סרסורין לגביה, ושייפי גופא נצחן, אבל שלטין עינוי ת מסתכלין.

רלא) מאן דבעי לאסתמרא מניה, לכתוב בידיה ימינא יו"ד, ובידיה שמאלא זי"ן, א ויפתח קמיה ולימא, יו"ד באפכא באתווי, ואשתזיב מנייהו.

רלב) דא איהו ב דפגים לשימושא דקדושה, בג"כ לא שריין ביה אתוון, והא אסתלקו מניה. ג דהא איהו ברזא דההוא קו ירוק דנפיק מתוהו במדידו דבוצינא. ואית לאסתכלא גו שרטוטין דידא, בימינא ובשמאלא, וברזא דאינון שרטוטין דידין תשכח דא.

מסורת הזהר

כ) (תהלים פט) ויצא רעת. ל) (איוב ל) בהשמטות ח"ב ד' רעג: ד"י. מ) (שמות כ) ויחי תרי ת"ן תס"ט ד' קיח: ת"ע ד' קלח.

חלופי גרסאות

ק בדפוס קראקא כתוב בסוגריים ס"א אם יכופר לה שוגג. ר נ"א ל"ג דא הוא (קראקא) ונ"א דא ול"ג הוא (וינציא). ש נ"א חמדן (דפוסים ראשונים). ת נ"א מוסיף אי מסתכלין (מונקאטש). א נוסח אחר ולפתח קמי ולימא (וינציא) (קראקא) נוסח אחר מוסיף ויפתח פומיה (מונקאטש) נוסח אחר ולפתח קמי ולימא (וינציא).

הסולם

מאמר

בעולם הזה. כש"א ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ופקדתי, פירושו, מעט מעט. על דרך הכתוב אם בפידו להם שוע. שפירושו, שאם שולח שבר וצרה הוא משעשעם במקצת (ע"ש פרש"י). וכן כתוב, פוקד עון אבות על בנים, שפירושו, שממעט העון, שנותן מקצתו על זה ומקצתו על זה, וניצולים הוא ואביו מהעונש של עולם ההוא. כי הבן מזכה את אביו.

רכט) עיינין עקימין דלא וכו': עינים עקומות שאינן מסתכלות בדרך אמת, שהוא דרך הישר. איש הזה, הוא בלי אות כלל. כי כל האותיות פורחות ממנו. משום שהוא בעל עין רעה, שהראיה שלו היא הפוכה. אותו רע עין שולט עליו.

רל) ואי כשרין עובדוי וכו': ואם מעשיו של איתו אדם כשרים, אין רע העין

(דפו"י דף ל"ה ט"ד)

רזין דעיינין

שולט אלא על עיניו. וצריך האדם להזהר מעיניו. כי הסטרא אחרא שולט עליהן. עינים אלו רואות כל רע, ונעשות לו מסיתות לרע. ואברי גופו נוצחים, אבל עיניו שולטות ומסתכלות ברע.

רלא) מאן דבעי לאסתמרא וכו': מי שרוצה להשמר ממנו, יכתוב ביד ימינו י', וביד שמאלו יכתוב ז', ויפתח לפניו, ויאמר יוד בהיפוך האותיות דהיינו דוי, וינצל ממנו.

רלב) דא איהו דפגים וכו': איש זה פוגם את שמוש הקדושה, משום זה אין שורות בו אותיות (כנ"ל אות רכ"ט) ומסתלקין ממנו. כי הוא בסוד אותו קו ירוק היוצא מתוהו במדידת הנר (עי' זהר תצא אות ס"ג). ויש להסתכל בקוים שעל היד, שבימין ובשמאל, ובסוד אלו קוים שבידים תמצא את זה.

מאן

רלג) מאן דעינא חד אטים ולא כ״כ, ועינא אחרא פקיחא, מומא חד מאינון מומין אית ביה. דא איהו באת ר׳ בלחודוי באשלמותיה. ואת י׳ מטי לגביה ולא מטי.

מאמר שרטוטין דמצחא

רלד) במצחיה תלת שרטוטין עברין, וחד זעירא דאעבר, אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקביל אודניה שערי תלי ותקיף. קריצוי רברבין. ז איהו מומא מסטר אוחרא. אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעהא. ונפקת ח לפרשא דאורחין בלילייא, כד דא אתייליד. בגו תרין שנין דיליה אתחלש עד ט דאזער דיוקניה ואמיה אזלא י בלילא בהדיה, וקא עבדת חרשין עליה.

רלה) האי חדי בחדוא, לית ביה מהימנותא, משבח גרמיה במה דלית ביה, גס רוח, ממלל בישין ועתיקין. ווותרן איהו, לית ביה קמצנו כלל. מארי יא דגייפא יב הוא. אצלח ולא אצלח, חדידא בלישניה.

רלו) ואי חד שרטוטא במצחיה רב, ותרין זעירין, דא אזל גו חרשין, והא אימיה עבדת להו. ומתחלפין שרטוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא. גס רוח איהו, אבל לית ביה בישא כלל. קמצאן איהו, לית ביה קצת גיופא. חדידא בלישניה איהו.

רלז) יג בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי, וחד שערא באמצעותא. אצבען די ברגליה שמאלא, קמיטין זקיפין מתפשטין, עיינין זבלגנין, ירוקין,

חלופי גרסאות

ד נ״א אית (דפוסים ראשונים). ח נ״א לפתחא (דפוסים ראשונים). ו נ״א דאזהיר (בכל הדפוסים בשם נ״א). ז ה״ג בדפוס מונקאטש ובכל הדפוסים כתוב בלילייא. ח נ״א דגופא (קראקא). ט נ״א ל״ג הוא (דפוסים ראשונים). י נ״א בשתא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

רלג) **מאן דעינא חד** וכו׳: מי שעין אחת שלו אטומה, ולא כל כך, ועין האחרת פקוחה. מום אחד מאלו המומים יש בו. זה הוא באות ר׳ בלבד, במילואה. דהיינו ריש. ואות י׳ היא אצלו מגעת ואינה מגעת.

רלד) **במצחיה תלת שרטוטין** וכו׳: במצחו של אותו האיש הנ״ל, יש ג׳ קוים העוברים מצד אל צד, ואחד קטן שעובר. גם רושם אחד עולה מעינו עד כנגד אזנו. שערותיו תלויות וקשות. גבות עיניו הן גדולות. הוא מום, מצד האחר. אמו הלכה בכשפים כשהיה במעיה. ויצאה לפרשת דרכים בלילה. בעת שנולד, בתוך ב׳ שנים שלו, נחלש עד שנתמעטה דמותו, ואמו הלכה עמו בלילה, ועשתה כשפים עליו.

רלה) **האי חדי בחדוה** וכו׳: איש זה הוא בשמחה. אין בו אמונה. משבח עצמו במה שאין בו. הוא גבה רוח. מדבר רעות, ודברי עתק. הוא נדיב ואינו כילי כלל. הוא בעל ניאוף. הוא מצליח ואינו מצליח. לשונו חדה.

רלו) **ואי חד שרטוטא** וכו׳: ואם קו אחד עבה במצחו, וב׳ קוים קטנים. זה הולך בכשפים, וכבר אמו עשתה אותם, בעדו. הקוים העוברים מעין ימין לעין שמאל, נעברים זה על זה. הוא גס רוח. אבל אין בו רע כלל. כילי הוא. אין בו מעט ניאוף. הוא שנון בלשונו. **מתחלפין**, הוא מלשון, ושבע עידנין יתלפון, שפירושו העברה.

רלז) **בשפה דיליה אית** וכו׳: אם יש בשפה שלו רושם אחד שהוא אדום ביותר. ושערה אחת באמצעו. האצבעות של רגלו השמאלית, מהן מקומטות, מהן זקופות ומתפשטות. עינים זבות, ירוקות, המורידות תמיד דמעות. איש זה נתדבק באות פ׳, ואות ר׳

נחתין דמעין תדיר. האי אתדבק באת פ', ואת ר' לא אתיישב ביה, האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה, ועברין כלהו, ותרין זעירין מעיניה ועד שעריה. תרין רשימין, ותלת זעירין בין קריצי עינוי.

רלח) האי איהו ב"נ, דאזל כפיף רישא. זינא חד, מתלת מארי כ רשומין דתולדות מארי צרעת, אית ביה בזיניה. האי לאו מסאבא הוה למסגר. חדי איהו בכלא, וחייך תדיר, כל מלוי חייכין בהו בני נשא. קמצן איהו בביתיה, באחרנין לאו הכי. לית ליה כסופא במלוי, בגין דחמי דכלא חייכין ביה. גייפא איהו, שערוי סומקין זעיר, לא שעיעין ולא קמיטין.

רלט) ואי במצחוי תלת שרטוטין דעברין, ותלת זעירין דלא עברין, וכל שאר סימנין ביה. *) האי ל אית ליה פגימו, ורושם חד בעינא. דב"נ דהוה צד צפרין עבד ליה, בלא כוונה, באעא דהוה אושיט לצפרין. ואיהו אתרשים על עיניה שמאלא, לעילא מקרצוי באורכא.

רמ) ההוא דהוה צד צפרין, אגזים ליה בההוא אעא, בגין דהוה אפרח צפרים, ומחא ליה בלא כוונה. האי אצלח למזוניה ולביתיה, ולא למכנש ממונא סגי. מהימנא איהו, ולא כ"כ. והאי מהימנותא במלין זעירין, אבל ברברבין לאו איהו מהימנא. מארי דלישנא בישא. וכלא חייכין במלוי.

רמא) פומיה רב, שפוותיה רברבין. מאן דאשתתף בהדיה, אצלח בכולא. ואיהו אצלח אוף הכי. טב איהו לכל שתופא.

חלופי גרסאות

ג"א רשימין דתולדת (דפוסים ראשונים). ל ג"א לית (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — **שרטוטין דמצחא**

ר' אינה מתיישבת בו. זה יש לו ארבעה קוים במצחו, וכולם עוברים מצד אל צד. וב' קוין קטנים מעינו עד שערו. שתי רשימות. וג' קטנות. בין שערות עיניו

רלח) **האי איהו ב"נ** וכו': זה הוא אדם ההולך בכפיפת ראש, מין אחד, מג' בעלי הרשומות מתולדות בעלי צרעת, יש בו במינו. מין זה אינו טומאה להסגיר אותו. הוא שמח בכל דבר, וצוחק תמיד, בכל דבריו צוחקים מהם בני אדם. הוא כילי בביתו, לאחרים אינו כן. אינו מתבייש בדבריו, אע"פ שרואה שהכל צוחקים ממנו. נואף הוא. שערותיו אדומות מעט, אינם חלקים ואינם מקומטים

רלט) **ואי במצחוי תלת** וכו': **ואם ג' קוים** במצחו, שעוברים מצד אל צד, וג' קוים קטנים שאינם עוברים, וכל שאר הסימנים בו. איש זה, יש לו פגם ורושם אחד בעינו, שאדם, שהיה צד צפרים, עשה לו בלי כונה, עם העץ שהיה מושיט לצפרים. והמכה נתרשמה על עינו השמאלי, למעלה מגבות עיניו לאורכו.

רמ) **ההוא דהוה צד** וכו': ומפרש. אותו שהיה צד צפרים, הפחיד אותו בעץ ההוא, בעת שהיה מפריח צפרים, והכהו בלי כונה. איש זה מצליח לכלכלתו ולכלכלת ביתו, ולא לאסוף כסף הרבה. נאמן הוא, ולא כל כך, כי נאמן הוא בדברים קטנים, אבל בדברים גדולים אינו נאמן. הוא בעל לשון הרע. הכל צוחקים על דבריו.

רמא) **פומיה רב שפוותיה** וכו': **ואם** פיו גדול. שפתיו גדולות. מי שמשתתף עמו, מצליח בכל דבר, והוא גם כן מצליח. הוא טוב לכל שותפות.

רמב) רשימא דההוא מכתשא עמיה, עינוהי זבלגין, ירוקין, וחד רשימו אוכם מ סחרא לון. האי איהו באת פ"א בשלימו דתרין אתוון, ואת ר' בלחודוי.

רמג) דא רישיה רב, ודי שרטוטין רברבין במצחיה. ותלת זעירין בין קריצוי. נ וחד לעילא קריעא זעיר. על חוטמיה ס שערוי ע רברבין. רישיה עגיל. הוא פ גיבר חילא, מארי זדונא במלין.

רמד) שעריה קמיט, גייפא איהו. ובליליא אשתתף איהו לגיופא. לזמנין אתכשל איהו באינתו אסורה. דיקניה מליא בשערין, האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דחרבא, דמחא ליה חד גבר, אטר ימינא, ביומא רביעאה דשבתא, כד בעא שמשא לאתכנשא. דהא בההוא יומא, איתער עליה חד חוטא דמאדים. ההוא חוטא דבסטר שמאלא, וההוא רשימו עקימא בבשריה בעיגולא.

רמה) כד מטא ליומין דסיבו, נפל מאתר דרכיב ביה, או סוסייא, או חמרא, או נפיל מן כותלא, ומניה יתחלש וימות. דהא חובא צ דחב בעולימוי בהבל רדיף אבתריה. ואי ההוא גברא תב בתיובתא ק באמצע יומוי, נפיל מגו חולשא דביה, וימות.

רמו) ואי תב בעולימוי, כדין תשכח שרטוטין דמצחיה, תלת רברבין וארבעה זעירין. ותרין תרין מגו עינוי דסלקין לעילא. האי באורח כל

חלופי גרסאות

מ נ"א ספרא (מונקאטש). נ ה"ג הסלם נ"א כתבו וחד לעילא קריעא זעיר אחר רישיה עגיל (בכל הדפוסים) ונ"א רישיה עגיל חדוד לעילא קריעא זעיר (הגהות כת"י בדפוס ווינציא). ס נ"א שערין (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף רברבין אנפוי רברבין (ווינציא) נ"א אנפי (קראקא). פ נ"א גבר (דפוסים ראשונים). צ נ"א דחמא (דפוסים ראשונים) נ"א דמחא (הגהות כת"י דפוס ווינציא). ק נ"א נפיל באמצע יומי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

רמב) **רשימא דההוא מכתשא** וכו': אם הרושם של אותו מכה (הנ"ל שבאות רל"ט) נמצא עמו, ועיניו זבות וירוקות, ורושם שחור אחד מסבב אותן. זה הוא באות **פ'** במילוי ב' אותיותיה, דהיינו פ"א, ואות **ר'** בלבדה בלי מילוי.

רמג) **דא רישיה רב** וכו': איש זה, ראשו גדול, ודי קוים גדולים במצחו, וג' קטנים בין גבות עיניו, וקו אחד למעלה קרוע מעט. **על חוטמו שערות גדולות. ראשו עגול. הוא גבור חיל**, בעל זדון בדבריו.

רמד) **שעריה קמיט גייפא** וכו': ואם גם שערותיו קמוטות, הוא נואף. ובלילה הוא **מתחבר** לניאוף. לפעמים הוא נכשל באשה אסורה. זקנו מלא שערות, זה יש לו רושם בזרוע

(דפו"י דף ל"ו ט"א)

שמאלית, של מכת חרב, שהכהו איש אחד, שהיה איטר יד ימינו, ביום רביעי בשבת, בעת שהשמש רצתה לבא. כי באותו יום נתעורר עליו חוט אחד מכוכב מאדים, אותו החוט שבצד שמאלו. ורושם ההוא שבבשרו, שבזרוע שמאלו, היא עקום בעיגול.

רמה) **כד מטא ליומין** וכו': כשהוא מגיע לימי זקנה, נופל מהמקום שרוכב עליו, **אם** סוס, או חמור, או נופל מכותל. ומנפילה ההיא יחלש וימות. כי החטא שחטא בנעוריו רודף אחריו. ואם אותו האיש חזר בתשובה באמצע ימיו, יפול מחמת חולשתו וימות.

רמו) **ואי תב בעולימוי** וכו': ואם חזר בתשובה בנעוריו, אז תמצא קוים על מצחו, ג' גדולים וארבעה קטנים, ושנים שנים מבין

עיניו

ארעא יהא מרעיה. ר ויפול מערסיה, וימות. דהא לעלמין אית ביה נפילה לבסוף.

רמז) עיינין זעירין דקיקין, דלא אתחזיין גוונין דילהון לפום שעתא, וכד מסתכלין בהון, אינון ירוקין ואוכמין. האי איהו שפוון חדין, ואפין אריכין בחדידו, כדין תשכח במצחיה תרין שרטוטין, וחד זעירא בינייהו, האי איהו באת ש פ׳ בלחודוי, ובאת ר׳ בלחודוי.

רמח) האי איהו, שעריה תליא, ולא שעיע. אצלח בעובדי ידוי, ובאורייתא אי אשתדל. אוף הכי זעירא איהו בשייפוי, וגס בשרא לית ביה. רוחא, ממלל מגו חוטמוי, בגין דנקבין דלהון דחיקין, ובג״כ נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא.

רמט) בירכא דיליה לעילא מארכובא, רשימא חד ת חבורה, דעבד ליה רבייא חד בסכין, ביומי עולימוי, ואסתכן ביה. מקנא הוא לאתתיה, עד דב״נ חייכין מניה. בעי לאתתקנא בגוברין אחרנין, ולא אתתקן, וחייכין ביה. האי לא ישתתף ב״נ בהדיה, דלא יצלח. חמדן איהו, אשתדל במה דלא אית ליה, חשיב גרמיה דאיהו גברא רבא, ולאו הכי. זכי לבנות, ולא לבנים.

רנ) ואי מתחלפן שרטוטין, תרין זעירין וחד רברבא במצחיה, ואנפוי סומקין. זכי לבנין, ולברתא חדא, א או דילדת ב בר ואסתלקת מעלמא.

חלופי גרסאות

ר נ״א ויעול (ווינציא). ש נ״א פ״א (בכל הדפוסים). ת ה״ג הסלם ונ״א מיסיף דיאורי חבירה (דפוסים ראשונים) ונ״א דאמרי חבורה (מונקאטש). א נ״א ל״ג או (מינקאטש). ב נ״א ואסתלקת מעלמא בר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

עיניו, העולים למעלה. איש זה, יהיה מחלתו כדרך כל הארץ, ויפול ממטתו וימות. כי לעולם יש בו נפילה לבסוף.

רמז) **עיינין זעירין דקיקין** וכו׳: עינים קטנות ודקות שהצבעים שלהן אינם נראים בחיטוף לפי שעה, אלא כשמסתכלים בהן, הן ירוקות ושחורות. איש זה, שפתותיו חדות, ופניו ארוכות חדודות, אז תמצא במצחו שני קוים וקו קטן ביניהם. זה הוא באות **פ׳** בלבדה, ובאות **ר׳** בלבדה. דהיינו בלי מילוי.

רמח) **האי איהו שעריה** וכו׳: איש זה, שערותיו תלויות ואינן חלקות. מצליח במעשה ידיו. ואם עוסק בתורה הוא מצליח בתורה. והוא גם כן קטן באבריו, וגם בשר אין לו. רוח שפתיו מדבר מתוך חוטמו, משום שנקבי

(דפו״י דף ל״ו ט״א)

שרטוטין דמצחא

החוטם צרים, וע״כ יוצא הרוח בדוחק לצד שמאל.

רמט) **בירכא דיליה לעילא** וכו׳: בירך שלו למעלה מן הברך יש רושם חבורה אחת, שעשה לו ילד אחד בסכין בימי ילדותו והסתכן בו. הוא מקנא את אשתו עד שבני אדם צוחקים ממנו. הוא רוצה להתתקן ע״י אנשים אחרים ואינו יכול להתתקן, וצוחקים ממנו. זה, אין לאיש להשתתף עמו, כי לא יצלח. הוא בעל חמדה, הוא משתדל במה שאין לו. מחזיק עצמו לאדם גדול, ואינו כן. הוא זוכה לבנות ולא לבנים.

רנ) **ואי מתחלפין שרטוטין** וכו׳: ואם הקוים מתחלפים, ששני קוים קטנים וקו אחד גדול יש במצחו, ופניו אדומים. הוא זוכה לבנים ולבת אחת. או שאשתו יולדת בן, ונפטרת מן העולם.

מאמר

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא מרה"ש עד רה"ש

רנא) ג את חד אית ליה בתר אודניה ימינא, רושם דטולפחא, וחד שערא דתלי בריש אודניה. ואצבעא זעירא די בידא שמאלא כפיף כדין תתקיים ותוליד בנין ובנן. אי סימנין אלין *) תהוין לה. בין רגלהא יכרע ויפול חד ברא, בין אינון דיהא מבועא דנביע באורייתא. הוא מקרב ד ומפיק מבועין ונחלין דאורייתא, ובשנין זעירין יתכנש מעלמא.

רנב) האי איהו מאינון אלף, דמתכנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא. ביומין קדמאין. מדאתחרב בי מקדשא, לא אשכח בר שתין חסר חד, ואלין אינון דמסתלקי מעלמא, כד יהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו.

רנג) ה בגין ו דכד קב"ה עאל לאוליף אורייתא, לאינון ינוקין דאסתלקו מעלמא, כד יהבו ריחא, ז עד לא מטא זמנייהו, אינון קדמאי באינון מלין. וקב"ה א"ל להההוא ממנא יופיא"ל שמיה, דקאים וקשיר קשרין דאורייתא, ח מאן הוא דין דאקדים לי, הה"ד ט מי הקדימני ואשלם, ואשלם ודאי.

רנד) כדין קרא קב"ה למטטרו"ן, דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא, וששים אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סוחרניה, ואיהו מקשר קשרים למאריה. א"ל מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך. או לא. א"ל, מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך

מסורת הזהר

ט) (איוב מא) בהשמטות ח"ב ד' רעד. ד"י.

חלופי גרסאות

ג נ"א מוסיף כד את (מונקאטש) נ"א אי את (וינציא). ד נ"א ומפיר (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג מן בגין עד וקב"ה א"ל (קראקא). ו נ"א דכך (וינציא). ז נ"א אינון קדמאי באינון מלין עד לא מטא זמנייהו (וינציא). ח נוסח אחר מן (וינציא).

הסולם

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא מרה"ש עד רה"ש

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא **מרה"ש עד רה"ש**

רנא) **את חד אית** וכו'; ואם **אות אחד** יש לו אחרי האזן הימנית, ורושם של עדשה, עם שערה אחת תלוי בראש אזנו. ואצבעו הקטנה שליד השמאלית, כפופה. **אז תתקיים** אשתו, **ותוליד** בנים ובנות. **אם יהיו לה סימנים אלו**, **יכרע ויפול** בין רגליה בן אחד בין הבנים שלה, שיהיה מבוע הנובע בתורה. **הוא יקרב ויוציא מבועים ונחלים בתורה. ובשנים מועטות** יסתלק מן העולם.

רנב) **האי איהו מאינון** וכו'; ילד זה הוא, מאלו **אלף** ילדים הנפטרים מן העולם **מראש השנה עד ראש השנה**. ומספר זה היה בימים הראשונים. אבל משנחרב בית המקדש, **לא נמצאו רק ששים ילדים חסר אחד**, שמסתלקים מראש השנה עד ראש השנה. **ואלו** הם המסתלקים מן העולם בעוד שניתנים ריח, דהיינו קודם שיבואו לחטוא, **מטרם שהגיע זמנם לצאת מן העולם.**

רנג) **בגין דכד קב"ה** וכו'; **משום, שבעת שהקב"ה** בא **ללמד תורה**, לאותם הילדים, **שנסתלקו** מן העולם בעוד שנותנים ריח, **מטרם שהגיע זמנם, הם ראשונים באותם הדברים.** שלא שמעה אזן אותם מקודם לכן. **והקב"ה** א"ל **לאותו** ממונה, **ששמו יופיאל, העומד ומקשר קשרים**, דהיינו שמיחד יחודים, **של התורה, מי הוא זה שהקדימני.** ז"ש, **מי הקדימני ואשלם.** היינו ואשלם ודאי.

רנד) **כדין קרא קב"ה** וכו'; **אז קרא הקב"ה למטטרון, שהוא עומד תוך פרוכת**

המסך

(דפו"י דף ל"ו ט"א *) ט"ב)

איהו. וכל אינון דקדמי, תחות כל שמיא ס הוא, ההי"ד ס) תחת כל השמים לי הוא.

רנה) בגין דתרין מתיבתין אית לעילא. מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן. ומתיבתא עילאה דקב"ה. ובכל אתר דתעינן מתיבתא עילאה, דא ׳ הוא דקב"ה. מתיבתא דרקיע, דא דמטטרו"ן.

רנו) כדין א"ל קב"ה, אי הכי, לקוט ליה גבאי. לקיט ליה, וארח ליה, ההי"ד ע) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. דודי, דא קב"ה. כד"א, פ) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. ירד לגנו, דא גורן דרקיע, דקיימי כגורן. לערוגת הבושם, דא מתיבתא דמטטרו"ן. לרעות בגנים וללקוט שושנים, לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה. מאי וללקוט שושנים. אל תקרי שושנים, אלא ששונים. אלין אינון דמקדמי ריחא בהאי עלמא, דמתלקטי ומסתלקי מהאי עלמא, עד דלא מטא זמנייהו.

רנז) כדין קארי ההוא נער מטטרו"ן לגבריאל, די קסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות על פלוני, דילקוט ליה מעלמא. ואתלקיט מיד. וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא דמטטרו"ן, ותמן אמר תלמודיה כ דאייתי בידיה. ואוליף תמן מה דאוליף. לבתר סלקין ליה למתיבתא עילאה

מסורת הזהר

ס) (שם) שם. ע) (שה"ש ו) ב"ב שצא. פ) (שם ב) מז קס ת"ז תכ"ה ד' ע:

חלופי גרסאות

ס ה"ג הסלם נ"א מוסיף דילי הוא (ויינציא) ונ"א דילך הוא (מונקאטש). ׳ נ"א ל"ג הוא (דפוסים ראשונים). כ נ"א דאיתי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אלף — מרה"ש עד רה"ש

המסך, ששים אלף רבוא בעלי חכמת התורה מסביב לו, והוא קושר קשרים לרבונו. אמר לו, הקב"ה, מי הוא שהקדימני, מי הוא שהקדימני ואשלם. שאל אותו, הוא רשום בתוך בני הישיבה שלך, או לא. אמר לו, מטטרון, רבון העולם, הוא אינו בישיבה שלי, בתוך בני הישיבה שלך, הוא. שכל אלו שהם לפני בישיבה שלי, הם מתחת כל השמים. ז"ש, תחת כל השמים לי הוא.

רנה) **בגין דתרין מתיבתין** וכו׳: כי שתי ישיבות יש למעלה, ישיבה של אותו הנער מטטרון, וישיבה עליונה של הקב"ה, ובכל מקום שלמדנו, ישיבה עליונה, זו היא של הקב"ה. ובכל מקום שלמדנו, ישיבה של רקיע, זו היא של מטטרון.

רנו) **כדין אמר לו** וכו׳: אז אמר לו הקב"ה, אם כן לקוט אותו אלי, כלומר, תוציאו מן העולם ותביאו לי, לקוט אותו ואריח בו. ז"ש **דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. דודי,** (דפו"י דף ל"ו ט"ב)

זה הוא הקב"ה, כמש"א, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. **ירד לגנו**, זהו הגורן של הרקיע, העומדים כמו גורן, **לערוגת הבושם**, זו היא הישיבה של מטטרון. **לרעות בגנים וללקוט שושנים**, היינו, לבקר ולהסתכל באלו הישיבות שלו. **מהו וללקוט שושנים**. היינו, אל תקרי שושנים, אלא ששונים. אלו הם המקדימים ונותנים ריח בעולם הזה, שהמה מתלקטים ומסתלקים מעולם הזה. מטרם שהגיע זמנם.

רנז) **כדין קרא ההוא** וכו׳: אז נער ההוא מטטרון קרא לגבריאל, אשר קסת הסופר במתניו, ואמר לו כתוב כתב ותן למלאך המות **על** פלוני, שילקוט אותו מן העולם. והוא מסתלק מיד. ומעלים אותו תחילה לישיבת מטטרון, ושם אמר תלמודו שהביא בידו. ז**לומד שם** מה שלומד. ואח"כ מעלים אותו **לישיבה** עליונה של הקב"ה, והוא נועד לישיבה שלו. ושם הוא משתעשע בהם, בחידושי תורה,

באלו

דקב"ה. וזמינא למתיבתא דיליה. ותמן אשתעשע בהו, באינון דיליה, וברזין עילאין, וטעמי דאורייתא, דהוו סתימין ז מניה בהאי עלמא.

רנח) ויופיא"ל רב ממנא, אזיל מגו מתיבתא עילאה, וחתים סתרין ורזין דאורייתא, מגו תרין מתיבתין. כל מה דאקשו במתיבתא דרקיעא, אינון דמתיבתא עילאה מתרצין. במתיבתא עילאה, לית תמן פרכי וקושיין, אלא במתיבתא דרקיעא. וחתים מתרי מתיבתי מלין דאורייתא כדקא יאות. ועל דא כתיב, צ) ילכו מחיל אל חיל.

רנט) ולזמנא דאתי יסתלקון פרכי וקושיין מגו מתיבתא דרקיעא.

מסורת הזוהר

צ) (תהלים פד) בהשמטות ח"ב ד' רעד. ד"י.

חלופי גרסאות

ז נ"א ל"ג מניה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אלף — מרה"ש עד רה"ש

באלו אשר לו, ובסודות עליונים וטעמי תורה, שהיו נעלמים ממנו בעולם הזה.

רנח) **ויופיאל רב ממנא וכו'**: ויופיאל הממונה הגדול, הולך מן הישיבה העליונה וחותם נסתרות וסודות התורה מתוך שתי הישיבות. כל מה שמקשים בישיבת הרקיע, של מטטרון, אלו שבישיבה העליונה, של הקב"ה, מתרצים. כי בישיבה העליונה אין שם שאלות וקושיות, אלא בישיבת הרקיע, יש קושיות. ויופיאל חותם דברי תורה משתי הישיבות, כראוי. ועל זה כתוב, ילכו מחיל אל חיל.

רנט) **ולזמנא דאתי יסתלקון וכו'**: ולעתיד לבא, יסתלקו השאלות והקושיות מישיבת הרקיע של מטטרון, כמש"א, ילכו מחיל אל חיל, וכתוב יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך. דהיינו שלא יהיו עוד קושיות רק שלום ושלוה. עד כאן נתבארו סודות העינים להסתכל בצבעים שלהם.

ביאור המאמר. נודע כי האדם כשנולד אין לו אלא נפש הבהמית, מצד בהמה טהורה. אבל כשמתקדש ומטהר עצמו בתורה ומצות לעשות נחת רוח ליוצרו, הוא זוכה להשיג ה' מדרגות הנשמה הנקראות, נפש רוח נשמה חיה יחידה. כמ"ש בהקדמתי לספר הזהר. ע"ש. ותחילה מקבל אור הנפש ממלכות דאצילות, המאירה בעולם העשיה. ואם זכה יותר, הוא מקבל אור הרוח מז"א דאצילות, המאיר בעולם היצירה. וכשמקבל מז"א הוא מקבל מג' קוין שבו שה"ס ימין שמאל אמצע, בזה אחר זה, שתוכנם מבוארים בפלפה"ס (אות ל"ג עש"ה) ותחילה מקבל מקו ימין דז"א, המאיר בבחינת

חסדים בלי חכמה, שאז יש לו רק ו"ק דרוש בלי ראש. וכשזכה יותר מקבל משמאל דז"א, מטרם שנתיחד בימין ע"י קו האמצעי, שאז היא חכמה בלי חסדים. (כמ"ש שם בפלפה"ס) ואז זוכה לג"ר דרוש. ובמדרגה זו לא יוכל האדם להתקיים זמן מרובה, כי הוא עלול לחטא דהיינו להמשיך החכמה ממעלה למטה, שאז יפול לקליפות. ולפיכך מטרם שהוא מגיע לכלל חטא, נוטלו הקב"ה מן העולם, ומתקן אותו בב' הישיבות העליונות של מטטרון ושל הקב"ה, דהיינו באותו הדרך שהקב"ה שהוא קו האמצעי, פועל לתקן קו השמאל וליחדו עם הימין (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) וכמ"ש לפנינו, ואז חוזר ונתגלגל לעולם הזה, ומקבל מן קו אמצעי דז"א, תשלים המדרגות שהם נשמה חיה יחידה. ולפיכך כל הזוכה למדרגת ג"ר דרוח, נקרא ינוקא, מטעם שלא יוכל להאריך ימים, כי הקב"ה לוקחו מן העולם כדי שלא יחטא. ומחויב לחזור ולהתגלגל.

וז"ש, (באות רנ"ב) **האי איהו מאינוך אלף דמתכנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא**, כי אלו שהם במדרגה זו של ג"ר דרוח מרומזים בשם אלף, כי אז הם מקבלים חכמה מקו שמאל דז"א, כנ"ל, והחכמה מכונה אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה. ומוחין אלו דג"ר דרוח, ה"ס האורות של המצב הא' של המלכות המאירים בראש השנה לפני תקיעת שופר (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג). וזהו הרמז דמתכנשין מעלמא שהם נפטרים מן העולם, מחמת שהם בחינת, מריש שתא ועד ריש שתא, דהיינו המוחין דדין השולטים

כמא מ **דאת אמר, ילכו מחיל אל חיל,** נ **וכתיב** ס **יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך. עד הכא רזין דעיינין, בגו גווגין לאסתכלא.**

מסורת הזהר

ס) (שם קכב) במדבר כ.

חלופי גרסאות

מ נ"א דאתמר (קראקא). נ נ"א מן וכתיב הוא בסוגריים (קראקא).

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

בראש השנה. ולפיכך, מחשש שלא יחטאו מסלקם הקב"ה מן העולם. והמספר אלף בשלמות, היה במלפות **ביומין קדמאין,** כלומר במצב הא' של המלכות (כנ"ש בפלפה"ס אות פ"ח). **מדאתחרב בי מקדשא,** דהיינו אחר שנתמעטה המלכות, שנקראת בי מקדשא, ונחרבה ממדרגת המצב הא', ובאה למצב הב', **לא אשכח בר שתין חספר חד,** כי במצב הב' נתמעטו הג"ר דחכמה, ולא נשאר בה אלא ו"ק דחכמה, שה"ס חג"ת נה"י, שכל ספירה כוללת עשר, והם ששים. וחסרים מהן ספירה אחת, דהיינו המלכות של עשר ספירות שביסוד, שהיא אינה יכולה לקבל חכמה, מטעם שיש בה הארה ממלכות דמדת הדין. המצומצמת שלא לקבל חכמה.

וז"ש (שם) **ואלין אינון דמפתלקי מעלמא כד יהבי ריחא,** כלומר, כל עוד שמשתמשים עם החכמה בבחינת ממטה למעלה הנקראת **ריח,** הם מסתלקים, מחשש שלא יבואו להמשיך ממעלה למטה, שהוא החטא דעץ הדעת. ואחר שהם מסתלקים מן העולם, לוקחם הקב"ה ומתקן אותם על דרך שהקו האמצעי מתקן את קו השמאל כדי ליחדו עם הימין, כנ"ל.

וז"ש (באות רנ"ג) **בגין דכד קב"ה עאל לאוליף אורייתא לאינון ינוקין דאסתלקן מעלמא,** וכו', כי בעת שהקב"ה בא ללמד תירה לאלו הילדים, דהיינו שרוצה לתקן אותם בקו האמצעי, שאור השמאל שלהם יתיחד עם הימין, כי קו האמצעי, נקרא תורה. **אינון קדמאי, באינון מלין,** כלומר, שאור השמאל שלהם הוא מקו השמאל **הקודם** לתקון קו אמצעי, ועל כן אינם שלמים. **וקב"ה אמר לההוא ממנא יופיא"ל,** שהוא שר החכמה (כבזהר פקודי אות תקכ"ו). **דקאים וקשיר קשרין דאורייתא,** שהוא עומד ומיחד היחודים של התורה, שהוא קו האמצעי, הנקרא תורה, כלומר שהוא המשגיח על חכמה מתוקנת מיחוד ימין ושמאל, וע"כ שואלו, **מאן הוא דין דאקדים לי,** מי הוא זה שהקדים את התקון של קו האמצעי שלי, ולקח מקו השמאל **מטרם שנתיחד עם הימין,** שהוא אז חכמה בלי חסדים. **הה"ד, מי הקדימני ואשלם,** כלומר, מי הוא שהקדים לקבל חכמה דשמאל מטרם שתקנתי אותו, ואני צריך להשלימו בתקון דקו האמצעי. **וז"ש ואשלם ודאי, כי אשלים אותו בודאי.**

וצריכים לדעת, כי כמו שז"א הוא הקו האמצעי בעולם האצילות, וכולל חג"ת נה"י, כך מטטרון הוא בחינת קו האמצעי בעולם הבריאה, וכולל ד' חיות שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. כמ"ש בתקוני זהר, (תקון ע' דף קכ"ח עמוד א' דפוס ורשא). וז"ל, **ועמודא דאמצעיתא,** דהיינו ז"א, **דאיהו כליל שית ספירן,** חג"ת נה"י, **עומד על גבי חיון,** שהם ד' חיות, אריה שור נשר ואדם, שה"ס ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. **דאיהו כליל לון מטטרון,** שמטטרון כולל ד' החיות כמו ז"א כולל ששה קצוות. הרי שז"א שהוא קו האמצעי באצילות עומד ומתלבש במטטרון, שהוא קו האמצעי בין החיות שבעולם הבריאה. וכן הוא אומר בהקדמת תקוני זהר (דף ד' סוף עמוד א') **מאי כבר, דא מטטרון, רכב לעמודא דאמצעיתא.** הרי שמטטרון הוא הרכב, שעמוד האמצעי רוכב עליו. וכן בת"ז (תקון נ' דף פ"ו ע"ב) וז"ל **קב"ה רכיב על כרוב דאיהו מטטרון.** הרי שהקב"ה, שהוא ז"א, רוכב על מטטרון.

אלא לפי זה, שמטטרון הוא בחינת קו האמצעי כמו ז"א, מה ההפרש בין מטטרון לז"א. וכן למה צריך הקב"ה לרכוב על מטטרון. והענין הוא כי נתבאר בפלפה"ס (אות ל"ח) שכל כחו של קו האמצעי להבריע את קו השמאל וליחדו עם הימין, הוא בכח המסך דחירק שבו. שהוא הממעט אור השמאל לבחינת ו"ק ועי"ז מיחד אותו עם הימין. אמנם נודע שבעולם האצילות אין שום מסך נוהג שם, ושם איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, ורק בעולם הבריאה ולמטה, הנמצאים תחת הפרסא שמתחת האצילות, נוהגים מסכים. וא"כ מאין

(דפו"י דף ל"ו ע"ב)

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

יש לז"א מסך דחירק להכריע עמו את קו השמאל. וזה הוא הצורך, שז"א דאצילות יתלבש אז במטטרון שבעולם הבריאה, ומטטרון הוא הנושא למסך דחירק, וכשז"א מלובש במטטרון אז יפה כחו להכריע את השמאל עם מסך דחירק שבמטטרון. וז"ס ב' הישיבות המובאים לפנינו, וכן בכ"מ בזהר. כי ההארות המושפעות מקו האמצעי אל הנשמות, נקראות ישיבות. והישיבה העליונה היא בז"א שבעולם אצילות, שההארות הללו באות בלי מסך כלל. והישיבה התחתונה שההארות של קו האמצעי באות בכח הדינים שבמסך דחירק, נקראות ישיבתו של מטטרון. כי הוא הנושא אל המסך דחירק. אמנם יש במסך דחירק ב' כחות. א) **כח של המנעולא**, שהיא ממלכות דמדת הדין. ב) מכח **המפתחא** שהוא מלכות הממותקת בבינה. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) והמסך דחירק שיש במטטרון הוא מסך הב' של מלכות הממותקת, הנקרא מפתחא. אבל מסך הא' הנקרא מנעולא, אינו כלל במטטרון.

והנה לפי המתבאר מובן שאחר שאותם הילדים מסתלקים מן העולם בעוד שנותנים ריח, הם צריכים לקבל למעלה תקון קו האמצעי, ואין תקון זה בא להם אלא על ידי הקב"ה שהוא קו האמצעי שבאצילות, ועל ידי מטטרון, שהוא קו האמצעי שבעולם הבריאה, ואז הם ראוים לחזור ולהתגלגל ולקבל תקונם בשלמות. וזהו שמבאר הזהר לפנינו. תחלה הוא מבאר ענין מיתת הילדים, שהיא באה על ידי קו האמצעי שבעולם הבריאה, הנקרא מטטרון, שהוא הנושא למסך דחירק. אמנם אין מיתה אלא ממנעולא, שהיא מלכות דצמצום א' שבכל מקום שהיא מתגלית פירח משם אור החיים, מחמת הצמצום שנצטמצמה שלא לקבל חיים שהיא חכמה. וכבר ידעת שבמסך דחירק שבמטטרון אין כלל בחינת מנעולא. ולפיכך גם הוא צריך להשתמש באחרים שיגלו לו המסך דמנעולא, שהיא פעולה ראשונה הכרחית שבמסך דחירק, (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח) ולפיכך הוא נעזר בזה ע"י גבריאל, וע"י מלאך המות. כי כדי לגלות המנעולא, צריך מתחילה לעורר קו השמאל, שה"ס גבריאל, אשר בסיום קו השמאל מתעוררת המנעולא בסו"ה לפתח חטאת רובץ. ח"ס **קסת הסופר** הנאמר בגבריאל, שכח המנעולא המתעורר על ידו, הוא קסת הסופר, **שבו כותב פתקא למלאך המות שיטול את נשמתו. כי אין מלאך המות ממית אלא בכח**

(דפו"י דף ל"ו ט"ב)

גילוי המנעולא, (כבזהר ויצא דף י"ז ד"ה וצריך) והנך מוצא שמטטרון לא יוכל לגלות את המסך דחירק בפעולתו הא', שהיא מנעולא, אלא על ידי גבריאל ומלאך המות. שעל ידי פעולה זו מסתלקת כל הארת קו השמאל כולו מן אותם הילדים, ואז מתים. ואח"כ מקבלם מטטרון לישיבתו, ששם נגנז כח המנעולא ומקבלים כח המסך דחירק של ישיבת מטטרון, שהוא מסך דמפתחא, שה"ס פעולה הב' של קו האמצעי. ואז מתיחדים הימין והשמאל ע"י קו האמצעי שבעולם האצילות, שה"ס ישיבת הקב"ה. וע"י ב' ישיבות אלו הם מקבלים סוד הנשמה, הנמשכת ע"י קו האמצעי.

וז"ש (באות רנ"ד) **כדין קרא קב"ה למטטרון**, שכדי להשלים הילדים בסוד מי הקדימני ואשלם, קורא הקב"ה למטטרון, כי הקב"ה, שהוא קו האמצעי, רוצה להשלימם בקו האמצעי, הפועל במסך דחירק ב' פעולות עד שמיחד אור החכמה שבשמאל עם החסדים שבימין, וע"כ הוא צריך לרכוב על מטטרון, שהוא בעל המסך דחירק, וז"ש, **דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא**, שמטטרון עומד תוך פרוכת המסך, דהיינו המסך דחירק שהוא הנושא אליו. כנ"ל. **וששים אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סוחרניה**, דהיינו שהוא כולל חכמה דשמאל וחסדים דימין ביחוד אחד. והחכמה דשמאל מכונה **ששים אלף**, אלף נק' שהם חכמה, וששים, מורה, שהם רק ו"ק דחכמה, שכל אחד כולל עשר, והם ששים. **רבוא**, מורה על מציאות החסדים, שהם מרובים. **מארי דאולפנא**, היינו בעלי חכמה, כי אולפנא, פירושו חכמה מלשון ואאלפך חכמה. **דאולפנא דאורייתא**, היינו החכמה המקובלת על ידי התורה, שהיא קו האמצעי. **ואיהו מקשר קשרים למאריה**, דהיינו בכח המסך דחירק שנושא, הוא מיחד הימין והשמאל זה בזה של אדונו, שהוא ז"א הרוכב עליו. **אמר ליה מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם**, שאמר, שאותו שהקדים לי, דהיינו שקבל מהארת השמאל מטרם שאני מקנתי אותו בקו האמצעי. הנה אני צריך להשלים אותו. בסו"ה מי הקדימני ואשלם. **איהו רשים גו מתיבתך או לא**, כלומר אם הוא כבר קבל תקון של המסך דחירק שנוהג בבני הישיבה שלך, או לא. כלומר, שעורר את מטטרון שיתקן אותו ע"י מסך דחירק שבו. **א"ל, מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי**, שעוד לא קבל כלום מכח המסך הנוהג

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

בבני הישיבה שלי. גו מתיבתך איהו, כלומר, **שעוד אין בו התכללות המסך,** והוא **דומה לנשמות שהם מאצילות,** מישיבתו של הקב"ה, שאין מסך נוהג בהם. כנ"ל. **וכל אינון דקדמי תחות כל שמיא הוא,** כלומר, שבני ישיבתו שהם לפני מטטרון הם מתחת השמים, שכבר ניהג בהם מסכים.

וז"ש (באות רנ"ה **דתרין מתיבתין אית לעילא** וכו', דהיינו כמו שבארנו, שישיבתו של הקב"ה הם מנשמות שאין בהן בחינת מסך. וישיבתו של מטטרון היא מנשמות שיש בהן מסכים. וז"ש (באות רנ"ו) **כדין א"ל קב"ה** וכו' **לקיט ליה ואזרח ליה,** שאז אמר לו הקב"ה שיתקן אותם הילדים בתקון קו האמצעי בב' הפעולות, שבפעולה הא' שהיא על ידי המנעולא, המסלקת את אור השמאל לגמרי, גורמת מיתת הילדים. וז"ש **לקיט ליה,** דהיינו שיוצאים מהעולם הזה. והפעולה השניה, שהיא ע"י המפתחא המתקנת הילדים שיקבלו ו"ק דחכמה, שנקראים ריח, אומר **ואזרח ליה,** שיהיה נמשך בו הריח, שהוא ו"ק דחכמה.

וזהו שממשיך, **דודי דא קב"ה,** שהוא קו האמצעי, **ירד לגנו דא גורן דרקיע,** דהיינו קו השמאל שברקיע, שמטרם שמתיחד עם הימין נקרא **גרן,** מלשון גרות בארץ נכריה, כי המקבלים משמאל בלי ימין מרגישים את עצמם כגר בארץ נכריה. והקב"ה ירד לגרן הזה **כדי** לתקנו במסך דחירק וליחדו עם הימין. **לערוגת הבושם, דא מתיבתא דמטטרון,** שנקרא בושם המעלה ריח, כי על ידו מתתקנים ו"ק דחכמה הנקרא ריח. **לרעות בגנים וללקוט שושנים לעיינא ולאסתלא באינון מתיבתאן דיליה,** דהיינו לתקן את השמאל, **על ידי** ב' הישיבות, שמישיבה התחתונה לוקח המסך דחירק, ובישיבה העליונה מיחד השמאל עם הימין. וז"ש, **וללקוט שושנים,** וכו', **אלין אינון דמקדמי ריחא בהאי עלמא** וכו'. דהיינו הילדים העומדים במדרגת ג"ר דרוח, שהם מקדימים לקבל ריח החכמה מקו השמאל מטרם שיקבל תקון קו האמצעי, ובעוד שהם מעלים ריח דהיינו שמקבלים החכמה ממטה למעלה שנקראת ריח, **דמתלקטי ומפתלקי מהאי עלמא** וכו', הם מתלקטים ויוצאים מן העולם, כדי שלא יכשלו להמשיך החכמה ממעלה למטה.

ועתה מבאר איך יכול מטטרון לגלות המסך דמנעולא, **שהיא פעולה ראשונה של המסך דחירק, מאחר שאין בו אף משהו מבחינת**

מנעולא, כי הוא רק נושא המסך דמפתחא. וז"ש (באות רנ"ז) **כדין** דהיינו אחר שאמר **לו הקב"ה, לקוט ליה וארח ליה,** שפירושו שיעורר עליהם ב' פעולות של המסך דחירק, כנ"ל, **מתחיל מטטרון לפעול.** ובתחילה הולך לעורר את המסך דמנעולא, וז"ש, **כדין קארי החוא נער מטטרון לגבריאל.** כלומר שמעורר **את** קו השמאל שנקרא גבריאל. **די קכת חסופר בחרצוי,** שבסיומו של קו שמאל נמצא המנעולא, בסו"ה לפתח חטאת רובץ, והיא נקראת קסת הסופר, **כי** בו כותב פתקאות למלאך המות, דהיינו שנותן לו כח להמית. כי אין מלאך המות ממית אלא בכח גילוי המנעולא, שנגלית ע"י גבריאל. **בחרצוי,** פירושו בסיומו. וז"ש, **ואמר ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות, על פלוני, דילקוט ליה מעלמא,** דהיינו שיעורר קסת הסופר שלו, שה"ס גילוי מנעולא, וימסור אותה למלאך המות. **והיא** סוד פעולה ראשונה דמסך דחירק המגלה את מסך דמנעולא, המבטל כל הארת קו השמאל מן הילדים, ואז הם נמסרים למלאך המות ומתים. וז"ש **ואתלקיט מיד.** כי מתים עם גילוי המנעולא. ועתה צריכים לתקון הב' דמסך דחירק שהוא לגנוז המנעולא ולגלות המפתחא. שע"ז יוכלו הילדים לקבל הו"ק דחכמה המיוחדים בחסדים, שה"ס אור הנשמה. וז"ש, **וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא דמטטרון,** דהיינו כדי שיקבל המסך דמפתחא ממנו, המכשירו לקבל הו"ק של החכמה שלו. וז"ש, **ותמן אמר תלמודיה דאיתי בידיה,** דהיינו ששם במסך דמטטרון, חוזר ומקבל תלמודו, שהוא החכמה. אלא בשיעור ו"ק. **לבתר סלקין ליה למתיבתא עלאה דקב"ה** וכו', שיקבל שם האורות בלי מסך כלל.

וז"ש (באות רנ"ח) **ויופיאל רב ניצוצא** וכו' **מגו תרין מתיבתין,** שעל ידי המסכים דמתיבתא דמטטרון לוקח האורות דחכמה וחסדים המיוחדים שבמתיבתא דקב"ה. והטעם שצריך לב' מתיבתין, הוא, **כי כל מה דאקשי במתיבתא דרקיעא, אינון דמתיבתא עלאה מתרצין,** כלומר, שכל הדינים שבמסכים של מתיבתא דמטטרון, נמתקים באורות שבמתיבתא דקב"ה, כי לולא המסך והדינים שבמתיבתא דמטטרון לא היו האורות המיוחדים דימין ושמאל במתיבתא דקב"ה, ולפיכך הם משובחים כמו האורות, משום שגרמו אותם. **וכבר ידעת שבישיבה דקב"ה שהיא אצילות, אין שם מסך כלל**

רכ) **דיוקנין דחוטמא. חוטמא איהו** ס **חותמא ופרצופא דב"נ לאשתמודעא. חוטמא זעירא עקימא, דלא אתיישבת כראוי באורח מישר, דא איהו דאביד פרצופא דב"נ, ודא איהו** ע **באת ה' בלחודוי, בלא שלימו. דא איהו דאורח** פ **ענותנותא ושלימתא** פ **אתעבר מיניה, חציפא איהו. שעריה בין סומק לחיור.**

רסא) **תלת רשימין רברבין על מצחיה, ותלת אחרנין דלא אתחזיין כ"כ. תלת שרטוטין אחרנין מסטרא דא לסטרא דא, שפוון דיליה רברבן. בחציפותיה ממלל בקשיו כל מה דבעי. דאורח ענותנותא אתעבר מחוטמיה,** צ **ומעל אנפוי, דהא כיסופא וענותנותא מיישר חוטמא על אנפין.** ק **והאי לית ביה כלל. ובגין דאיהו חציפא, כדיב וחייך במלוי.**

רסב) **ואי** ר **מתעברין שרטוטין מעל מצחיה, ואינון ג' רברבן וג' זעירין, ושעריה אוכם, הא איהו בין תרין אתוון במתקלא. דא נמיך רישא, וחייך במלוי. שעריה שעיע ולא כ"כ, צערין רברביז מתערין עלוי, ואשתזיב מכלהו.**

חלופי גרסאות

ס נ"א חטמא (דפוסים ראשונים). ע נ"א לאת. פ נ"א אתעכב (ויניציא). צ נ"א על (ויניציא). ק נ"א והא (דפוסים ראשונים). ר נ"א מתערבין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

כלל, כי המסכים מתחילים מפרסא שמתחת האצילות ולמטה. וז"ש, **במתיבתא עלאה**, דהיינו מתיבתא דקב"ה, **לית תמן פרכי וקושיין**, דהיינו שאין שם מסכים ודינים, **אלא במתיבתא דרקיעא**, דהיינו ישיבתו של מטטרון, שהוא בעולם הבריאה. ולפיכך צריך יופיאל לחתום סודות התורה מב' הישיבות יחד שאחת משלימה להברתה. וז"ש, **וחתים מתרי מתיבתי מלין דאורייתא בדקא יאות**, שרק משתיהן, עולים ומתקנים דברי התירה, דהיינו האורות, כראוי.

וז"ש (באות רנ"ט) **ולזמנא דאתי יסתלקון פרכין וקושיין, מגו מתיבתא דרקיעא**, שלעתיד לבא, כשיתוקן המנעולא בסו"ה בלע המות לנצח, אז יתבטלו כל המסכים והדינים שבג' עולמות בריאה יצירה עשיה, ב"ע יחזרו להיות אצילות. ונמצא אז שיסתלקו פרכי וקושיין, שהם המסכים והדינים מגו מתיבתא דרקיע, שהיא בעולם הבריאה.

מאמר דיוקנין דחוטמא

רס) **דיוקנין דחוטמא** וכו': עתה מבאר הצירות של החוטם. החוטם הוא חותם הפנים, שהפנים של האדם ניכרים על ידו. ואם יש

רסג) דא, זכו זעירא מאבוי מגין עליה. וההוא זכו אתרשים, גו עמודא דקאים ביה ההוא נער. ואיהו זכי בחד יתמא. בגין דכל יתם וארמלתא, קיימין בפקדוניה דמטטרו"ן, דקיימא לדיינא באינון שבעין סנהדרין.

רסד) בהיכלא דזכותא, דיינין כל דינין דעלמא, בר מתלת, בני חיי ומזוני. וכלהו בקראי כתיבי. בני, דכתיב ר) ותתפלל על ה', על דייקא, לעילא לעילא. אתרא דמזלא עילאה. חיי, ש דכתיב ש) הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה, יוסיף דייקא. מזוני דכתיב ת) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, על דייקא. ותמן דיינין בני עלמא.

רסה) ויהבין פתקא למלאך המות לקטלא לון, ולנטלא רוחיהון, והואיל ומשכונין עילאין, וטבין דבני נשא בידוי דקב"ה, פקיד למטטרו"ן, דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה. ובגין דאסור למשכנא לון, ת משכונין על משכונין, לא א ימיתון.

רסו) וע"ד, מאן ישיזיב לון מעינויא, ההוא זכו אגין על בנוי. ב והוא, חד מנייהו דההוא זכו אגין עליה, בעידן עקתיה.

רסז) לדא אית ליה רושם במצחיה. חייבא, או גייפא איהו. ולא אתחזי

מסורת הזהר

ר) (ש"א א) תולדות כ. ש) (ישעיה לח) אחרי מות תיב. ת) (תהלים נה) משפטים שפה.

חלופי גרסאות

ש נ"א ל"ג דכתיב (קראקא). ת נ"א משכוניה (דפוסים ראשונים). א נ"א יקומון (דפוסים ראשונים). ב נ"א והא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — דיוקנין דחוטמא

רסג) **דא זכו זעירא** וכו': איש זה, זכות קטנה מאביו מגינה עליו. ואותה הזכות נרשמת על העמוד שעומד עליו אותו נער מטטרון, והיא זוכה בזכות שהוא יתום אחד. משום שכל יתום ואלמנה נמצאים בפקדון אצל מטטרון, דהיינו תחת הגנתו ושמירתו, העומד לדון בהם, בשבעים סנהדרין.

רסד) **בהיכלא דזכותא דיינין** וכו': בהיכל הזכות, דנים כל הדינים שבעולם, חוץ משלשה אלו, בנים חיים ומזון, שהם תלוים במזל העליון, שהוא דיקנא דא"א. וכולם במקראות כתובים. **בנים, כי כתוב, ותתפלל על ה'. על, הוא בדיוק**, כי התפללה למעלה למעלה, במקום של מזל העליון, שה"ס דיקנא דא"א, שהוא למעלה מז"א הנקרא הוי"ה. **חיים, כי כתוב, הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה. יוסיף הוא בדיוק**, שהוא לשון נסתר, משום שהכונה היא על מזל העליון של א"א, שהוא יוסיף החיים, כי בו תלוי הדבר. **מזון, כי כתוב, השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. על הוא מדויק**, שהוא הדיקנא דא"א שהוא למעלה מה'. כנ"ל. **ושם דנים בני העולם.**

(דפו"י דף ל"ו ט"ג)

דיוקנין דחוטמא

רסה) **ויהבין פתקא למלאך** וכו': ונותנים כתב למלאך המות להרוג אותם ולקחת הרוח שלהם. וכיון שערבונות העליונים, דהיינו נשמות התחתונים שנלקחים שם לערבון בכל לילה, בסו"ה בידך אפקיד רוחי. והטיב של בני אדם, הם ביד הקב"ה, הוא מצוה למטטרון, שבניו של אותו האיש, שלקחו את נשמתו לערבון ולא השיבו לו, ומת, ואשתו, יהיו בפקדון ביד מטטרון. ומשום שאסור לקחת ערבון על ערבון, דהיינו, כיון שכבר לקחו הערבון מאביהם שמת, אין לקחת עוד נשמות הבנים לערבון. לכן שומר אותם מטטרון שלא ימותו. (ועי' כל זה להלן במגלת רות דף פ"ט טור א' וב' דפוס וארשא).

רסו) **וע"ד מאן ישזיב** וכו': **ועל כן, מי יציל אותם מעינוים, היינו זכות ההיא של** האב שמת, **מגינה על בניו. והוא**, דהיינו האדם הנזכר (באות רס"ג) **הוא אחד** מאלו הבנים הנצולים בזכות אביהם, **וזכות ההיא של** אביו, **מגינה עליו בעת צרתו.**

רסז) **לדא אית ליה** וכו': **לזה יש לו רושם במצחו, הרומז עליו, שהוא חוטא, או שהוא**

קמי בני נשא, דלא ידעין ביה. דא אצלח. ומאן דאתחבר בהדיה, יצלח יתיר מניה.

רסח) חוטמא עקימא, ותרין נוקבין דיליה רברבין, וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי, וחוטמא לא סליק. דא איהו באת ה׳ בשלימו.

רסט) ד׳ שרטוטין במצחיה רברבן, ושית זעירין. אודנוי רברבן. עינוי רברבן. ותרין רשימין אוכמין דקיקין בעיניה דימינא. שעריה, לא אתתקן במזייה, בגין דאיהו רב ותקיף. רושם מכתשא במצחיה.

רע) דא ג שרפא, בכל יומא זמין כד ד אתרעם. ברוגזיה, קריר חוטמיה, ואתחזי חוור. תב מרוגזיה לזמן רב. מהימנא איהו במלין רברבין. ובזעירין לאו הכי. חמדן ה איהו. גופיה מלי מכתשין ואבעבועין בכל יומי שתא, ובר זמנא חד זעיר ביומי דסתווא. אתנהיג בענותנותא בביתיה. תיאובתיה למיכל בכל אתר, אע״ג דלא יזמנון ליה. אי זכי באורייתא, ואוליף ינוקין, זכי בהו בשי״ן תי״ו.

רעא) בידיה ימינא, רושם עמיקא מתולדה דאתילד ביה. תרתי נשין אזדמנו ליה, קדמייתא תמית על משברא. תניינא תזכי לתרין בנין, חד ימית זעיר בחלבא דאימיה, וחד יקום בעלמא גייפא, יתיר מבני נשא אחרנין, וחיין קיימין ביה, אבל לא כל כך.

רעב) חוטמא דאזיל באורח מישר, ומתתקנא על גבי אנפין. האי איהו

חלופי גרסאות

ג נ״א סרפא (קראקא). ד נ״א אתרע (ווינציא). ה נ״א ל״ג איהו (קראקא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

שהוא נואף. ואינו מתר... לפני אנשים, כדי שלא יכירו בו. זהו איש מצליח. ומי שמתחבר עמו, יצליח יותר ממנו.

רסח) **חוטמא עקימא ותרין** וכו׳: מי שיש לו חוטם עקום וב׳ נקבי החוטם שלו גדולים, ופתחי נחיריו בולטים לחוץ מן החוטם, והחוטם אינו נמשך עמהם. זה הוא באות ה״א במילואה. דהיינו בב׳ אותיות ה״א.

רסט) **ד׳ שרטוטין במצחיה** וכו׳: ד׳ קוים גדולים יש לו במצחו, וששה קוים קטנים. אזניו גדולות, עיניו גדולות. וב׳ רשימות שחורות קטנות בעין ימינו. שערותיו, הוא אינו מתתקן בשערותיו, משום שהן גדולות וקשות. במצחו יש רושם של מכה.

רע) **דא שרפא בכל** וכו׳: אדם זה הוא שרף, ומוכן בכל יום לשרוף הכל כשמתרעם. בכעסו, נתקרר חוטמו, ונעשה לבן. אין כעסו נשקט אלא כשהוא לזמן מרובה. הוא נאמן בדברים גדולים ובדברים קטנים אינו נאמן הוא בעל חמדה. גופו מלא מכות ואבעבועות בכל ימי השנה חוץ מיום קצר אחד בימי החורף, שהוא בריא. הוא מתנהג בביתו בענוה. חושק לאכול בכל מקום, אע״פ שלא הזמינו אותו. אם זוכה בתורה, והוא מלמד ילדים, זוכה על ידיהם בב׳ אותיות שין תיו.

רעא) **בידיה ימינא רושם** וכו׳: **ביד** ימינו יש רושם עמוק מתולדה, שנולד עמו. ב׳ נשים מזדמנים לו, הראשונה תמות על המשבר. השניה, תזכה לב׳ בנים, אחד ימות כשהוא קטן ויונק חלב אמו. ואחד יקום להיות נואף בעולם, יותר מאנשים אחרים. וחיים נמצאים בו, אבל לא כל כך.

רעב) **חוטמא דאזיל באורח** וכו׳: החוטם שהוא בדרך ישור והוא מתוקן היטב על הפנים, איש זה, הוא באות ה׳ במילואה.

דהיינו

באת ה׳ בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין, וה׳ זעירין, ותרין מסטרא דימינא לגבי שעריה. מישר מתתא לעילא. שעריה בין אוכם לסומק, תליא על אודנוי. עינוי רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סחרא לגו. אנפוי אריכין.

רעג) דא, איקרי אנפי נשר. דא, מבנוי דסיהרא באשלמותא. *) כד בעי לאזערא גרמיה, טב איהו לגבי מאריה. דחיל חטאה איהו. בימי עולימוי איהו בלא מרעין, אזיל בבריאותיה, כגיבר בלא דחילו. ביומין דסיבו נחית כנחיתו דסיהרא, חלשא להוי. מרעין רדפין אבתריה, דא זכאה במרעין יתכפרון.

רעד) ואי מתחלפין סימנין, ביומי עולימוי להוי במרעין. בגין ו דאיהו כסיהרא דבעיא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במסכנו. וביומין דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא וייקר סגיא. דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלמותא. ודא איהו צדיק וטוב לו. ודא ענותנותא ביה, רחים הוא למאריה בכלא.

רעה) חוטמא אריכא וחד, חדודא כרישא דחוטמא דנשרא. האי איהו ז בלא את כלל. שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה תלת. אנפוי חדידן. עינוי זעירין. ח הא איהו חמדן במה דאית להו לאחרנין. כל עובדוי לאו בדחילו דשמיא. סאני אורייתא, סאני למאן דלעאן בה. רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום שעתא פרחין מניה.

רעו) ברגליה שמאלא תרין אצבען קמיטין דלא מתפשטין וברגליה

חלופי גרסאות

ו נ״א דאיהי כד סיהרא בעייא (דפוסים ראשונים). ז נ״א ל״ג בלא את כלל (מונקאטש) נ״א כלא אתקשר (דפוסים ראשונים). ח נ״א האי (וינציא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

דהיינו ה״א. זה, מתגלה במצחו, ב׳ קוים גדולים וחמשה קוים קטנים, וב׳ קוים לצד ימינו אצל שערותיו, ההולכים ביושר ממטה למעלה. שערותיו הן בין שחור לאדום, ותלויות על אזניו. עיניו גדולות וירוקות, וחוט אדום מסבב בתוכן. פניו ארוכים.

רעג) **דא אקרי אנפי** וכו׳: **איש זה, נקרא פני נשר.** זה הוא מבניה של הלבנה, שהיא המלכות, בעת שהיא במילואה. כשרוצה להשפיל את עצמו, הוא טוב לרבונו. הוא ירא שמים. בימי נעוריו הוא בלי מחלות, הוא הולך בבריאותו כגבור, בלי פחד. בימי זקנותו יורד כירידת הלבנה, דהיינו כמו שהלבנה הולכת ומתמעטת אחר ט״ו בחדש. הוא יהיה חלש, ומחלות רודפות אחריו. הצדיק הזה, יתכפרו עונותיו על ידי המחלות.

רעד) **ואי מתחלפין סימנין** וכו׳: **ואם הסימנים מתחלפים, יהיה במחלות בימי נעוריו,**

כי אז הוא כלבנה המתחלת **ורוצה להאיר,** דהיינו, כלבנה בתחילת החדש, וע״כ יהיה איש הזה **בעוני. ובימי זקנה, יהיה בלי מחלות, ובעושר וכבוד רב,** כי אז מאירה הלבנה ועומדת במילואה. **וזה,** הוא צדיק וטוב לו. **וזה, יש בו ענוה,** והוא אהוב לרבונו בכולו.

רעה) חוטמא אריכא וחד וכו׳: **ואם החוטם הוא ארוך וחד.** והוא שנון, **כראש חוטם של נשר. זה,** הוא בלי **את** כלל. **שערותיו קמוטות, קוי מצחו הם ג׳. פניו חדודים. עיניו קטנות,** הרי הוא חומד מה שיש לאחרים, **כל מעשיו אינם ביראת שמים.** הוא שונא התורה, **ושונא את מי שלומד בה. אוהב לפי שעה לשמוע דברי תורה, ולפי שעה היא פורחת ממנו.**

רעו) **ברגליה שמאלא תרין** וכו׳: **ברגל שמאלו יש לו שתי אצבעות קמוטות, שאינן**

מתפשטות

ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבא, ולא ס יתוב מההוא חובא לעלמין.

רעז) בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין. בחדוי אית תלת שערין דתליין. אומי אומאה בכל רגעא ושעתא, ולא אתהני. זמנין תרין בשתא ישתתף ב״נ בהדיה. ולא יתיר, ויצלח, והוא מאדר עד ריש ניסן. ומאלול, עד שית יומין דמרחשוון, ולא יתיר, וביומין אלין, יצלח מאן דישתתף בהדיה, דהא יומין אלין יומין דאתוון אינון, ומאן דלית ליה אתוון, אתאחד בהו.

רעח) ביומין אלין נפקין נשמתין ערטלאין, ואינון מתהדרן כמלקדמין, ולית לון זווגין. וביומין אלין נפקין אתוון כ״ב ושראן בהו, ומתעטרן בהו, וברחמי ישתכחין זווגין. ובירחין אחרנין, י וביומין אחרנין, לאו.

רעט) דהא מז׳ באדר בטש בוצינא, ואפיק אתוון זעירין, ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא. בזמנא דאינון נפקין, כ כל אינון נשמתין ערטלאין, דהוו זמינין לאתהדרא, נפקין בהדייהו, ואתאחדן באינון אתוון.

רפ) ונפקין ע״י דפרוונקא. בגין דכל בני עלמא, כד אתבנין לאתציירא בהאי עלמא, כל ציורין דאתוון מתציירין בהו, על ידא דאינון תלת שותפין, דקא מזדווג בניינא. והשתא אלין דקא מתהדרן, כל אינון אתוון ל קא אתציירו

חלופי גרסאות

ס נ״א תב (דפוסים ראשונים). י נ״א ל״ג וביומין אחרנין (קראקא). כ נ״א לכל (קראקא). ל נ״א דקא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** דיוקנין דחוטמא

מתפשטות כל צרכן, וברגל ימין אצבע אחת קמוטה, זה הוא בחטא של גניבה, ולא ישוב בתשובה מחטא הזה, לעולם.

רעז) **בין כתפוי תליין** וכו׳: אם בין כתפיו תלויות שתי שערות גדולות, בחזהו יש לו ג׳ שערות תלויות. בכל רגע ובכל שעה היא נשבע שבועה. ואפילו אינו נהנה כלום בסבת השבועה. ב׳ פעמים בשנה, יוכל אדם להשתתף עמו ויצליח, ולא יותר. והוא, מחדש **אדר עד תחילת** (סיון כצ״ל) ניסן, ומחדש אלול עד ששה ימים במרחשון. ולא יותר. ובימים אלו, כל מי שישתתף עמו יצליח. כי ימים אלו הם ימים שאותיות מאירות בהם, ומי שאין לו אותיות בנפשו, יתאחד עמהם יאירו לו האותיות. כמ״ש לפנינו. האותיות הן לבושים לנר״ן של האדם.

רעח) **ביומין אלין נפקין** וכו׳: בימים אלו, הנ״ל, יוצאות נשמות ערומות, שאין להן בת זוג, ואין להן אותיות להלבישן, והן חוזרות ומתגלגלות ובאות לעולם הזה כמקודם לכן. ואין להן בת זוג. ובימים אלו יוצאות כ״ב אותיות ושורות בהן, ומתעטרות בהן. וברחמים

(דפו״י דף ל״ו ס״ד)

הן מוצאות זווגים. ובימים וחדשים אחרים אין בהם אותיות.

רעט) **דהא מז׳ באדר** וכו׳: כי מז׳ באדר מזדווג הנר, שהוא המלכות, ומוציא אותיות קטנות, שבוקעות רקיעים ויוצאות לעולם. בזמן שהן יוצאות, כל הנשמות הערומות שהן עתידות לחזור לעולם, יוצאות עם האותיות, ומתאחדות בהן.

רפ) **ונפקין ע״י דפרוונקא** וכו׳: והנשמות הערומות יוצאות לעולם ע״י שליח. כי כל בני העולם, כשנבנים להצטייר בעולם הזה, דהיינו בעת שנולדים להיות בעולם הזה, כל הציורים של האותיות, מיטיירים בהן על ידי ג׳ שותפים, שהם הקב״ה ואביו ואמו. שהם מחברים הבנין. שאביו ואמו מולידים הגוף, והקב״ה, שה״ס זו״ן, מוציא הנשמה. כי ז״א ומלכות הם אבא ואמא של כל נשמה. ועתה, אלו הנשמות החוזרות בגלגול לעולם, בימים אלו הנ״ל, מצטיירות בהן האותיות, המאירות באותם הימים. כנ״ל, אבל נשמות אחרות, דהיינו אותן המתגלגלות לבא בעולם בזמנים אחרים שאין בהם אותיות, אין אותיות

מצטיירת

בהו. אחרנין לא מתציירי בהו. דהא אינון פרוונקין, לא מציירין לון באתוון, כמה מ דאתציירו בקדמיתא, מסטרא דאבא ואימא.

רפא) ואלין אתוון אזלין ומשטטין בעלמא, ואתאחדאן בהו כל אינון דלית להו אתוון, עד ריש ירחא דסיון. דהא כדין אתטמרן אלין, ואתוון עילאין בעיין לאתגלאה.

רפב) ומאלול אתטמרו אלין עילאין. עד ו' יומין במרחשוון. עד דיהדרון בני נשא מחובייהו, ויתכפר לון, ומתהדרן אתוון כמלקדמין. ובין כך וב"כ, אינון זעירין נפקן לקיימא עלמא, ואלין אתאחדין בהו, בגין דלית לון אתוון כלל.

רפג) דהא מאלול קיימא תשובה, ואתוון סלקין לגבה, ובני עלמא מתהדרן מחובייהו, ומתהדרן לאתוון, וקיימין על עלמא תרין ירחין, ומסתלקין טבת ושבט.

רפד) מז' באדר נפקין אלין אחרנין, כמא דאתמר. ואלין דמתאחדן בהו, מקדמי רחמי באלין יומין. נ ותרין ירחין אחרנין אתטמרן כלהו, ואלין תמוז ואב. ונפקין ימי הרעה באתווהייהו ושלטין אלין על עלמא, ואחרנין אתטמרו. ובג"כ, באינון יומין, זכאה איהו מאן דאשתזיב מנייהו.

חלופי גרסאות

מ נ"א דאתציין (דפ"סים ראשונים). **נ נ"א** תרין ירחין אחרנין אסתמרן (דפ"סים ראשונים).

הסולם

מאמר **דיוקין דחוטמא**

מצטיירות בהן. כי נשמות מגולגלות באות לעולם על ידי שליחים, ולא ע"י זווג זו"ג, כי כבר נולדו, ואינן צריכות ללידה מחדש, ואלו השליחים אין מציירים להן אותיות, כמו שנצטיירו בתחילה בעת שנולדו מצד אבא ואמא, שהם ז"א ומלכות. וע"כ אין להם אותיות.

רפא) **ואלין אתוון אזלין** וכו': **ואלו האותיות** שנולדו בז' אדר (כנ"ל אות רע"ט), **הולכות ומשוטטות בעולם, ומתאחדות בהן כל** אלו הנשמות שאין להן אותיות, דהיינו נשמות המגולגלות כנ"ל, **עד ראש חדש סיון. כי אז אותיות אלו** הקטנות מסתתרות, שהן מבחינת **המלכות, ואותיות עליונות,** שהן מבחינת ז"א, **צריכות להתגלות.** אם יחזרו ישראל בתשובה.

רפב) **ומאלול אתטמרו אלין** וכו': **ומאלול מתכסות אלו** האותיות **העליונות.** כלומר, שאז זמן גילוין, והן מתכסות עד שישובו ישראל בתשובה. **עד ששה ימים במרחשון. עד שיחזרו ישראל בתשובה על עונותיהם, ויתכפר להם, ביום הכפורים, ויחזרו האותיות להאיר כמקודם. ובין כך ובין כך, יוצאות אלו האותיות הקטנות**

(דפו"י דף ל"ו ט"ד)

לקיים העולם ואלו הנשמות המגולגלות **מתאחדות בהן, משום שאין להן אותיות כלל.**

רפג) **דהא מאלול קיימא** וכו': **כי** מאלול ואילך **עומדת התשובה, שהאותיות עולות אליה. ובני העולם** חוזרים מעונותיהם ומתכפר להם ביום הכפורים, כנ"ל, **ואז מחזירים האותיות, והן עומדות על העולם ב' חדשים,** מעשרה בתשרי עד עשרה בכסלו, **ומסתלקות מן העולם בטבת ושבט.** כלומר שבב' חדשים אלו אין בהם ימים שיאירו האותיות

רפד) **מז' באדר נפקין** וכו': **מז' באדר יוצאות אלו האחרות,** דהיינו אותיות הקטנות, **כמו** שאמרנו. **ואלו** הנשמות **המתאחדות בהן, מקדימים ברחמים באלו הימים.** כלומר, שמקבלים על ידי הרחמים, בת זוגו של אחר, **ומקדימים** לקבלה מטרם שיקבלה האחר. **ובב' חדשים האחרים, מתכסות כל האותיות,** הן הגדולות והן הקטנות, **ואלו הם, תמוז ואב. ויוצאות ימי הרעה באותיותיהם הרעות, ואלו שולטות על העולם,** והאחרות מתכסות. **ומשום זה, באלו הימים, אשרי הוא מי שינצל מהם.**

וכד

רפה) וכד חוטמא אריכא, רב בפותייא לגבי רישא. דא איהו באת ה', ולזמנין *) את י' אתחבר בהדיה. דא איהו בר נש דאצלח.

רפו) אנפוי קמיטין, בתולדות דאבעבועין. עינוי סומקין. דא איהו בין אינון תולדין דסגירו. דעינוי לזמנין זלגין דמעין.

רפז) קמיטין דמצחיה ד' וב' עברין רשימין, כאריח על גבי לבנה. שעריה רב. האי אצלח, ודחיל חטאה, שבח גרמיה בכלא, יתיר ממה דאית ביה. ובזמנא דאתנענע, ס עינוי זלגין דמעין. וכאיבא בחוטמיה, עד דאושיד ליחה ירוקה. ודא קשיא מאינון זיני דסגירו. מאן דאשתתף בהדיה אצלח. מהימנא איהו בכלא.

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רפח) על כתפיה שמאלא, אית תלת רשימין. ב' סומקין, וחד אוכם. ברם אוכם אית ליה תועלתא. האי משיך לאתקרבא בבני נשא, ואחיד בהו, דלא יחשבון ליה כסגירא.

רפט) מומא אתיליד ביה בלילא, בחד יומא דסתווא, ביומי דעולימוי, דאכל נונא ושתה מיא, ונפק לבר. ובההוא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא, וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשטא לתתא, ונפק איהו בגילוייא דרישא, ומחה ביה על ידא ע דקורקפנ"י ושמרירו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא. וכך אתמחי האי ב"נ, רשמו ביה תרין רשימין סומקין. וההוא

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג עינוי (דפוסים ראשונים). ע נ"א דקרקפנ"י (קראקא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

רפה) **וכד חוטמא אריכא** וכו': וכאשר **החוטם** הוא ארוך, ורחבו גדול אצל הראש. זה הוא באות ה', ולפעמים מתחברת עמה אות י'. זה הוא איש מצליח.

רפו) **אנפוי קמיטין בתולדות** וכו': פניו מקומטים מתולדות האבעבועות שהיו לו. עיניו אדומות. זו היא אחת בין תולדות הצרעת. זלפעמים יורדות דמעות מעיניו.

רפז) **קמיטין דמצחיה ד'** וכו': **אם** הקמטים שבמצחו הם ארבעה ורשומים בב' עבריו, כאריח, שהוא חצי לבינה, על לבינה, כלומר, שלמעלה הוא קו קצר ותחתיו קו ארוך. **שערותיו גדולות.** זה הוא מצליח. וירא שמים. משבח עצמו בכל דבר, יותר ממה שיש בו. **ובזמן** שמתנענע את עצמו, יורדות דמעות **מעיניו.** וכואב בחטמו עד שמוציא ליחה ירוקה. **זהו** מין קשה מאלו המינים של צרעת. **מי**

(דפו"י דף ל"ו ט"ד *) דף ל"ז ט"א)

שמשתתף עמו מצליח. הוא נאמן בכל דבר.

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רפח) **על כתפיה שמאלא** וכו': **על כתפו השמאלית יש** לו ג' רשימות. **שתים** אדומות ואחת שחורה. אך רשימה השחורה **יש** בה תועלת, שהיא מושכת אותו להתקרב לאנשים, ומתחבר בהם, שלא יחשבוהו למצורע.

רפט) **מומא אתיליד ביה** וכו': **מום** נולד בו בלילה, **ביום** אחד של הסתיו בימי נעוריו, משום, **שאכל** דג **ושתה** מים, **ויצא** לחוץ. **ובאותה** שעה **היה** שולט כוכב שבתאי בעולם, **וענף** אחד ממנו היה **נמשך** להתפשט למטה, **ויצא** הוא **בגילוי ראש**, והענף **הבה** בו **על ידי קורקפנ"י ושמרירו"ן**, שהם ב' רוחות השולטים באותו ענף, **וכשהוכה** האדם **הזה**

ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא. דהא מילוי דשבתאי באוכם אשתמש.

רצ) ורזא פ דא שליט צ בעמא דשבתאי ולא בעמא קדישא. בגין דעמא קדישא לית לון חולקא ואחסנתא בכוכבייא ומזלי, אלא בקב"ה בלחודוי. ואצטריך לון לאחזאה חדוה, ומיכלא ומשתייא, ולבושין ק חיורין, או דגוונין שפירין, ולתקנא ביתא ופתורא ביומא דא.

רצא) דלאו הכי ר אינון דאחידן בכוכבייא דשבתאי, דאצטריך לון לאתענאה, ולאחזאה עציבו ודאגה, ולמלבש שחורין, ולכסאה שחורין, ולא למיכל בשרא וחמרא ומשחא. ולא לאתענגא בעינוגין דעלמא. אלא למיתב בדיורא עציב, ולאתפרשא מן בני נשא. וכדין אלין רוחין קרקפונ"י ושמרירו"ן ש אתמשכין עליה, ואודעין ליה מלין דעלמא באמשכותא דשבתאי.

רצב) חזינא בספרא דשלמה מלכא, דאית ב"נ דאתיילידו כד שלטא ענפא דא, ואינון עציבין תדיר דלא חדאן לעלמין. בר ת אי לעאן באורייתא, א וקא אתאחדאן בקוב"ה.

רצג) ועם כל דא, אי אית ביה בההוא ב"נ יסודין ושרשין מזכו דאבהן. ענפא דא דנפיק משבתאי, לזמנין נצח ליה, ואחיד ליה, ואינון תרין רוחין מתפשטין, ואזלין לנוקבא דטינרא, דתמן מתכנשין כל רוחין ערטלאין, דלא עאלן לגו פרגודא דמלכא.

רצד) ואינון ערטלאין בהאי עלמא, וכד נפקי מהאי עלמא, משטטי

חלופי גרסאות

פ נ"א דאשליט ביומא דשבתא (וינציא). צ נ"א ביומא דשבתא (קראקא). ק נ"א ל"ג חיורין או דגוונין שפירין (קראקא). ר נ"א מוסיף לכל אינון (דפוסים ראשונים). ש נ"א מתמשכן עלוי (דפוסים ראשונים). ת נ"א עלאין (קראקא). א נ"א וכד (קראקא).

מאמר **הסולם** ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רשמו בו שתי רשימות אדומות, ואותו הענף רשם בו אותו רשימה שחורה. כי דבריו של שבתאי משתמשים בשחור.

רצ) **ורזא דא שליט** וכו': וסוד הזה, שולט בעם של שבתאי, אבל לא בעם הקדוש. משום שהעם הקדוש אין לו חלק ונחלה בכוכבים ובמזולות, אלא בהקב"ה בלבדו. וישראל צריכים להראות שמחה, ואכילה ושתיה, ובגדים לבנים, או של צבעים יפים, ולתקן הבית והשלחן, ביום הזה.

רצא) **דלאו הכי אינון** וכו': אבל אינו כן באותם שאחוזים, ביום הזה, בשבתאי, שהם צריכים להתענות, ולהראות עצבות ודאגה, ולהלבש בבגדים שחורים, ולהתכסות בשחורים, ולא לאכול בשר ויין ושמן, ולא להתענג בתענוגי העולם, אלא לשבת בביתו עצב, להפרד מבני אדם. ואז אלו הרוחות השולטים

(דפו"י דף ל"ז ט"א)

בענף של שבתאי, הנקראים קרקפונ"י ושמרירו"ן, נמשכים עליו, ומודיעים לו דברי העולם שבהמשכת שבתאי.

רצב) **חזינא בספרא דשלמה** וכו': ראיתי בספרו של שלמה המלך, שיש אנשים שנולדו בשעה שענף הזה, של שבתאי, שולט, והם תמיד עצבים, שאינם שמחים לעולם. חוץ אם עוסקים בתורה, ומתאחדים עם הקב"ה.

רצג) **ועם כל דא** וכו': ועם כל זה, אם יש באותו אדם יסודות ושרשים מזכות אבות, ענף הזה היוצא משבתאי, מנצח לפעמים את האדם, ואוחז בו, ואלו ב' רוחות קרקפונ"י ושמרירו"ן, מתפשטים מן הענף, והולכים לנקב שבסלע, ששם מתקבצים כל הרוחות הערומים של בני האדם, שאינם נכנסים למחיצת המלך.

רצד) **ואינון ערטלאין בהאי** וכו': ומפרש, והם הרוחות, ערומים בעולם הזה,

שאין

לאעלא בההוא עלמא, ונעלין תרעא באנפייהו, בכל סטרין דעלמא. ולא אשכחו נייחא, עד דאינון נפקין ומשטטי בעלמא, ואלין איקרון בשמהן שכנות.

רצה) ב וביומא דשבתא, כד אתקדש יומא, ואינון לאן עאלין. לגו נוקבא דחד טינרא, דאיהו לבר מחומות גנתא, בטורין דלבר, ג ומשתכחי תמן כל יומא דשבתא. ולבתר נפקין ומשטטין בעלמא, ומודיעין בחיזו דליליא. מלין לבני נשא.

רצו) וכד נצח ענפא דא להוא ב"נ. אינון תרין רוחין אזלין להוא נוקבא, ומתעכבין תמן עד דנפיק שבתא. כיון דנפיק שבתא, נפקין אינון נשמתין ואינון רוחין בהדייהו, ומתחברן כחדא.

רצז) ואתיין אינון תרין רוחין, וחד נשמתא דגזעא דההוא ב"נ, ע' דרגין לאחורא, ושארן על ההוא ב"נ, רוחא בתר רוחא, *) ואודעי ליה מלין בעלמא, מנייהו קשוט, ומנייהו לאו קשוט. מנייהו קשוט, מסטרא דנשמתא ערטילאה. דהא אשכחא תמן נייחא. ומנייהו לאו קשוט, מסטרא דאינון רוחין. ולזמנין, אינון רוחין אודעין ליה ד מילי קשוט, לזמן קריב.

רצח) ודא איהי נשמתא דלא אשכחת ה פירוקא, ו מע' דרגין לאחורא.

חלופי גרסאות

ב נ"א וביומי (קראקא). ג נ"א ומשתככי (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג מילי (קראקא). ה נ"א פרוונקא (בכל הדפוסים בסוגריים). ו נ"א מוסיף לעילא מע' (דפוסים ראשונים) ונ"א מוסיף לעילא מע' (ווינציא).

הסולם

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

שאין להם לבושים מתורה ומצות. וכשיוצאים מעולם הזה, משוטטים להכנס בעולם ההיא, ונועלים השערים לפניהם בכל צדדי העולם, ואינם מוצאים מנוחה, עד שהם יוצאים ומשוטטים בעולם, והם נקראים בשם, **שכנות**.

רצה) **וביומא דשבתא כד** וכו': שואל, וביום השבת, כשנתקדש היום, איפוא הם הולכים. ומשיב, שהולכים לתוך נקב של סלע אחד, שהוא לחוץ מחומות הגן בהרים שמבחוץ. ונמצאים שם כל יום השבת. ואחר השבת, יוצאים ומשוטטים בעולם, ומודיעים דברים במראות הלילה, לבני אדם.

רצו) **וכד נצח ענפא** וכו': וכשניצח **ענף** הזה של שבתאי את האדם ההוא (כנ"ל רצ"ג) הולכים אלו ב' רוחות לאותו הנקב שבסלע, ומתעכבים שם עד יציאת השבת. **כיון שיצא השבת**, יוצאים אלו הנשמות, דהיינו הרוחות הערטלאים, ואלו ב' רוחות, שמענף דשבתאי, **עמהן**, ומתחברים יחד.

רצז) **ואתיין אינון תרין** וכו': **ובאים אלו ב' רוחות**, ונשמה אחת, שמשורש אדם

(דפרי' דף ל"ז ט"א *) ט"ב)

ההוא שהוא מע' מדרגות דאחור, ושורים על אדם ההוא הנ"ל (באות רצ"ב) רוח אחר רוח. והם מודיעים לו דברים בעולם, מהם אמת, ומהם אינם אמת. מהם אמת, היינו מצד הנשמה הערומה, כי מצאה שם מנוחה. ומהם אינם אמת, היינו מצד אלו ב' רוחין. ולפעמים הרוחות מודיעים לו דברי אמת לזמן קרוב.

רצח) **ודא איהי נשמתא** וכו': וזו היא נשמה שלא מצאה גאולה מע' מדרגות לאחור. וע"כ, כוכב שבתאי משך לעולם הזה אלו ב' רוחות, כדי לתקנה. ובשבילה, אין האדם מפחד, כשהב' רוחות שורים עליו, ואינו מזדעזע. אשרי חלקו, של מי שיש לו זכות אבות, שיעזרו אותו בכל אלו הפעולות.

ביאור המאמר. נודע, שזה לעומת זה עשה אלקים, שכמו שיש ד' עולמות אבי"ע דקדושה כן יש כנגדם צד אחר אבי"ע דטומאה, ועיקר ההפרש שביניהם הוא, כי צד האחר דבוק בשמאל בלי ימין, וכל חיותם היא, מג"ר דחכמה דשמאל. והצד הקדוש, דבוק בקו האמצעי, המעלים ג"ר דחכמה דשמאל, והו"ק

כדיו. כוכב שבתאי משיך להאי עלמא, אינון רוחין. ובגינה לא דחיל ההוא

מאמר **הסולם** ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

דחכמה דשמאל, הוא מיחד עם החסדים שבימין (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ה). **וישראל דבוקים באבי"ע דקדושה. ואומות העולם באבי"ע דטומאה. וכמו שישראל עושים מעשה המצית המעוררות שרשיהם למעלה ליחוד קב"ה ושכינתיה בסוד קו האמצעי, כך יש לגדולי אומות העולם כמו לבלעם וחבריו וכדומה, מעשים המסוגלים לעורר שרשיהם למעלה להפריד קו השמאל מן הימין, ולהמשיך להם הג"ר דחכמה דשמאל.**

ואחד מהמעשים הרעים האלו, הוא, שהיו אוכלים דגים, ומיד שתו מים אחריהם. והתכוונו בזה, כי הדגים ה"ס המדרגות שיש בים, שה"ס החכמה (כמ"ש בזהר בא אות ל"ט בהסולם ע"ש) **ולפיכך אכילת הדגים ה"ס אתערותא דלתתא להמשיך מדרגות של הו"ק דחכמה. והמים, שמהם מקבלים הדגים חיותם, הוא אתערותא דלתתא, להמשיך הג"ר דחכמה, כי חיות הו"ק דחכמה נמשכת מג"ר דחכמה. ולפיכך בעת שהיו רוצים לעורר למעלה הארת הג"ר דחכמה, היו אוכלים דגים, ומיד שתו אחריהם מים, בכוונה, לעורר שורש החיות של הדגים הרוחנים העליונים שהוא ג"ר דחכמה, ולהמשיך למטה.**

וז"ש (באות רפ"ט) **מומא אתייליד ביה, בלילא, כי** אותו האיש היה עוסק בהמשכת **החכמה משמאל בלי ימין שהיא בחינת לילה, משם, שגורם חושך,** (כבזהר בראשית א' דף מ"ז ד"ה נפיק ע"ש) **שהוא לילה. בחד יומא דסתיוא, כי כן נמשכים מפעולה זו, קור** וקפאון, **כמו בחורף** (כמ"ש בזהר בראשית א' דף מ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש). **ביומי דעוליכמיו, דהיינו בעת שהאדם היה במוחין הנקראים מוחין של ינוקא ועלם, שה"ס המוחין דג"ר דרוח, שאז הוא עלול לחטא בהמשכת ג"ר דחכמה ממעלה למטה** (כמ"ש לעיל באות ו"ט ד"ה ביאור ע"ש) **דאכל נונא ושתא מיא, דהיינו שנתפתה למעשים רעים של צד האחר, למשוך הג"ר דחכמה דשמאל ע"י אכילת דגים ושתית מים,** כמ"ש לעיל, **ונפק לבר,** ע"י נפלט **ויצא** לחוץ **מהקדושה,** ונמסר לכוחות של הצד האחר. וז"ש, **ובההוא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא.** כלומר **שבסבת החטא שלו, נגלתה עליו שליטת שבתאי, דהיינו שנמסר אליו, שהיא שליטת השמאל של צד האחר, וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשמא לתתא, היינו כח של**

(רפ"י דף ל"ז ט"ב)

גילוי מנעולא, שדרכו להגלות בסיום קו השמאל, בסו"ה לפתח חטאת רובץ. וע"כ **הוא נחשב לענף של שבתאי, משום ששבתאי שהוא הארת השמאל בלי ימין, משכש עמו.** וז"ש **ונפק איהו בגילוויא דרישא, דהיינו בהגילוי של ג"ר דחכמה דשמאל. ומחא ביה על ידא דקורקפנ"י ושמרירו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא,** שב' רוחין **אלו הם הדינים השולטים בקו שמאל. כי קורקפנ"י, הוא אותיות קור וקפאון, הנמשכים מהארת שמאל בלי ימין כנ"ל, ושמרירון, הוא אותיות שמרי רון, דהיינו שמרים המעורבים ברינה שלו, שבהיותו מתחבר בענף של שבתאי, שהוא כח דין קשה של מנעולא, הנה אע"פ שהוא משתלט עליו ומבטל כחו, כי ב' הרוחות שולטים עליו כנ"ל, עם כל זה, השמרים דהיינו הדינים של הענף, מתערבים באור השמאל שלו, ואינו נקי כל כך וע"כ נקרא שמרירון. ולפיכך ג' בחינות דינין אלו, שהם ב' דינים דב' רוחין, שהם הקפאון מקורקפנ"י, והשמרים דשמרירו"ן, ודין הג' שהוא כח הדין של מנעולא שבענף דשבתאי. מכים ודנים אותו האיש, שהמשיך הג"ר דשמאל, ע"י אכילת דגים ושתיית מים אחריהם.** וז"ש **וכך אתמחי האי בר נש, דשמו ביה תרין רשימין סומקין,** כי השמאל ה"ס צבע אדום, וע"כ רשימות המכות של ב' רוחות, הן אדומות, כי ב' רוחין הם משמאל, כנ"ל. **וההוא ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא, כי צבע המלכות דמדת הדין הנקרא מנעולא, שה"ס הכח שבענף דשבתאי, הוא צבע שחור** (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ד). **דהא מילוי דשבתאי באוכם אשתמש. כי הוא משתמש תמיד בענף ההוא, שהוא צבע שחור.**

וז"ש (באות רפ"ח) **על כתפיה שמאלא אית תלת רשימין, ב' סומקין וחד אוכם, דהיינו מחמת שע"י מעשיו נמסר לרוחות דשבתאי וענף שלו שייסרוהו, וב' הרוחות שהם מדינין שבשמאל שהוא אדום, רשמו בו ב' רשימות אדומות, והענף, שהוא כח הדין שנמשך ממלכות דמדת הדין הנקראת מנעולא, שהצבע שלה הוא שחור, ע"כ רושם המכה שלו הוא שחור. כנ"ל. והנה באמת כח הדין הזה שבענף דשבתאי, שהוא ממנעולא היה צריך לבטל את החכמה דשמאל שממנה נמשכים הדינים שבב' רוחין. אלא שזהו פעולת שבתאי שמשליט הרוחות על הענף, וכחם גדול מכוחו,**

וע"כ

בר נש, כד שראן עלוהי, ולא אזדעזע. זכאה חולקיה דמאן דאית ליה זכו דאבהן, לסייעא בכל אינון עובדין.

הסולם

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

וע"כ אין החכמה דשמאל מתבטלת מהם, אמנם כל זה הוא בתחילה, אבל לבסוף, מתגבר כח המנעולא על ב' רוחין, ומבטל החכמה שלהם יחד עם הדינין שבהם, הנמשכים ממנה. וז"ש, **ברם אוכם אית ליה תועלתא, האי משיך לאתקרבא בבני נשא** וכו', כלומר אח"כ כשישתלט כח השחור שבענף על ב' רוחין, יש תועלת בשחור הזה, כי יבטל אז הדינים שבחכמה דשמאל, אשר הקשה שבדינים ההם, הוא שמוכרח להתבודד מבני אדם כמו מצורע, (כמ"ש להלן באות רצ"א) **אלא למיתב בדיורא עציב, ולאתפרשא מן בני נשא,** זאחר שיתגבר כח השחור, שהוא מנעולא יבטל החכמה עם הדינים האלו, ויוכל להתקרב לבני אדם ולהתחבר עמהם **דלא יחשבון ליה כסגירא,** שלא יחזיקוהו כמו מצורע, **שנאמר** עליו בדד ישב מחוץ למחנה. וזו היא התועלת הנמשכת מן השחור.

והנה כנגד אלו ג"ר דחכמה, שהצד האחר, שבתאי והרוחות שלו, דבקים בהם, יש לישראל **ג"ר המאירים בשבת במלכות.** וז"ש (באות ר"צ) **ורזא דא שליט בעמא דשבתאי,** שבהדבקים בשבתאי שולטים אלו הדינים הנ"ל, **ולא בעמא קדישא** וכו' **בקב"ה בלחודוי,** כי ישראל דבוקים בהקב"ה שה"ס קו האמצעי. ובכדי שיכירו וידעו ההפרש מהדבקים בקב"ה אל הדבקים בצד האחר, **ואצטריך לון לאחזאה חדוה ומיכלא ומשתייא** וכו', שכלפי העיניים והיסורים שיש לדבקים בצד האחר, יש מנוחה ותענוג ושמחה לדבקים בהקב"ה, ביום השבת. וז"ש, (באות רצא) **דלאו הכי אינון דאחידן בכוכביא דשבתאי, דאצטריך לון לאתענאה דלאחזאה עציבו** וכו' **וכדין,** אחר שמתיסרים בכל היסורים האלו, **אלין רוחין קרקפונ"י ושמרירו"ן אתמשכין עליה,** אז נמשכים עליו ב' רוחות האלו, **ואודעין ליה מלין דעלמא,** שמודיעים לו דברים של העולם, כלומר, דברים נעלמים, שה"ס ג"ר דחכמה, **באמשכותא דשבתאי** ע"י השמאל בלי ימין, שהיא המשכת שבתאי.

וז"ש (באות רצ"ב) **דאית ב"נ דאתיילידו כד שלטא ענפא דא,** דהיינו מחמת העונית שבגלגולים הקודמים הם נולדים תחת שליטת הענף דשבתאי וב' רוחות השולטים עליו.

(דפו"י דף ל"ז ט"ב)

ואינון עציבין תדיר, דהיינו שמתיסרים ביסורין הנ"ל כדי להמשיך עליהם הרוחות דשבתאי ולינק מג"ר דחכמה דשמאל, **דלא חדאן לעלמין,** מחמת היסורים של הדינים דשמאל. **בר אי לעאן באורייתא, וקא אתאחדאן בקב"ה,** דהיינו חוץ אם עושים תשובה ומתדבקים בתורה ובהקב"ה, שהוא קו האמצעי. (וז"ש באות רצ"ג). **ועם כל דא אי אית ביה בההוא ב"נ יסודין ושרשין מזכו דאבהן,** דהיינו שזכות אבותיו עומדת לו, **ענפא דא דנפיק משבתאי,** שהיא כח הדין החזק דמנעולא, **נצח ליה ואחיד ליה,** שמנצח אותו ודוחה את החכמה ממנו, כנ"ל שכח הדין של הענף אע"פ שמתחילה ב' הרוחות שולטים בו עכ"ז הוא מתגבר לבסוף ושולט עליהם ומבטל החכמה מהם, ואז ניצל האדם מן היסורים של שבתאי, כי בהתבטל התרמה מתבטלים היסורים הנמשכים ממנו. כמ"ש לעיל. **ברם אוכם אית ליה תועלתא.** אמנם הוא נופל לקטנית משום זה. ולפיכך הוא צריך להתתקן עוד. וז"ש, **ואינון תרין רוחין מתפשטין ואזלין לנוקבא דטינרא, כי** מאחר שהענף דשבתאי נצח, ודחה החכמה, אז נפלו ב' הרוחות לקטנות, אמנם לא רצו לקבל לתוכם הקטנות מחמת הדין דמנעולא, ע"כ נתפשטו מן הענף, שבו כח המנעולא, ובאו לנקב הסלע, שה"ס הקטנות דמפתחא, כי סלע, ה"ס מלכות הממותקת בבינה, ונקב שבו, הוא הדינין דקטנות. והרויחו בזה, כי הקטנות הבאה מחמת מנעולא, אינה ראויה לשוב לגדלות. אבל קטנות דמפתחא, ראויה תמיד לקבל גדלות. **דתמן מתכנשין כל רוחין ערטלאין דלא עאלין לגו פרגודא דמלכא.** נשמה ערטילאה היינו נשמה מבחינת ז"ס דאחורים דמלכות, שיש בה ניצוצי ג"ר דחכמה, והאדם שהמשיכה לא תקן אותה בקו האמצעי, וע"כ כשנפטרת מן העולם, אינה יכולה לבא לפרגוד המלך, שהוא קו האמצעי. וכל הרוחות והנשמות הערטילאות האלו מתקבצות לאותו נקב הסלע ביום השבת כמ"ש לפנינו.

וז"ש (באות רצ"ד) **ואינון ערטלאין בהאי עלמא,** כי להיותם מז"ס דאחורים, שהם חכמה בלי לבוש החסדים, ע"כ גם אותן הנשמות ערומות בלי לבוש מחסדים. והאדם שהמשיכה

מאמר הסולם ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

היה צריך לתקן אותה ולהמשיך לה לבוש החסדים ע"י קו האמצעי, ולא תקן אותה. ע"כ, **זכד נפקי מהאי עלמא, משטטי לאעלא בההוא עלמא ונעלין תרעא** וכו', כי להיותה ערומה מלבוש החסדים, אין לה מקום בעולם הבא, **עד דאינון נפקין ומשטטין בעלמא,** וע"כ הן יוצאות מעולם ההוא ובאות ומשוטטות בעולם הזה, למצוא איזה איש לשכון בתוכו ולהתלבש בו, שעל ידו, הן ממשיכות ניצוצי חכמה בסוד מראות הלילה. **ואלין אקרון בשמהן, שכנות,** כי כשהן מתלבשות באיזה אדם, הן נעשות **שכנות** לנשמת האדם עצמו, ונבחן, כמו שנשמת אותו האדם השיגה לעצמה שכנה, השוכנת עמה ביחד בגוף האדם.

וז"ש (באות רצ"ה) **וביומא דשבתא כד אתקדש יומא,** שאז נעברים כל כחות הדין והאחורים מן העולם, יש לשאול, **ואינון לאן עאלין,** כיון שהן נמשכות מאחורים, ובהן ניצוצי ג"ר דחכמה דשמאל, מה נעשה מהן ביום השבת. ומשיב, שנכנסים **לגו נוקבא דחד טינרא דאיהו לבר מחומות גנתא** זכו' כי מאחורי המלכות הנקראת גן, יש שם בסלע שבהרים החיצונים נקב אחד, שה"ס דינים דמסך של המלכות, שכל כחות השמאל נדחפים לאותו נקב, הממעט כל חכמה וכל ג"ר דשמאל, ובזה הם נכבלים, שלא יוכלו להמשיך ולעורר בכל יום השבת, איזו הארה מאירות השמאל והדינים שבהם. וגם הנשמות הערטילאות נכנסות שם ביום השבת, ומתמעטות. **ומשתכחין תמן כל יומא דשבתא, ולבתר, נפקין ומשטטין בעלמא,** שלאחר השבת משתחררים מכבליהם, ושוב נעשו ראוים להמשיך מג"ר דשמאל כמקודם לכן. וע"כ חוזרים ומשוטטים בעולם למציא איש להתלבש בו. **ומודיעין בחיזו דליליא מלין לבני נשא,** דהיינו שמתלבשים באנשים, שעל ידיהם ממשיכים ניצוצי חכמה, הנקראים **מראות הלילה,** ומודיעים להם.

וז"ש (באות רצ"ו) **וכד נצח** וכו' **אינון תרין רוחין אזלין להההוא נוקבא,** דהיינו כנ"ל (אות רצ"ג) **ומתעכבין תמן עד דנפיק שבתא** ובמשך יום השבת נמצאים ב' רוחות אלו דשבתאי, מתדבקים בנשמות ערטילאות, להיותם עמהן במדור אחד. **ולפיכך כיון דנפיק שבתא,** ומשתחררים מכבליהם וניצוצי החכמה חוזרים להאיר בהם, **נפקין אינון נשמתין, ואינון רוחין בהדייהו ומתחברן כחדא,** דהיינו כמו שנתחברו יחד בנקב הסלע ביום השבת, **כך יצאו מחוברים במוצאי שבת,** ואז,

(דפו"י דף ל"ז ט"ב)

(באות רצ"ז) **ואתיין אינון תרין רוחין וחד נשמתא דגזעא דההוא בר נש ע' דרגין לאחורא,** שאלו ב' רוחות דשבתאי המחוברים עם נשמה הערטילאה, שהיא נשמת אדם שנמשכה מע' מדרגות דאחורים של המלכות, כי ז' ספירות שבאחורים של המלכות שכל אחת מהן כלולה מעשר, הן ע' מדרגות דאחורים. וב' הרוחות ואותה הנשמה, **באות רשארן על ההוא בר נש,** ששורות על האדם שנולד בשליטת ענף של שבתאי כנ"ל (באות רצ"ב) **רוחא בתר רוחא,** שמתלבשים בו רוח אחר רוח, **עם** הנשמה הערטילאית, **ואודעי ליה מלין בעלמא,** שמודיעים לו דברים שבעולם, כלומר דברים שהם בהעלם, דהיינו חכמה.

ויש לדעת, שע"י התחברות הנשמה הערטילאית עם ב' רוחות דשבתאי, נתבטלו מן הנשמה הערטילאית ניצוצי ג"ר דחכמה דשמאל שמהם כל היסורים והדינים, ונשארה רק בו"ק דחכמה דשמאל. ונבחן, שהנשמה הזו מצאה לה מנוחה מן היסורין והדינים, ע"י חיבורה עם ב' הרוחות. והטעם הוא, כי בתוך ב' הרוחות היו השמרים דדינין דמנעולא מעורבים בהם, ובעיקר ברוח הנקרא שמרירו"ק, כנ"ל (בביאור אות רפ"ט) ואע"פ שב' הרוחות לא היו מקפידים על השמרים ההם כדרך הקליפות, עכ"ז הנשמה להיותה מקדושה, היא מקפדת על השמרים, ומתמעטת על ידיהם מג"ר דחכמה דשמאל, ומתוך זה נפטרה מהדינים דשמאל. ונמצא שהנשמה מצאה מנוחה ע"י חיבורה עם ב' הרוחין.

וז"ש, **מנייחו קשוט מסטרא דנשמתא ערטילאה,** שחלק מן ניצוצי החכמה שהאדם מקבל מן הנשמה הערטילאית היא אמת, דהיינו על דרך הקדושה, שהיא ו"ק דחכמה, משום, **דהא אשכחא תמן נייחא,** כי הנשמה כבר מצאה מנוחה ע"י חיבורה עם ב' רוחות, ואינה ממשיכה אלא ו"ק דחכמה, שהיא המשכה אמיתית. **ומנייחו לאו קשוט מסטרא דאינון רוחין,** כי הם מעורבים עם שמרי הדינים ועכ"ז הם מתעלמים מהם וממשיכים החכמה. **כי כן דרך הקליפות, ולזמנין אינון רוחין אודעין ליה מלי קשוט לזמן קריב,** שגם הן אינן ממשיכות אלא ו"ק דחכמה דשמאל. אבל זהו לזמן קרוב, ולאחר זמן חוזרים לדרכם.

וז"ש (באות רצ"ח) **ודא איהי נשמתא דלא אשכחת פירוקא מע' דרגין לאחורא,** שנשמה ערטילאית זו לא מצאה פדות מז' **מדרגות האחורים שהיא נמשכת מהם, פרין**

רצט) חוטמא עקים, וההוא עקימו סטא לסטר ימינא. דא איהו ב"נ דרשים באת ה' ולזמנין באת ר'. ולא מתחברין כחדא. דא איהו ב"נ ממלל [ז] רכיכין.

ש) במצחיה שרטוטא חדא רברבא, [ח] ותרי זעירין, [ט] ואינון דקיקין ולא כ"כ, ואינון מתהפכן לסומקא. שערוי תליין שעיעין זעיר, שלשלאה רברבא הוה ליה, ותלייא מניה. סיועא אית ליה, מהימנא איהו. אצלח בעובדוי. דא אית ליה פגימו דמומא, דאיהו סריס חמה, או תלייא בכיסא דבעוי חד ממעוי, ולא אפיק זרעא כדקא יאות. בידא דשמאלא אית [כ] ליה אצבע זעירא, קמיט ולא אתפשט. [ל]

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

שא) אמר אדם קדמאה לא נכחד עצמי ממך אשר עושיתי בסתר

חלופי גרסאות

ז נ"א רברבן (קראקא). ח נ"א וא"ד (קראקא). ט נ"א ועינוי (דפוסים ראשונים). י נ"א מבעו (ויניציא). כ נ"א ל"ג ליה (דפוסים ראשונים). ל בדפוס קראקא כתוב בסוגריים בס"א מצאתי כתוב חסר מכאן שהכתיבה כל כך היתה ישנה אינם ניכרים.

הסולם

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

כוכב שבתאי משיך להאי עלמא אינון רוחין, עד שכוכב שבתאי המשיך את ב' הרוחות שלו לעולם הזה, שיתחברו עם הנשמה הערטילאית כנ"ל, ואז מצאה הנשמה פדות ומנוחה מהדינין דאחורים שבה. כנ"ל.

אמנם יש לשאול, כיון שהאיש כבר נוצח על ידי הענף דשבתאי, ונתאחד עם כח המנעולא שבו, שע"ז נדחה האדם מן החכמה דשמאל, ונפטר ונח מן הדינים הבאים עמה, כנ"ל (בביאור אות רצ"ג ע"ש) וא"כ איך אפשר שיוכל לקבל עתה חכמה מהרוחות ומהנשמה, הרי כח המנעולא שבו דוחה החכמה. והענין הוא, כי כמו שב' רוחות יש להם כח לשלוט על הענף ולהשקיט כח המנעולא שבו, כנ"ל. (בביאור אות רפ"ט ע"ש) לפיכך גם יש להם כח להשקיט כח המנעולא שבאדם, ולעורר בו החכמה דשמאל.

אבל יש לשאול, כיון שהאדם, אחר שנוצח על ידי מנעולא כבר נח מהדינים והיסורין שהיו לו, (כנ"ל בביאור אות רצ"ג) א"כ למה לא פחד ולא נזדעזע מחזרת היסורים, ובא להתדבק שוב בחכמה דשמאל של ב' הרוחות. וז"ש, ובגינה, בשביל הנשמה הערטילאית הבאה ביחד עם ב' הרוחות, לא דחיל ההוא כר נש כד שראן עלוהי, ולא אזדעזע. שבשביל הנשמה הערטילאית, שכבר מצאה מנוחה ע"י דבקותה בב' רוחות, כנ"ל (בביאור אות

רצ"ז ע"ש) האדם אינו מפחד מב' רוחות, אולי יחזור שוב לדינים ויסורים על ידיהם, כמקודם, כי הוא מתדבק עתה בנשמה המחוברת בב' הרוחות, שהיא במנוחה מדינין, מחמת שמקבלת רק ו"ק דחכמה (כנ"ל בביאור אות רצ"ז ע"ש) ואז מובטח גם האדם להיות במנוחה. וע"כ אינו מפחד עתה מפני הארת החכמה דשמאל שברוחות.

רצט) חוטמא עקים וההוא וכו': אם החוטם עקום, והעקמומית נוטה לצד ימין. זה הוא אדם הרשום באות ה', ולפעמים באות ר' ואינן מתחברות יחד. זה הוא אדם המדבר רכות.

ש) במצחיה שרטוטא חדא וכו': אם יש במצחו קו אחד גדול וד' קוים קטנים, ודקים ולא כל כך, והם מתהפכים למראה אדום. שערותיו תלויות וחלקות מעט. שלשלת גדולה, היה לו, דהיינו צדיק גדול אחד היה בין אבותיו, ותלוי בו. יש לו עזרה. הוא נאמן. הוא מצליח במעשיו. זה יש לו פגם ממום, שהוא סריס חמה, דהיינו סריס מלידתו. או מעי אחד תלוי לו בכיס אשכיו ואינו מוציא זרע כראוי להיות. ביד שמאלו יש לו אצבע קטנה קמוטה ואינה מתפשטת.

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

שא) אמר אדם קדמאה וכו': אמר אדם

רוקמתי א) בתחתיות ארץ. מכאן דמזווגא דדכר ונוקבא, אתיא נשמתא קדישא. מ) מזיווגא דמלכא במטרוניתא. מ"ט. תחתיות ארץ. תרין נ) תחומין אית להה"א ס) דאיתקרי ארץ חפץ. אתרא דאתציירא נשמתא דדכורא לימינא. ואתרא דנשמתא דנוקבא לשמאלא.

שב) וע"ד בעי אתערותא מסטרא דנוקבא. ה"ד, ב) העירותי מצפון ויאת. וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. זווגא דשמשא בסיהרא, יעקב ברחל ויבא סגנים כמו חמר. אלין חיילין דעלמא, דנפקו מאד"ם קדמאה.

שג) בתר הכי, ג) גלמי ראו עיניך, כשהייתי מוטל גולם בלא צורה, ממזרח למערב. ראו עיניך, הדורות העתידות לצאת ממני. כי אתה הוא הקורא הדורות מראש.

שד) ועל ספרך כולם יכתבו, זה ספר תולדות אדם לדיוקנין. דבהאי ספרן של צדיקים, הוו אתחקקן כל דיוקנין בעלמא. בצירופא דאתוון, זר"ה פס"ץ.

שה) ותמן כלם יכתבו, בציורין דקמטין, במשכא דאדם, כגוונא דרקיע השמים, דתמן כוכבים, ד) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא. לזרעא דישראל עבדי. יעקב אשר בחרתיך. דאינון איקרון אדם דכתיב ה) ואתנה

מסורת הזהר

א) (תהלים קלט) יתרו רכח. ב) (ישעיה מא) וישב קנה. ג) (תהלים קלט) לך שלו. ד) (ישעיה מ) הקסה"ז יט. ה) (יחזקאל לד) שמות שעד.

חלופי גרסאות

מ נ"א דזווגא (דפוסים ראשונים). נ ה"ג דפוס מינקאטש נ"א תחיתין (דפוסים ראשונים). ס נ"א דאיקרי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אדם הראשון, לא נכחד עצמי ממך אשר עושתי בסתר רוקמתי בתחתיות ארץ, מכאן שמזווג זכר ונקבה באה הנשמה הקדושה, דהיינו מזווג המלך, שהוא ז"א, במטרוניתא, שהיא מלכות. מה הטעם שכתוב, תחתיות ארץ. הוא, כי ב' גבולים יש לאותה הנקראת ארץ חפץ, שהיא מלכות, גבול המקום שנצטיירה שם נשמה של זכר, הוא בימין. גבול המקום שנצטיירה שם נשמה של נקבה הוא בשמאל.

שב) וע"ד בעי אתערותא וכו': וע"כ צריכים התעוררות מצד הנוקבא, דהיינו המלכות, שהיא בשמאל. ז"ש, העירותי מצפון ויאת. וצפון הוא שמאל שהוא הנוקבא. וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. היינו זווג השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא מלכות. שה"ס יעקב ברחל. כי יעקב ה"ס ז"א, ורחל ה"ס מלכות. ויבא סגנים כמו חמר, אלו הם צבאות העולם שיצאו מאדם הראשון.

(דפו"י דף ל"ז ס"ב)

אשר עושתי בסתר וגו'

שג) בתר הכי גלמי וכו': אח"כ כתוב, גלמי ראו עיניך, שאמר אדם הראשון, כשהייתי מוטל גולם בלי צורה, ממזרח למערב, ראו עיניך, הדורות העתידים לצאת ממני. כי אתה הוא קורא הדורות מראש.

שד) ועל ספרך כולם יכתבו: זה הוא, ספר תולדות אדם לצורות, שבספר הצדיקים הזה, היו נחקקות כל הצורות של הנשמות שבעולם, בצירוף האותיות זר"ה פס"ץ שהן אותיות זה ספר צ' (עי' בזהר יתרו אות קפ"ז).

שה) ותמן כלם יכתבו וכו': ושם, בספר תולדות אדם כולם יכתבו, כל הנשמות יכתבו, בציורים של קמטים בעור האדם, כעין רקיע השמים ששם כוכבים. ועליהן נאמר, המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא. והיינו רק לזרע ישראל עבדי, ולא לאומות העולם, שנאמר, יעקב אשר בחרתיך, כי הם נקראים

צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ע ובגינהון אתברי עלמא. ההא"ד, ו) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. דאינון עאלו במחשבה, עד לא אתברי עלמא. וכלהו ועל ספרך כלם יכתבו.

שו) **ימים יוצרו, לכלהו יומין עילאין, כמנין משכ"ו וקחו לכם. משכו יומין עילאין, לאנהרא ליומין תתאין. שס"ה ורביע יום. ומקצת יומא ככולי יומא, לחושבן משכו. ומאן דמשיך מתמן משיך נהירו לסיהרא לקדשא לה.**

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

שז) ולא אחד בהם, דא דוד משיחא. דלא הוו ליה יומין לאתנהרא. ואיהו משיך ליה שבעין שנין. כד"א, ז) הנה טפחות נתת ימי. מאי טפחות. ט' פחות. טב הכא דפחית לון מיומוי דאדם, למיהב לדוד, דהוה טוב רואי. טוב דיליה, מאדם קדמאה, דעבד עמיה צדקה, בגין דיהא מוכן דוד, לעשות צדקה לישראל. כגוונא דקביל דוד פ דהוה *) עני ואביון, הכי יהיב למסכני. וכלא במשפט, כד"א ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

שח) ואתערו, שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם קדמאה.

מסורת הזהר

ו) (ירמיה ב) ויהי ה ז"ח ד' לו ט"ג תק"ח ד' קיא ט"א קכ ט"א. ז) (תהלים לט) בהשמטות ח"ב ד' ערה: ד"י. ח) (ש"ב ח) מקץ יד ז"ח ד' נא ט"ב.

חלופי גרסאות

ע נ"א ובגיניכון (קראקא). פ נ"א ל"ג דהוה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

אדם, שכתוב, ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ובשבילם נברא העולם. ז"ש, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. שהם באו למחשבה להבראות מטרם שנברא העולם. וכולם, **ועל ספרך כלם יכתבו.**

שו) **ימים יוצרו, לכלהו** וכו': **ימים** יוצרו, היינו כל הימים העליונים, שהם מדרגות ז"א, שהם כמספר **משכו** וקחו לכם, שמשכו הוא בג' שס"ו, שפירושו, משכו **ימים** העליונים להאיר **לימים** התחתונים, דהיינו למדרגות של המלכות, כי יש בשנה, **שס"ה** ימות החמה, **עם רביע יום**, ומקצת היום הוא ככולו, והם שס"ו, כחשבון משכ"ו. דהיינו שס"ו מדרגות ז"א הנקרא שמש. ומי שמושך מהם, הוא מושך אור אל הלבנה, לקדש אותה.

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

שו) ולא אחד בהם: זה הוא דוד
(דפו"י דף ל"ז ט"ב *) ט"ג)

המשיח, שלא היו לו ימים להאיר ולחיות, ואדם הראשון משך לו **ע' שנים** (כמ"ש בזהר בראשית ב' אות שנ"ח ע"ש) **כש"א, הנה טפחות נתת ימי.** מהו **טפחות.** ומשיב, שהוא אותיות, **ט' פחות. וט'** מורה על טוב. וכאן, **הטוב**, דהיינו החיים, **שהפחית** אותו מימיו של **אדם הראשון, לתת לדוד, שהיה טוב רואי, כי הטוב שלו**, דהיינו החיים, **היה מאדם הראשון שנתן לו צדקה**, ע' שנה משנותיו, **כדי שדוד יהיה מוכן לעשות צדקה לישראל. וכמו שדוד קבל, שהיה עני ואביון, כך נתן הוא לעניים. והכל במשפט, כש"א, ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.**

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

שח) ואתערו שופריה דיעקב וכו': **והעירו, שיפיו של יעקב אבינו הוא מעין יפיו של**

בגין דיעקב יושב אוהלים, ואוליף תמן, בבית שם ועבר ואברהם ויצחק, למפלח לקב"ה. בגין דאיהו בכור, צ דכתיב ט) בני בכורי ישראל, ועבודה בבכורות הוה.

שט) ודאי, ספרא דאדם קדמאה, הוה ליה ליעקב. וספרא דחנוך. וספר יצירה דאברהם אבינו. והא איתרעו, מסכת ע"ז דאברהם אבינו, ד' מאה פרקי הויין. ומכל אינון ספרין, אוליף יעקב אבינו איש תם יושב אוהלים, חכמתא סגיאה, והוה שופריה ושרטוטין דיעקב, כגוונא דשרטוטין דאדם קדמאה.

שי) ק והוא כגוונא דאדם קדמאה, דאיהו קדם ליצירה, יציר כפיו של הקב"ה. אוף יעקב ראשון. ראשון לשלימו, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, דהוה ערסיה שלים.

שיא) מה דלית הכי באברהם, דנפיק מניה ישמעאל ובני קטורה, ר דאינון סיגי הכסף. ואדם, דנפק מניה קין. ונח, דנפק מניה חם. ויצחק, דנפק מניה עשו, סיגי דהבא. אבל יעקב, ערסיה שלימא איהו. ועל דא ביה בחר ה' מכל העמים. דכתיב, כ) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתיב ל) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. ע"כ סתרי תורה.

מאמר מרכבת יחזקאל

שיב) מ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. רבי שמעון,

מסורת הזהר

ט) (שמות ד) ב"א קצח. י) (תהלים קלה) נח קכט. כ) (דברים לב) ב"א ריח. ל) (שמות כ) וארא סח.

חלופי גרסאות

צ נ"א וכתיב (דפוסים ראשונים). ק נ"א יהא (דפוסים ראשונים). ר נ"א ואינון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

של אדם הראשון. כי יעקב היה יושב אוהלים, ולמד שם, בבית שם ועבר ואברהם ויצחק, לעבוד להקב"ה. כי הוא בכור, שכתוב, בני בכורי ישראל. והעבודה היא בבכורות.

שט) **ודאי ספרא דאדם** וכו': ודאי, שספרו של אדם הראשון היה ליעקב, וספר חנוך. וספר יצירה של אברהם אבינו. והעירו, שמסכת עבודה זרה של אברהם אבינו היו בה ארבע מאות פרקים (ע"ז יד:). ומכל אלו הספרים למד יעקב אבינו, איש תם יושב אהלים, חכמה רבה. והיו יופיו וקויו של יעקב, כעין קויו של אדם הראשון.

שי) **והוא כגוונא דאדם** וכו': והוא, כעין אדם הראשון, שהיה ראשון ליצירה, יציר כפיו של הקב"ה, אף יעקב הוא ראשון, ראשון לשלימות. שכתוב, קדש ישראל לה' **ראשית** (דפו"י דף ל"ז ט"ג)

תבואתה. כי מטתו היתה שלמה. דהיינו שלא היה פסול בזרעו.

שיא) **מה דלית הכי** וכו': מה שאין כן באברהם, שיצא ממנו ישמעאל ובני קטורה. שהיו פסולת הכסף. כי אברהם הוא חסד, שנקרא כסף. שישמעאל ובני קטורה הם פסולת שלו. ואדם שיצא ממנו קין. ונח שיצא ממנו חם. ויצחק שהוא גבורה, המכונה זהב, יצא ממנו עשו, שהוא פסולת הזהב. אבל יעקב היתה מטתו שלמה. וע"כ בחר בו ה' מכל העמים. שכתוב, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מאמר מרכבת יחזקאל

שיב) **וידבר אלקים את כל** וגו': רבי שמעון

ור' אלעזר, ור' אבא, הוו יתבי. א"ר אלעזר, אי ניחא ליה לאבא, לימא חד מלה במעשה מרכבה. א"ל, והא תנן, ולא במרכבה ביחיד. א"ל, דעתיה דאבא דאימא מלה דאוליפנא מניה. נפק ר' אבא. א"ל ר"ש לר' אבא, אנת בלחודך ש תתקן פתורא, ואלעזר ת בהדי.

שיג) **פתח רבי אלעזר ואמר,** מ) **ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים וארא מראות אלהים.** האי קרא, לא אתמר מאן אמרה, אי יחזקאל, הא כתיב אבתריה, נ **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן.** והאי קרא אצטריך א למיכתב בקדמיתא, ר דהא ברשותא קאמר, ולבתר ויהי בשלשים.

שיד) **אלא יחזקאל קאמר ליה, וברשותא דקב"ה, קאמר כל מה דקאמר, וגלי כל מה דגלי.** והאי קרא אוקמוה חברייא. אבל נבואה דא הוות, בזמנא דנחתת שכינתא עמהון דישראל בגלותא, ויקרא עילאה מנצצא, סתימא ג אסתכלותא דההוא דאיקרי זהר שכינתא, דמההוא זוהרא אתזנת, ד לא אזדהרא. ושכינתא עילאה אסתלקת מעל בנין, ואתייהב רשו לשבעין שנין אחרנין דמלכות בבל לשלטאה.

שטו) **אדהכי, נחתת אשא מלעילא, וסחרא לון, והוו שמעין קל משריין עילאין, מגו אשא. חדי ר"ש, א"ל פתח פומך וינהרין מלין.**

מסורת הזהר

מ) (יחזקאל א) וירא קצו בא קסט ז"ח לז ט"ד תק"ח צד ט"ג קי ט"ד. נ) (שם) לך קפח ז"ח ד' לח ט"א.

חלופי גרסאות

ש נ"א התקן (קראקא). ת נ"א בהדך (ויניציא) נ"א בהדן (קראקא). א נ"א למיקדם (קראקא). ב נ"א מוסיף לאחזאה דהא (הגהות כת"י). ג נוסח אחר אסתלקית (מונקאטש.) ד נוסח אחר לאזדהרא (קראקא).

הסולם

מאמר

שמעין ור' אלעזר ור' אבא, היו יושבים. א"ר אלעזר, אם טוב לפני אבי, יאמר דבר אחד במעשה מרכבה. אמר לו, והרי למדנו, ולא במרכבה ביחיד (חגיגה יא:) אמר לו, האם דעתו של אבי, שאומר דבר שלמדתי ממנו. אמר לו ר"ש לר' אבא, אתה בלבדך תתקן השלחן, כלומר, שתלמוד בפני עצמך, **ואלעזר יהיה עמי. יצא רבי אבא.** (כצ"ל).

שיג) **פתח ר' אלעזר** וכו': **פתח ר"א ואמר. ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים וארא מראות אלקים.** מקרא זה, לא נאמר מי אמרו. אם יחזקאל, הרי כתוב אחריו, **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן.** ומקרא הזה היה צריך לכתוב לפניו, כי הכתוב הזה מדבר ברשות שנתן לו הקב"ה לדבר דברי נבואה, **ואח"כ היה צריך לכתוב, ויהי בשלשים וגו'.**

(דסו"י דף ל"ז ט"ג)

מרכבת יחזקאל

שיד) **אלא יחזקאל קאמר** וכו': ומשיב, **אלא יחזקאל אמר את המקרא, וברשותו של הקב"ה אמר כל מה שאמר, וגילה כל מה שגילה.** ומקרא זה העמידוהו החברים. **אבל נבואה זו היתה בזמן שהשכינה ירדה עם ישראל לגלות, והכבוד העליון, שהוא בינה, היה נוצץ לסתום ההסתכלות של אותו האור שנקרא זהר השכינה, שמאיתו הזהר היא נזונת, והבינה סותמה אותו שלא יאיר. ושכינה העליונה,** דהיינו בינה, **נסתלקה מעל הבנים,** שהם ז"א ומלכות, שאינה מאירה להם. **וניתנה רשות לע' שנים אחרים של מלכות בבל לישלוט.** דהיינו ע' דמלכות דסטרא אחרא, שהם כנגד ע' שנים שבמלכות דקדושה, דהיינו ז"ס שלה שכל אחת כלולה מעשר.

שטו) **אדהכי נחתת אשא** וכו': **בתוך כך, ירדה אש מלמעלה, וסיבבה אותם. והיו**

שטז) **פתח ואמר, ברביעי: דא דוד מלכא דאיהו סמכא רביעאה לכורסייא עילאה, בהדי אינון תלת סמכין עילאין, דאינון רזא דשלשים שנה, והאי סמכא רביעאה, איהו בחיבורא חדא עמהון. ובגין דאיהו עמהון בלא פירודא, אתמר ה ברביעי. בחמשה לחדש, אלין דרגין לתתא, דאינון תיקונא דסיהרא, *) לאתחברא בהו.**

שיז) **ולית לכלהו דרגין באסתלקות שכינתא עילאה מעל בנין, נייחא ונהורא. וכדין לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם. וכדין כתיב, ואני בתוך הגולה, דהא נחתת שכינתא בגלותא, ואתגלייא יקרא עילאה, ושמשא אתחשך.**

שיח) **וכמה דבזמנא דא, האי קרא דרשינן ליה בצער, הכי בזמנא אוחרא, ו כל זימנא דקיימא ההוא נהורא לאנהרא, וכרסוון אשתלימו ז בנהורא, דא בדא. כורסייא עילאה קדישא, אנהיר נהירו באבהן בקדמיתא, וכד אינון נהרין מגו ההוא נהורא עילאה, כלא נהיר. ה"ד, ויהי בשלשים ח וגו' ט ויהי מקדמת דנא.**

שיט) **והכי תניא, ויהי אור, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור, שבבר**

חלופי גרסאות

ה נ"א מיסף ברביעי ולא אמר וברביעי (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג כל זימנא (ויניציא) נ"א כל ההיא דקיימא (קראקא). ז נ"א בנהירו (דפוסים ראשונים). ח נ"א מיסף וגו' דהוה נהורא עלאה בהו כמד"א ויהי אור ומגו דאתטמר ואתגניז לא אתקיים לאנהרא אף הכי ויהי ההוא נהירא בשלשים שנה דאינון נהרין בקדמיתא מגו נהירו עלאה (מונקאטש). ט נ"א ל"ג ויהי (קראקא).

מאמר **הסולם** מרכבת יחזקאל

שומעים קול מחנות המלאכים שלמעלה מתוך **האש. שמזו ר' שמעון, אמר לו, פתח פיך ויאירו דבריך.**

שטז) **פתח ואמר ברביעי** וכו': פו"א, ברביעי, זהו דוד המלך דהיינו מלכות, שהוא סומך הרביעי לכסא העליון, **עם** אלו שלשת **סומכים העליונים**, דהיינו חג"ת, **שהם סוד שלשים שנה**, שכל אחת מאלו הג' כלולה מעשר, **הן** שלשים. **וסומך רביעי זה**, דהיינו מלכות, **הוא עמהם**, עם החג"ת, **בחבור אחד**, ומשום שהוא עמהם בחבור אחד **בלי פירוד**, נאמר, **ברביעי**. כי יש בחינה ב' במלכות, שהיא מחוברת ביסוד, ואז היא שבעית ולא רביעית. **בחמשה לחדש**, אלו **הם** המדרגות שלמטה, דהיינו ה' ספירות חג"ת נ"ה של המלכות בעת שהוא למטה, בסוד שביעי, דהיינו שמחוברת ביסוד, **שהם תקון הלבנה**, דהיינו המלכות, **להתחבר בהם**. כי מתחברת בת"ת בסוד רביעי, **וכן** מתתקנת תחת היסוד, בסוד שביעי.

שיז) **ולית לכלהו דרגין** וכו': **ולכל**

(דפו"י דף ל"ז ט"ג *) ט"ד)

המדרגות האלו אין להן נחת ואיר בעת שהשכינה העליונה, שהיא בינה, **מסתלקת מעל הבנים**, שהם ז"א ומלכות. כי בזמן הגלות נסתלקה הבינה מזו"ן (כנ"ל אות שי"ד) **ואז, לבשו שמים קדרות ושק אשים כסותם. ואז כתוב, ואני בתוך הגולה, כי השכינה ירדה לגלות, ונתגלה עליה כבוד העליון**, שהוא בינה, לתמכה **והשמש נחשך.**

שיח) **וכמה דבזמנא דא** וכו': ומפרש יותר. **וכמו שבעת הזאת**, בעת הגלות, **אנו** דורשים **את** המקרא הזה **בצער, כך בזמן אחר, בעת שאיר ההוא עומד להאיר**, והכסאות, שהם בינה ומלכות, **נשלמים באור זה מזה. כי כסא העליון הקדוש**, דהיינו בינה, **מאיר אור באבות תחילה**, שהם חג"ת, **וכשהם מאירים מאור העליון ההוא, הכל מאיר. שהם** משפיעים אל המלכות והמלכות לכל העולמות. **ז"ש, ויהי בשלשים וגו'**, שהן חג"ת שכל אחת מהן כלולה מעשר. **ויהי**, פירושו מקודם לכן.

שיט) **והכי תניא, ויהי וגו': וכך למדנו**

הוה. אוף הכא ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר, אלא ויהי, דהא כבר הוה. ורזא דא דכתיב, על נהר כבר, על נהורא דכבר הוה. ברביעי: דא דוד מלכא, כמא דאתמר. ואיהו קיימא בארבע סרי, לאנהרא. איהו רביעאה ודאי. בחמשה: דא שלמה מלכא, דאיהו אשלים לכורסייא, דכתיב ס) וישב שלמה על כסא ה' למלך.

שכ) ע"כ אתנהיר נהירו בכלא, מכאן ואילך, שארי נהירו לאתכסייא, דכתיב ואני בתוך הגולה. רזא ואני, קריבת לאתחשכא. דכתיב בתוך הגולה, ולא כתיב בגולה, אלא דהוה קריב לגולה, ואתחשכא ואזיל עד דאתחשך, ואתכסי נהורא.

שכא) אמאי אתכסי נהורא. אהדר ואמר על נהר כבר. על נהורא דכבר הוה, דאסתלק ׳ השתא ואתפרש ׳ מינה ובגין דאתפרש ׳ מינה ההוא נהורא דכבר הוה, דאיהו נהורא קדמאה, נפתחו השמים, בגין כך נפתחו ודאי.

שכב) דהא בקדמיתא אשתכח חיבורא חדא בכללא חד, דאתכלילא ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואתעביד מניה שמים דכליל תרוייהו. כיון דימינא אתהדר לאחורא, כמא דכתיב ע) השיב אחור ימינו, כדין ודאי נפתחו השמים, נפתחו מההוא שלימו דתבורא דהוה בקדמיתא, ואתכסי

מסורת הזהר

ס) (דה"א כט) ויחי תשב ז"ח בראשית תנא ד' עח ט"ב. ע) (איכה ב) ויצא שנט.

חלופי גרסאות

׳ נ"א ל"ג השתא (קראקא). כ נ"א ל"ג מינה (קראקא).

הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

למדנו. ויהי אור. והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור. כי פירושו, אור שכבר היה (כנ"ל בראשית אות ב' ע"ש). אף כאן ויהי בשלשים שנה. והיה לא נאמר, אלא ויהי, כי כבר היה. וזה סוד שכתוב, על נהר כבר, דהיינו על האור שכבר היה. ברביעי זהו דוד המלך כמו שאמרנו. והוא עומד בארבע עשר לחדש להאיר. דהיינו בסוד הלבנה המאירה בי"ד בחדש, שאז עוד אינה במלואה. והוא רביעי ודאי, דהיינו רביעי לאבות, שהוא המלכות שלאחר חג"ת. בחמשה, זהו שלמה המלך, שהוא בסוד הלבנה בט"ו לחדש, המאירה במילואה, כי הוא משלים את הכסא, שהוא המלכות, שכתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך.

שכ) ע"כ אתנהיר נהירו וכו': עד כאן האיר האור בכל השלמות, מכאן ולהלאה, אחר שלמה המלך, שה"ס ט"ו בחדש, התחיל האור להתכסות, שכתוב, ואני בתוך הגולה, שהוא סוד, ואני, שהוא המלכות הנקראת, אני, (דפו"י דף ל"ז ט"ד) קרבה להיות נחשכת. שכתוב, בתוך הגולה, ולא כתוב בגולה, להודות שהיתה מתקרבת לגולה, דהיינו שנחשכה והלכה עד שנחשכה כולה והאור נתכסה. דהיינו ע"ד הלבנה, שמט"ו והלאה הולכת ונחשכת, עד שנחשכה כולה.

שכא) אמאי אתכסי נהורא וכו': למה נתכסה האור. חזר ואמר, על נהר כבר. שפירושו, על האור שכבר היה, ועתה נסתלק ונפרש ממנה, ומשום שהאור ההוא שכבר היה, נפרש ממנה, שהוא אור הראשון, שהוא חסד, נפתחו השמים, שמשום זה שהאור נפרש, נפתחו השמים ודאי.

שכב) דהא בקדמיתא אשתכח וכו': ומפרש. כי בתחילה נמצא חיבור אחד בכלל אחד שנכללו קו ימין בקו שמאל והשמאל בימין, ונעשו ממנו שמים, שהוא ז"א, הכולל את שניהם, וכיון שהימין חזר לאחור, כמו שכתוב, השיב אחור ימינו, ונשאר קו השמאל בלי

קדרותא בההוא אתר, דכתיב פ) אלביש שמים קדרות, דחסר מנייהו נהר כבר, ההוא נהורא אור קדמאה, דכבר הוה. כביכול אשתכח פירודא.

שכג) ורזא צ) כי אברהם לא ידענו, וכיון דאברהם לא ידענו ולא נהיר לן, וכדין וישראל לא יכירנו, דהא נפתחו השמים, וחבורא לא אשתכח, ונהורא אתאבד.

מאמר ואראה מראות אלקים

שכד) ואראה מראות אלהים, מה דהוו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה, ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו, צווחין לבר. כד"א, ק) הן אראלם וגו', חמינא לון ר דיצעקו חוצה, ונחתו לגלותא דאיהו חוצה, לבר מארעא קדישא, לבר מתחומא דילהון.

שכה) וצווחין תרין בכיין, חד, על דנחתי בגלותא, לבר מתחומא דילהון. וחד, על דנפתחו השמים, ושלום לא אשתכח, ואינון תרין בכיין, הה"ד צעקו חוצה, הא בכייה חד. מלאכי שלום, אינון דהוו מסטרא דשלום, יבכו על ההוא שלום, בגין ש דחסרי נהר כבר.

שכו) בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין,

מסורת הזהר

פ) (ישעיה נ) וישב סז. צ) (שם סג) ויגש א. ק) (שם לג) נח ג.

חלופי גרסאות

ר נ"א דצעקו (דפוסים ראשונים). ש נ"א דחסר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

בלי ימין, אז ודאי נפתחו השמים, שנפתחו מאותו חיבור השלם שהיה בהם תחילה, שנשאר שמאל בלי ימין, ונתכסה אותו המקום בחשך, שכתוב, אלביש שמים קדרות. כי הארת שמאל בלי ימין הוא חשך, (כבזהר ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) משום שחסר מהם נהר כבר, דהיינו אור ההוא, שהוא אור הראשון, חסד, שכבר היה. ועתה כביכול נמצא פירוד. בין ימין לשמאל.

שכג) **ורזא כי אברהם** וגו': והסוד הוא, כי אברהם, שהוא חסד, לא ידענו. וכיון שאברהם לא ידענו ואינו מאיר לנו, אז וישראל, שהוא ז"א וקו האמצעי, לא יכירנו, כי נפתחו השמים, שנפתח הקשר של ימין ושמאל שהיה בשמים שהוא קו האמצעי, וחבור ימין ושמאל אינו נמצא, וע"כ האור נאבד. כי נעשה חשך.

מאמר ואראה מראות אלקים

שכד) **ואראה מראות אלקים**: היינו, מה שהמראות היו מכוסות בתחילה בתוך אור (דפו"י דף ל"ז ט"ד)

ואראה מראות אלקים

העליון, ולא היו נגלות, עתה שנסתלק האור, אני רואה אותם בחושך, וצועקים בחוץ. כמש"א, הן אראלים צעקו חוצה. אני רואה אותם שיצעקו חוצה, ויורדים לגלות, שהוא חוצה, לחוץ מארץ ישראל, לחוץ, מן הגבול שלהם.

שכה) **וצווחין תרין בכיין** וכו': **וצועקים** שתי בכיות, אחת, על שירדו בגלות חוץ מגבולם. ואחת, על שנפתחו השמים, דהיינו שנפתח הקשר של ימין ושמאל, שיש בקו האמצעי, ושלום אינו נמצא ביניהם. והם ב' בכיות. ז"ש, צעקו חוצה, הנה בכיה אחת. מלאכי שלום מר יבכיון, היינו אלו שהם מצד השלום, דהיינו שהם מקו האמצעי העושה שלום בין ימין ושמאל (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ה) יבכו על שלום ההוא שנתבטל, משום שחסר להם נהר כבר, שהוא אור החסד.

שכו) **בחמשה לחדש היא** וגו': **בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין. בחמשה לחדש כבר העמדנו. אבל יום**

ר) בחמשה לחדש, הא אוקמוה. אבל יומא דא, נ יומי דשבועות, ההוא יומא דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ושמעו אנכי. *) וכדין אתקיים. ש) ואנכי לא אשכחך. ואדכר לון ההוא יומא, ונחתת שכינתא לגלותא לדיירא עמהון דישראל.

שכז) בההוא יומא דאיהו חמש"ה לחדש, יומא דחמשין תרעין, הוה כד קבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ונחתי כמה רתיכין, כמה משריין דסחרין כורסי יקרא עילאה, וקב"ה יתיב על כורסייא, גו יקרא עילאה דמלכא שליטא בהידורא. ס ורפיד שמיא ושמי שמיא על טורא דסיני, ויהיב אורייתא.

שכח) וכדין אשתכח חדוה קמיה, יותר מיומא דאתברון שמיא וארעא. דהא שמים וארץ על תנאי אתבריאו, ולא אתקיימו בקיומייהו, עד ההוא יומא ע דאתיהיב אורייתא לישראל. כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדין אתבסם עלמא, ואתקיימו שמיא וארעא.

שכט) וכמא דההוא יומא הוה חדוה קמי קב"ה, ה"נ הכא יומא דערבוביא ועציבו הוה, לאתתרכא שכינתא מתחומא קדישא, והואיל ואתגלייא נבואה דא, לא אתגלייא אלא ביומא דא, יומא דאדכר קב"ה לישראל ההיא קיומא דטורא דסיני, וקבילו אורייתא.

מסורת הזהר

ר) (יחזקאל א). ש) (ישעיה מט) ויחי שם.

חלופי גרסאות

נ נ"א יומא בס' גריים (מונקאטש). ס נ"א ורפידו (דפוסים ראשונים). ע נ"א דאתיהבת (קראקא).

הסולם

מאמר וראה מראות אלקים

יום זה שה"ס שער הנ', כמ"ש להלן, הוא סוד יום של שבועות, שבו קבלו ישראל את התורה על הר סיני, ושמעו **אנכי** ה' אלקיך. ואז נתקיים **ואנכי** לא אשכחך, שפירושו, שזכות מתן תורה אינה נשכחת לעולם. ונזכר להם אותו היום, והשכינה ירדה לגלות לשכון עם ישראל.

שכז) **בההוא יומא דאיהו** וכו': **ביום ההוא**, שהוא חמשה לחודש שה"ס חג"ת נ"ה, שכל אחת מהן כלולה מעשר, הוא יום של חמשים שערי בינה, שהיו נגלים ביום שקבלו ישראל **את התורה בהר סיני**. כלומר, שהוא אותה הבחינה של גילוי שער הנ', כמו שהיה במתן תורה. שירדו כמה מרכבות, כמה מחנות, שמסבבים כסא הכבוד העליון, שהוא בינה, והקב"ה יושב על הכסא, בתוך כבוד העליון, שהוא בינה, של המלך המושל בהידור. ושטח

(דפו"י דף ל"ז ט"ד *) דף ל"ח ט"א)

השמים, שהם בחינת ז"א, ושמי השמים, שהם בינה, על הר סיני, ונתן התורה.

שכח) **וכדין אשתכח חדוה** וכו': **ואז נמצאה שמחה לפניו יותר מביום שנבראו בו שמים וארץ. כי שמים וארץ נבראו על תנאי** של קיום התורה, וע"כ לא נתקיימו בקיומם עד אותו היום שניתנה התורה לישראל. וכיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני, **אז נמתק העולם, ונתקיימו שמים וארץ.**

שכט) **וכמא דההוא יומא** וכו': **וכמו שיום ההוא** של קבלת התורה היתה שמחה לפני הקב"ה, כן כאן, היה יום של בלבול ועצבות, **על שגורשה השכינה** מגבול הקדוש, מארץ ישראל. **וכיון שנגלתה נבואה זו לא נגלתה אלא ביום זה**, יום שיזכור הקב"ה לישראל, **את ברית ההוא של הר סיני, שקבלו התורה.**

מאמר על נהר כבר

של) ת היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'. מכאן, דברשותא גלי יחזקאל, ואתיהיב ליה רשו עילאה, לגלאה כל מה דגלי.

שלא) היה היה: קיום על קיום, הוה בקיומא פ דההוא מלה, וההוא נבואה. שמא דקב"ה דאתמסר למשה, צ הוי שמא קדישא עילאה, ושמא דא איהו לאגנא על גלותא, ואלמלי הוה שלם ברזא דשלימו, לא יתעכבון כלל בגלותא. אבל אסתלק משמא דא א', ואשתאר היה. ובגין דאסתלק א'. אתכפל ק היה תרי זמני, לאגנא עלייהו, ואיהו רזא חדא. דהא בשמא דא נחתא שכינתא לגלותא, אבל באסתלקות ר אור את א'.

שלב) ואתגלי נבואה דא ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות אל"ף מרזא דשמא קדישא. לאחזאה, דלא הוה אלא על נהר כבר, על נהר דכבר הוה, דאסתלק משמא דא.

שלג) ובג"כ, ותהי עליו שם יד ה'. בקדמיתא דבר ה', ולבתר יד ה', וכלא חד, ורזא חד. אלא בקדמיתא לאו בדינא, דהא לאו אתריה איהו לאתגלאה עלוי שכינתא. והאי קרא, רוח קודשא אמרה. דאסהיד עליה

מסורת הזהר

ת) (יחזקאל א) לעיל אות שיג.

חלופי גרסאות

פ נ"א ההוא (דפוסים ראשונים). צ נ"א הוא (דפוסים ראשונים). ק ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג היה (דפוסים ראשונים). ר נ"א דאת ול"ג אור (קראקא).

הסולם

מאמר

מאמר על נהר כבר

של) **היה היה דבר** וגו': **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'.** מכאן נשמע, **שברשות** הקב"ה **גילה יחזקאל, וניתנה לו רשות עליונה, לגלות כל מה שגילה.**

שלא) **היה היה קיום** וכו': **היה היה,** פירושו, **שקיום על קיום, היה בקיום הדבר ההוא, והנבואה ההיא. השם** של הקב"ה **שנמסר למשה,** שהוא השם אהיה, **הוא שם קדוש עליון,** שהוא שם הבינה, **ושם הזה הוא להגין על הגלות. ואם היה השם שלם בסוד השלמות, לא היו מתעכבים בגלות כלל. אבל משם אהיה זה, נסתלקה הא' ונשאר היה.** כי **הא'** ה"ס אור החסד שנסתלק (כנ"ל אות שכ"ב). **ומשום שנסתלקה הא',** נכפל, **היה,** שנשאר, **ב' פעמים, כדי להגין על ישראל, ושתיהן סוד אחד.**

(דפו"י דף ל"ח ט"א)

על נהר כבר

הרומז על השם אהיה. **כי בשם הזה ירדה השכינה לגלות, אלא בהסתלקות האור של אות א'.**

שלב) **ואתגלי נבואה דא** וכו': **ונתגלתה נבואה זו ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות א'** מסוד **השם הקדוש, להראות, שלא היה אלא על נהר כבר, דהיינו על נהר שכבר היה, שהוא הא',** שכבר היה בשם אהיה, **ועתה נסתלקה משם הזה.**

שלג) **ובג"כ ותהי עליו** וגו': **ומשום זה, ותהי עליו שם יד ה',** שהוא דין. **בתחילה** כתוב, **דבר ה',** ולאחר כך, **יד ה'. והכל אחד וסוד אחד. אלא בתחילה לא היה בדין,** שאינו מקומו, **שתתגלה עליו השכינה,** כלומר, שאין הכתוב מדבר בגילוי השכינה, והמקרא הזה היה היה דבר ה', **רוח הקודש אמרו, שהעיד על יחזקאל, שניתנה לו רשות, וברוח נבואה אמר מה שאמר.** וכיון שאינו מדבר מגילוי **השכינה**

דיחזקאל, דאתייהיב ליה רשו, וברוח נבואה אמר כל מה דאמר. ע"כ אשתעי קרא רזא דעובדא, מכאן ולהלאה שירותא דרזין עילאין.

שלד) א) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. מכאן שירותא לגלאה רזין, ולא אצטריכו לגלאה, בר לחכימי ליבא, דידעין למדרש בהו. וארא, ולא כתיב וראה. אלא ה' עילאה אסתלק, ולא חמא, במה דלא אתיהיב ליה רשו, ולא לאחרא לגלאה.

שלה) והוא אסתכל ש לתתא, באינון מראת דאתגליין יתיר, ותמן כתיב וראה. אבל הכא, אע"ג דקא רמיז מלין עילאין, כמאן דאסתכל בתר בותלא ת הוה, בג"כ אסתלק ה' א מתיבה דא.

מאמר רוח סערה

שלו) והנה רוח סערה באה מן הצפון, האי איהו רזא דקאמרן, דאתא למיתבר קמי נבוכדנצר חייבא, ב ריש מלכוון. רוח סערה, דקא מסער כולא.

שלז) והיינו רזא דקא גלי קב"ה לאליהו, דכתיב, ב) ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים כו', לא ברוח ה' ודאי. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול. דההוא ענגא קא מרעיש ואזיל, דאיהו גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה' ודאי. והיינו אש מתלקחת.

מסורת הזהר

א) (שם) ויראו סה יתרו מח שז שי ויקהל תיג בלק ריא. ב) (מ"א יט) ב"א יט.

חלופי גרסאות

ש נ"א תלתא (קראקא). ת ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג היה (דפוסים ראשונים). א נ"א מאת (דפוסים ראשונים). ב ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג ריש (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

השכינה, נאמר דבר ה', ואח"כ כשמדבר מגילוי השכינה, נאמר, ותהי עליו יד ה'. שהוא לשון דין. ע"כ מדבר הכתוב, סוד הפעולה של הנבואה, מכאן ולהלאה, הוא ההתחלה של סודות העליונים.

שלד) **וארא והנה רוח סערה באה** וגו': מכאן הוא ההתחלה לגילוי הסודות, ולא צריכים לגלות חוץ מלחכמי לב היודעים לדרוש בהם. כתוב, וארא, ולא כתוב, וראה. ומשיב, אלא ה' העליונה, שהיא בינה, נסתלקה, ולא ראה במה שלא ניתנה לו רשות לראות, ולא לגלות לאחר. ע"כ כתוב וארא חסר ה'.

שלה) **והוא אסתכל לתתא** וכו': והוא הסתכל רק למטה, בעולם היצירה, באלו המראות הנגלות יותר, ושם כתוב וראה, עם ה', אבל כאן, אע"פ שרומז על דברים

על נהר כבר

עליונים, היה כמי שמסתכל מאחר הכותל, משום זה נסתלקה הה' ממלה זו, וארא.

מאמר רוח סערה

שלו) **והנה רוח סערה באה מן הצפון**: זה הוא סוד שאמרנו, שהרוח בא לשבר לפני נבוכדנצר הרשע שהוא ראש של ארבע מלכיות. נקרא רוח סערה, משום שהוא מסעיר הכל.

שלז) **והיינו רזא דקא** וכו': והיינו הסוד שהקב"ה גילה לאליהו. שכתוב, ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים וגו' לא ברוח ה', ודאי. והיינו רוח סערה. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול שבכאן. שענן ההוא היה מרעיש והולך, שהוא גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה', ודאי, והיינו אש מתלקחת שבכאן.

שלח) וכל אינון קליפין למוחא דסחרן, דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא. וההוא אש, איהו דקא אחיד בגויה ההוא נגה, דכתיב, ונגה לו סביב. האי איהו לגו *) מן כולא, ודא איהו דקא מתאחד במוחא.

שלט) הכא איהו רזא דארבע מלכוון, דסחרן כולא. רוח סערה, דא מלכות בבל. ענן גדול, דא איהו מלכות מדי. ואש מתלקחת, דא איהו מלכות אדום. ונגה לו סביב, דא איהו מלכות יון, דסחרא לון נגה, ולא בהו נגה, דכתיב בהו סביב. בגין דלית בכל מלכוון, דאינון קרבין ג לאורח מהימנותא, ד כוותייהו. אוף הכא באינון קליפין, לאו מאן דקריב למוחא, כהאי. והאי סחרא ליה נוגה, ולאו ביה נגה, ה אלא נפקא מגו מוחא, ונהיר סחור סחור.

שמ) ואלין ד' מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי על אינון אחרנין, אתדחיין כל אלין, ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה, וביה שלטא למהוי קריב.

שמא) ג ומתוכה כעין החשמל, הא אוקמוה, דאינון חיון אשא ממללן, ואינון זוהרא דזהיר, סלקא ונחתא, אשא ו דלהיט, קאים ולא קאים, דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא. ועיינין וחזווהי לא יכלין לשלטאה עליה. הא איהו, והא לא איהו. הא בדוכתא חדא, והא בדוכתא אחרא. הא סליק, והא נחית. ובחיזו דא, אתטמר מה דאתטמר, ואתגניז מה דאתגניז.

מסורת הזהר

ג) (יחזקאל א) לעיל שלה.

חליפי גרסאות

ג נ"א לאורה (קראקא). ד נ"א כוותיה (דפוסים ראשונים). ה ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג אלא (דפוסים ראשונים). ו נ"א דלקיט (קראקא).

הסולם

מאמר רוח סערה

שלח) **וכל אינון קליפין** וכו': וכל אלו, רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת, הם קליפות המסבבות את המוח, זה לפנים מזה וזה לפנים מזה. ואש מתלקחת ההיא, היא שאוחזת בתוכה אותו נגה, שכתוב, ונגה לו סביב. זה, נגה, הוא לפנים מהכל, וזה הוא שמתאחז במוח.

שלט) **הכא הוא רזא** וכו': כאן הוא סוד ארבע מלכויות, המסבבות הכל. רוח סערה, זהו מלכות בבל. ענן גדול, זהו מלכות מדי. ואש מתלקחת, זו היא מלכות אדום. ונגה לו סביב, זה הוא מלכות יון, ונוגה מסבב אותם, ולא שנגה הוא בהם, כי כתוב בהם סביב. משום שאין בכל המלכויות שתהיה קרובה לדרך האמונה כמו מלכות יון. אף כאן בקליפות אלו אין מי שתהיה קרובה למוח, כקליפת נגה. וזה, נוגה לו סביב, ולא נוגה בו. אלא שיוצא מתוך המוח, ומאיר סביב סביב.

שמ) **ואלין ד'** מלכוון וכו': ואלו ד'

(דפו"י דף ל"ח ט"א *) ט"ב)

מאמר רזא דחשמל

שמא) **ומתוכה כעין החשמל** וגו': הנה העמדנו, שהחשמל הוא חיות אש ממללות, זהוא זוהר המאיר, עולה ויורד, אש לוהט, עומד ואינו עומד, ואין מי שיוכל לעמוד בו במקום אחד. והעינים והראות לא תוכלנה לשלוט עליו, הנה הוא יש, והנה לא יש. הנה הוא במקום זה, והנה הוא במקום אחר. הנה הוא עולה, והנה הוא יורד. ובמראה זו הסתתר מה שהסתתר, ונגנז מה שנגנז.

ודא

שמב) ודא איהו רזא, דאקרי חשמל. דנביאה למגו מן דא אצטריך למיחזי ולמנדע, ולאסתכלא בצחותא דליבא, ועינא איהו ז סגיר יתיר מכולא, ולואי דיכיל לקיימא ביה.

שמג) וכל מה דאסתכל למחמי ולמנדע, כל דא באספקלריא דלא נהרא. אבל באספקלריא דנהרא, לא זכה נביאה לאסתכלא, בר ח משה נביאה מהימנא, דכל מפתחן דביתא בידיה. שאר נביאים, כד הוו מטאן להאי חשמל לאסתכלא ט לגיו י רעיונין אתבהילו, ולבא לא שכיך, ונפקו ביה מכל רעיוני גופא, כדין חמו לגו מה דחמו בלחישו.

שמד) האי חשמל, גוון אשא מלהטא מנצצא, סלקא ונחתא, נציץ ולהיט. מהאי סטרא, נפקא נציצו חד, חיזו מנצצא מלהטא, הוי ולא הוי, קאים ולא קאים. וחד כגוונא דא מהאי סטרא, ודא מהאי סטרא, וכן לד' כ סטרין.

שמה) ממלל ל דא אל דא, ודא ממלל אל דא, וכן כלהו, עד דאינון חד. כדין נצצן ניציצין בנציצו חד. סלקא ונחתא, אזלא וקיימא. אתחזי ולא אתחזי. הא איהו, והא לאו איהו. לית מאן דקיימא מ ביה. אתהדרן נציצ. בחיזו דחיון כמלקדמין. נ ממללא. ס רעיונין מתבהלין ביה, ולבא לא שכיך ודא איהו רזא דחשמל.

חלופי גרסאות

ז ה"ג דפ"ס מונקאטש נ"א סגי (דפוסים ראשונים). ח ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג משה (דפוסים ראשונים). ט ה"ג דפוס מונקאטש נ"א לגו (דפוסים ראשונים). י ה"ג דפוס מונקאטש נ"א עיונין (קראקא) ונ"א עייניין (וינציא). כ נ"א ל"ג סטרין (קראקא). ל נ"א מדא (קראקא). מ נ"א בה (דפוסים ראשונים). נ נ"א ממלא (קראקא). ס נ"א ל"ג רעיונין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — רזא דחשמל

שמב) **ודא איהו רזא וכו'**: וזה הוא סוד שנקרא חשמל. שהנביא צריך לראות לפנים ממנו, ולדעת ולהסתכל בצחות הלב. והעין היא סגורה יותר מהכל. ולו שיוכל לעמוד בו.

שמג) **וכל מה דאסתכל וכו'**: וכל מה שהסתכל יחזקאל לראות ולדעת, כל זה הוא במראה שאינה מאירה, שהיא המלכות, אבל במראה המאירה, שהיא ז"א, לא זכה נביא להסתכל, חוץ ממשה הנביא הנאמן. שכל מפתחות הבית בידו. שאר הנביאים כשהגיעו לחשמל הזה להסתכל בפנים, הרעיונות נבהלו, והלב לא שקט, ויוצאים מכל רעיונות הגוף, אז ראו לפנים מה שראו, בלחש.

שמד) **האי חשמל גוון וכו'**: החשמל הזה שהוא בצבע אש לוהט מתנוצץ, עולה ויורד, נוצץ ולוהט כנ"ל, הנה מצד אחד, יוצאת התנוצצות אחת במראה נוצצת ולוהטת. היה ולא היה, עומד ואינו עומד. וכעין זה יוצאת התנוצצות אחרת מצד זה, וזו מצד זה, וכן לד' צדדים. שהם כנגד ג' קוין ומלכות המקבלתם.

שמה) **ממלל דא אל וכו'**: מדבר זה אל זה, וזה מדבר לזה, וכן כולם, דהיינו כל ד' הצדדים, עד שנעשים אחד. אז נוצצים ניצוצות בהתנוצצות אחת, העולה ויורדת, הולכת ועומדת, נראית ואינה נראית, הנה היא, והנה אינה היא. אין מי שעומד בה. חוזרת הניצוצות במראה חיות מדברות כמקודם לכן. הרעיונות מבוהלים בו, והלב לא ישקוט, וזה הוא סוד החשמל.

(דסו"י דף ל"ח ט"ב)

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

שמו) **לגו מן דא איהו רזא בלחישו, רזא דקיימין לגו במוחא. ודא איהו דכתיב,** ד) **ומתוכה דמות ד' חיות וזה מראיהן, ומתוכה וגו', האי איהו רזא פנימאה, במוחא** ע **קיימא, גו רזין עילאין, בדיוקנא עילאה, מגו כל אינון קליפין דסחרין למוחא כדקאמרן.**

שמז) **ומתוכה, מתוכה דמאן. מתוך ההוא דאקרי חשמל. ואי תימא, הא כתיב חשמל, והא כתיב חשמלה, דמשמע דחשמל איהו דכר, וחשמלה איהי נוקבא, והכא כתיב חשמל, אמאי כתיב ומתוכה.**

שמח) **אלא כלהו לתתא, נוקבי אינון. וכל מאן דשליט דא על דא,**

מסורת הזהר

ד) (שם) תרומה פב.

חלופי גרסאות

ע נ"א דקיימא (קראקא).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

ביאור ארבע החיות שבתוך החשמל

שמו) **לגו מן דא** וכו': לפנים מזה, הוא **סוד בלחש.** סוד העומדים **בפנים, במוח.** וזה **הוא שכתוב,** ומתוכה דמות ארבע חיות וזה **מראיהן** ומתוכה וגו'. זה הוא סוד פנימי, העומד במוח, בסודות עליונים, בצורה העליונה, מבפנים מכל אלו הקליפות המסבבות את המוח, כמו שאמרנו. כי ד' החיות ה"ס המוח, אשר החשמל ונוגה וג' קליפות מסבבות עליו.

שמז) **ומתוכה מתוכה דמאן** וכו': שואל, כתוב ומתוכה, מתוכה של מי. ומשיב, מתוכה של מי שנקרא חשמל. ואם תאמר, הרי כתוב חשמל, וכתוב חשמלה, שמשמע, שחשמל הוא זכר, וחשמלה היא נקבה, וכאן כתוב, חשמל, שהוא זכר, למה כתוב, ומתוכה, היה לו לכתוב, ומתוכו.

שמח) **אלא כלהו לתתא** וכו': ומשיב. **אלא כולם שהם למטה, הם נקבות, וכל השולט זה על זה, זה שהוא למטה נקרא נקבה, וכל אלו שלמעלה, השולטים על אותם שהם למטה, הם זכרים.** וזה השולט הוא **לפנים מן זה** הנשלט עליו. לפיכך נקרא החשמל נקבה, כלפי ד' החיות שהן לפנים ממנו, ושולטים עליו.

ביאור המאמר. ג' קליפות הן, הכוללות **כל** מיני הדינין והקליפות שבעולמות. א) **היא רוח סערה, והיא מבחינת המלכות דמדת הדין מטרם שנמתקה בבינה.** ב) **ענן גדול, והוא מבחינת הדינים המתגלים בקו השמאל כשהוא מאיר בלי התכללות הימין.** ג) **היא אש**

ארבע החיות שבתוך החשמל

מתלקחת, והיא מבחינת הדינים של המלכות שעלתה לבינה. וכל מיני הפורעניות והעונשים **הבאים על ישראל הם מג' קליפות הללו. אמנם כמו שהן מזיקות לקדושה, בעת שישראל אינם כדאים, הנה בעת שישראל כדאים הן נותנות עזר לקדושה,** וכל המוחין מתגדלים **ומשתלמים בעזרתם.** ולפיכך **אנו מבחינים בהן, ב' בחינות,** א) בשעה שהן מזיקות ומחריבות **את הקדושה, ואז הן נקראות רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת,** כנ"ל. ב) בשעה שהן **עוזרות לקדושה, דהיינו בעת שישראל כדאים. ואז אותן ג' הצורות עצמן של הקליפת מכונית קליפת נגה. והיא הקליפה הרביעית, שעליה נאמר ונגה לו סביב, כי כל ההארות שבקדושה היוצאות במוחין דקדושה מסבבות ומאירות על קליפת הנגה ההוא, ונמצא שקליפת הנגה מפרדת ומבטלת את ג' הקליפות, שלא יוכלו להזיק עוד לקדושה, שהרי, להיפך, שהן נעשות מסייעות ומגדילות את הקדושה. באפן, שאין הפרש בין ג' הקליפות לקליפה הד' בצורה, אלא בפעולה. שבזמן שהן פועלות רעה לקדושה, הן נקראות רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת. ובעת שהן פועלות טובה לקדושה הן נקראות קליפת נגה. ולפעמים גם קליפת נוגה נטמאת כג' הקליפות ופועלת רעה כמו מלכות יון, להלן. והכל תלוי בתחתונים. אם מריעים מעשיהם, ג' הקליפות שולטות, עד שאפילו קליפת נגה מתקלקלת. ואם מטיבים מעשיהם, נמצאת קליפת נוגה דוחית ג' הקליפות. גם בקליפת נוגה עצמה יש שינוים, כי עיקר העזרה לקדושה היא בחינת אש**

האי דאיהו לתתא, איקרי נוקבא, וכל אינון פ דלעילא דוכרין אינון, ודא לגו מן דא.

חלופי גרסאות

פ נ"א לע"י דלעילא דוכרין אינון (וקראקא).

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

מתלקחת שבה, שהוא בסוד המוקש שמשימים לנחש (כמ"ש בהסולם פרשת וארא אות ק"ח וק"ט ע"ש) **אבל גם לב' האחרות יש תפקידים לעזר לקדושה.**

וז"ש (באות של"ח) **וכל אינון שהם רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת, קליפין למוחא, דסחרן דא לגו מן דא** וכו'. כי כל אחת היא חיצונית לחברתה ומסבבת אותה. **וההוא אש איהו, דקא אחיד בגויה ההוא נגה,** כי עיקר העזרה לקדושה שבקליפת נגה, היא בחינת אש מתלקחת שבה כנ"ל. ונמצא שהיא אחוזה ביותר בנגה. **האי איהו לגו מן כולא ודא איהו דקא מתאחד במוחא,** כי היא משמשת ליציאת המוחין הקדושים, ע"כ נבחן שנתאחזת בהם. **הכא איהו רזא דארבע מלכוון** וכו', כי ד' קליפות אלו כוללות כל הדינים והעונשים הבאים על ישראל. וכן ד' מלכויות אלו שישראל גלו בהם. כוללים כל הצרות והשעבוד של ישראל. **ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון, שקליפת נגה היא כנגד מלכות יון, דסחרא לון נגה ולא בהו נגה** וכו', שאינם נגה עצמו, אלא שנגה סביב להם, דהיינו קרובים לנגה, **אוף הכא באינון קליפין** אין מי שיהיה קרוב למוח הקדושה, כקליפת נגה, **והאי סחרא ליה נוגה,** כי קליפת נגה עצמה היא כוללת ג' הקליפות, ואינה נגה ממש, אלא משום שהקדושה לוקחת עזרה ממנה, נבחן שהנגה של הקדושה מסבב אותה, **אלא נפקא מגו מוחא,** כי הנוגה, שהוא שיעור ההארה שבמוח הקדושה שיצאה בעזרתה, יוצאת מן המוח, **ונהיר סחור סחור, ומאירה סביב סביב קליפת נוגה.** וז"ש, **ונגה לה סביב.** ויש בענין זה כמה דרכים בזהר (עי' זהר יתרו אות שי"א בסולם וזהר ויקהל מאות קס"ב עד אות קס"ח).

ונתבאר היטב שיש הפרש גדול מאד בין קליפת נוגה ובין נוגה, כי **קליפת נוגה,** היא רק כללות של ג' הקליפות, אלא באיתו שיעור שהמוחין דקדושה נעזרים מהם. **ונוגה,** הוא הארת המוחין המתגלים מחמת העזרה של קליפת נוגה. שהוא עצם הקדושה. וג' הקליפות בפרטיותם עצמם, הם רק הדינים

(דפו"י דף ל"ח ט"ב)

והעונשים הבאים על ישראל. **אמנם כל כחם** של ג' הקליפות לשעבד ולענות את ישראל, הוא, מחמת שרשם שבקליפת נגה, ששם מאירה עליה הארת המוחין שמתגדלת מחמת אותם הדינים. ונמצא שכל קליפה השולטת לענות את ישראל, לוקחת כחה מאותה הארת הנגה המאירה עליה. וז"ש, **ואלין ד' מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי** וכו' **ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה,** שכל קליפה השולטת לענות את ישראל, היא לוקחת כחה בהכרח מאותה הארת המוחין המתגדלים בסבת העינוים ההם ומביאים לבסוף רב טובה על ישראל. ולפיכך כל קליפה השולטת על ישראל היא דוחית שאר הקליפות שאינן שולטות, והיא מתקרבת לאור הנגה, כדי לקבל כח ממנו. אבל מבחינת הקביעות, נבחנת רק קליפת נגה לבדה שהיא קרובה לאור נוגה ואור נוגה מסבבה, כמ"ש ונוגה לה סביב.

וסוד החשמל, הוא קדושה גמורה. **אלא שהוא** בשליטת קו השמאל, כי המוחין הם ג' קוין עם המלכות המקבלתם שה"ס ד' חיות, והם תחת שליטת החסדים, שהם ימין. ומקודם להם הוא החשמל, המסבב את המוחין, וגם הוא בחי' ג' קוין ומלכות המקבלתם הנקראים ד' חיות, אלא שכולם הם תחת שליטת החכמה שבשמאל, ומתוך שהחכמה אינה מתפשטת אלא עם דינים מרובים (כנ"ל באדרת נשא אות ר"ט ע"ש) ולפיכך הם נבחנים **לד' חיות אש.** והיינו מרוב הדינים היוצאים עמהם. ונבחן שהן **ממללות.** כי הדיבור רומז על חכמה.

וז"ש (באות שמ"א) **ומתוכה כעין החשמל, הא אוקמוה דאינון חיון אשא ממללן,** שהם ד' חיות אש ממללות, כנגד ג' קוין ומלכות המקבלתן הנמצאים תחת שליטת קו השמאל. וע"כ הן חיות אש מצד הדינים, וממללות מצד החכמה. וז"ש, **ואינון זוהרא דזהיר,** כי הארת החכמה נקראת זהר. **כלקא ונחתא,** עולה תחילה לקבל הארתו מבינה ששם שורשו, ואח"כ יורדת הארתו לתחתונים. **אשא דלהיט,** שהדינים לוהטים בו, דהיינו הדינים היוצאים עם הארת החכמה. **קאים ולא קאים,** לממשיכים הארתו ממטה למעלה הוא

שמט) דמות ד' חיות, דמות דמאן. דמות דאינון חיון עילאין, דהא מאלין אתחזון אינון גניזין דלא אתחזון. הכא איקרי דמות, ואיקרי צלם,

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

עומד וקיים. ולרוצים להמשיך הארתו ממעלה למטה, אינו עומד ואינו קיים. **דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא,** כי ג' קוין, ימין שמאל ואמצע מכוונים תלת דוכתי, ואומר, שאי אפשר להמשיכו מקו אחד, שהוא שמאל בלבד בלי ימין, אלא מג' דוכתי בזה אחר זה. **ועיינין וחזווהי לא יכלין לשלטאה עליה, הא איהו והא לא איהו,** כי הארת השמאל דרכה להמשך בחפזון, והראות אינה עומדת להסתכל בה, כי הנה הוא מאיר, קו השמאל, ומטרם שמספיקים לראות בו כבר אינו מאיר. **הא בדוכתא חדא והא בדוכתא אחרא,** פעם הוא נמצא במקומו עצמו בקו שמאל ופעם עובר להימין שבו, כי כן מתגלים ג' הקוין בזה אחר זה כנ"ל. **הא סליק והא נחית,** כי קו השמאל במקום יציאתו, היה מאיר ממעלה למטה, ונמצאת הארתו יורדת למטה. ובדרך יחודו בג' קוין, כבר אינו מאיר אלא ממטה למעלה. **ובחיזו דא אתטמר מה דאתטמר,** היינו המלכות דמדת הדין שנסתרת, כי אם היא נגלית נפסקת הארת החכמה (כמ"ש בהקדמת הזהר דף ק"ט ד"ה טדונייא) **ואתגניז מה דאתגניז,** היינו הארת ג"ר דחכמה נגנזת ואינה מאירה עוד. וז"ש (באות שמ"ב) **ודא איהו רזא דאקרי חשמל.** שהשם חשמל, מורה שאין הארתו עומדת בקביעות, אלא עתים חשות ועתים ממללות, דהיינו על דרך שנתבאר. **דנביאה למגו מן דא אצטריך** למחזי וכו', דהיינו שעל ידי החשמל, הוא מסתכל במוחין השלמים שהם בפנימיות החשמל, שהחשמל מקיפם, שה"ס ד' חיות שהן בשליטת הימין. כנ"ל. **ועינא איהו בגיר יתיר מכלא,** שבשליטת הימין צריכה העין להיות סגורה יותר מכל, **ולואי דיכיל לקיימא ביה.** וגם אז, הלואי שיוכל לעמוד על מוחין ההם.

וז"ש (באות שמ"ד) **האי חשמל** וכו' שהחשמל הזה שהוא אש לוהט מנצצת מחמת הדינים שבו, וכו', הנה יש בו ארבעה צדדים, **מהאי פטרא נפקא נציצו חד חיזו מנצצא מלהטא, חוי ולא חוי קאים ולא קאים,** שאותה התנוצצות במראה נוצצת ולוהטת, שהנה הוא ואינו הוא, שעומד ואינו עומד (כנ"ל באות שמ"א) **יוצא מצד הזה, וחד בגוונא דא מהאי פטרא** והתנוצצות אחת כעין זה, יוצאת מצד זה, **ודא מהאי פטרא** וכן יוצאת התנוצצות זו מצד זה. **וכן לד' פטרין,** שמכל צד יוצאת התנוצצות המאירה בכל הדרכים המבוארים בחשמל. כי אע"פ שהחשמל נמשך רק מקו השמאל, עכ"ז קו השמאל כלול מג' קוין ומלכות המקבלתם, המכוונים ד' צדדים דרום צפון מזרח ומערב. ולפיכך נמצא החשמל בכל ד' הצדדים, והם מכוונים ד' חיות אש. וז"ש (באות שמ"ה) **ממלל דא אל דא ודא ממלל אל דא,** חיה זו מדברת לזו, וזו מדברת לזו, דהיינו שמשפיעות זו לזו, הימין לשמאל ושמאל לימין ושניהם לאמצעי, ושלשתם למלכות. **וכן כלהו, עד דאינון חד.** עד שנעשות בחינה אחת. **כדין נצצן ניציצין בנציצו חד,** אז כל ארבע החיות מנצצות ניצוצין בהתנוצצות אחת, דהיינו בבחינה אחת, **כאלו היו חיה אחת, פלגא ונחתא** וכ' שמתנהגת ככל דרכי הארת החשמל כנ"ל. ואחר כך, **אתחדרן נציצו בחיזו דחיון כמלקדמין ממללא,** חוזרת ההתנוצצות להתחלק במראה ד' חיות ממללות, כל אחת בבחינתה כמקודם לכן.

ובפנים מד' חיות אש ממללות שבחשמל, שה"ס ד' חיות תחת שליטת קו השמאל, יש בחינת המוח הפנימי מכולם, שהם ד' חיות תחת שליטת הימין, כמ"ש לעיל. וז"ש (באות שמ"ו) **לגו מן דא איהו רזא בלחישו,** דהיינו תחת שליטת החסדים הנבהנים שהחכמה אינה נשמעת בהם, והם בלחש מחכמה. **רזא דקיימין לגו במוחא,** שה"ס העומד בפנים הכל המכונה מוח. **ודא איהו דכתיב ומתוכה דמות ד' חיות** וגו', **האי איהו רזא פנימאה במוחא** וכו' שהן סוד פנימי, הנבחנות למוח שכל אלו הנ"ל ג' קליפות ונוגה וחשמל הם מסבבים **את המוח הזה שהוא ד' החיות. מתוכה דמאן, מתוך ההוא דאקרי חשמל,** שד' חיות אש דחשמל, מסבבות **ד' חיות האלו** שהן המוח.

שמט) **דמות ד' חיות** וכו': שואל, כתוב, דמות ארבע חיות, דמות של מי יש לד' חיות אלו. ומשיב, דמות של החיות העליונות דז"א, כי מאלו נראות אלו הנסתרות שאינן נראות. וד' חיות שבכאן, שהם של המלכות, מקבלות כל מה שבהן, מחיות העליונות של

דכתיב ה) **בצלמנו כדמותנו** צ **וכתיב** ו) **בצלם אלהים עשה את האדם, וכתיב** ז) **בדמות אלהים עשה אותו.**

שנ) בגין דהכא רזא עילאה איהו, ק **דכד ההוא נהר דנפיק מעדן,** ר **פרחין מניה כל אינון נשמתין, דאינון איבא דקב״ה, ונטלא לון מאן דנטלא, בשעתא דנפקא מקמי קב״ה. כלהו כל חד עאל בדיוקנא לאצטיירא, בההוא אתר דאיקרי דמות, ואינון ד׳ חיוון.**

שנא) *) ותמן ש **מצטיירא כל חד וחד, בההוא דיוקנא דאתחזי ליה. ומתמן נפקי כל אינון דיוקנין, מצטיירין בדיוקנייהו כל חד בדיוקניה, כמאן דאעיל בדפוס לאצטיירא. דמות דא, אפיק דמות. וצלם, אפיק צלם.** ת **חיות דנפקי מחילא דחיה דאיהו דכר.**

שנב) ובגין דאינון נוקבי, איקרון חיות ד׳, דאינון בד׳ סטרין דעלמא, ובהון כלילן כל אינון חילין ומשריין. דמות ברזא דלעילא ברזא דלתתא, נטלי דיוקנין לעילא, נטלי דיוקנין לתתא, ואינון דיוקנא ממש דכל סטרין. ואפיקו דיוקנין דכל סטרין דלעילא ותתא.

שנג) כיון דאמר דמות, א **אמאי לבתר כתיב וזה מראיהן.** ב **אלא**

מסורת הזהר

ה) בראשית א) ב״א קנט. ו) (שם ט) נח רנב ז״ח ד׳ נט ט״ג. ז) (שם ה) ב״א תע נח רנב לך שלא.

ד׳ חיות (דפוסים ראשונים). א נ״א לא גרסינן אמאי

חלופי גרסאות

צ נ״א ל״ג מן יכתיב עד וכתיב (דפוסים ראשונים). ק נ״א דכר (דפוסים ראשונים). ר נ״א פרחא (קראקא). ש נ״א מצטיירי (דפוסים ראשונים). ת נ״א מיסף (דפוסים ראשונים). ב נ״א ל״ג אלא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **ארבע החיות שבתוך החשמל**

ז״א, שנאמר כאן נקרא **דמות**, שנאמר דמות ד׳ חיות. **ונקרא צלם**, שכתוב **בצלמנו כדמותנו. וכתיב בצלם אלקים עשה את האדם. וכתיב, בדמות אלקים עשה אותו.** למה נקרא כאן צלם ושם דמות.

שנ) בגין דהכא רזא וכו׳: ומשיב, משום שבאן סוד עליון הוא, כשאותו הנהר **היוצא** מעדן, שהוא יסוד דז״א, **פורחות ממנו** כל אלו **הנשמות**, שהן **פירותיו של הקב״ה**, ולוקח אותן מי שלוקח, הנה בשעה שיוצאות מהקב״ה, כולן, **כל אחת מהן, נכנסת בצורה, להצטייר באותו מקום שנקרא דמות. שהיא ד׳ החיות**

שנא) ותמן מצטיירא כל וכו׳: **ושם,** בד׳ החיות שבמלכות, הנקראות דמות, **מצטיירת כל אחת ואחת** מן הנשמות, **באותה צורה הראויה לה. ומשם, יוצאות כל אותן הצורות**, שבנשמות, **כל אחת בצורתה, כמי שהכניסוהו בדפוס להצטייר**, דהיינו כלי העושה תבנית בדבר

(דפו״י דף ל״ח ט״ב *) ט״ג)

הניתן בתוכו. **דמות** זו, שבד׳ חיות המלכות, **מציאה דמות** בכל נשמה. **וצלם**, שהיא ד׳ **חיות היוצאות** מחיה שהיא **זכר**, דהיינו שיוצאות מז״א, **מוציא צלם** בכל נשמה.

שנב) ובגין דאינון נוקבי וכו׳: **ומשום שחיות נקבות אלו**, הנקראות ד׳ חיות שבמלכות, **שהן בד׳ רוחות העולם**, שה״ס ג׳ קוין ומלכות המקבלתם, **ובהם כלולים כל המחנות וכל הצבאות**, דהיינו כל הנשמות וכל המלאכים, הן **דמות בסוד שלמעלה ובסוד שלמטה, לוקחות צורות למעלה** וד׳ חיות דז״א, שהן נקראות צלם, **ולוקחות צורות למטה** מן המלכות הנקראות דמות. **והן צורות של כל הצדדים ממש**, ועל כן **מוציאות צורות** של כל הצדדים, שלמעלה הנקראות צלם, ושלמטה הנקראות דמות. כלומר, שאפילו הצורות הנקראות צלם שהן מז״א, אינן מקובלות אלא בד׳ חיות שבמלכות.

שנג) כיון דאמר דמות וכו׳: **כיון שאמר**

דאחית קמיה, ג ואחזייה מלה דלא ידיע. כד"א, ח) וזה מעשה המנורה. ט) וזה אשר תעשה וגו'. אוף הכא וזה מראיהן.

שנד) ד ואי תימא כל אינון נביאים בר משה נביאה מהימנא, כלהו ה מתערבבי דעתייהו ו כד מטי לגו חשמל, ז והוא יכיל למיקם על דא. אלא בגין רוח נבואה הוה קאמר מלין, ובגין רחימו דישראל איתגלי כל חזוון דלבר. כלהו ח מתערבבי, וכלהו בערבוביא.

שנה) וחיזו פנימאה איהו חיזו בלחישו, כמא דאמר י) ואחר האש קול דממה דקה. ודא איהו רזא, דדיוקנא דכליל כל דיוקנין בחיזו דלעילא, קול עילאה, בלחישו דלעילא, דמניה נפקי כל דיוקנין. קול לתתא, כההוא קול עילאה דנקיט בגויה כל דיוקנין. ובגין דדא איהו בלחישו, כד נביאה מטי לגביה, נהיר ביה עיינין, ונהרין רעיונין.

שנו) וזה מראיהן, דהא לית לון חיזו, אלא מגו רזא דאספקלריא דנהרא לעילא, דאיהו חיזו דילהון, וחזווא דכלא, וכלא נהרין בההוא נהורא.

שנז) חשמל, אינון ארבע נציציו, דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא, אתעביד

מסורת הזהר

ח) (במדבר ח) ויחי תרטז. ט) (בראשית ו). י) (מ"א יט) יתרו שה.

חלופי גרסאות

ג נ"א ואחזי (דפוסים ראשונים). ד נ"א ואי ול"ג תימא (ויניציא) נ"א ואין (קראקא). ה נ"א מערבבי (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג כד מטי (דפוסים ראשונים). ז נ"א והכא (קראקא) נוסח אחר והיאך (ויניציא בסוגריים). ח נ"א ומתערבבי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

שאמר דמות, למה כתוב אח"כ **וזה מראיהן.** שהוא מיותר. ומשיב, **אלא שירד לפניו, והראה לו דבר בלתי נודע. כש"א וזה מעשה המנורה.** שמשה היה מתקשה לעשותה והראה לו הקב"ה תבניתה. **וזה אשר תעשה וגו'. אף כאן, וזה מראיהן,** שהראה לו מה שלא ידע.

שנד) ואי תימא כל וכו'; ואם תאמר, כל הנביאים, חוץ ממשה הנביא הנאמן, **כולם היתה דעתם מתבלבלת כשהגיעו לחשמל, והוא,** יחזקאל, **היה יכול לעמוד על זה.** ומשיב, **אלא משום שרוח הנבואה היה אומר הדברים, ובשביל אהבת ישראל, נתגלו כל המראות שבחוץ, וכולם מתערבים וכולם בערבוביא.**

שנה) וחיזו פנימאה איהו וכו'; ומראה הפנימית, שהיא מראה ד' החיות, **היא מראה בלחש,** דהיינו בשליטת החסדים. **כמו שנאמר, ואחר האש קול דממה דקה. וזה הוא סוד הצורה הכוללת כל הצורות במראה שלמעלה** (כנ"ל אות שנ"ב) שהיא מראה מאירה, שהיא

ז"א. **הקול העליון** דהיינו ז"א שנקרא קול, **היא בלחש שלמעלה,** דהיינו בשליטת החסדים, **שממנו יוצאות כל הצורות. הקול למטה,** הכלול בד' חיות דמלכות, **הוא כאיתו הקול שלמעלה** שמחזיק בתוכו **כל הצורות,** דהיינו ג"כ בלחש. ומשום **שזה הוא בלחש,** דהיינו תחת שליטת החסדים, שאין שום דין מתעורר מהם. ע"כ **כשהנביא** מגיע **אליו, מאירות בו העינים,** דהיינו שמאירה בו הארת החכמה המכוונה עינים, הכלולה בחסדים. ההם, **ומאירית המחשבות.**

שנו) וזה מראיהן דהא וכו'; והיינו שכתוב, **וזה מראיהן, כי אין** לד' החיות שבמלכות מראה, **אלא** מתוך סוד **המראה המאירה שלמעלה,** שהיא ז"א, **שהוא המראה שלהן, והמראה של הכל, והכל מאירים באור ההוא.**

שנז) חשמל אינון ארבע וכו'; חשמל הוא ארבע התנוצצויות להטות **ומנצצות ונכנסות זו בזו ונעשה מהן גוף אחד, הנקרא חשמל.** (כנ"ל אות שמ"ד) **אף כאן, אלו** ד'

מנייהו חד גופא, ואיקרי חשמל. אוף הכא אלין ד' חיות, כלילן דא בדא.

שנח) בגין דאינון לד' סטרין. ההוא דלסטר מזרח, אתכליל בסטר מערב. וההוא דלסטר מערב, אתכליל בסטר מזרח. וההוא דלסטר צפון, אתכליל בסטר דרום. וההוא דלסטר דרום, אתכליל בסטר צפון. וכיון דאתכלילו כולהו דא בדא, אתעביד מנייהו חד גופא, ואיהו רזא דאקרי אדם. ואע"ג דכל אנפין משתנין בסטרייהו.

שנט) ומגו אלין דאינון רזא פנימאה, לגבי נקודה דקיימא עלייהו, נפקי כמה משריין לזינייהו.

ש) אדם דכר ונוקבא. את דאיהו רזא דכר איהו את ו'. רזא דאדם בשלימו. ואת דא שלטא בנקודה דא דאיהו ד', על ד' חיון.

שא) וברזא דא דאיהו רזא פנימאה דכלא, כל אינון משריין אחרנין וכל אינון חילין אקרון בשמא דא, דכתיב, כ) אלפי שנאן. ואע"ג דאוקמוה, אבל רזא דא, בגין דנפקי מגו רזא דמוחא פנימאה, בכללא דכלא, שנא"ן, רזא דמוחא, שור נשר אריה, אדם כליל לון, אכליל עלייהו ו'. אתחבר מוחא כלא כחדא, ברזא פנימאה, ואינון רזא שנא"ן, ועל דא אקרון אלפי שנאן.

שסב) וכד לפום שעתא מסתכלין, כתיב, ודמות פניהם פני אדם. ולבתר

מסורת הזהר

כ) (תהלים סח) ב"א סב עקב סז

חלופי גרסאות

ג נ"א מוסיף אדם אדם (קראקא).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

חיות שהן מלובשות בפנים החשמל, כלולות זו בזו.

שנח) **בגין דאינון לד' וכו':** ומפרש. משום שהן לד' רוחות, אותו שברוח מזרח נכלל ברוח מערב, ואותו שברוח מערב נכלל מרוח מזרח, ואותו שברוח צפון נכלל ברוח דרום, ואותו של רוח דרום נכלל ברוח צפון. וכיון שנכללו כולן זו בזו, נעשה מהן גוף אחד, שהיא סוד הנקרא אדם. ואע"פ שע"י ההתכללות הזאת משתנים מבחינתם כל ד' הפנים. עכ"ז נקראים פני אדם.

שנט) **ומגו אלין דאינון וכו':** ומתוך אלו ד' החיות, שהן סוד פנימי אל הנקודה, שהיא המלכות, העומדת עליהן, כי נקודת המלכות רוכבת על ד' החיות האלו, שבסוד זה היא נקראת **ה'**, (כנ"ל אות ל"ח) **יוצאים תולדים מהם כמה מחנות למיניהם**

ש) **אדם דכר ונוקבא וכו':** **אדם, הוא זכר ונקבה. האות שהיא סוד הזכר, היא את ו', שהי"ס אדם בשלמות. ואות זו שולטת**

(דפו"י דף ל"ח ט"ב)

בנקודה זו שהיא **ד'**, דהיינו המלכות, שהיא על ד' החיות.

שא) **וברזא דא דאיהו וכו':** ובסוד הזה, שהאות **ו'**, היא סוד פנימיות הכל, כל אלו המחנות האחרים, וכל הצבאית נקראים בשם הזה, שכתוב **אלפי שנא"ן**. ואע"פ שהעמידוהו, למה כתוב שנא"ן, אבל סוד זה הוא משום שיוצאים מסוד המוח הפנימי, שהי"ס ד' חיות של המלכות (כנ"ל אות שמ"ד) שבכלל הכל הן נקראות **שנאן**, שהי"ס המוח שבו ד' חיות, **שור נשר אריה**, ואדם הכולל שלשתן, שהי"ס המלכות שנקראת אדם, הנכללת מג' קוין אלו שור נשר אריה, ובמקום אדם, כוללת עליהם באות **ו'**. שהם ראשי תיבות שנא"ן, שור, נשר, אריה, ו' שהיא אדם. **המוח כולו**, דהיינו ד' החיות, **מתחבר יחד בסוד הפנימית, שהן סוד שנא"ן, ע"כ נקראים אלפי שנאן.**

שסב) **וכד לפום שעתא וכו':** **וכאשר ד' החיות מסתכלות לפי שעה**, כתוב **עליהן, ודמות**

מתפרשו דיוקנין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתחפיין כלהו, דלא מסתכלין לעילא, לגו רזא דעלייהו, לא אתחזי דיוקנא כלל, בר דיוקנא דאדם, דדא איהו דיוקנא דכליל כל דיוקנין. וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא. בג"כ, כל דיוקנין דעלמא כד מסתכלן לדיוקנא דאדם, כלהו דחלי וזעאין מקמי האי דיוקנא.

שסג) דיוקנא עילאה דנפק מגו רזא עילאה, בגו אתוון רשימן, איהי רזא דאדם, וכלא כליל ביה. אדם כללא דכלא, ברזא דמקצה השמים עד קצה השמים, ואיהו אמצעיתא, ותתא, ועילא, כלא בכללא חדא. ם סתימא. לעילא, דכליל כלא לתתא. ד' לתתא, דכליל כמה רתיכין ומשריין כחדא. א רזא דכלא, באמצעיתא, *) דנטיל לכל סטרין, בגין כך, אדם, רזא דכלא, מסטרא חד לסטרא חד. בר רזא עילאה, דקיימא במחשבה ורעו, עד דסלקא לאין סוף.

חלופי גרסאות

* נ"א מתפרשן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

ודמות פניהם פני אדם. כי בשעת התכללותם למעלה לקבל שפע מז"א, החיות נכללות זו מזו ונעשות גוף אחד שנקרא אדם (כנ"ל אות שנ"ח) ושאר ג' פנים אינם ניכרים אז. ואח"כ נפרדות הצורות של ג' החיות אריה שור נשר, כל אחת ואחת לבחינתה. וכשמתכסות כולן ואינן מסתכלות למעלה, לתוך סוד הנקודה שעליהן, אין נראית בהן צורה כלל חוץ מצורת אדם, שזו היא צורה הכוללת כל הצורות. וכולן סתומות לפני צורה זו. ומשום זה, כל הצירות שבעולם כשמתכללות בצורת אדם, כולן מפחדות וזעות לפני צורה זו של האדם.

פירוש. כמו שנתבאר לעיל (באות שכ"ב) שאסיר לפרט ג' הקוין מטרם שנכללו כולם בקו האמצעי, הכ' ללם בסוד חסדים מכוסים, ואחר שנכללו כולם כאחד צריכים לפרט הימין ושמאל, שע"י ההתפרטות הזו מתגלה ג"כ הארת החכמה הנכללת בקו האמצעי, עש"ה. ונמצא כאן, צריכים תחילה לכלול כל ד' החיות לגוף אחד הנק' אדם, שה"ס המלכות המקבלת ג' הקוין אריה שור נשר, מבחינת הקו האמצעי שבהם. ואח"כ מפרטים ג' הפנים כל אחת לבדה, כדי שתתגלה החכמה מהארת קו האמצעי. וז"ש, **וכד לפום שעתא מסתכלין כתיב ודמות פניהם פני אדם**, כי אז צריכים ליחדן בדרך כלל מבחינת קו האמצעי בלבד. **ילכתר מתפרשו דיוקנין** וכו', ואח"כ צריכים להפריט הצורות שאז מתגלה הארת החכמה הכלולה בהן. ובשעה שהחיות מתכסות, שאין

(דפו"י דף ל"ח ט"ג *) ט"ד)

בהן אלא חסדים מכוסים מהכמה, אין ענין פירוט ג' הקוין ניהג בהן, אלא נכללות בפני אדם בלבד. וז"ש, **וכד אתחפיין** וכו' **כד דיוקנא דאדם**, כי אז אינן נפרטות כלל. כי רק לגילוי הארת החכמה מפרטות הצורות בזה אחר זה, (כנ"ל בזהר בשלח דף ל"ט ד"ה וג') ובשעה שמתכסות מהכמה אין בהן אלא צורה כוללת שהיא פני אדם בלבד.

שסג) **דיוקנא עלאה דנפק** וכו': צורה עליונה היוצאת מתוך סוד עליון תוך אותיות רשומות, שהן, **ם' ד' א'**, היא סוד אדם, והכל כלול בו. **אדם** היא כלל הכל, בסוד הכתוב, מקצה השמים עד קצה השמים, השמים הוא ז"א, דהיינו מבינה שהיא קצה השמים למעלה, עד המלכות, שהיא קצה השמים למטה. וה"ס אמצעי ולמטה, ולמעלה, **הכל בכלל אחד. ם** סתומה, **היא** למעלה, שהיא בינה, **הכוללת הכל** שלמטה, כי בינה כוללת ז"א ומלכות, שהם למטה ממנה. **ד' היא** למטה, שהיא מלכות שמתחת ז"א, שהיא כוללת כמה מרכבות ומחנות יחד. **א**, הוא סוד הכל באמצע, דהיינו ז"א שהוא באמצע בין בינה ומלכות, הלוקח לכל הצדדים, שהוא כולל בתוכו ימין ושמאל ביחד. משום זה, **אדם**, היא סוד הכל מצד אחד, בינה, לצד אחד, מלכות, חוץ מהסוד העליון העומד במחשבה ורצון עד שעולה לאין סוף. שה"ס הויה במילוי אלפין שהיא בגימטריא אדם, שה"ס מחשבה דז"א, דהיינו חכמה, שהיא ר"ת כ"ח מ"ה. ונקראת אדם.

ורגליהם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שסד) ק) **ורגליהם רגל ישרה וגו' דא איהו רזא, כ לבתר דקאמר רזין דגופא, אהדר ונחית לתתא ברגלין, וטלפין**

שסה) **אלין מטו עד ניצוצי דחשמל, האי איהו חשמל דלבר. בגין דמהאי חשמל, נפקין אחרנין דאיקרון על שמא דא, וכלהו נפקי, בשעתא זחיות מכווני רגלייהו. ומטו לאיגון ניצוצין דחשמל, כדין מלהטים אינון ניצוצין, סלקי ונחתי, ונפקי כל אינון דאקרון על שמא דא.**

שסו) **חשמל דא, ל מקיף סחור סחור. נצוצין דיליה נחתין לתתא, עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא. ותמן בההוא קרקע, רהטי כל זיני אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין, ואבנין דברקת.**

שסז) **וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל. וסליק ונחית, מ ומתגפפן אינון**

מסורת הזהר

ק) (יחזקאל א) שלח לך א/ר ע.

חלופי גרסאות

כ נ"א דבתר (ויניציא) נ"א דכתר (קראקא). ל נ"א אקיף (דפוסי מראשונים). מ נ"א מוסיף ומתגפפן ביה (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שסד) **ורגליהם רגל ישרה וגו':** שד זה הוא, כי אחר שביאר סודות גופי החיות, שהן בבחינת שליטת החסדים (כנ"ל אות שנ"ה) חזר וירד למטה לבאר ברגלים וטלפים של החיות, שהם בבחינת שליטת הארת החכמה. פירוש. כי כשנשלמים נה"י דכלים באים ג"ר דאורות, ונה"י נקראים רגלים. והנה"י עצמם נחלקים ג"כ לחב"ד חג"ת נה"י, אשר המטלפים ה"ס נה"י דרגלים, שבהם תלוי גילוי החכמה והג"ר. והסו"ה וכף רגליהם.

שסה) **אלין מטו עד וכו':** אלו רגלי החיות, מגיעות עד ניצוצי החשמל, זהו החשמל שמבחוץ, דהיינו ד' ההתנוצצויות של החשמל שבד' סטרין (כנ"ל אות שמ"ד) ומשפיעות אליהן הארת החכמה. כי מחשמל הזה יוצאים אחרים הנקראים על שם הזה, דהיינו חשמלים, על שם אורות החשמל, שהם הארות קו השמאל, וכולם יוצאים באותה שעה שהחיות מכוונות רגליהן שתהיינה ביושר, דהיינו בהתכללות קו האמצעי המאיר ביושר ואינו עוטה לא לימין לבדו, ולא לשמאל לבדו, ומגיעות דהיינו שמשפיעות הארת החכמה, לניצוצים האלו של החשמל, דהיינו לד' התנוצצויות של החשמל. אז מלהטים אלו הניצוצות, כי הארת החכמה

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

ורגליהם רגל ישרה

באה עם דינים, המכונים אש לוהטת. עולים, לקבל הארתם מרגלי החיות, ויורדים, להשפיע למלכות, ואז יוצאים מהם כל אלו הנקראים על שם החשמל הזה

שסו) **חשמל דא מקיף וכו':** חשמל זה, מסבב סביב סביב לרגלי החיות, וע"כ מקבל מהן הארתם. הניצוצים של החשמל, יורדים למטה, עד אותו מקום הנקרא קרקע קטנה. ושם באותה קרקע רצים כל מיני אבני בדולח, ומרגליות מתנוצצות, ואבני ברקת.

שסז) **וכד נציץ ולהיט וכו':** וכאשר מתנוצץ ולוהט אור החשמל העילה ויורד, ואלו ד' התנוצצויות שבד' צדדים, מתחבקות זו עם זו, אז מאירה אותה קרקע קטנה, והאבנים רצות, והמרגליות עולות עד שמגיעות לשער שבדרום. ושם אוצרות סת"ם, ואר"בע מאות ושבעים פתחים, שם כחשבון קרקע. והמלאך גליצור ממונה עליהם. מתגפפן פירושו מתחבקים, כי על, ויחבק לו תרגם וגפיף ליה (בראשית י"ט כ"ג).

ביאור הדברים. כי ידעת, שהחשמל מאיר בד' צדדים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלת אותם (כנ"ל אות שמ"ד) ונודע שאע"פ שג' הקוין מגלים החכמה, עכ"ז בהם עצמם אין החכמה מתגלה, אלא אחר שהם השפיעו החכמה אל המלכות אז היא מתגלית במלכות, (כנ"ל

ד' סטרין דא עם דא, נהיר ההוא קרקע זעירא, ורהטי אבנין, ומרגלאן סלקין, עד דמטן לגבי תרעא דדרום. ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ד' מאה ושבעין, כחושבן קרק"ע. וגליצו"ר ממונה בהו.

חלופי גרסאות

נ נ"א ופתיחאן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד ע"ש) **וכן כאן בחשמל, מקום הגילוי הוא במלכות.**

גם נודע, שיש ב' מצבים במלכות, מצב הא', הוא מזמן שהיתה בסוד ב' המאורות הגדולים, שהיתה מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה, ולא יכלה להתקיים בו משום שאין החכמה מאירה בלי חסדים ומושכת משום זה דינים מרובים. לכן נתמעטה לבחינת נקודה תחת יסוד דז"א, שה"ס מיעוט הירח, ואז נבנתה מחדש על ידי ז"א, ובמצב הזה, אע"פ שהיא בו בכל שלמותה בחסדים ובחכמה לא יחסר כל בה, עכ"ז אינה יכולה לקבל עוד חכמה בכלים של עצמה, אלא צריכה לקבל החכמה בכלים דמצב הא', וממצב הא' מאירה החכמה למצב הב'.

ונמצא אחר שהחשמל קבל הארת החכמה מרגלי החיות, וג' הקוין שלו רוצים להשפיע החכמה אל המלכות, הנה תחילה הם צריכים להשפיע אל המלכות דמצב הא', ששם מוכנים הכלים דחכמה. ואח"כ יכולים להשפיע אל המלכות דמצב הב'. והמלכות דמצב הא' מכונה כאן **קרקע זעירא**. כי המלכות מכונה קרקע. ומשום שהיא נמצאת במצב הזה עם דינים ואינה יכולה, להאיר, ע"כ מכנה אותה זעירא. אע"פ שהיא גדולה. והמלכות דמצב הב', מכונה **קרקע דארגוונא**. והוא מטעם שאז מקבלת האורות מקו האמצעי שהוא ז"א, ויש בה האורות מכל הצדדים מימין ומשמאל, והחכמה שבה מתלבשת בחסדים, והחסדים נכללים מחכמה, וע"כ היא כצבע ארגמן, שכל הצבעים כלולים בו.

וז"ש, **חשמל דא מקיף סחור סחור**, דהיינו שמסבב לרגלי החיות ומקבל מהן הארת החכמה (כנ"ל באות שס"ה) **ניצוצין דיליה**, דהיינו ד' התנוצצויות של החשמל, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, (כנ"ל אות שמ"ד) **נחתין לתתא עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא**, דהיינו עד המלכות דמצב הא' שנקראת קרקע זעירא. כי רק הכלים דאחורים דמלכות דמצב הא' ראוים לקבל הארת החכמה מן החשמל. כנ"ל. **ותמן בההוא קרקע רהטי כל זינין אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין ואבנין דברקת.** הארת החכמה שבמלכות דמצב הא' מכונה מרגליות, והוא מטעם כי הארת החכמה מקובלת מרגלים, שה"ס נה"י, וכיון שהמשפיע, שהוא זכר, נקרא רגל, נקראת הנקבה מרגלית. להיותה מקבלת מרגל. ואבני הבדלח ואבני ברקת מבוארות להלן (באות ת"ט ע"ש). ומכונים אבנים, משום שהמלכות בכללה נקראת אבן, וע"כ כל הפרטים שבה מכונים אבנים. וז"ש, **וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל ומליק ונחית ומתגפפין אינון ד' סטרין דא עם דא**, דהיינו אחר שג' קוין של החשמל מתיחדים זה עם זה, וכולם עם המלכות, אז אותה המלכות שמקודם לכן לא היה לה אלא קו השמאל בלי ימין, שמטעם זה פעלו בה כל הדינין, הנ"ל, הנקראים בדלח וברקת, הנה עתה, אחר שקבלו הארה מכל ג' קוין שבחשמל, מתתקנות אותן אבני הבדלח ואבני ברקת, להיות כלים וגורמים להארת החכמה, ואותן המרגליות, שהן הארות החכמה, שהיו בה בבחינת שמאל בלי ימין, עולות עתה לשער הדרום, שה"ס ימין, ומתלבשות שם בחסדים ונשלמות בכל זיון והדרן. וז"ש, **נהיר ההוא קרקע זעירא**, דהיינו מחמת הארות ג' קוי החשמל שקבלו, **ורהטי אבנין**, והאבנים של בדלח וברקת, רצות לגלות החכמה, כי כן נתקנו עתה ע"י ג' קוי החשמל, **ומרגלאן**, דהיינו הארות החכמה עצמן, **סלקין**, דהיינו שמאירות ממטה למעלה בדרך עליה, **עד דמטו לגבי תרעא דדרום**, שה"ס קו ימין, ששם החסדים, והארות החכמה מתלבשות בחסדים האלו ונשלמות. וז"ש, **ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ד' מאה ושבעין כחושבן קרק"ע**. זה מורה, שלא כל ה' ספירות כח"ב תו"מ שבמלכות, שכל אחת כלולה ממאה, שהן ה' מאות, מאירות בה, אלא שהספירה החמישית, שהיא מלכות דמלכות, חסרה מג"ר, ויש בה

ששח) בזמנא דהאי חשמל אנהיר נצוצין לד' סטרין, קל חד נפיק מלעילא, ואיתער מבין גדפין, כד אקישו דא עם דא אינון גדפין דאשמיעו קלא, כמד"א מ) ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים. וכדין האי קלא כלילא בד' קלין, כד נפק פגע באינון ס נצוצין, ואתפליג לד' קלין.
ששט) קל חד אזלא לגליצור"ר, ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל,

מסורת הזהר

מ) (שם) גח רסא.

חלופי גרסאות

ס נ"א נציצין ואתפלוג (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

רק ע' ולא מאה. יהן ת"ע **פתחים. והטעם הוא** מחמת **גניזת המנעולא** שהיא **המלכות דמדת הדין,** ומשום **זה אין לה רק** ט"ר **ממלכות דמלכות עד החזה, וע"כ חסר במלכות דמלכות** חצי הפרצוף מחזה ולמטה, שהוא נה"י דכלים וג"ר דאורות, ולפיכך אין שם אלא ע' ספירות **חסר ג"ר** (כמ"ש בזהר בראשית ב' אות רע"ב ע"ש) **והם רק ת"ע ולא ה' מאות.**

ששח) בזמנא דהאי חשמל וכו': בזמן שחשמל זה מאיר **ניצוצין לד' רוחות,** דרום צפון מזרח מערב, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, **יוצא קול אחד מלמעלה, המתעורר** מבין כנפי החיות, **כשדופקות** זו בזו. אלו הן הכנפים המשמיעות קול, כמש"א, **ואשמע את** קול כנפיהם כקול מים רבים, ואז קול זה כלול מד' קולות, כי כשהקול יוצא פוגש באלו ד' **הנוצוציות** של החשמל, **ונחלק לד' קולות.**

ששט) קל חד אזלא וכו': קול אחד **הולך לגליצור,** ומתעורר בקול ההוא אור החשמל ונעשה ממנו דבור אחד. ובדבור ההוא נתעורר דיבור אחר סתום, בלחש. וכשזה מגיע לגליצור, **אז מתגלים לו** ריי"ד **סודות עליונים,** שנתגלו.

ביאור הדברים. אחר שביאר איך ג' קוין של החשמל מאירים למלכות מבחינת קרקע קטנה, שהיא מצבה הא' של המלכות. הנה חוזר לבאר בפרטות סדר הארתם של ג' קוין דחשמל לקרקע קטנה. ומבאר, איך ג' הקוין יוצאים בזה אחר זה, שכל אחד מראה כחו, ואח"כ מתיחדים ע"י קו האמצעי, ואח"כ מתקבלים במלכות דקרקע קטנה.

וכבר ידעת תוכנם של ג' קוין, שקו ימין **נעשה מעלית המלכות לבינה, שדיני המלכות ממעטים** הג"ר **דבינה, בסוד י'** שנכנסה באור **הבינה והאור ירד לבחינת אויר, שה"ס** ו"ק

חסר ג"ר. וקו שמאל נעשה אחר שהארה עליונה חזרה וה **ציאה המלכות מבינה והחזירה למקומה,** שה"ס **שיצאה הי'** מאויר וחזר להיות **אור** ג"ר **כמקודם,** שהג"ר דחכמה שוב מאירים בה. והוא קו השמאל. וקו האמצעי נעשה, ע"י זווג הנעשה על מסך דחירק, כי מתיך שנעשית מחלוקת בין ימין לשמאל ומכבים זה את זה, אז יוצא זווג דהכאה על מסך דבהי"א שה"ס מסך דחירק דז"א, הממעט הג"ר דחכמה מקו השמאל ומחברו עם החסדים דימין, ואז נעשה שלום ביניהם ושניהם מאירים בכל שלמותם (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש).

וז"ש, **קל חד נפיק מלעילא,** וקול זה הוא יציאת קו ימין, שהי' נכנסת באור הבינה ונעשה אויר. ומפרש איך היא נעשה, ואומר, **ואיתער מבין גדפין כד אקישו דא עם דא,** כי הכנף הימנית ה"ס בינה, והשמאלית ה"ס מלכות, וכשדופקות זו בזו מערבות כחית המלכות בבינה, והי' נכנסת לאור ונעשה אויר, דהיינו ו"ק בחסרון ג"ר. שזהו קו ימין. **וכדין האי קלא כלילא בד' קלין כד נפק פגע באינון ניצוצין** וכו', כלומר, אחר שהקול הזה שיצא מכנפי החיות פגש בד' רוחות שבחשמל, נשלם גם הוא בד' רוח ת כמו החשמל, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, אשר קו ימין כבר יצא בו, כנ"ל, ועתה צריך לצאת בו קו שמאל, וז"ש, **קל חד** דהיינו האה אחת, **אזלא לגליצור,** דהיינו לקרקע זעירא, ששם הממונה גליצור, **ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל,** שקו השמאל דחשמל, שבו יצאה הי' מאויר, וחזרו הג"ר דחכמה להאיר בו, כנ"ל, הנה הוא מאיר לקול הזה, שהוא ו"ק בלי ג"ר, ומוציא גם בו את המלכות מבינה, ומחזירו להארת ג"ר דחכמה. וז"ש, **ואתעביד מניה דבור,** כי החכמה מכונה דבור. ואותו הקול שהיה בחסרון חכמה עם יציאת קו הימין, נעשה עתה ביציאת קו שמאל לבחינת **דבור** שה"ס גילוי

ואתעביד מניה דבור חד. ובההוא דבור איתער דיבורא אחרא סתימו, בלחישו. וכד מטי האי לגליצו"ר, כדין אתגליין ליה, מאתן וארבע סרי רזין עילאין דאתגליאן.

שע) קלא תנינא, אזלא לענא"ל, רב ממנא על תמנסרי אלף רבוא משריין, משמשין גו קרקע אחרא, דאיהו בנהירו דכל גוונין, האי אקרי קרקע דארגוונא, נהיר בכל זיני נהורין דנפקי מהאי חשמל. ותמן בההוא קרקע, שקיען תריסר אלף רבוא ע מרגלאן עילאין.

שעא) וכד סלקין נציצין דחשמל, ועאלין דא בדא, סלקין כל אינון

חלופי גרסאות

ע ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג מן מרגלאן עד מרגלאן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

החכמה המכונה דבור. ועתה מבאר קו האמצעי, ואומר, **ובההוא דבור אתער דבורא אחרא סתימו בלחישו**, כלומר, כי מתוך שדבור זה, שהוא קו שמאל אינו יכול להאיר מטעם המחלוקת עם הימין כנ"ל, ע"כ יוצא דבור אחר, שה"ס מדת החכמה של קו האמצעי הממעט את הג"ר דחכמה ומשאיר רק ו"ק דחכמה, וז"ש, **דבורא אחרא סתימו בלחישו**, דהיינו, לא כדבור הקודם, שהג"ר דחכמה היו מגולות בו, אלא דבור זה של קו האמצעי הוא סתום ובלחש, כי ג"ר דחכמה נסתמו בדבור הזה, וכן הוא בלחש, בלי השמעת קול, שה"ס ו"ק דחכמה, המאירים בדבור הזה. כי הקול אחר שנשלם על ידי הדבור, הוא נבחן לזכר, שהארתו היא ממעלה למטה, כי אור זכר מאיר תמיד ממעלה למטה. והדבור בלי השמעת קול הוא אור נקבה, שהארתה ממטה למעלה. ולפיכך הדיבור הא', שהוא קו שמאל המאיר בג"ר דחכמה, הוא דבור בהשמעת קול, ושהקול פועל והדיבור פועל, **ויש בו אור זכר המאיר ממעלה למטה**. והדבור הב', שהוא בתקון קו האמצעי, המתקן אותו **להאיר רק ממטה למעלה** (כמ"ש בפקפה"ס אות ל"ח) הוא דבור בלי השמעת קול, ומתוך שהקול אינו פועל בו, **יש בו רק אור נקבה, שהוא ממטה למעלה.**

ח"ש, וכד מטי האי לגליצור, כדין אתגליין ליה מאתן וארבע סרי רזין עלאין, דאתגליאן, כי עתה נתגלה לגליצור, שסוד **ירידת** האור שהיתה במצב הא', היתה מחמת **חסרון** היחוד עם הימין, ועתה שנתיחד השמאל **עם** הימין כבר נשלם הכל. **רי"ד סודות**,

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

פירושו סודות הירידה. כי **רי"ד**, הוא **איתיות ירידה.**

שע) **קלא תנינא אזלא** וכו': הקול השני, כלומר ההארה השניה של הקול, הולך למלאך ענאל, שהוא הממונה הגדול על י"ח אלף רבוא מחנות, המשמשים בקרקע אחרת, שהיא בהארות כל הצבעים, שהם לבן אדום ירוק, זו נקראת קרקע של ארגמן, המאירה בכל מיני אורות היוצאים מחשמל זה. ושם בקרקע ההיא, שקועות י"ב אלף רבוא מרגליות עליונות.

שעא) **וכד סלקין נציצין** וכו': וכשד' התנוצצויות של החשמל עולות, ובאות זו בזו, עולות אז כל אלו המרגלי"ת שהיו שקועות בקרקע ההיא, ומגיעות לשער המזרח. ושם פתוחים ששה אלף אלפים שערים. ובהם ענאל הממונה הגדול.

פירוש. הקול הראשון שהלך לגליצור לקרקע זעירא, אע"פ שנחלק לד', שה"ס ג' קוין ומלכות, היה תחת שליטת קו השמאל, ולפיכך אינו ראוי להתלבש אלא בכלים דקרקע זעירא, שה"ס מצב הא' של המלכות (כנ"ל באות שס"ח ובאות שס"ט) וקול השני, ההולך לענאל, לקרקע דארגוונא, שה"ס המלכות דמצב הב' (כנ"ל אות שס"ט) הוא בשליטת קו האמצעי, כי המלכות דמצב הב' היא בבחינת קו האמצעי. וז"ש, **קלא תנינא** וכו' **גו קרקע אחרא דאיהו בנהירו דכל גוונין**, כי להיותה בבחינת קו האמצע, היא כלולה מכל הצבעים לבן אדום ירוק, כמו קו האמצעי. משא"כ קרקע זעירא, לא היה

בה

מרגלאן דאינון שקיען בההוא קרקע, ומטו לגבי תרעא דמזרח. ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחן, וענא"ל רב ממנא בהו.

שעב) פ קלא כד איתער מלעילא, בטש נהירו דהאי חשמל ביה, ואתעביד מניה דבור, ובההוא דבור אתער דבור אחרא סתימא.

שעג) וכד מטי האי לענא"ל ממנא, כדין אתגליין תלת מאה ושתין וחמש רזין עילאין, דאינון שקיעים בגושפנקא חותם אמת. כדין באימתא

חלופי גרסאות

פ נ"א מ"ש וההוא קלא (דפ"ם ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

בה אלא צבע אדום בלבד כמו קו השמאל. ולפיכך הממונה על קרקע דארגוונא, הוא רב ממנא על **ח"י אלף רבוא משריין**. כי ח"י מורה על היסוד שהוא קו האמצעי המשפיע אל המלכות דמצב הב'. **ואלף** ה"ס השפעת החכמה הנקראת אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה. **ורבוא**, ה"ס השפעת החסדים המלבישים את החכמה, שהאורות מתרבים עד אין שיעור. **וענאל** פירושו עדות אל, כי ענה הוא עדות מלשון לא תענה ברעך עד שקר. ונקרא כך משום שהשפעת ו"ק דחכמה הנוהגת בקו האמצעי, מכונה עדות. והממונה על המלכות דמצב הא' הנקראת קרקע זעירא, נקרא **גליצור**, שפירושו הצור גילה, כי מקום גילוי החכמה הוא בעיקר במצב הא' של המלכות, והמלכות של מצב הב' מקבלת ממנה (כנ"ל באות שס"ז) וע"כ נק' **גליצור**. ועיקר מעלתה של המלכות דמצב הב', היא משום שמקבלת סוד י"ב צירופי הויה מז"א, וז"ש, **ותמן בההוא קרקע שקיעין י"ב אלף רבוא מרגלאין עלאין**, דהיינו שיש בה הכנה שיתגלו בה י"ב אלף רבוא מרגלאין מי"ב צירופי הויה דז"א. והם **אלף** מבחינת החכמה שבהן, ורבוא מבחי' החסדים שבהן, כנ"ל. ומתי הן מתגלות. לזה אומר, **וכד סלקין ניצוצין דחשמל ועאלין דא בדא**, דהיינו בזמן שד' התנוצצויות של החשמל, שהן ג' קוין ומלכות המקבלתם, עולות ונכללות זו בזו, ואז נכללת כל אחת מן ד' ההתנוצצויות בג' קוין, וד' פעמים ג' הם י"ב, והן מאירות לקרקע דארגונא, אז **סלקין כל אינון מרגלאין**, שהן י"ב אלף רבוא, **דאינון שקיעין בההוא קרקע**, שהיו מוכנים לצאת ממנה כנ"ל, **ומטו לגבי תרעא דמזרח** דהיינו קו האמצעי שהוא ז"א, שנקרא מזרח. דהיינו שבאים **תחת** שליטתו, לקבל מי"ב צירופי הויה שבו. ונודע שקו האמצעי מסתיר הג"ר דחכמה,

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

ואינו מתקן אלא הו"ק דחכמה, וז"ש, **ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחין**, אלף אלפין, היינו החכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה, **שית**, היינו ו"ק, חג"ת נה"י. כי רק חג"ת נה"י דחכמה פתוחים להאיר שם, אבל לא הג"ר דחכמה שהם סתומים ומכוסים

שעב) **קלא כד אתער** וכו': וכשהקול מתעורר מלמעלה, דהיינו מבין כנפי הכרובים (כנ"ל באות שס"ח) מכה בו האור של החשמל הזה, ונעשה ממנו דיבור, ובדבור ההוא מתעורר דבור אחר סתום.

פירוש, שכאן מבאר בפרטות את ההארה השניה של הקול שיצא מכנפי החיות, בסדר ג' קוין בזה אחר זה, על דרך שביאר לעיל את ההארה הראשונה (באות שס"ט) וז"ש, **קלא כד אתער מלעילא**, דהיינו היוצא מבין כנפי החיות, שהוא היציאה של קו ימין (כמ"ש שם) **בטש נהירו דהאי חשמל ביה ואתעביד ממנו דבור**, דהיינו יציאת קו השמאל, שע"י הארת החשמל יצאה הי' מאירה, ואור החכמה, חזר למדרגה. **כי** החכמה נקראת דבור, כנ"ל. ואח"כ יצא קו האמצעי, וז"ש, **ובההוא דבור אתער דבור אחר סתימא**, שמשום המחלוקת שהיתה בדבור הגלוי, שהוא קו השמאל **נתעורר** קו האמצעי ומיעט הג"ר דחכמה, **ותקן את** הו"ק דחכמה שבשמאל עם החסדים שבימין. ונעשה הדבור סתום מג"ר דחכמה. (עיין שם).

שעג) **וכד מטי האי** וכו': וכשאור זה מגיע לענאל הממונה, מתגלים אז שס"ה סודות עליונים, שהם שקועים בטבעת שהיא חותם האמת. אז באימה, בחיל, ברתת וברעש עולים שירות ותשבחות לאדון כל, והאור, הרשום בשם המפורש במ"ב אותיות חקוקות, יוצא מאיתו גדול השרים על כל שאר המחנות,

שנקרא

צ בחיל ברתת בזיע, סלקין שירין ותושבחן למארי כלא. ונהירו דרשים בשם המפורש, במ"ב אתוון מחקקן, נפקא מההוא רב סגנין על כל שאר משריין, ק וסנדלפי"ן אקרי, וההוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי, מקרקע ר זעירא ועד קרקע ש דארגוונא.

שעד) ורזא דא ת וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע, סנדלפון אקרי הכי, בגין דתמן עאלין כל רזי פנים עילאין, ואנעילו ביה, כהאי סנדלא. דאיהו אעיל בגויה כל יסודא ושרשא דגופא.

שעה) דא רב ממנא, משמשא לאינון פנים לגו. בהאי חקיקין רזין דאתוון רשימין גליפין, בלטין בההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי. כד האי קשיר כתרין למאריה, אינון אתוון סלקין בההוא נהירו, ומתעטרן באינון

מסורת הזהר

ת) (מ"א ז).

חלופי גרסאות

צ נ"א בחילו (ווינציא) נ"א בדחילו (קראקא). ק נ"א וסנדלפו"ן (דפוסים ראשונים). ר נ"א ל"ג זעירא (דפוסים ראשונים). ש נ"א דנא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שנקרא סנדלפון, והאור ההוא מכסה על אותן ב' קרקעות, מהקרקע הקטנה עד קרקע הארגמן.

פירוש. כל מדרגה נחלקת לשס"ה ולרמ"ח, שה"ס י"ה ו"ה, בסוד שמי עם י"ה הוא שס"ה, שעליהם כתוב, זה שמי לעלם. להיותם ג"ר. וזכרי עם ו"ה הוא רמ"ח, דהיינו ו"ק, שעליהם כתיב, זה זכרי לדר דר. וז"ש, **וכד מטי האי לענא"ל ממנא כדין אתגליין שם"ה רזין עלאין**, שה"ס הג"ר המרומזים בשס"ה. והיינו בבחינת ו"ק דחכמה, ולא בג"ר דחכמה, וז"ש, **דאינון שקועים בגושפנקא חותם אמת**, דהיינו שבקו האמצעי הנקרא חותם אמת, שהוא מתקן רק הו"ק דחכמה, ולא הג"ר. אבל כל זמן שמאירה החכמה נמשכים עמה דינים. וז"ש, **כדין באימתא בחיל ברתת** וכו', דהיינו מחמת הדינים המתגלים עם החכמה נופל על המקבלים אימה ויהל ורתת. ואז כדי להשקיט הדינים צריכים לכסות על הארת החכמה המתגלית, שזה נעשה ע"י סנדלפון, וז"ש, **ונהירו דרשים בשם המפורש במ"ב אתוון מחקקן**, שהוא אור המכסה ומעלים על אור החכמה, **נפקא מההוא רב** וכו' **וסנדלפון איקרי והוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי** וכו' שהאור הזה מכסה על אור החכמה שנגלה בב' המלכויות, המכונות קרקע קטנה, וקרקע **דארגוונא**. ואז נשקטים הדינים.

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

שעד) **ורזא דא וספון** וכו': וזה סוד וספון בארז מהקרקע עד הקרקע. כי בארז רומז על אור של סנדלפון, כי סנדלפון נקרא כך, ארז, שהוא לשון **רז**, משום שבו נכנסים כל **רזין** של הפנים העליונים, והנעלו בו, כמו בסנדל הזה, המכניס בתוכו כל יסוד ושורש הגוף. דהיינו רגלי הגוף. כן סנדלפון שומר על רזין עלאין, שע"י שמירתו הם יכולים להאיר במקומם, ממטה למעלה.

שעה) **דא רב ממנא** וכו': ממונה גדול זה משמש להארת הפנים שמבפנים. כי ע"י שמירתו יכול אור הפנים להגלות מבפנים, דהיינו ממטה למעלה, באפן שלא ימשך לחוץ. בזה בסנדלפון, נחקקות סודות האותיות הרשומות החקוקות. שהן בולטות באותו האור המכסה על אותן הקרקעות. כשזה, סנדלפון, קושר כתרים לאדונו, עולות האותיות באותו האור, ומתעטרות באלו הכתרים. וחוזר אותו אור המכסה למקומו, והאותיות עולות באלו הכתרים בסוד השם הקדוש.

פירוש. כל הדינים האמורים בג' קוין באצילות, אינם שם במקומם באצילות, אלא הם מצוים בבריאה, וסנדלפון שהוא בחינת נוקבות דבריאה, הוא הנושא לאותם הדינים. ומבחינת הדינים של קו השמאל שנמצאים בו, שהם דינים דדכורא, הוא נקרא **סנדלפון**. שהוא אותיות ס"נ ד"ל, דהיינו **שנאה דלות**.

הנמשכים

ת כתרין והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה, ואתוון סלקין באינון כתרין, ברזא דשמא קדישא.

שעו) ס ורגליהם רגל ישרה, מתחבראן כחדא, דאינון א כחדא, למהך באורח מישר, ברגשת ב חבורתא *) במישר כחדא, ורגליהן במישר. וע"ד, לחיזו נביאה בדרגין ידיעאן.

שעז) וכלהו דרגין איקרון רגלי החיות ארע מנייהו. ג ולהו כחיזו רגלין ד בגופא, ה בסדרא דקא מסדרא, ואיהו כלא בשיעורא.

מסורת הזהר

ס) (יחזקאל א) לעיל אות שסז.

חליפי גרסאות

ת נוסח אחר לא גרסינן כתרין (דפוסים ראשונים).
א נ"א מוסיף כחדא בהך (דפוסים ראשונים). ב נ"א חברותא (דפוס מונקאטש בסוגריים). ג נ"א ולאו (מונקאטש). ד נ"א מוסיף ריליז כגופא (דפוסים ראשונים). ה נ"א בסודרא (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

הנמשכים מגילוי החכמה שבקו שמאל. ומבחינת הדינים דקו האמצעי הנמצאים בו, שהם דינין דנוקבא, הנמשכים מהמלכות המצומצמת, הוא נקרא **נעל** (כמ"ש בזהר תצא דף מ', בהסולם ד"ה שלף איש נעלו ע"ש) ונודע שבעת ששלט קו שמאל נמצאות האותיות של השם אלקים, סתומות בלי אור (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף י"ז בהסולם ד"ה קיימא ע"ש).

וז"ש, **בהאי** בסנדלפון, **חקיקין רזא דאתוון רשימין גליפין**, דהיינו ע"י הדינים דדכורא שבו נמצאת האותיות של השם אלקים חקוקות, כלומר שהן שקועות בלי אור. וכן על ידו, **בלטין** האותיות דאלקים, **בההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי** שע"י אותו האור המכסה על הארת החכמה שבב' מלכויות, שהוא אור החסדים של השם מ"ב, נעשית האותיות בולטות, דהיינו שנפתחות ע"י לבוש החסדים ומאירות בבליטה. ומפרש דבריו, **כד האי קשיר כתרין למאריה**, שע"י הדינין דנוקבא שבו הנקראים, נעל, הוא ממשיך חסדים להלביש החכמה, שאז נקשרות הג"ר בז"א ומלכות, **אינון אתוון סלקין בההוא נהירו**, שהאותיות מתלבשות באור החסדים, **ומתעטרן באינון כתרין**, שמקבלות ג"ר מאלו הכתרים שקשר בזו"ן, **והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה**, דהיינו אור המכסה על החכמה שלא תמשך ממעלה למטה, כנ"ל, הוא חזר לכסות החכמה, **ואתוון**, דהיינו אותיות אלקים, **סלקין באנון כתרין ברזא דשמא קדישא** שע"י הג"ר שמקבלות מן הכתרים,

(דפו"ר דף ל"ח ט"ד *) דף ל"ט ט"א)

הן נפתחות להיות ה' אותיות השם הקדוש אלקים. (כמ"ש שם בהסולם ד"ה ובזה ע"ש).

שעו) **ורגליהם רגל ישרה:** היה צריך לומר ורגליהם רגלים ישרות, אלא שהרגלים מתחברות יחד, והן כרגל אחת **ללכת בדרך הישר**, ברגש החיבור ביושר ביחד, **ורגליהם ביושר.** וע"כ הן נמצאות **למראה עיני הנביא במדרגות ידועות.**

פירוש. כבר נתבאר סוד רגלי החיות, שהן בחינת הארת החכמה שמקומה בנה"י המכונים רגלים, ע"ש. ולפיכך יש פחד מאחיזת החיצונים שלא ימשכו הארת החכמה ממעלה למטה. **כדרך שמאל בלי ימין**, (כמ"ש בזהר פקודי אות ע"ה). וע"כ הן נשמרות להיות תמיד תחת קו האמצעי המחבר הימין והשמאל להיות אחד, באפן, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא הולך בדרך יושר בלי הטיה.

וז"ש **דאינון כחדא למהך באורח מישר**, ששתי הרגלים שהן ימין ושמאל, נעשות רגל אחת, **ללכת בשליטת קו האמצעי**, שהוא קו ישר שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. והארת החכמה המתגלית מהן, היא יוצאת מרגש החיבור של ימין ושמאל ביחד. וז"ש, **ברגשת חבורתא במישר כחדא**, שהחכמה יוצאת מרגש החיבור של ימין ושמאל ביחד. וע"כ **ורגליהן במישר.** שאינם בימין ושמאל אלא ביושר, שהוא קו האמצעי.

שעז) **וכלהו דרגין אקרון** וכו': **וכל המדרגות למטה מהן**, נקראות **רגלי החיות.**

ולהן

שעח) וכף רגליהם ככף רגל עגל, בחיבורא דהאי סטרא. ולית לון אצבען לתתא, בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין, בדיוקנא אוחרא. וע"ד ב"נ אחזי באצבען חילין אחרנין לעילא בידין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגווייהו חילין אחרנין דסטר אחרא, וע"ד אקרו רגל ישרה, דסתים לסטרא דא, ואינון כף אחת.

שעט) ואע"ג דלא מתפרשין בפרישו דאצבען בחילין אחרנין דסטר אוחרא, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לסטר אחרא, ואתחזיין לתתא ככף

חלופי גרסאות

ו נ"א דהא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

ולהן מראה הרגלים שבגוף, החיות, בסדר שמסדר, והוא הכל בשיעור.

פירוש. כל המדרגות הנמשכות מרגלי החיות, אע"פ שהן למטה מהן, מראיהן כמו רגלי החיות, כלומר שהצורתן היא כהארת רגלי החיות, דהיינו שמסדרות תחת קו האמצעי, כנ"ל. וז"ש ולהו כחיזו רגלין בגופא, דהיינו שדרך הצורתן של איתן המדרגות הנמשכות מרגלי החיות, הוא כהארת רגלי החיות, שהן בשליטת הגוף, שהוא קו האמצעי. וז"ש, **כסדרא דקא מסדרא**, באיתו הסדר שקו האמצעי מסדר, דהיינו שמסדר שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ה) **ואיהו כלא בשיעורא**, שמאיר באותו השיעור של קו האמצעי, דהיינו רק בו"ק דחכמה. כמ"ש שם.

שעח) **וכף רגליהם ככף רגל עגל:** היינו בחיבור של אות הצד, של קו שמאל, כי פני שור הוא מהשמאל. ואין להן אצבעות למטה, ברגלים, משום שהאצבעות למטה מראות כחות אחרים בצורה אחרת. וע"כ אצבעות האדם, מראית על כחות אחרים למעלה בידים, ומראית על כחות אחרים למטה ברגלים. ואלו, רגלי החיות, אין רשומים בתוכם כחות אחרים של הצד האחר. וע"כ נקראות רגל ישרה. הסותמת לצד הזה. והן כף אחת. ע"כ אומר וכף רגליהם.

פירוש. כי התחלקות האצבעות מורה על התחלקות הצדדים לימין ולשמאל, וכיון שרגלי החיות נשמרות להיות תמיד מחוברות בקו האמצעי ביושר, בלי הטיה לימין או לשמאל, כנ"ל. ע"כ אין להן אצבעות ברגליהן. וז"ש, **וכף רגליהם ככף רגל עגל**, אין הפירוש שצד שמאל נראה בהם, כי עגל הוא שמאל, בסו"ה ופני שור מהשמאל, אלא הפירוש הוא, **בחבורא דהאי סטרא**, שבהיותן בקו האמצעי ביושר, יש בהן חיבור מרגל עגל, כי קו האמצעי הוא חיבור של ימין ושמאל ביחד. ולא מקו שמאל בלבדו. וז"ש, **ולית לון אצבען לתתא בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא**, דהיינו שמראים על ימין ושמאל, שמתחלקים זה מזה, שהיא צורה אחרת ממה שימין ושמאל הם בחבור ביחד בקו האמצעי, כי אז יש כח יניקה לס"א. וכן ברגלי האדם יש כח אחיזה לס"א, וז"ש, **וע"ד ב"נ אחזי באצבען** וכו', כי אצבעות הידים מראות על כחות חסד וגבורה, שאין אחיזה לס"א בהיותן למעלה מחזה. ואצבעות הרגלים מראות על כחות נצח והוד, שיש בהן אחיזה לס"א בהיותן למטה מחזה. וז"ש, **ואלין לא רשומין בגווייהו חילין אחרנין דסטר אחרא**, שברגלי החיות אין כחות אחרים של צד השמאל רשומים בהם, משום שאין בהן אצבעות. המראות על התחלקות ימין ושמאל, אלא הן מחוברות יחד בקו האמצעי. וז"ש, **וע"ד אקרי רגל ישרה דסתים לסטרא דא**, שע"כ נקראים רגל ישרה משום שסותמים את צד השמאל, ע"י חבורו בקו האמצעי, שצד השמאל אינו ניכר שם. **ואינון כף אחת** דהיינו **בבחינת קו האמצעי בלבד.**

שעט) **ואע"ג דלא מתפרשין** וכו': ואע"פ שאינן מתחלקות בהתחלקות האצבעות, שהן בכחות אחרים של צד האחר, השמאל, אלא שהן בקו האמצעי, שאין בו התחלקות, יש בהם רשימה אחת לתת מקום לצד האחר, השמאל, כי נראה למטה ככף רגל עגל, שהוא מצד השמאל. **אבל אינו כף**, להטות לצד

רגל עגל, אבל לא כף לאסטאה, אע"ג דאינון רגל עגל, ישרה איהו, דלא אסטי לעלמין.

שפ) בההוא רגשא, נפק נציצו ושלהובא לסטרא דא לשמאלא, ואינון נציצו ושלהובא מתחברן כחדא, ונצצין לכל עיבר, ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין, וכלהו איקרון רגלי החיות, בגין דנפקי [ז] מאינון רגלין. וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא [ח] בעלמא, לאתלבשא בגופא לתתא. ואתחזון כאינון אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא, ומהדרו ברמשא ובפניא, ומקדשי שמא דמיאריהון.

מאמר פני אדם

שפא) [ט] ודמות פניהם פני אדם, דמות ההוא דיוקנא לעילא, לאצטיירא בציורא גניזא. פנים קליטין בקולפין דקיקין. דמות אנפין דלגו ציורא דיוקנא

מסורת הזהר

ט) (שם) לעיל אות קא.

חלופי גרסאות

ז ה"ג הסלם נ"א איגון (כל הדפוסים). ח נ"א דעלמא (דפוסים ראשונים).

מאמר הסולם ורגליהם רגל ישרה

שמאל ממש, **כי אע"פ שהן רגל עגל**, עכ"ז ישרה היא, שהיא בחינת קו האמצעי, שהוא ביושר, **שאינו נוטה לשמאל לעולם** ומראה עגל הנראה שם, הוא מתוך החיבור שבקו האמצעי (כנ"ל אות שע"ז).

שפ) **בההוא רגשא נפק וכו':** ברגש ההיא, שנתחבר ביושר (כנ"ל אות שע"ו) יצאו **התנוצצות** אור **ושלהבת**, אש **לצד שמאל**, כלומר לתחת שליטת השמאל, **וההתנוצצות והשלהבת** שהן ימין ושמאל, **מתחברות יחד** בקו האמצעי, **ומנצצות לכל צד**, דהיינו לד' צדדים, דרום צפון מזרח מערב, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. **ונעשים מהם צבאות ומחנות** מלאכים, **וכולם נקראים רגלי החיות** משום שיוצאים מהרגלים האלו של החיות. **וכולם הולכים בשליחות** הקב"ה **ומשוטטים בעולם. להתלבש בצורה של גוף** למטה, **והם נראית לבני אדם כאלו** מלאכים **האחרים הנראים** לבני אדם בשעה שעושים **שליחות בעולם. וחוזרים בערב ובלילה** למקומם ומקדשים שם **אדונם** בשירה.

מאמר פני אדם

שפא) **ודמות פניהם פני אדם:** דמות, **היא אותה צורה שלמעלה, שמצטיירת בציור**

גנוז. **פנים הנקלטים בהכאות דקות. דמות פניהם**, הוא משום שבתיד הציור של **צורת אדם מתנוצץ ניצוץ, שאותו ניצוץ מלהט בפנים** ההשכל הפנימי הנסתר והצפון, הנמצא ואינו נמצא. **קולפין** פירושו הכאות, מלשון **קולפי טבא בלעית** (ערכין כב.).

פירוש. שהוקשה לו הלשון הכפולה **ודמות פניהם**, שהיה מספיק שיאמר ופניהם פני אדם, ולמה אומר ודמות. ונותן על זה ב' ביאורים. א) שדמות מורה על ציור גנוז, כי דמות הוא מלשון דום ודממה, ולפי שפני אדם, הוא קו האמצעי, (כמ"ש לפנינו באות שפ"ד) הממעט את הג"ר של החכמה, ע"י המסך דחירק שבו (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) ע"כ הוא ציור גנוז, שהג"ר נגנזו בו. וז"ש, **דמות**, מה שהכתוב מכפיל לומר, דמות, הוא, מפני שמורה על **ההוא דיוקנא לעילא**, דהיינו על הקו האמצעי, **לאצטיירא בציורא גניזא**, שהוא מצטייר בציור גנוז, שהג"ר דחכמה גנוזים על ידו, **כי פנים קליטין בקולפין דקיקין**, כי אין אור הפנים נקלט על ידי קו האמצעי אלא ע"י הכאות דקות, דהיינו ע"י מסך דחירק המכה בקו שמאל וממעט הג"ר דחכמה (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) ולפיכך נקרא דמות, מפני שהג"ר דחכמה דוממות בו. ומשום שהמסך דחירק כולל בתוכו

דאדם, ס נציץ נציצו דההוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז. הוי ולא הוי.

שפב) אור נציץ, אשא להיט, מלהטא בשלהובי דנורא. רוחא מנצצא אחיד · בגווני. קולפא בסוטרא, גו כלילא חדא. אחיד לעילא, אחיד לתתא, גווני אחידו לכמה סטרין.

שפג) גוון אור גניז, אחיד נהיר ונציץ בנציצו, והאי אור אחיד ותפיס ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא, ושלהובי נורא, אלין תרין לא כ מתישבן כחדא. ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל, נפקא רוחא דבוסמא, כלילא בתריסר בוסמין עילאין, ומגו ההוא סליקו דאינון תרין דלא מתישבן כחדא, אחיד בהו ההוא רוחא, ומתישבן בדוכתיהו.

שפד) וכדין, אצטבע ההוא רוחא, מגו ההוא נהירו דאור גניז, ונהירו

חלופי גרסאות

ס ה"ג הסלם נ"א דנציץ (בכל הדפוסים). · נ"א בגווני (דפוסים ראשונים). כ נ"א כתבו בכל הדף במקום מתישבן מתיאשן (דפוסים ראשונים).

מאמר הסולם ורגליהם רגל ישרה

ב' מלכויות, מלכות דמפתחא, ומלכות דמנעולא, ע"כ מדייק לומר בקולפין דקיקין, דהיינו ע"י המסך דמפתחא, שהכאותיו דקות, ואינן ממעטות רק הג"ר דחכמה, ומשאירות את הו"ק דחכמה. מה שאין כן ההכאות של המסך דמנעולא, הן הכאות קשות, ודוחות גם הו"ק דחכמה (עי' בפלפה"ס אות ל"ח).

וביאור ב). אומר, דמות אנפין, שע"כ אומר הכתוב, דמות פניהם, משום דלגו ציורא דיוקנא דאדם נציץ נציצו, שבפנימיות ציור צורת אדם, שהוא קו אמצעי, מתנוצץ ניצוץ, דהיינו מלכות דמנעולא, שבסוד המסך דחירק שבו כנ"ל, דההוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז, שהוא נסתר וטמון גם בפנימיות ההשמל הפנימי. אבל הוא גנוז רק בשביל הצדיקים, אבל לרשעים הבאים למשוך החכמה ממעלה למטה הוא מתגלה. וז"ש הוי ולא הוי, שהוא נמצא ואינו נמצא, כי לרשעים הוא נמצא, וכל האור מסתלק בסבתו. ולצדיקים הוא גנוז ואינו נמצא, ורק המלכות דמפתחא משמשת בשבילם, שה"ס קולפין דקיקין, וע"כ יש להם ו"ק דחכמה, כנ"ל.

שפב) אור נציץ אשא וכו': ומפרש ג' הקוין המאוחדים ע"י קו האמצעי, שהוא פני אדם. אור נוצץ, היינו בקו ימין. אש לוהטת ומלהטת בשלהבת אש. היינו בקו שמאל, שבו

(דפו"י דף ל"ט ט"א)

שורפים דינים מרובים. רוח מנוצץ אחוז בגוונים, היינו קו האמצעי שהוא כלול מגוון ימין ומגוון שמאל, הוא מכה בצד השמאל, ע"י המסך דחירק שבו כנ"ל, להביאו לכלל אחד, כלומר כדי ליחד הימין עם השמאל לכלל אחד. הוא, אחוז למעלה, בין חסד וגבורה. אחוז למטה, בין נצח והוד. גווניו אחוזים לכמה צדדים, דהיינו לשתה קצוות. כי הקו האמצעי כולל ו"ק.

שפג) גוון אור גנוז וכו': ומפרש את ג' הקוין ביתר ביאור. גוון אור גנוז (ל"ג אחיד) מאיר ומנוצץ בהתנוצצות. שהוא קו ימין. והאור הזה אחוז ותופש ומביא אליו אור של אש לוהטת ושלהביות אש, שהן קו השמאל. אלו השנים, הימין והשמאל, אינם מתישבים יחד, כי יש ביניהם מחלוקת, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל'). ומתוך מרגלא שאינה מתגלית כלל, דהיינו ממסך דמנעולא, שהיא פעולה א' של קו האמצעי (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח). יוצא רוח של בשמים, שהוא קו האמצעי, הכלול בי"ב מיני בשמים עליונים, שה"ס י"ב בחינות של ג' קוין ומלכות הכלולים זה בזה, ומתוך אותו המצב של אלו שני הקוין שאינם מתיישבים יחד, אוחז בהם הרוח ההוא, דהיינו קו האמצעי זמתישבים על ידו במקומם.

שפד) וכדין אצטבע ההוא וכו': ואז, אחר שהרוח הכריע וכלל ב' הקוין זה בזה,

נצטבע

דאשא מלהטא, ואתישבן וקיימא ביה, כדין אצטיירו ביה, ציורא דפני אדם, דכליל כל דיוקנין, והאי איהו גוון דכליל כל גוונין. אנפין דכליל כל אנפין.

שפה) וכד אינון מתתקנן כדקא יאות, לגו כרסייא, כלהו בדיוקנא חדא דאדם. ורזא דא, כד מסתכלין לסטר מזרח, כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא ל דאדם.

שפו) וכד מסתכלין לסטר דרום, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דאריה, דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא.

שפז) מ וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר. נ כד"א, פ) דרך הנשר בשמים. בגין דתמן צ) נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ואורח דנשר, לאתדבקא תדיר בשמים, דתמן איהו ס תיאובתיה לאסתלקא ולאתדבקא. ובג"כ איהו לסטר מערב.

שפח) ובגין דכל אנפין משתנין, כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלאן ביה, כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא, לארבעתם. פני אדם ופני אריה ע לארבעתם פני שור פ לארבעתן ופני נשר לארבעתן.

מסורת הזהר

פ) (משלי ל) לעיל אות כד. צ) (דברים לב) יתרו רעט.

חלופי גרסאות

ל נ"א מוסיף דא דאדם (קראקא). מ נ"א ל"ג יכד (קראקא). נ נ"א ל"ג כד"א דרך הנשר בשמים (דפוסים ראשונים). ס נ"א חביבתיה (מונקאטש בסוגריים). ע נ"א ל"ג לארבעתם (דפוסים ראשונים). פ נ"א ל"ג לארבעתן (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

נצטבע איתו הרוח, מתוך אותו אור גנוז, שהוא קו ימין, והאור של אש לוהטת, שהוא קו שמאל, ששניהם נתישבו בו, ונמצאים בו. אז נצטייר בו, ברוח, שהוא קו אמצעי, ציור של פני אדם, הכלול כל הצורות. וזה הוא גוון הכלול כל הגוונים, כי קו אמצעי כלול מב' הקוין שהם גוון לבן וגוון אדום. והוא עצמו הוא קו ירוק, פנים הכוללים כל הפנים, כי פני אדם כולל בתוכו פני אריה ופני שור, שהן ימין ושמאל. וכן כולל את פני נשר, שהיא המלכות המתדבקת בו.

שפה) **וכד אינון מתתקנן** וכו': וכשהם, דהיינו ד' הפנים של החיות, מתתקנים כראוי אל הכסא, שהוא המלכות, דהיינו כשהמלכות שורה על ד' החיות שהן המרכבה שלה. שאז נקראת **ה'** (כנ"ל בראשית אות ל"ח ע"ש) **הם כולם בצורה אחת של אדם.** וזה ס"ד, כשד' החיות **מסתכלות לצד מזרח**, ששם קו האמצעי, **הן כולן בצורה אחת של אדם**, משום ששם, **ממזרח, הוא תוקף הסוד של פני אדם**

(דפו"י דף ל"ט ט"א)

ורביעהם רגל ישרה

פירוש, כשהכסא, שהוא נקידה האמצעית שורה על ד' החיות, אז הן מסתכלות לצד מזרח, ויש לכולן פני אדם (כנ"ל בראשית אות ל"ח).

שפו) **וכד מסתכלין לסטר** וכו': וכשד' החיות מסתכלות לצד דרום, שהוא קו ימין, כל ד' הפנים של החיות הם בצורה אחת, **בצורת אריה, ששם הוא כח ותוקף הכל.** כי הכל תלוי באור החסד שהוא מקו ימין. וכשד' החיות **מסתכלות לצד צפון**, שהוא קו שמאל, **כל ד' הפנים** של החיות **הם בצורה אחת, בצורת השור, ששם היא נגיחת הדין הקשה.**

שפח) **וכד מסתכלין לסטר** וכו': וכשד' החיות **מסתכלות לצד מערב**, שהיא מלכות, **כל ד' הפנים הם בצורה אחת, בצורת הנשר. כמו שאתה אומר דרך הנשר בשמים. משום ששם, נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ודרך הנשר** שהוא מלכות, **להתדבק תמיד בשמים**, שהוא ז"א. **ששם היא תשוקתו לעלות ולהתדבק. ומשום זה הוא לצד מערב.**

שפח) **ובגין דכל אנפין** וכו': **ומשום שכל פנים**

שפט) האי כד מתתקנן בכרסייא, *) כמא דכרסייא צ פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו, כפום ההוא סטרא דאזל, כדכתיב ק) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

שצ) וכד לא אזלין ולא מתתקנין ק גו כרסייא, כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקניה דאתחזי ליה. ועכ"ד, כל חד וחד אתדבק בדיוקנא דחבריה, וכלהו אתחזיין דיוקנייהו ר מתדבקו דא בדא, ודא כליל בדא, כל חד ש כליל בחבריה, וחבריה ביה.

שצא) סטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, ת וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא אוחרא אומר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו.

שצב) וידי אדם מתחת כנפיהם, האי לקבלא א מאריהון דתיובתא לגבייהו, ב דהא ימינא דקב"ה, פרישא ג לקבלא כל אינון דתייבין לגביה. מתחת כנפיהם, אמאי, בגין צניעו, ד דהא מאריהון דתיובתא צניעו אצטריך, דלא למנדע בהו אחרא, כמד"א ה) כסוי חטאה.

שצג) רזא דא, דלא סלקין ידייהו לעילא, כמא דבני נשא דידייהו סלקין לעילא על רישייהו, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, דהא

מסורת הזהר — חלופי גרסאות

ק) (יחזקאל א) ב"ב סט. ר) (תהלים לב) נח רנו.

צ נ"א בעי (הגהות כת"י). ק נ"א גבי (דפוסים ראשונים). ר נ"א מתדבקן (דפוסים ראשונים). ש נוסח אחר לא גרסינן כליל (ירושלם). ת וסטרא חד אומר קדוש במרובעים (בדפוס מונקאטש). א נ"א מראיהון (ווינציא). ב נ"א ידא דקב"ה פרישא לאינון (קראקא). ג נ"א על ול"ג לקבלא כל (ווינציא). ד נ"א דהאי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — ורגליהם רגל ישרה

פנים ופנים משתנים לפי המקום של אותו הצד שמסתכלים בו, ע"כ כתוב בכולם, בכל צורה וצורה, לארבעתם, פני אדם ופני אריה לארבעתם, פני שור לארבעתן, ופני נשר לארבעתן.

שפט) **האי כד מתתקנן** וכו': אלו, ד' החיות, כשהן מתתקנות בכסא, שהוא המלכות כמו שהכסא פונה ללכת, אם למזרח או למערב, וכו', כך הן, החיות, מראות צורתן כפי איתו הצד שהכסא הולך, כמ"ש, אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

שצ) **וכד לא אזלין** וכו': וכשאינן הולכות, ואינן מתתקנות בכסא שהוא נקודה האמצעית הרוכבת עליהן, או כל אחד ואחד נפרד בצורתו הראויה לו. אבל כשהן מתתקנות בכסא, כל אחד מראה צורתה לפי אותו הצד שהכסא הולך כנ"ל. ועם כל זה, כל אחת ואחת מתדבקת בצורת חברתה, וכולן, נראות צורותיהן מתדבקות זו בזו, וזו כלולה בזו, כל אחת כלולה בחברתה, וחברתה בה.

(עי' דף ל"ט ט"א *) ט"ב)

שצא) **סטרא חד אומר** וכו': צד אחד, מד' החיות, אומר קדוש, וצד אחד אומר קדוש, וצד אחד אומר קדוש. שהן ג' צדדים, דרום צפון מזרח, דהיינו ג' קוין. וצד האחר, דהיינו צד מערב, שהוא מלכות, אומר, ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו.

שצב) **וידי אדם מתחת כנפיהם**: זה הוא, כדי לקבל אליהם בעלי תשובה. כי יד ימינו של הקב"ה פרושה, לקבל כל אלו החוזרים אליו בתשובה. שואל. **מתחת כנפיהם** למה. ומשיב, הוא משום צניעות. כי בעלי תשובה צריכים צניעות, שלא ידע בהם אחר. כמש"א, כסוי חטאה.

שצג) **רזא דא דלא** וכו': מ"ש, וידי אדם תחת כנפיהם, הוא סוד, שאינן מגביהות ידיהן למעלה, כמו בני אדם, שמגביהים ידיהם למעלה על ראשם. ואלו, החיות, אינן כן, כי ידיהן אינן יוצאות לחוץ מתחת כנפיהן, כי

כנפיהן

גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא. כמא דאמר ש) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. דאתפרשן כד לא מתתקנן גו כורסייא כדקא אמרן. ואלין ידין לא אתחזיין כלל ה לסלקא לעילא, מגו דאתגליין, וע"ד מתחת כנפיהם כתיב.

שצד) וכד אלין נטלין, גדפייהו מתחברן כחדא, למהוי בארח מישר, לנטלא דא עם דא כחדא, בשַׁעֲתָא חדא, בזִמְנָא חדא, וכלהו כחדא סלקין לכרסייא לעילא.

מסורת הזהר

ש) (יחזקאל א) לעיל אות קנג.

חלופי גרסאות

ה ה"ג הסלם נ"א לאעלא סטרא (כל הדפוסים) ונ"א לאעלא סתרא (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

כנפיהן ופניהן פרודות למעלה. כמ"ש, ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. כי בשעה שאינן מתתקנות תוך הכסא, צורותיהן נפרדות זו מזו, כמו שאמרנו (באות ש"צ) וידים אלו אינן ראויות כלל לעלות למעלה, משום שהן נגלות. וע"כ מתחת כנפיהם, כתוב.

פירוש. כי נתבאר לעיל (באות שפ"ט וש"צ) שיש ב' זמנים בד' החיות, א) כשאינן מתתקנות במלכות, דהיינו שהנקודה האמצעית אינה רוכבת עליהם, שאז כל או"א פרודה מחברתה, כי הימין והשמאל אינם מתחברים זה בזה. שהוא מטעם שכל זמן שהקו האמצעי אינו ממעט הג"ר דשמאל אין השמאל רוצה להכלל יחד עם הימין. ב) כשד' החיות מתתקנות במלכות, דהיינו שהנקודה האמצעית רוכבת עליהם, שאז הן מתתקנות בקו האמצעי שלה, והג"ר דחכמה מתמעטות, ואז מתדבקים ימין ושמאל זה בזה בד' החיות כמו במלכות. וכן אומר לעיל (בז"ח בראשית אות ל"ח) אינון ארבע של המרכבה, וחדא נקודה דקיימא עלייהו אינון ה' וכו' וריזא דה' דא דלת הוה וכו'. הרי שיש זמן שהמלכות שורה על המרכבה, ויש זמן שאינה שורה ע"ש. וזסו"ה, ופניהם וכנפיהם פרודות, שזה נאמר על אותו הזמן, שהמלכות אינה רוכבת על המרכבה, שאז הג"ר דחכמה מגולה בקו שמאל, ואין השמאל מתיחד עם הימין, וע"כ ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה דהיינו בראשי החיות, אבל למטה בו"ק, יש יחוד בין ימין ושמאל תמיד.

וז"ש, ריזא דא, סוד זה של הכתוב, וידי אדם מתחת כנפיהם, הוא, דלא סלקין ידייהו לעילא, כמא דכתי נשא וכו'. כי ידי אדם פירושו שימין ושמאל מאוחדים זה בזה, כי אדם הוא קו האמצעי המיחדם. וז"ס שהן מכוסות בכנפים, דהיינו שהכנפים מכסות ומעלימות הג"ר דחכמה שביד שמאל, כדי שתתיחד עם הימין. וע"כ אינן יכולות להעלות ידיהן למעלה לראש, ששם מגולות הג"ר דשמאל בשעה שאינן מתוקנות במלכות, כנ"ל. ואין שם יחוד דימין ושמאל. וז"ש, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, כיון שהן ידי אדם. שפירושו המתוקנות בקו האמצעי, המכונה אדם, אינן יכולות לצאת חוץ מן הכנפים, המכסות על הג"ר דחכמה דשמאל, כדי שהשמאל והימין יתיחדו זה בזה. דהא גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא כמא דאמר ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, כי למעלה בראשי החיות ששם שולטים הג"ר דחכמה דשמאל בזמן שאינן מתוקנות במלכות, נמצאים הקוין דימין ושמאל שבפניהם ושבכנפיהם, שהן פרידות, וז"ש, דאתפרשן, שהן נפרדות, כד לא מתתקנן גו כרסיא, דהיינו כשהכסא שהוא המלכות אינה רוכבת עליהם. שאז אין חיבור בין ימין ושמאל. כנ"ל. וז"ש, ואלין ידין לא אתחזיין כלל לסלקא לעילא מגו דאתגליין, שאלו ידי האדם אינן ראויות לעלות למעלה לראשי החיות, משום שהג"ר דחכמה מגולה שם, ואלו הידים הן ידי אדם, שימין ושמאל מחוברות. והג"ר דחכמה מכוסה ונעלם בהם. אמנם בזמן שהחיות מתוקנות במלכות, גם בראשיהן מכוסות הג"ר דחכמה עם כנפים ואינן פרודות. כמ"ש להלן.

שצד) וכד אלין נטלין וכו': וכשאלו החיות נוסעות, לעלות אל המלכות כנפיהם מתחברות יחד, גם בראשיהן, להיות באורח מישר, דהיינו בקו האמצעי, שהוא ביושר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא ביושר, הכולל שניהם כאחד. לנסוע זו עם זו, דהיינו ימין עם שמאל, כאחד, בשעה אחת, בזמן אחד, וכולן יחד עולות אל הכסא למעלה.

ואינן

(זהר"י דף ל"ט ט"ב)

שצה) ואינון דלא ידעי לאן אתר ג אזלין ולא חמאן ולא מסתכלין, ד זעאן, ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין, וסלקין לכורסייא קדישא, אתעביד מההוא זיעא נהר דינור, נגיד ונפיק.

שצו) וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו. טפין מנטפין מד' גווני אשין. אשא חוורא, מנטפא אשא סומקא, אשא ירוקא. אשא סומקא, מנטפא אשא אוכמא, אשא ירוקא. אשא ירוקא מנטפא אשא סומקא, אשא חוורא. אשא אוכמא, ה מנטפא ההוא אשא סומקא.

שצז) חיוורא תניינא, לאו איהו ו ההוא חיוורא קדמאה. וההיא אשא

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג אזלין (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג מן זעאן עד מההוא זיעא נהר (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג מנטפא (דפוסים ראשונים). ו נ"א איהו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שצה) **ואינון דלא ידעי וכו'**: ואלו, החיות, שאינן יודעות לאיזה מקום שהולכות, כלומר שאין קו האמצעי מיחד הימין והשמאל שבהם ללכת בדרך יושר, כנ"ל, שמשום זה, אינן רואות ואינן מסתכלות. כי בהתגבר השמאל על הימין, נעשה חשך ואינן מסתכלות. ובהתגבר הימין על השמאל, ונתבטלת הארת החכמה ואינן רואות. כי ראיה היא חכמה. הן מזיעות, כלומר שמכל צד שהן פונות, מוציאות משם טפות של דינים, המכוונות טפות אש, ודומות כמו זיעה של אש. ומאותה זיעה שלהן, כשהן נוסעות אחר כך, ועולות לכסא הקדוש, להתיחד בקו האמצעי, נעשה אז מאותה זיעה, נהר דינור הנמשך והיוצא.

שצו) **וההוא זיעא כנטילו וכו'**: והזיעה ההיא, היא כפי הנסיעה שהן נוסעות. כלומר, לכל קו שהן באות, מוציאות משם טפות דין. טפות נוטפות מד' צבעי האש. שהן לבן, שהוא קו ימין. אדום, שהוא קו שמאל. ירוק, שהוא קו האמצעי. שחור שהוא מלכות. האש הלבנה, שהיא קו ימין, שבחיות, כשהיא באה לקו שמאל, מנטפת אש אדומה, שהיא הדינין שבשמאל. וכשבאה לקו האמצעי, מנטפת אש ירוקה, שהיא הדינים שבקו האמצעי. האש האדומה, שהיא קו שמאל שבחיות, כשהיא באה למלכות, מנטפת אש שחורה, שהיא הדינים שבמלכות. וכשבאה לקו האמצעי, מנטפת אש ירוקה, שהיא הדינים שבקו האמצעי. האש הירוקה, שהיא קו האמצעי שבחיות, כשבאה לקו שמאל, מנטפת אש אדומה, שהיא הדינין דשמאל. וכשבאה לקו ימין, מנטפת אש לבנה, שהיא הדינין שבקו ימין. האש השחורה, שהיא

(תשי"ד דף ל"ס ס"ב)

המלכות שבחיות, כשבאה לקו שמאל, מנטפת אותה אש אדומה. שהיא הדינין דשמאל.

שצז) **חוורא תניינא לאו וכו'**: הלבן השני אינו כאותו הלבן הראשון. ואותה האש השחורה אינה כאש השחורה הראשונה. וכן כל הצבעים, אין אלו כאלו, הראשון והשני והשלישי וכן כולם, אין אחד דומה לחבירו.

פירוש. ד' צבעי האש, הם ד' מיני דינים, כי אש לבנה, היא הדינים שבקו ימין, שהם מעלים המלכות לבינה. ואש אדומה היא הדינים שבקו שמאל, שהם הדינים דחסרון חסדים וחשך וכו' הנמשכים משמאל כשהיא בלי ימין. ואש ירוקה, היא הדינים שבקו האמצעי, שהם המסך דחירק, שממעט עמו הג"ר דשמאל. ואש שחורה היא הדינים שבמלכות, שהן של הצמצום והמסך שבה. וכשג' הקוין מתיחדים ע"י קו האמצעי, נעשים כולם אחד, וכל הדינים שבהם מתהפכים לרחמים, להיותם כמו ד' גלגלים אשר כל השלמות של המוחין מתגלגלים צליהם, ומתגלים על ידיהם. כי לולא הדינים דקו ימין, שה"ס הקטנות שנעשתה בבינה מחמת עלית המלכות לבינה, לא היתה יוצאה החכמה בשמאל, ולולא הדינים שבשמאל, לא היה מתעורר קו האמצעי ליחד השמאל והימין זה בזה, שמכאן נמשכים המוחין דפנים בפנים. ולולא המסך דחירק שבקו האמצעי, לא היה השמאל מתיחד עם הימין, לעולם. הרי שלולא הדינים ההם לא היו מציאות למוחין הגדולים שיתגלו, וא"כ הם רחמים ולא דין (כמ"ש באורך בזהר בלק אות תל"ו) אמנם כל זה הוא בכח הקו האמצעי המיחד הימין והשמאל

בדרך

אוכמא, לאו איהי ההיא אשא · אוכמא קדמאה. וכן כל גוונין, לאו אלין כאלין. קדמאה, ותניינא, ותליתאה. וכן כלהו.

שצח) בשעתא כ דנטפין אלין אשין, ואתכלילו לאתחברא כחדא, סלקין שלהובין מלהטן, ובטשי דא בדא, ומההוא בטישו דבטשו כחדא, אתעבידו כל אינון מלאכי חבלה, דטרדי חייביא בגיהנם. מאינין שלהובין אתעביד ל נורא דגיהנם לתתא, דאינון שליחן דחבלה, אתמנון באינון שלהובין, לאוקדא חייביא תמן, דרזא דילהון תמן. דכתיב, ת) מהאש יצאו והאש תאכלם.

מאמר אשר יהיה שמה הרוח ללכת שמה ילכו

שצט) כד נטלין, כלהון נטלין לקביל אנפוי, דההוא דאתמנא להוא סטרא. כד רוחא איתער למיהך לסטרא דמזרח, בטיש ההוא רוחא לגבי אנפין

מסורת הזהר

ת) (יחזקאל טו) וירא רמד ז"ח בראשית רעז.

חלופי גרסאות

כ נ"א קדמאה אוכמא (דפוסים ראשונים). ל נ"א ל"ג נורא (קראקא) ונ"א גיהנם ול"ג נורא דגיהנם (ווינציא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

בדרך היושר שלא לנטות לא לימין ולא לשמאל. כנ"ל.

אבל כל עוד שקו האמצעי לא גמר את היחוד דימין ושמאל, אשר אז המדרגה עודה מתנועעת. פעם לימין ופעם לשמאל ופעם לקו האמצעי, נמצא שהדינים אינם נמתקים כלל. כי עוד לא נתגלו על ידיהם שום מוחין, וע"כ רק הדינים שבג' קוין והמלכות, שולטים. באפן שבכל מקום שהמדרגה באה היא מעוררת הדינים אשר שם שיפעלו. וזה שאומר (באות שצ"ו) וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו, דהיינו כאותו הצד שבא לשם מגלה שם הדינים, טפין מנטפין וכו' שהולך וחושב את הדינים המתעוררים מכל צד.

ויש לשאול, סוף סוף אין יותר מד' מיני דינים מג' קוין ומלכות, כנ"ל, א"כ מה מוסיף לנו אם כל קו מתנועע לימין או לשמאל או לאמצע, הלא הצבעים אינם מתרבים משום זה. וז"ש, חוורא תניינא דהיינו האש הירוקה שהיא קו שמאל בשעה שבא לקו ימין מגלה את האש הלבנה שבו, כנ"ל. והאש הלבנה הזו שמתגלה ע"י תנועת קו האמצעי לימין נבחנת לאשא תניינא, הנוספת על קו הימין. ואומר, לאו איהו ההוא חוורא קדמאה, שאין אש הלבנה השניה דומה לאש הלבנה שהיא קו ימין

(דפו"י דף ל"ט ט"ב)

גופו. והוא מפני שהיא מתערבת עם הדינין דקו האמצעי שעוררה אותה. ומשתנה המזג שבה. וכן כל גוונין, לאו אלין כאלין, קדמאה, דהיינו המתעורר ע"י קו ימין שהוא אש לבנה. ותניינא, דהיינו המתעורר ע"י קו שמאל, שהוא אש אדומה. ותליתאה, דהיינו המתעורר ע"י קו האמצעי, שהוא אש ירוקה וכן כלהו, אין זה דומה לזה, כי גם הדינים של המעורר עצמו מתוספים על הדינים של אותו הצד שנתעוררו.

שצח) בשעתא דנטפין אלין וכו': בשעה שהאשים האלו דהיינו הדינים הנ"ל, נוטפות, ונכללות להתחבר יחד, עולות שלהבות מלהטות ומכות זו בזו. ומאותה ההכאה שהן מכות ביחד, נעשו כל מלאכי חבלה האלו, המענישים הרשעים בגיהנם. ומהשלהבות האלו נעשתה האש של הגיהנם למטה, שהן, מלאכי החבלה, שנתמנו בשלהבות האלו לשרוף שם הרשעים, שסודם שם. שכתוב עליהם, מהאש יצאו והאש תאכלם.

מאמר אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו

שצט) כד נטלין, כלהון וכו': כשנוסעות. כולן נוסעות לעבר פניו של אותו שנתמנה לאותו

דההוא דקיימא להההוא סטרא, ואיהו נטיל בקדמיתא, וכלהו עמיה כחדא, דכתיב א) ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

ת) האי רוח, איהו רוח ממללא. רוח דכליל כל רוחין בגויה. רוח טמיר וגניז בגווייהו. רוח דא, איהו רוח דכליל ברזא דלתתא, לקבל תלת קידושין דאתקדש בהון כחדא. ואינון קדוש קדוש קדוש, מ לקבל תלת זימנין רוח דכתיב הכא. נ אל אשר יהיה שמה הרוח, חד. ס על אשר יהיה שם הרוח, תרי. שמה הרוח ללכת, תלת. בגין, דרוח דא כליל מתלת רוחין, רזא דחיות הקדש עילאין, דאינון רזא דתלת קדושאן, דנחתא מההוא קדש עילאה, רוח סתימא, דכל קדושאן מניה תליין.

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו׳

תא) *) ב) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות וגו׳. ודמות, דיוקנא דמתלבשן בחד מנייהו, דאתלבש בנורא. ואיהו לא חזא, אלא דיוקנא חיזו שמשי דגחלי דנורא.

תב) גחלי אש, ע אלין אינון דאיקרון מראיהם, חיזו דחיון, דבהו אסתכלן

מסורת הזהר

א) (שם א) לעיל אות שפט. ב) (שם) ויקהל תיג צו עה ת״ז בהקדמה ד׳ ד. תק״ח ד׳ צד ט״ג.

חלופי גרסאות

מ נ״א לקבל תלת רוח תלת זימנין (דפוסים ראשונים). נ נ״א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו הא חד שמה הרוח ללכת תרי כי רוח החיה תלת (ווינציא) נ״א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת תרי כי רוח החיות תלת (קראקא). ס מן על עד תלת הוא בדפוס מונקאטש במרובעים. ע נ״א ל״ג אלין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו׳

לאותו הצד. ומפרש. כשהרוח, שמלמעלה, נתעורר ללכת לצד מזרח, מכה אותו הרוח בפנים ההוא של אותה החיה העומדת לאותו הצד, במזרח, והיא נוסעת תחילה, וכולן, כל שאר החיות נוסעות עמה ביחד. שכתוב, ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

ת) **האי רוח איהו וכו׳: רוח זה הוא רוח המדבר**, שהוא ז״א, **רוח הכולל כל הרוחות בתוכו, רוח נסתר** וגנוז **בתוכן** של החיות. רוח זה, הוא הרוח הכלול בסוד החיות שלמטה, **כנגד ג׳ קדושות שנתקדש בהן יחד.** שה״ס ג׳ קוין. והן, קדוש קדוש קדוש, כנגד ג׳ פעמים **רוח שכתוב כאן. אל אשר יהיה שמה הרוח, א׳, על אשר יהיה שם הרוח, ב׳. שמה הרוח, ללכת, ג׳.** משום שרוח זה כלול מג׳ רוחות, דהיינו מג׳ קוין, סוד חיות הקודש העליונות שה״ס חג״ת דז״א, שה״ס ג׳ קדושות היורדות מהקדש העליון הרוח הסתום, שהוא אבא עלאה, שכל הקדושות תלויות ממנו.

(דפו״י דף ל״ט ט״ב *) ט״ג)

תא) **ודמות החיות מראיהם** וכו׳: ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. **ודמות**, ולא כתוב ודמויות החיות, בלשון רבים. הוא מפני שהיא צורה אחת מהחיות, שבה מתלבשות כולן. דהיינו צורת השמאל שבהן, שצורה זו נתלבשה באש. והוא, יחזקאל, לא ראה את הדמות עצמה אלא צורת המראה של המשרתים אותה, דהיינו, גחלי אש. פירוש, שצורות כל החיות. שה״ס ג׳ קוין, נתלבשו בצורת השמאל שבהן, שהיא פני שור, דהיינו לגלות החכמה שבקו שמאל. וצורה זו נתלבשה בגחלי אש, שה״ס הדינים המופיעים יחד עם גילוי החכמה. ויחזקאל ראה רק את גחלי האש.

תב) **גחלי אש אלין** וכו׳: גחלי אש, אלו הם הנקראים מראיהם, דהייני המראה של החיות, שמסתכלים בהן לראות במראה. וכמו מראה שרואים בה כל הגוונים, כך השרפים, שהם

למיחמי בחיזו. פ כמראה דאחזי כל גווניו, הכי שרפים, אינון כמראה לאחזאה בהון דיוקנין דחיזו. בגין דכולא אתלבש דא בדא, ודא מראה דדא.

תג) אבל ודמות החיות, לא אמר דיוקנא דילהון, ולא איצטריך, דהא בקדמיתא קאמר כל דיוקנין צ דילהון. והכא אמר מאינון דמות דלהון דאינון מראות דילהון.

תד) כגחלי אש, מאן גחלי אש. אלין שרפים. מראיהם, אינון אופנים, דבהון אתלבשן, לאחזאה דיוקנין, וחיזו דילהון.

תה) נציצו דילהון, באינון דאיקרון לפידים. ומאן אינון חשמלים תתאין, דנפקי מההוא חשמל תתאה. רזא דא, כרזא עילאה לעילא, בההוא חשמל פנימאה, בגין דכלא גוונא חדא, מתתא ועילא. עד הכא רזא דחשמל, בגוונין דלא אתחזון, אלא בחיזו. ק חיזו לגו מן חיזו, חיזו דא לגו מן דא. כמא דכתיב, ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה.

חלופי גרסאות

פ ג"א דמראה (דפוסים ראשונים). צ ג"א ל"ג מן דלהון עד דלהון. (דפוסים ראשונים). ק ג"א מוסיף אל חיזו (קראקא).

הסולם

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו'

שהם גחלי אש, הם כמראה לראות בהן המראות של החיות. משום שהכל מתלבש זה בזה, וזו היא המראה של זו.

פירוש. החכמה הנגלית בקו שמאל של החיות, בפני שור, אינה נגלית אלא ביחד עם דינים ועונשים על הרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט ע"ש) ואלו הדינים נקראים גחלי אש ושרפים. ונבחנים כמשרתים לקו השמאל, מפני שבלי הדינים הללו אין החכמה שבשמאל מתגלית, וז"ש, **גחלי אש אלין אינון דאקרון מראיהם**, שעליהם נאמר ודמות החיות **מראיהם**. כי הם חיזו דחיון, שהם המראה של החיות, **דבהו אסתכלן למיחמי בחיזו**, כי בהם, בדינים האלו, מסתכלים לראות במראה, שה"ס החכמה הנקראת, מראה, כי כשרואים הדינים האלו, רואים ג"כ החכמה דשמאל הנקראת מראה. **כמראה** וכו' **הכי שרפים אינון כמראה, לאחזאה בהון דיוקנין דחיזו**. כי הדינים הנקראים שרפים הם כמראה, כי אין הצורות של החיות מתלבשות בצורת השמאל לגלות חכמה, אלא על ידי הדינים האלו הנקראים שרפים. כנ"ל בדבור הסמוך. ע"כ נבחן, אשר החיות שה"ס ג' הקוין מתלבשים בצורת השמאל, דהיינו לגלות החכמה שבשמאל. והחכמה שבשמאל מתלבשת בגחלי אש. וז"ש, **בגין דכולא אתלבש דא בדא, ודא מראה דדא.**

(דפו"י דף ל"ט ט"ג)

כלומר, כשרואים גחלי האש, רואים בתוכה החכמה, וג' קוין של החיות בתוך החכמה. ונמצא שגחלי האש הם המראה של החכמה. והחכמה היא המראה של החיות. מפני שמלובשים זה בזה.

תג) **אבל ודמות החיות** וכו': אבל ודמות החיות, לא אמר הצורות שלהן, ואינו צריך לומר שהן אריה, שור, נשר, אדם, כי כבר אמר בתחילה כל הצורות שלהן. וכאן אמר רק הדמות שלהן, שהיא המראות שלהם.

תד) **כגחלי אש מאן** וכו': כגחלי אש. שואל מי הם גחלי אש. ומשיב, אלו הם השרפים. **מראיהם**, הם האופנים, שהשרפים מתלבשים בהם להראות צורות החיות. דהיינו ג' קוין שבהן, **והמראה** שלהן, שהיא החכמה שמתגלה על ידיהן בקו שמאל, הנקראת מראה.

תה) **נציצו דלהון באינון** וכו': **ההתנוצצות** שלהם, של השרפים והאופנים, היא באלו המלאכים הנקראים **לפידים**, ומי הם. **הם החשמלים התחתונים היוצאים מהחשמל התחתון** המסבב את החיות, דהיינו שהם יוצאים מזוג רגלי החיות עם החשמל המקיף אותם (כנ"ל אות שס"ה) סוד זה של החשמל התחתון, הוא כסוד העליון למעלה באות: חשמל הפנימי, דהיינו החשמל שממראה מתניו ולמעלה

שכמראה

תו) היא מתהלכת בין החיות, דאתייהיבת בין תרין סטרין, ואתחקקת תמן בגלופא ודיוקנהא. דכתיב ג **שימני כחותם על לבך וגו'. ומגו דהאי אבן טבא מרגליתא, אזלא בין תרין סטרין, אית לה נהירו לאנהרא, ולסלקא נהורא, על כל שאר אבנין מנצצן.**

מאמר ונוגה לאש

תז) ונוגה לאש, האי נוגה איהו מסטרא דימינא, ואתכליל בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואשא מלהטא מנצצא. מההוא נוגה נהיר ההוא אבנא, ואתייהיב בה חיזו, לאסתכלא בשופרהא.

תח) והאי נוגה איהו נציצו דנציצן כאשא, ונהיר סומקא דיליה. ומגו דא, בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא, איהי שפירא בחיזו.

תט) בתרין גוונין. אתחזייא האי אבנא ואצטבע, בגין דאיהו גוון חשוך בקדמיתא, כיון דאתתקנת לקבלא נהורא, אתער נהירו מסטרא דימינא, ואתנהירת בחוורו. כיון דאנהירת בחוורו כאבנא בדוחלא, עד כען לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא, עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה, דסומקא,

מסורת הזהר

ג) (שה"ש ח) ויהי תשל.

חלופי גרסאות

ר נ"א ל"ב דא (קראקא) נ"א מוסיף סומקא דא (ווינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר

שכמראה אש בית לה (שבפסוק כ"ז) **מפני שהכל הוא באפן אחד, מלמטה ולמעלה. עד כאן** דהיינו החשמל התחתון **היא סוד החשמל בגוונין שאינם נראים, אלא במראה, מראה לפנים ממראה, מראה זו לפנים מזו.** כמ"ש **ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה** (כמ"ש להלן אות תע"ט).

תו) היא מתהלכת בין החיות: היא המלכות, **שנתנה בין ב' צדדים,** דהיינו בין הימין והשמאל שבחיות, **ונחקקה שם בחקיקה וצורה. שכתוב,** שהשכינה אמרה, **שימני כחותם על לבך וגו'.** דהיינו כפיתוחי חותם. **ומשום שאבן טובה זו,** דהיינו המלכות הנקראת **מרגלית, הולכת בין שני צדדים,** ימין ושמאל, שה"ס הארת חסדים והארת חכמה. יש לה אור **להאיר, ולהעלות האור על כל שאר אבנים המנוצצות** דהיינו על שאר המדרגות.

מאמר ונוגה לאש

תז) ונוגה לאש. האי וכו': כתוב, **ונגה** (דפו"י דף ל"ט ט"ג)

ונוגה לאש

לאש. נוגה זה, הוא מצד ימין של ז"א, ונכלל בשמאל של ז"א, והשמאל בימין, ואש ליהטת שהיא משמאל הכלול בימין, **מנצצת. מנגה זה מאירה אותה האבן,** שהיא המלכות, **וניתנת בה מראה, להסתכל ביפיה.**

תח) והאי נגה איהו וכו': **ונגה זה הוא התנוצצות המתנוצצת כאש ומאיר האדום שבה,** במלכות, דהיינו הארת החכמה שבשמאל הכלול בנגה, **ומשום זה, בשעה שז"א נכנס ונוקב. תוך אותה האבן,** דהיינו במצב הב', **שעושה אותה לבית קבול, ומשפיע חסדים, היא יפת מראה. כי אז יש לה חכמה וחסדים, שמהם היופי.**

תט) בתרין גוונין אתחזיא וכו': ומפרש. **בשני צבעים נראית אבן זו, ונצטבעת. כי מתחילה היתה** המלכות **בצבע של חושך,** דהיינו במצב הא' של המלכות, **כיון שנתתקנה לקבל האור,** דהיינו במצב הב' של המלכות, (כמ"ש בפלפה"ס אות פ"ח ע"ש) **ונתעורר אז האור מצד ימין, והאירה בלבן,** דהיינו בחסדים. **כיון שהאירה בלבן כאבן הבדלח,** כלומר כהלבן

ועאל בגויה ההוא סומקא בההוא נוגה, כדין איהי שפירא בחיזו, שפירא בריוא, לאסתכלא.

תי) איהי אבנא יקירא בשלימו בגוונין. כאתתא שפירא בחיזו, חוור וסומק. וכדין אתוון מנצצן בגוה, ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת, נהיר לפום שעתא, חיור וסומק, סומק וחיור.

תיא) רזא קדישא, לאצטבע שאר אבנין מההוא אבנא טבא דאקרי ברקת. בגין דאצטבע מההוא נהירו דברק, איקרי על שמיה ברקת. בגין דהאי אבנא טבא, מרגליתא עילאה, אצטבע בתריסר גוונין, מנהרין גו אינון תרין. ח מגו נציצו דנציץ ואפיק, אצטבען תריסר אבנין דילה, ואינון תלת סדרין. וכפום דאצטבעו מינה, הכי אקרון על ההוא שמא ממש.

חלופי גרסאות

ש נ"א בהוא (קראקא). ת נ"א ומגו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **ונוגה לאש**

שבאבן הבדלח, עוד אין לה מראה של יופי להסתכל, עד שבא צד השמאל של אותו הנוגה שהוא אדום, ונכנס בתוך המלכות אותו השמאל שבנגה ההוא, שהוא הארת חכמה, אז היא יפת מראה ויפת תאר להסתכל.

תי) איהי אבנא יקירא וכו': היא, המלכות, נמצאת עתה, אבן יקרה בשלמות בצבעים. כמו אשה יפה במראה לבן ואדום. כך המלכות כשיש לה חסדים וחכמה, המכונים לבן ואדום, היא נקראת יפת מראה. ואז האותיות, דהיינו הספירות שלה, נוצצות בתוכה, ומתוך ההתנוצצות ההיא יוצא **ברק מברקת**. דהיינו המאיר לפי שעה, ומיד נעלם כמו ברק, שהוא לבן ואדום, שהאדום נכלל בלבן, אדום ולבן, שהלבן נכלל באדום. שזו"ה, ונגה לאש ומן האש יוצא ברק.

פירוש. כבר נתבאר, שאין הארת החכמה מאירה אלא ביחד עם דינים ועונשים לרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה, (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט) וזה שיעור הכתוב, ונגה לאש, שהארת החכמה שהמלכות מקבלת מנגה מתנוצצת באותיות המלכות כאש, דהיינו בדינים, ואחר שנגלו הדינים עם החכמה, אז **מהאש**, דהיינו מן הדינים יוצא ברק. דהיינו שמתגלית מהם הארת החכמה, המאירה בחפזון כמו ברק, ונעלמת מיד. והארת החכמה שהמלכות קבלה מן הנגה, נקראת **ברקת**. משום שהיא אור נקבה. ולא נגלה ממנה כלום עד שאותיות המלכות מתנוצצות כאש, דהיינו שמתגלים הדינים שעם החכמה. ואחר שנתגלו הדינים, נאמר ומן האש יוצא ברק. וז"ש, **ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת** וכו'. כי הארת החכמה שקבלה המלכות מן הנוגה, נקראת ברקת, להיותה אור נקבה. ואחר שנגלו הדינים, יוצא ברק מברקת ונגלה לחוץ. אלא כמו ברק, הנגלה לפי שעה ונעלם תכף.

תיא) **רזא קדישא לאצטבע** וכו': סוד קדוש הוא, לצבוע שאר אבנים מהאבן הטובה ההיא הנקראת ברקת, שמשום שנצטבעה מאור הברק, נקראת על שמו ברקת. כי האבן הטובה, המרגלית העליונה הזו, דהיינו המלכות, נצטבעה בי"ב צבעים מאירים תוך שנים האלו, שהם חסדים וחכמה, ומתוך ההתנוצצות הנוצצת ומוציאה, מצטבעות י"ב אבנים שלה של המלכות, אשר **ברקת** היא אחת מהן, כמ"ש אדם פטדה וברקת. והן ג' סדרים. וכפי שנצטבעו ממנה כך נקרא על אותו השם ממש.

פירוש. ד' צבעים הם, לבן אדום ירוק שחור, שהם ג' קוין, ומלכות המקבלתם וכשנכללים זה בזה, יש ג' קוין בכל אחד מד' צבעים, והם י"ב צבעים. ולפיכך כשהמלכות מקבלת מד' צבעים אלו, מצטבעות בה י"ב אבנים, שה"ס אבני החשן הכתובות בתורה. וברקת היא אחת מי"ב אבנים, שה"ס הארת החכמה שהמלכות מקבלת מנגה, כנ"ל בדבור הסמוך. ע"ש. ומתוך שי"ב אבנים כלולות זו מזו, נמצא שכולן נכללות מברקת. וז"ש **לאצטבע שאר אבנין** וכו' **מברקת**. כי הברקת מאירה בכולן

והחיות

(דפו"י דף ל"ט ט"ג)

מאמר והחיות רצוא ושוב

תיב) ד) **והחיות רצוא ושוב, נהירין גניזין גליין, וסתרין קיימין ולא קיימין,** א **נהרין ולא נהרין. זמנין נהרין בהאי גוון, ולפום שעתא גוון אחרא.** ב **השתא שמא דא, ולפום שעתא שמא אחרא. לית מאן דיכיל לקיימא באלין נהורין.**

תיג) יהו"ה, **נהירו דאסתלק בשמא דא, דכליל כל נהורין** ג **בשלימו. ולפום** *) **שעתא, נחית ואתהדר נהירו בגוון אוחרא, ואסתלק בשמא אחרא, אלהי"ם. ולפום שעתא, א"ל. ולפום שעתא, צבאו"ת. ולפום שעתא שד"י. והכי בכל אינון שמהן דאיקרי בהו קב"ה.**

תיד) ד **ובגין דאית אתר גניז דנפקי מנייהו, וכפום דאיהו נביע מגו מבועא גניז דאתגניז ביה, הכי אתחזי כל חד. ולית מאן דיקום בהו. ורזא דא מנא דמייא** ה **ושמשא, בכותלא.**

תטו) וכמא דאינון רצוא ושוב, **אוף הכי בלבא ודעתא. בר נביאי מהימני, דמסתכלי מגו אינון דלתתא, דאינון ברזא דאספקלריא דלא נהרא,**

מסורת הזהר

ד) (יחזקאל א) פנחס שטז.

חלופי גרסאות

א מוסיף: **נהירו דנהיר כותלא לזמנין אתחזי הכא ולפום שעתא באתר אחרא הא הוי הא לא הוי אתון**

מחקקן **קיימין ולא קיימין נהרין** (מונקאטש). ב נוסח **אחר לא גרסינן השתא** (קראקא). ג נ"א **שלימו** (דפוסים ראשונים). ד נוסח **אחר בגין** (דפוסים ראשונים). ה נוסח **אחר לשמשא** (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר והחיות רצוא ושוב

תיב) והחיות רצוא ושוב: פירושו, אירות טמונים נגלים, והנסתרות שבהם עומדים ואין עומדים. כלומר, אע"פ שנגלו, לא עברו מהם הנסתרות, ועומדים כמקודם לכן, ופעם יעברו מהם הנסתרות. פעם מאירים, ופעם לא מאירים. פעם מאירים בצבע זה, ומיד בצבע אחר. עתה מאיר שם זה, ומיד שם אחר. אין מי שיכול לעמוד באלו האירות.

תיג) הוי"ה נהירו דאסתלק וכו': פעם מאיר השם **הוי"ה**, שהאור העולה בשם הזה כולל כל האורות בשלמות, ומיד יורד וחוזר האור להאיר באפן אחר ועולה בשם **אחר אלקים. ומיד השם אל. ומיד השם צבאות** ומיד **השם שדי. וכך בכל השמות** האלו שהקב"ה נקרא בהם.

תיד) ובגין דאית אתר וכו': ומשום שיש מקום גנוז, שהחיות יוצאות משם, וכפי שהיא נובעת מהמבוע הגנוז שנגנזה בו, כך נראית כל אחת. ואין מי שיעמוד בהן. וזה

והחיות רצוא ושוב

סוד, **כלי מים ושמש**, או **בכותל. שפעם** מאירה השמש במים שבכלי ופעם אינה מאירה. או בכותל, שפעם מאירה השמש במקום זה של הכותל, ופעם במקום אחר.

פירוש. כי דרך הארת החיות, הוא כפי מוצאם מג' הקוין, וכל קו יוצא **עם** הסתר **המיוחד שבו** (כנ"ל אות שצ"ו) **ודרכם להופיע** בזה אחר זה, בסוד הנסיעה, ופעם שולט הימין, שה"ס **שם אל. ופעם** שולט השמאל, שה"ס **השם אלקים. ופעם** שולט קו האמצעי, שה"ס **השם הוי"ה. ולפיכך עם** שליטת קו ימין מתגלה **השם אל**, ומיד יורד ושולט קו השמאל, ומתגלה **השם אלקים**, ומיד יורד קו האמצעי ושולט **השם הוי"ה.** וכן חוזר חלילה. וזה דומה להארת השמש בכלי מים, **שפעם מאיר בכלי מים זה ופעם בכלי מים זה.**

תטו) וכמא דאינון רצוא וכו': וכמו שהן רצוא ושוב, **כך** המסתכל בהן, הוא רצוא ושוב בלבו ודעתו. **חוץ** מנביאים הנאמנים, המסתכלים מתוך החיות שלמטה, שהן בסוד המראה שאינה מאירה, שהיא המלכות. **ומתוך**

ומגו אלין הוו מסתכלין כבתר כותלא. עד הכא דמות מאינון רזיז לעילא והשתא לתתא.

מאמר מטטרון

תטז) כתיב ה) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ וגו'. וארא החיות, דא איהו אסתכלותא באספקלריא דלא נהרא. ומגו דחמא אלין, אסתכל במה דגניז וסתים.

תיז) והנה אופן אחד בארץ, דא מטטרו"ן, דאיהו עילאה מנייהו ת"ק שנין. מטטרו"ן, ו מיטטרו"ן, זבול, ז עבד, זבוא"ל, הא חמש. וכפום שליחו דמאריה, הכי אסגיאו שמוי לד' סטרוי, כד' סטרין דעלמא.

תיח) קשיר ח קשרין למאריה, שליט ברזין דארבע אלף וחמש מאה נהרי אפרסמונא, דנגדין ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין. ט וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלין, דאינון טמירין בגו אינון נהירין, קיימין קמיה, ואיהו ממנא עלייהו.

תיט) כל זמנא דעאל ונפיק, אלף ות"ק רקיעין זעאין קמיה. תריסר אלפי רבוא מימיניה, ותריסר אלפי רבוא משמאליה. תריסר אלפי רבוא קמיה,

מסורת הזהר

ה) (שם) חיי שרה קמ ז"ח בראשית שפא ד' סג ט"כ.

חלופי גרסאות

ו נ"א מטטרו"ן (קראקא). ז נ"א עבדיא"ל זבוליא"ל (וינציא). ח נ"א כתרין (דפוסים ראשונים). ט נ"א וא"ד (קראקא).

הסולם

מאמר

אלו החיות שבמלכות, היו מסתכלים כמו מאחר הכותל. עד כאן הדמות מאלו הסודות שלמעלה. דהיינו מן החיות שבז"א, והחיות שבמלכות. ועתה מדבר הכתוב מן החיות שלמטה מאצילות.

מאמר מטטרו

תטז) **כתיב וארא החיות** וגו': כתוב **וארא החיות**, זו היא הסתכלות במראה שאינה מאירה, דהיינו במלכות. ומתוך שראה אלו החיות הסתכל במה שגנוז וסתום.

תיז) **והנה אופן אחד בארץ**: זה הוא מטטרון, שהוא עליון על המלאכים ת"ק שנים. ויש לו חמשה שמות, מטטרון מיטטרון זבול **עבד** זבואל, הרי חמשה. וכפי שליחות אדונו שעושה, כך הרבו שמותיו, שהרבו לו על שמו ד' שמות, **לד' צדדיו, כד' צדדי העולם**, שהם חו"ג תו"מ המכונים דרום צפון מזרח מערב. שבכל צד יש לו שליחות מיוחדת.

(דפו"י דף ל"ט ט"ד)

מטטרון

תיח) **קשיר קשרין למאריה** וכו': הוא מטטרון, קושר קשרים, דהיינו שמיחד יחודים, לאדונו. שולט בסוד ארבעה אלף וחמש מאות נהרות אפרסמון הנמשכים ויוצאים מי"ג נהרי אפרסמון גנוזים אחרים. וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלות שהם טמונים בתוך האורות, עומדים לפניו. והוא ממונה עליהם.

תיט) **כל זמנא דעאל** וכו': כל פעם שנכנס ויוצא רועדים לפניו אלף ות"ק רקיעים. י"ב אלפים רבוא מלאכים מימינו, וי"ב אלפי רבוא משמאלו, י"ב אלפי רבוא מלפניו, י"ב אלפי רבוא מאחוריו. כל אלו המחנות מאירים משלהבת אחת נוצצת היוצאת ממנו, ממטטרון. ובשלהבת ההיא חקוקות אותיות של השם המפורש, שנוצצות ולוהטות מתוך אותה שלהבת. וכולם כשמסתכלים בהארת האותיות החקוקות והמפותחות, כולם רועדים ומפחדים ונמסים להתנוצצות האותיות ההיא.

פירוש. נודע שכל המסכים והדינים האמורים בעולם אצילות, אינן באצילות עצמה אלא

תריסר אלפי רבוא מאחוריה. כל הני משריין נהרין, מגו שלהובא חד מנצצא. דנפקא מניה. ובההוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש, נציצין מלהטין

הסולם

מאמר מטטרון

אלא בעולם הבריאה. ומטטרון וסנדלפון, שהם סוד ז״א ומלכות דבריאה, הם הנושאים את המסכים והדינים ההם בשביל ז״א ומלכות **דאצילות**. מטטרון בשביל ז״א. וסנדלפון, **בשביל המלכות**. ונמצא, שסוד המסך דחירק, שז״א שהוא הקו האמצעי פועל עמו כדי ליחד ימין ושמאל דבינה וימין ושמאל של עצמו, שמהם יוצאים כל המוחין הגדולים (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ה ע״ש) הנה מקום המסך הזה הוא במטטרון, שהוא הנושא אותו בשביל ז״א, והוא הגורם ליציאת כל המוחין האלו, כי לולא המסך דחירק שמטטרון נושא אותו לא היו יוצאים כל אלו המוחין. ונודע שכל שיעור האורות שהתחתון גורם לעליון, מקבל אותו גם התחתון שגרם זה. ולפיכך זוכה מטטרון בכל אלו האורות, שהמסך דחירק שלו פעל להוציאם.

ומתוך שהמסך דחירק של מטטרון גרם באצילות, ליציאת ו״ק דחכמה מלובשים בחסדים, הנקראים חג״ת נ״ה. כי כח״ב תו״מ שירדו לבחינת ו״ק, נקראות חג״ת נ״ה. הנה זכה בהם גם מטטרון. ואלו חג״ת נ״ה דחכמה, נקראים מבחינת היסוד דז״א ה׳ אלף פחות חצי אלף, נחלי אפרסמון, ומצד המלכות הם נקראים, ה׳ אלף רבוא פחות חצי אלף רבוא היכלות. כי כל ספירה מבחינת החכמה נק׳ אלף, בסו״ה ואאלפך חכמה. וע״כ ה׳ ספירות חג״ת נ״ה הן ה׳ אלף. והחסדים מכונים רבוא, והן ה׳ אלף רבוא היכלות, אלא שחסרים חצי אלף רבוא. והוא מטעם כי ספירה החמישית הוד, שהיא כנגד המלכות, חסר לה חצי הספירה שמחזה ולמטה (כמ״ש בזהר בראשית ב׳ דף קנ״ח אות רס״ט בהסולם ע״ש) וע״כ אין בהוד אלא חצי ספירה, שהוא חצי אלף. וז״ש, (באות תי״ח), **שליט ברזין דארבע אלף וחמש נואה נהרי אפרסמונא**, דהיינו בחג״ת נ״ה דחכמה, שמציד היסוד הם מכונים נחלי אפרסמון, וחסרים חמש מאות לחמש אלף, מטעם חסרון חצי הספירה בהוד. ונקראים אלף כי ספירות החכמה הן בסוד אלפים. וכאן אינו חושב רבוא בכל ספירה כמו שחושב בהיכלות. משום שרבוא, רומז על חסדים, וכיון שעצם נהרי אפרסמון הם חסדים, אינם צריכים אלא להארת חכמה בלבד. ולפיכך חושב רק, ד׳ אלפים וחצי אלף. **אבל בהיכלות שה״ס מלכות דלית**

(דפו״י דף ל״ט ט״ד)

מטטרון

לה מגרמה ולא מידי, חושב הן חכמה והן חסדים. דהיינו אלף, על שם החכמה, ורבוא, על שם החסדים. וז״ש, **וארבעה אלף ות״ק רבוא היכלין** וכו׳ דהיינו חג״ת נ״ה דחכמה עם חסדים, שמצד החכמה נק׳ כל ספירה אלף, ומצד החסדים נקראת רבוא. וע״כ הן ד׳ אלף רבוא וחצי אלף רבוא.

גם ידעת ששורש כל זה, הוא הארת ג׳ קוין ומלכות המקבלתם, הכלולים זה מזה, ויש בכל אחד מהן ג׳ קוין, והם י״ב. ועם הכללות הם י״ג. וז״ש, **ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין**. שד׳ אלף וחצי אלף נחלי אפרסמון, יוצאים מי״ג אחרים, שהם י״ג היוצאים מהתכללות ג׳ קוין ומלכות, כנ״ל. וכשאין חושבים הכללות הם י״ב. ומבחינת החכמה והחסדים שי״ב אלו ממשיכים, נקראים י״ב **אלפי רבוא**. אלפים על שם החכמה, ורבוא על שם החסדים, כנ״ל. ומטטרון בשביל שגרם ליציאת האורות האלו זכה בהם גם הוא, כנ״ל. וע״כ זוכה מטטרון לקבל י״ב אלפי רבוא אלו בכל ספירה מד׳ צדדיו, שהם, חו״ג תו״מ, כי דרום צפון, שהם ימין ושמאל, נקראים חו״ג. ומזרח ומערב שהם פנים ואחור, נק׳ תו״מ. וז״ש **י״ב אלפי רבוא מימיניה**, שהוא חסד, **וי״ב אלפי רבוא משמאליה**, שהוא גבורה. **י״ב אלפי רבוא קמיה**, שהוא ת״ת, **י״ב אלפי רבוא מאחוריה**, שהוא מלכות.

ונודע שג׳ הקוין נחלקים לימין ולשמאל, **שיש** קו וחצי בימין, שהם קו הימין, וחצי קו הימני של הקו האמצעי. ויש קו וחצי בשמאל, שהם קו השמאל, וחצי קו השמאלי של הקו האמצעי. אשר קו וחצי שבימין משפיעים חסדים. וקו וחצי שבשמאל משפיעים חכמה. גם ידעת שהמסך דחירק ממעט הג״ר דחכמה שבשמאל. (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ח ע״ש). וז״ש, **כל זמנא דעאל ונפיק, אלף ות״ק רקיעין זעאין קמיה**. כי ג׳ קוין בבחינת הארת החכמה הם ג׳ אלפים. כי כל קו ה״ס אלף בסו״ה ואאלפך חכמה. ולפיכך בעת כניסתו ויציאתו לפני ז״א לעורר יחוד ג׳ קוין ע״י מסך דחירק שבו, רועדים אותם קו וחצי שמצד שמאל, כי ע״י מסך דחירק מתמעטים הג״ר דחכמה דשמאל.

והמסך

מגו ההוא שלהובא. וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מחקקן גליפן, כלהו זעאין ודחלין, ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון.

תכ) ומגו שלהובא דא, נהרין אופנים אוחרנין, דנטלי ברתיכין אחרנין לתתא, גו אינון היכלין, דאינון משלבן דא בדא, כד"א כאשר יהיה האופן בתוך האופן, כליל דא בדא, ועאל דא בדא, רישין · ברישין, אלין ב באלין. ואנפין פרישן בסטרייהו.

תכא) וכלהו נטלין לגבי אנפין, בגו נהירו דמסתכלאן ג לגבי אינון

חלופי גרסאות

א נ"א פרישין אלין מאלין (דפוסים ראשונים). ב נ"א מאלין (מונקאטש בסוגריים). ג נ"א דלגבי (קראקא).

הסולם

מאמר

והמסך דחירק מכונה בשם שלהבת. וז"ש, **כל הני משריין נהרין מגו שלהובא חד מנצצא דנפקא מניה** שכל אלו האורות האמורים, מאירים מן המסך דחירק היוצא מן מטטרון. כי לולא המסך דחירק לא היה יחוד ימין ושמאל לעולם, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) **ובההוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש**, השם המפורש ה"ס הוי"ה במילוי אלפין שהוא ז"א, והאותיות שבו ה"ס הספירות שלו, והן נחקקות ע"י המסך דחירק, דהיינו שמקבלים אותו, כדי להוציא האורות הכלולים בהוי"ה דמילוי אלפין. שאינם יוצאים זולתו. וע"כ האותיות מקבלות אותו, והן **נציצין מלהטין מגו ההוא שלהובא**, דהיינו שלוהטות מכח הדינים שבמסך הזה, ונודע שבעת שהחכמה מאירה מופיעים עמה דינים רבים המעניישים את הרשעים הרוצים להמשיך חכמה ממעלה למטה (כנ"ש באדרא רבא אות רי"ט) וז"ש, **וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מחקקן גליפן**, דהיינו בעת שמסתכלים באור האותיות החקוקות של השם המפורש כדי לקבל חכמה, **כלהו זעאין ודחלין ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון** הם רועדים ומפחדים בעת שנוסעים לקבל מהן התניצצות החכמה, מחמת רוב הדינים המלוים את הארת החכמה.

תכ) **ומגו שלהובא דא** וכו': ומתוך השלהבת ההיא מאירים אופנים אחרים הנוסעים במרכבות אחרות למטה, תוך ההיכלות, שהם משולבים זה בזה, כש"א, כאשר יהיה האופן בתוך האופן, שהם כלולים זה בזה, ונכנסים זה בזה, ראשים בראשים אלו באלו, והפנים פרושים בצדיהם.

פירוש. בשלהבת הזו, שה"ס המסך דחירק, **יש בה** הכחות של ב' מלכויות, שנקראות

(דפו"י דף ל"ט ט"ד)

מטטרון

מנעולא ומפתחא, שמתחילה פועל הקו האמצעי במנעולא שבו כדי למעט השמאל, ומתוך שהמנעולא אינו ראוי לקבלת אור הפנים, ע"כ גונז אח"כ את המנעולא, ופועל עם המסך דמפתחא (כמ"ש בזהר לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) והנה באופנים למטה בהיכלות נמצאות ב' מלכויות אלו מנעולא ומפתחא, וצריכים תקון לגנוז המנעולא בפנים בתוך המפתחא, שלא יהיה ניכר בחוץ זולת המפתחא, ואז הם ראוים לאור הפנים. וההתקון הזה הם מקבלים מן השלהבת הזו של מטטרון. שבו מסודר כך. כנ"ל.

וז"ש **ומגו שלהובא דא**, שה"ס המסך דחירק, שהמנעולא נגנז בו, ואינו ניכר בו רק המפתחא, **נהרין אופנין אוחרנין דנטלי ברתיכין אחרנין לתתא גו אינון היכלין** מאירים אופנים אחרים שלמטה, שיש בהם ב' מלכויות אלו דמנעולא ומפתחא, והם מקבלים תקון מן שלהבת דמטטרון, לגנוז המנעולא, ולגלות המפתחא, באפן שלא יהיה ניכר כח המנעולא בהם. וז"ש, **דאינון משלבן דא בדא**, שהמלכויות דמנעולא ומפתחא הן משולבות זו בזו, כש"א כאשר יהיה האופן בתוך האופן. דהיינו **כליל דא בדא, ועאל דא בדא**, שכלולים זה בזה, ונכנסים זה בתוך ה, **רישין ברישין אלין באלין**, שהראש דבחי' מנעולא טמון בתוך הראש דבחינת מפתחא זה בזה. וע"כ, **ואנפין פרישן לסטרייהו**, וע"כ פרוש אור הפנים לצדיהם, כלומר שיכולים לקבל אור הפנים. ולולא נגנז ראש המנעולא בתוך ראש המפתחא, לא היו ראוים לקבל אור הפנים. כי המנעולא דוחה את האורות. כמ"ש שם.

תכא) **וכלהו נטלין לגבי** וכו': וכל,

אנפין. כד מסתכלאן למהך, חמאן ההוא נהירו דנהיר, להההוא אתר דנהיר, אזלין ונטלין כלהו. ואתוון דשמא קדישא מחקקא, נהיר על כלא. ואיהו נטיל כלהו, גו ההוא רוחא עילאה, דנטיל כל משריין.

תכב) ומטטרו"ן רב ממנא, קאים בקיומא דההוא שמא קדישא, ונטיל לכל משריין ברזא דיליה, לד' פניו, בד' דיוקנין, גו ם ד' סטרין דעלמא. ואיהו כליל שמא דאקרי שדי. וכלהו קראן שמא דא, גבי שמא עילאה קדישא.

תכג) בידא דמטטרון אתמסרו תריסר מפתחין עילאין, ברזא דשמא קדישא. וד' מפתחן מנייהו, נ אינון ד' רזין נהורין דמתפרשן. מפתחא חדא, איקרי אור נציץ, טמיר וגניז, ס לית ליה גוון. וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא, ולא אתחזי גוון, אלא נציץ נציצו לעיינין, ואגניז ולא אתיידע.

תכד) מפתחא תניינא, אור נהירו חידו לאסתכלא. לזמנין איהו חיור, לזמנין ירוק, לזמנין לא דא ולא דא.

תכה) מפתחא תליתאה, איקרי אור זוהר, דזהיר ונהיר, איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין. האי ע מרקמא בכל גוונין. האי אור איהו מההוא זוהר דהוא

חלופי גרסאות

ם נ"א אדם (קראקא ונראה שהוא ט"ס). נ ה"ג הסלם נ"א ואינון (כל הדפוסים). ס נ"א ונהיר (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוקמא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — **מטטרון**

ד' החיות, נוסעות לאותם הפנים, באור שרואות באותם הפנים, כי כשמסתכלות ללכת, רואות את אור הפנים המאיר, ולאותו מקום שמאיר הולכות ונוסעות כולן. כלומר, אם פני אריה מאיר, נוסעות כולן בשליטת פני אריה. אם פני שור מאיר נוסעות כולן בשליטת פני שור. וכו' עד"ז. ואותיות השם הקדוש החקוק, הנ"ל, מאירות על כל החיות. והוא, השם הקדוש, נושא את כולן בתוך הרוח העליון ההוא, הנושא את כל המחנות.

תכב) **ומטטרו"ן רב ממנא וכו'**: זמטטרו"ן הממונה הגדול, עומד בפקודת השם הקדוש ההוא, שהוא הויה דאלפין הנ"ל, הנקרא השם המפורש. ונושא כל המחנות בסודו, לד' פניו בד' צורות, אריה שור נשר ואדם, שהוא כולל אותן, תוך ד' רוחות העולם, שהם חו"ג תו"מ. והוא, מטטרו"ן, כולל השם הנקרא שדי. וכולם קוראים לו את השם הזה שדי, אצל השם העליון הקדוש הוי"ה. פירוש, הויה הוא ז"א, ושדי הוא יסוד דז"א, ומטטרון שהוא ז"א דבריאה הוא מרכבה להויה, שהוא ז"א דאצילות.

(דפו"י דף ל"ס ס"ד)

אמנם מבחינת הלבשה אינו מלביש אלא ליסוד דז"א, כמ"ש בהקדמת תקוני זהר (דף ד' ע"א), שמטטרון הוא בדיוקנא דצדיק יסוד עולם, (כמ"ש בזהר פנחס רלא). ולבוש דשדי מטטרון. ולפיכך הוא נקרא שדי על שם יסוד דז"א, ונקרא אצל שם הוי"ה, על שם שהוא מרכבה לז"א.

תכג) **בידא דמטטרון אתמסרו וכו'**: בידיו של מטטרון נמסרו י"ב מפתחות עליונים, בסוד השם הקדוש. וארבעה מפתחות מהם, הם ד' סודות של אורות המתחלקים. **מפתח אחד**, נקרא אור נוצץ נסתר וטמון, אין לו גוון. וההתנוצצות ההיא אינה עומדת להסתכל בה, ולא נראה בה צבע, אלא נוצץ התנוצצות לעיינים, ונגנז ואינו נודע.

תכד) **מפתחא תניינא, אור וכו'**: המפתח השני. הוא אור המאיר. והוא שמחה להסתכל בו. לפעמים הוא לבן, ולפעמים הוא ירוק, ולפעמים לא זה ולא זה.

תכה) **מפתחא תליתאה אקרי וכו'**: המפתח השלישי. נקרא אור זוהר, שמזהר ומאיר

רקיע דעל גבי חיון, דכתיב ו) **כזוהר הרקיע.** *) **כליל גו עשר שבילין, דנפקי מאינון ל״ב שבילין גניזין.**

תכו) מפתחא רביעאה, איקרי אור דסוכלתנו, דיהב סוכלתנו בלבא

חלופי גרסאות

ו) (דניאל יב) ב״א ג.

מאמר **הסולם** מטטרון

ומאיר. הוא זהר המאיר לכל שאר האורות. אור זה מרוקם בכל הצבעים. האור הזה הוא מאותו **הזוהר של הרקיע שעל החיות. שכתוב, כזהר הרקיע.** כלול בעשר שבילים היוצאים מאלו ל״ב **שבילים הגנוזים.**

תכו) **מפתחא רביעאה אקרי** וכו׳: **המפתח הרביעי,** נקרא אור התבונה, הנותן תבונה בלב לדעת ולהסתכל ולעמוד על סודות עליונים, והאור הזה המשמח את הלב, נותן הארת החכמה, והתבונה לדעת ולהסתכל.

ביאור המאמר. הדעת נקראת מפתחא, להיותה פותחת האורות של ימין ושמאל, שהם חכמה ובינה, שיוכלו להאיר. וכל זמן שהדעת אינה פותחת אותם ליחדם זה בזה, אינם יכולים להאיר. כנודע. ויש ד׳ מיני דעת, ג׳ בראש דז״א, שהם, דעת נעלמת, המכריעה בין או״א עלאין. ודעת גלויה, המכריעה בין ישסו״ת, ודעת מתפשטת מראש דז״א לגוף. שכבר נתבארו היטב באדרא זוטא (אות צ״ב בהסולם ע״ש) והדעת הד׳ היא הדעת שבגוף, דהיינו הנמשכת מהדעת המתפשטת שבראש אל הגוף. וכל דעת כלולה מחב״ד, כי להיותה מתקנת את חו״ב היא נכללת מהם. ונמצא שיש כאן ד׳ מיני דעות, שכל אחת מהן כלולה מג׳, שהם י״ב מיני דעות. והם מכונים י״ב מפתחות.

וז״ש (באות תכ״ג) **בידא דמטטרון אתמסרו י״ב מפתחין עילאין ברזא דשמא קדישא,** דהיינו י״ב מיני דעות הנ״ל, הנקראות י״ב מפתחות, שהם פותחים כל האורות שבשם הקדוש. **וד׳ מפתחן מנייהו, אינון ד׳ רזין נהורין דמתפרשן.** דהיינו הדעות הכוללות בלי לחשוב ג׳ הפרטים שבכל דעת, הן רק ד׳ דעות. שהן הדעת הנעלמת, הדעת הגלויה, הדעת המתפשטת, הדעת שבגוף. שכל אחת מד׳ מיני הדעות האלו, יש לה דרך הארה המיוחדת לה.

וז״ש, **מפתחא חדא, אקרי אור נציץ טמיר וגניז,** דהיינו **הדעת הנעלמת** שבאו״א עלאין, שהחכמה טמירה וגנוזה בהם, מפני שהי׳ אינה יוצאת מאויר או״א, והם תמיד בחסדים

*) י״ד דף ל״ט ט״ד י) דף מ׳ ט״א)

מכוסים בסו״ה כי חפץ חסד הוא, **ליתְ ליה גוון,** כי מתוך שהי׳ אינה יוצאת מאויר שלהם. (כמ״ש בזהר בראשית א׳ דף רנ״א ד״ה נחית ע״ש), אין שייך בהם הגוונים לבן ואדום, כי אין אדום אלא מיציאת המלכות מבינה. כנודע. **וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא,** שאינה עומדת לקבל חכמה, שה״ס הסתכלות, מפני שהוא תמיד בסו״ה כי חפץ חסד הוא ואינו חפץ בחכמה. וע״כ אפילו בשעה שאו״א ממשיכים חכמה כדי להשפיע לישסו״ת, **ולא אתחזי גוון,** גם אז אין החכמה נמצאת בהם עצמם, וע״כ אין להם גוון, שאין חילוק גוונין לבן ואדום נראה בהם, כי לבן ה״ס חסדים, ואדום ה״ס חכמה, וכיון שאין בהם החכמה, אין גוון שייך בהם. **אלא נציץ נציצו לעיינין ואגניז ולא אתיידע,** דהיינו בשעה שמשפיעים חכמה לישסו״ת, אין החכמה מתגלית בהם עצמם אלא נוצצת התניצצות לעינים, שהן חכמה, הנקראת עינים, בשביל ישסו״ת, ומיד **ואגניז ולא אתיידע,** שהחכמה נגנזת תכף ואינה נודעת בהם. והנה נתבאר תוכן האור של הדעת הנעלמת שהיא המפתח הא׳.

וזה אמרו (באות תכ״ד) **מפתחא תנינא, אור נהירו חידו לאסתכלא,** והיינו **הדעת הגלויה,** שהיא הדעת דישסו״ת שבהם יוצאת הי׳ מאויר שלהם והחכמה מתגלית בהם. וע״כ היא שמחה להסתכל. כי גילוי אור החכמה נקרא הסתכלות. **לזמנין איהו חוור,** דהיינו בשליטת החסדים שה״ס לבן. **לזמנין ירוק,** דהיינו בשליטת עצמו שהוא קו אמצעי, הכולל חכמה וחסדים. **לזמנין לא דא ולא דא,** היינו בזמן הקטנות שהגוונין עוד לא נתגלו בו.

וז״ש (באות תכ״ה) **מפתחא תליתאה, אקרי אור זהר דזהיר ונהיר,** והיינו **הדעת המתפשטת.** שהיא המפתח הג׳. כי דעת כוללת חב״ד, וחו״ב שבדעת אינם מתפשטים לגוף, אלא הדעת שבדעת. (כמ״ש באד״ז אות צ״ב) והיא הנקראת דעת המתפשטת. וכיון שממנו מתפשטת החכמה לגוף, ע״כ נקרא אור זהר, כי אור החכמה מכונה זהר. ובהיותו

למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין. והאי אור דחדי לבא, יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו, למינדע ולאסתכלא.

תכז) **ואלין אינון ד' מפתחן עילאין, דכל שאר מפתחן כלילן בהו. וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא, מטטרו"ן. מארי רב כלהו** פ **רזין דמאריה, בגילופין דרזין דשמא קדישא** צ **מפורשא.**

מאמר על ארבעת רבעיהן בלכתם וגו'

תכח) על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו', על ארבעת דאינון ד' דתחותייהו, ואינון דתחותייהו, איקרון רבעיהן. כד"א, רביע תחות טועניה, ועל אינון דרביעין תחותייהו, כד אינון בעאן למיזל אזלין. דכל חד אית ליה ד' גלגלי אופנים, רביעין תחותייהו. ועל אלין רבעיהן ק **אמר, בלכתם ילכו.**

חלופי גרסאות

פ נ"א מוסיף גו רזין (דפוסים ראשונים). צ נ"א מפורש (דפוסים ראשונים). ק ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג אמר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

בחכמה וחסדים יחדיו כדרך הקו האמצעי, ע"כ אומר דזהיר ונהיר, דזהיר, הוא חכמה, ונהיר, הוא חסדים. **איהו זהר דנהיר לכלל שאר נהורין**, כי הוא לבדו מתפשט ומאיר בגוף וממלא אדרין ואכסדראין דגוף. אבל ב' המפתחות הראשונים אינם מאירים לגוף. **האי מרקמא בכל גוונין**, שהוא כולל כל ג' גוונין לבן אדום ירוק. **האי אור איהו מההוא זהר דהוא רקיע דעל גבי חיון**, שכתוב כזהר הרקיע. דהיינו שה"ס החכמה הנמשכת מזהר הרקיע מדעת דישסו"ת, שהוא הרקיע העליון שעל החיות דז"א. ונודע, **של"ב שבילים** ה"ס עשר ספירות דבינה וכ"ב אותיות דז"א (כנ"ש באדרא זוטא אות ע"ג) ונמצא שהדעת המתפשטת, שהיא דעת דדעת דישסו"ת, היא בחינת י"ס דבינה, להיותו נמצא בראש ז"א. ומה שנמשך מהדעת המתפשטת לגוף, הוא בחינת כ"ב אותיות דז"א. וז"ש **כליל גו עשר שבילין**, דהיינו עשר ספירות דבינה, מפני שהוא דעת דדעת דבינה שבראש ז"א. **מאינון ל"ב שבילין.** כי **ל"ב שבילין** כוללים עשר דבינה וכ"ב דז"א.

וז"ש (באות תכ"ו) **מפתחא רביעאה, אקרי אור דסוכלתנו**, היינו הדעת המלובשת בגוף בלב, שהוא המפתח הרביעי. ונקרא אור התבונה, להיותו מתפשט מן הדעת שבדעת דתבונה, וז"ש, **דיהב סוכלתנו בלבא**, דהיינו

(דפו"י דף מ' ט"א)

מטטרון

שמתלבש בלב, **למנדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עלאין**, שכל המשיג אותו אור, הוא יודע ומשיג הסודות העליונים. **והאי אור דחדי לבא**, וזה האור המתלבש ומשמח את הלב, **יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו למנדע, ולאסתכלא**, שהוא הנותן הארת החכמה לדעת ולהסתכל.

תכז) **ואלין אינון ד'** וכו': ואלו הם ד' מפתחות עליונים שכל שאר המפתחות כלולים בהם. כי כל אחד מאלו ד' מפתחות כלול מג' שהם חב"ד, וע"כ הם י"ב, כנ"ל בסמוך, הרי שכל המפתחות כלולים באלו הד'. וכולם נמסרו בידי הממונה הגדול הזה, מטטרון. השר הגדול על כל סודות אדונו, שבחקיקות של הסודות של השם הקדוש המפורש.

מאמר על ארבעת רבעיהם בלכתם וגו'

תכח) **על ארבעת רבעיהם** וגו': עַל ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו וגו'. היינו על ארבעתם של אלו ארבעת האופנים שמתחתיהן. כי אלו שמתחתיהן נקראים **רבעיהם**. כמש"א רובץ תחת משאו. ומתרגם, **רביע** תחת טועניה. ועל אלו הרובצים תחתיהן, כשהחיות רוצות ללכת הולכים האופנים, כי כל אחת יש לה ד' גלגלי אופנים הרובצים תחתיהן. **ועל אלו רבעיהם, אמר בלכתם ילכו.**

והיינו

תכט) והיינו דכתיב, ז) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות כו' ינשאו האופנים. ואי אופנים רבעיהם דחיות, אצטריך למימר ובלכת האופנים. אלא ר מכאן דחיות נטלין ש לדנטלין לון, כגוונא דא ארון, נטיל למאן דנטיל ליה.

תל) כרסייא קדישא ת נטלת לחיות. ואי א איהי נטילת לון, זיעא דחיות ממה ב אתעביד. אלא זיעא דילהון, באסתכלותא למינדע ולאסתכלא ולאדבקא, במה דטמיר וגניז, ולא יכלין למיקם ביה. ועל דא איהו זיעא דילהון. אבל כל אינון דמתדבקאן בקדושה עילאה, אינון נטלין לאינון דנטלין לון. ורזא דא, על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

מאמר וגביהם וגובה להם

תלא) ח) וגביהם וגובה להם, וגביהם, רזא דגוונין דגופא, אתנהיר וסלקא בשיעורא ג מרישא דבוצינא לרישא דבוצינא כשיעורא דלתתא. ואסתחרא בארבע גוונין נציצין. גוון נהיר בנהירו, ברזא דחשמל לעילא, כד נהיר ואתגניז גו גוונוי. גוון נציץ, ד דנציץ בנציצי. גוון זהיר, בזהרא דרקימו דרקיעא דקיימא עלייהו. גוון מרקמא מכל גוונין, ואתכליל בכלהו, ודא איהו גופא מציירא ה בציורא, לאתכללא בכללא חדא.

מסורת הזהר

ז) (יחזקאל א) ספקודי שלט בהעלותך ק קיו. ח) (שם) אדרא רבא שלו.

חלופי גרסאות

ר נ"א כאן (דפוסים ראשונים) נ"א כחן (מונקאטש במרובעים). ש נ"א למטלין (דפוסים ראשונים). ת נ"א נטיל (דפוסים ראשונים). א נ"א הוה נטיל (דפוסים ראשונים). ב נ"א מוסיף קא אתעביד (דפוסים ראשונים). ג נ"א ל"ג מן מרישא עד דלתתא (דפוסים ראשונים). ד נ"א בנצצין (דפוסים ראשונים). ה נ"א מצירא (קראקא).

הסולם

מאמר

תכט) והיינו דכתיב ובלכת וגו': והיינו שכתוב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות וגו' ינשאו האופנים. שואל, ואם אופנים הם רבוצים תחת החיות, היה צריך לומר, ובלכת האופנים ילכו החיות אצלם. ומשיב, אלא מכאן שהחיות נושאות את האופנים הנושאים אותן. כעין זה הארון נושא את נושאיו.

תל) כרסיא קדישא נטלת וכו': וכן הכסא נושא את החיות הנושאות אותו. שואל, ואם הכסא נושא את החיות, ממה נעשית הזיעה של החיות. ומשיב, הזיעה אינה נעשית מחמת המשא של הכסא, אלא הזיעה שלהם היא מחמת הסתכלותן לדעת ולהסתכל ולהשיג במה שנסתר וגנוז, ואינן יכולות לעמוד עליו, ועל זה באה הזיעה שלהן. אבל כל אלו המתדבקים בקדושה עליונה הם נושאים את

(דפו"י דף מ' ט"א)

על ארבעת רבעיהן בלכתם וגו'

אלו הנושאים אותם. וזה סוד על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו

מאמר וגביהם וגובה להם

תלא) וגביהם וגובה להם: וגביהם. הוא סוד הגוונים של הגוף, שהאיר ועלה בשיעור מראש הנר, שהוא בינה, לראש הנר בשיעור שלמטה, שהיא המלכות. ומסובב בארבעה גוונין נציצין, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. א) גוון המאיר אורה בסוד החשמל למעלה, כשמאיר ונגנז תוך צבעיו, זה הוא קו שמאל. ב) גוון נוצץ הנוצץ בהתנוצצות, זה הוא קו ימין. ג) גוון הזוהר ברקמת הזוהר של הרקיע העומד עליהן. על החיות, זהו הקו האמצעי. ד) גוון המרוקם מכל הגוונין ונכלל בכולם, זו היא המלכות, המקבלת כל ג' הגוונים

תלב) וגובה להם, מסטרא דלעילא. ויראה להם, מסטרא דלתתא. וגובה להם, גובה שמים. ויראה להם, דחילו דדחיל ומבעית וארעיש כולא. דחילו דסחרא דלא לקרבא לקודשא. ואיהו דסחרא לון מסטרא דלתתא.

תלג) וגובה להם, בסליקו דחיזו דגווני שמים. בגין דגווני שמים, ההוא רזא דכתיב, גובה שמים. ומאן ו איהו. דנטיל כל גווינין, מימינא ומשמאלא. וכד נטיל לון לגביה, איקרי גובה שמים.

תלד) ויראה להם, בחיזו דההוא יראה לתתא, בסדורא דאינון גווינין להטין ומהפכין חיזו דאשא דלא דקיק, כאשא דקיק ז לעילא. והאי איהו דקא מבעית לכלא. ובג"כ. וגובה להם, מלעילא. ויראה להם, מתתא.

מאמר וגבותם מלאות עינים

תלה) וגבותם מלאות עינים, לאסתכלא בכל סטריו. ואע"ג דאית

חלופי גרסאות

ז נ"א ההוא (מונקאטש בסיגרייט). ז ה"ג הסלם נ"א מוסיף לעילא בחזוהא (קראקא) נ"א בחזוהא (מונקאטש).

מאמר הסולם וגביהם וגובה להם

הגוונים. וזה הוא גוף מצויר בציור, להכלל בכלל אחד. שכל הקוין משמשים כאחד. והוא **נקרא**, בכתוב, גביהם.

תלב) וגובה להם. מסטרא וכו': וגובה **להם**, היינו, מצד שלמעלה, שהוא ז"א. ויראה **להם, הוא מצד שלמטה**, שהוא המלכות. **וגובה להם,** פירושו, גובה השמים, דהיינו הגובה של ז"א, שנקרא שמים. **ויראה להם,** היינו היראה **שמתירא**, מחמת הדינין המופיעים במלכות, בעת הארת החכמה, המפחידה והמרעישה **את הכל. היא היראה המסבבת**, להרחיק החיצונים **שלא לקרב אל הקודש.** שלא ימשיכו החכמה **ממעלה למטה. ויראה זו מסבבת** את החיות **מצד מטה**, מצד המלכות.

תלג) וגובה להם, בסליקו וכו': **וגובה להם. היינו בעלית המראה**, שהיא הארת החכמה, **מגוונים של השמים**, משום שגווני השמים, שהם לבן אדום ירוק, **הם** סוד הכתוב, **גובה שמים. שהאורות** גבוהים. ומי הוא גובה שמים. היינו אותו הלוקח כל הגוונים מימין ומשמאל, וכוללם יחד. שהוא ז"א, שנקרא שמים, דהיינו הקו האמצעי. וכשלוקח הימין והשמאל **אצלו, נקרא גובה השמים.** שאז הוא הגובה **של** האורות.

תלד) ויראה להם, בחיזו וכו': **ויראה להם. היינו במראה**, שהיא הארת החכמה, **של היראה ההיא שלמטה**, שהיא המלכות, **דהיינו בסדר של הגוונים** דג' הקוין הלוהטים **ומהפכים** מראה האש שאינה דקה, למראה האש הדקה שלמעלה. וזה הוא המפחיד **את כל.** ומשום זה, **וגובה להם,** מלמעלה, מז"א. **ויראה להם,** מלמטה, ממלכות.

(דפו"י דף מ' ס"א)

פירוש שע"י **הארת** ג' הקוין **מתהפכת המלכות לצורת בינה**, ומאירה **בהארת החכמה כמו התבונה. ואע"פ שהאש של המלכות אינה דקה**, אלא היא **בחינת דינים. והאש של התבונה היא דקה. כי עצם התבונה כולה רחמים. רק מחמת עלית המלכות אליה נראים בה דינים. עכ"ז הארת הקוין עושה את שתיהן שוה.** וז"ש **בסדורא דאינון גווינין, דהיינו** ע"י **סדר** ג' הקוין, **שה"ס** ג' גווינין לבן אדום ירוק, **להטין ומהפכין חיזו דאשא דלא דקיק שהיא המלכות, מהפכים אותה להיות כאשא דקיק לעילא, שהיא התבונה. והאי איהו דקא מבעית לכלא, כי** אע"פ **שהמלכות נזדככה כתבונה, עכ"ז הדינים טמונים בה בפנימיותה, ומטילים פחד על הכל.**

מאמר וגבותם מלאות עינים

תלה) וגבותם מלאות עינים: היינו להסתכל בכל הצדדים. ואע"פ שיש בעלי עינים אחרים

מארי דעינים בחיזו לאסתכלא אחרנין לתתא, ח אלין באינון עיינין לאסתכלא אלין באלין בסחרנו, לקמייהו ובאחורא, דעיינין סחרין לכל סטרין.

תלו) ובג"כ חמאן הכא והכא, בסטרא ט דא ובסטרא דא, חמאן מה דהוי, ומה דזמין למהוי מסטרא דאחורא. והיינו דכתיב סביב. וחמאן מימינא וחמאן משמאלא. חמאן מימינא, בכל ארח זכו וקשוט. חמאן משמאלא, בכל אורח דלא קשוט ולא קיימא בזכו. וע"ד מסתכלן בכל סטרין, ובדא אית לון שולטני וסוכלתנו על כולא, לאסתכלא בכל הני סטרין, מה דלא מסתכלין הכי כל *) אינון אחרנין.

תלז) ועכ"ד לא יכלין לאסתכלא לעילא, ולא אתייהיב לון רשו לאסתכלא. וכד בעאן לאסתכלא, כלהו מרתתי בדחילו באימתא בזיע, וכלהו קראן · בדחילו סגי, בקל רב, ט) ברוך כבוד ה' ממקומו.

תלח) וגביהם ולא כתיב מהו, כמא דכתיב לבתר, וגבותם מלאות עיינים. אלא גופא דסטרא דמסתכלא לגו, לגבי נקודה סתימא. מההיא סטרא אית לון גובה. וכלהו מסתכלין לגו, כד"א י) וכל אחוריהם ביתה.

מסורת הזהר

ט) (שם ג) ב"א ריח. י) (מ"א ז) ויצא קמג.

חלופי גרסאות

ח נ"א מוסיף אלא אלין (דפוסים ראשונים). ט נ"א ל"ג דא (קראסא). י נ"א בדחיל (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר וגביתם מלאות עיינים

אחרים להסתכל במראה שלמטה, אלו מסתכלים בעינים האלו אלו באלו סביב, מלפניהן ובאחוריהם, כי העינים מסבבות לכל הצדדים.

פירוש, המראה שלמטה, שהיא במלכות, ששם מקום גילוי הארת החכמה, נמצא שעיקר ההסתכלות הוא לצד שמאל ששם מאירה החכמה. משא"כ המראה שהיא בז"א, שאע"פ שיש בו חכמה וחסדים, הוא בוחר בשליטת החסדים, לפיכך נבחן, שהוא מסתכל לכל ד' הצדדים בשוה. שהם ימין ושמאל פנים ואחור. שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. ולפי שהחיות האלו הן מאירות מצד ז"א, ע"כ נאמר בהן וגבותם מלאות עינים, שמסתכלות בכל ד' הצדדים בשוה. וז"ש, **ואע"ג דאית מארי דעינים בחיזו לאסתכלא אחרנין לתתא**, ואע"פ שיש בעלי עינים אחרים להסתכל במראה שלמטה. דהיינו המסתכלים במקום המלכות ששם עיקר ההסתכלות הוא לשמאל כנ"ל. אבל **אלין באינון עיינין לאסתכלא אלין באלין בסחרנו לקמייהו ובאחורא, דעיינים סחרין לכל סטרין**, כי אלו שהם מבחינת ז"א מסתכלות בכל ד' הצדדים, פנים ואחור ימין ושמאל בשוה. כנ"ל.

(דפו"י דף מ' ט"א *) ס"ב)

תלו) ובג"כ חמאן הכא וכו': ומשום [זה הן רואות כאן וכאן, בצד זה ובצד זה, כשרואות לפנים, הן רואות מה שהיה, וכשרואות מצד האחור הן רואות מה שעתיד להיות. והיינו שכתוב, סביב. ורואות מימין ורואות משמאל. רואות מימין שהוא חסד, בכל דרך זכות ואמת. רואות משמאל שהוא גבורה בכל דרך שאינו אמת ואינו עומד בזכות. וע"כ מסתכלות לכל הצדדים. ובזה יש להן ממשלה ותבונה על הכל, להסתכל בכל הצדדים האלו. מה שהאחרים אין מסתכלים כך.

תלז) ועכ"ד לא יכלין וכו': ועם כל זה, אינם יכולים להסתכל למעלה, ולא ניתנה להם רשות להסתכל. וכשרוצים להסתכל, כולם יראים בפחד באימה וברעדה, וכולם קוראים ביראה גדולה, בקול גדול, ברוך כבוד ה' ממקומו.

תלח) וגביהם ולא כתיב וכו': שואל, כתוב וגביהם, ולא כתוב מה הם, כמו שכתוב אחר כך, וגבותם מלאות עינים. ומשיב, אלא וגביהם, הם בחינת הגוף המסתכל לפנים, אל הנקודה הסתומה, שה"ס או"א עלאין, כלומר שד' הגוונים של הגוף הם תחת שליטת החסדים של

תלט) אברהם כ אתקריב לגבי רזא דקיימא, עד דסליק ברזא עילאה לעילא. ועם כל דא לא זכה כיעקב, דיעקב איקרי איש תם. מהו איש תם. רזא דא כמא דאתמר, איש האלהים, מאריה דביתא. משה אקרי איש האלהים, יעקב אקרי איש תם, וכלא רזא חדא.

תמ) אוף הכי וגבותם, ההוא דקיימא לגו. כלהו מליין עיינין ל לאסתכלא לבר. ואע"ג דלא מסתכלא לגו, גובה להם, וגבותם מלאות עינים.

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמא) כ ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים, וכלהו כפום ההוא רוחא, דאזיל ושליט עלייהו.

תמב) ל על אשר יהיה שם הרוח ללכת, כתיב, מ אל אשר, וכתיב על אשר. אלא מ רוח דא דנפיק מגו רוחא סתימאה, ודא איהו רוח קדישא, כד

מסורת הזהר

ב) (יחזקאל א) לעיל אות תכט. ל) (שם) בהעלותך קיא. מ) (שם) לעיל אות שפט.

חלופי גרסאות

כ נ"א מוסיף כד אתקריב (דפוסים ראשונים). ל נ"א ולאסתכלא לבר אע"ג (דפוסים ראשונים). מ ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א ל"ג מן רוח עד רוח (מונקאטש).

הסולם

מאמר

של אר"א עלאין, שה"ס פנימיות. מבחינה זו יש להם גובה. וכולם מסתכלים לפנים, דהיינו תחת שליטת החסדים, כש"א, וכל אחוריהם ביתה.

תלט) **אברהם אתקריב** וכו': אברהם נתקרב לסוד הברית עד שעלה בסוד העליון, שנעשה מרכבה לז"א, למעלה, לחסד, שהוא צד ימין דז"א, **ועם כל זה לא זכה כיעקב, כי יעקב נקרא איש תם. מהו איש תם. הוא סוד, כמו שנאמר, איש האלקים**, שפירושו, **הבעל**, של **הבית**, שהוא מלכות הנקראת אלקים. כי יעקב הוא מרכבה לגוף ז"א, שהוא קו האמצעי הכולל חכמה וחסדים כאחד, שמבחינת קו האמצעי נבחן ז"א שהוא הבעל של המלכות. משא"כ אברהם לא היה מרכבה לגוף ז"א, אלא לקו ימין שלו בלבד, שמבחינה זו אין ז"א הבעל של המלכות. כי מלכות נאצלת מגופו של ז"א, מב' צדדיו יחד. **משה, נקרא איש האלקים, יעקב נקרא איש תם. והכל סוד אחד**, שלהיותם מרכבה לקו האמצעי ע"כ נחשבים למשפיעים אל המלכות. פירוש. **שז"ס זגביהם, דהיינו לבחינת הגוף דחיות, שהוא בחינת גוף דז"א, כלומר, לקו האמצעי, שהחכמה והחסדים מאירים בו כאחד תחת שליטת החסדים. שה"ס פנימיות. מבחינה זו וגובה**

(דפו"י דף מ' ט"ב)

וגבותם מלאות עינים

להם. שיש להם גובה, על כל שאר המדרגות.

תמ) **אוף הכי וגבותם** וכו': **אף וגבותם כך**, כמו וגביהם, דהיינו אותו העומד בפנים, דהיינו בשליטת החסדים דאו"א עלאין, שהם פנימיות. והן כולן מלאות עינים להסתכל לחוץ, דהיינו לשליטת החכמה דישסו"ת, שהם לחוץ מאו"א, ומשמיענו, שאע"פ **שאינן מסתכלות לפנים**, גם אז יש להן גובה, על שאר המדרגות. וז"ש, **גובה להם וגבותם מלאות עינים. פירוש. אע"פ שגבותם מלאת עינים להסתכל לחוץ, יש להן גובה. והטעם הוא**, מפני שעיקר בנינן **הוא להסתכל לפנים כנ"ל, אלא כדי להשפיע אל המלכות הם מסתכלים לחוץ, להמשיך חכמה בשבילה מישסו"ת. שהם חיצוניות דאו"א. וכיון שעיקר בנינן הוא בשליטת החסדים דאו"א, ע"כ גם כשמסתכלים לחוץ, יש להם אותו הגובה.**

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמא) ובלכת החיות ילכו וגו': **ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. וכולם הם כפי אותו הרוח ההולך ושולט עליהם.**

תמב) על אשר יהיה וגו': **על אשר יהיה שם הרוח ללכת. שואל למעלה כתוב, אל אשר**

נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, ובטיש בההוא דשרי עלוי, כדין כלהו נטלין כחדא לגביה, והיינו על אשר. אל אשר, דבטיש ג ביה ההוא רוחא, ולא שארי, אלא דנטיל ד לגביה, ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא.

תמג) על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על: ההוא אתר טמיר וגניז. דההוא רוחא עילאה ה שריא עלוי, כלהו מסתכלן לגביה, לאתוספא זיוא. ומההוא זיוא, אתוסף זיוא אינון קרני החיות. ואינון זיוא דלהיט ונציץ, לפום אסתכלותא דיקרא, דההוא רוח ו אחרא, דנפיק מהאי רוח קדמאה, דאיהו טמיר וגניז בגניזו יקרא.

תמד) דא איהו ברזא דשמא קדישא, ז דכליל ביה שם אהי"ה, שמא רבה ושליטא. מהאי שמא, זעאין ודחלין, ונטלין באימתא בזיע. ודא איהו שמא

חלופי גרסאות

ג ה"ג הסלם נ"א קמיה (בכל הדפוסים). ד נ"א לגבי (מינקאטש). ה נ"א שהיא (קראקא). ו נ"א מוסיף רוח אחרת (קראקא). ז נ"א כליל (דפוסים ראשונים).

אשר, וכאן כתוב על אשר. ומשיב, אלא רוח זה היוצא מתוך הרוח הסתום, וזה הוא הרוח הקדוש כשיוצא מתוך אותו הרוח הנסתר שבכסא, ובוטש, היינו שמזדווג, באותו הרוח השורה עליו, אז כל החיות נוסעות יחד אליו. והיינו סוד על אשר. אל אשר, פירושו, שאותו הרוח מזדווג בו, ברוח של הכסא, והרוח של הכסא אינו שורה עליו אלא שנוסע אליו למקומו. וכל החיות נוסעות לאותו הצד.

פירוש. החיות האלו, הם בחינת חג"ת דז"א, עם המלכות המקבלתם, שהן ד' רגלי הכסא העליון. שהוא בינה. והרוח שבחיות נאצל מן הרוח העליון שבכסא, שהוא בינה. רוח החיות לוקח כל כחו מהרוח שבבינה. עי"ז שמזדווג עמו. והיא מזדווג עמו בב' בחינות. א) שמזדווג עמו במקום הרוח העליון, דהיינו במקום בינה, ומשם הוא משפיע אל החיות. ב) שהרוח העליון יורד למקום הרוח התחתון, ומזדווג עמו במקום הרוח התחתון, דהיינו במקום החיות.

וז"ש רוח דא, של החיות, דנפיק מגו רוחא פתימאה, ומפרש, ודא איהו רוח קדישא, של החיות, כד נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, כשיוצא מן הרוח הנסתר שבכסא, דהיינו מן הרוח שבבינה. ובטיש בההוא דשרי עלוי, ובוטש באותו הרוח של הבינה, במקום שעודנו שורה עליו, דהיינו במקום בינה, כדין וכו' והיינו על אשר. כי על מורה שהרוח דחיות הוא במקום העליון בבינה. ומשם מקבל שפע אותו הצד. שכל החיות

ילכו אליו. אל אשר. פירושו, דבטיש ביה ההוא רוחא ולא שארי שהרוח העליון דבינה, בוטש ברוח של החיות, דהיינו שמזדווג עמו לתת לו שפע, ואינו שורה עליו, כי הרוח דחיות כבר ירד למקומו עצמו, אלא דנטיל לגביה, שרוח העליון נוסע לרוח של החיות, ומזדווג עמו במקומו. ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא, וכל החיות נוסעות לאותו הצד, שהרוח העליון השפיע לרוח של החיות.

תמג) על אשר יהיה וכו': ומפרש יותר. על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על פירושו, על אותו מקום הנסתר והגנוז אשר הרוח העליון שורה עליו, דהיינו שהזווג הוא במקום בינה, וכל החיות מסתכלות אל הרוח אשר שם, להוסיף הזיו שלהן. ומאותו הזיו נתוסף הזיו, שהוא נקרא קרני החיות. והוא הזיו הלוהט ונוצץ לפי ההסתכלות היקרה של אותו רוח אחר, דהיינו הרוח של החיות, היוצא מהרוח הראשון, דהיינו מהרוח העליון שבבינה, שהוא נסתר וגנוז בגניזה יקרה. דהיינו בבינה.

תמד) דא איהו ברזא וכו': זה, הרוח הראשון, הוא בסוד השם הקדוש שכלול בו שם אהיה, כי הג"ר דבינה נקראות בשם אהיה, וכיון שהרוח העליון הוא מז"ת דבינה, ע"כ אומר שכלול בו אהיה, כי ז"ת דבינה עצמם, נק' הויה בניקוד אלקים אלא משום שהם שייכים לבינה נכללו בשם אהיה, שהוא שם גדול ושולט. מהשם הזה, רוצדות ומפחדות

דשליט על רתיכא דא, ברשימו דתלת שמהן דכלילן ביה. ברזא דא אית שבעין שמהן מפורשין, שליטין על כל רזין וגניזין עילאין, די כל חילין ומשריין זעאן מנייהו, ונטלי בגינייהו. ברזא דא, כלילן כ"ב אתוון, וכלהו שבילין.

תמה) רוח אחרא דנפיק מהאי רוחא קדמאה, איהו דמתמן רזא דמהימנותא בכל סטרין. ודא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ורשים עליה, שמא דאקרי יהו"ה, דנפיק ואתרשים מגו שם אהי"ה. ואע"ג דכלא ברזא חדא, אבל שם יהו"ה בנין אב, דאתבני משמא טמירא אהי"ה. ודא איהו רזא, דנפיק מרוחא קדמאה.

תמו) רוחא אחרא תתאה, דנפיק מגו רוחא דא, דא איהו ברזא דשמא קדישא כליל ביה שם אדנ"י. שמא דא שליט, על חיות ואופנים לתתא.

תמז) והכי איהו רזא עילאה ותתאה. עילאה שם אהי"ה, שליט על אינון חיוון עילאין, ברזא דשמא קדישא דקאמרן. תתאה שם אדני, שליט על אלין חיוון תתאין לתתא.

הסולם

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

החיות, ונושאות את הכסא שה"ס השם אהיה, באימה וברעדה. וזה הוא השם השולט על מרכבה זו, דהיינו ד' החיות, ברושם של ג' שמות, אל אלקים הוי"ה, שה"ס ג' קוין, הכלולים בו. כי הם יוצאים מג' קוין שבישסו"ת, שהם ז"ת דבינה. בסוד הזה, של ג' השמות שהם ג' קוין, יש ע' שמות מפורשים, שה"ס ע"ב שמות היוצאים מסוד ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ונקראים ג"כ ע' שמות בסוד ע' סנהדרין וב' סהדי (כמ"ש בזהר בשלח אות קס"ג) השולטים על כל הסודות והטמונות העליונים, שכל הצבאות והמחנות רועדים מהם, ונוסעים בשבילם. כלומר, שנוסעינן בכח ג' הקוין שבהם. בסוד הזה כלולים כ"ב אותיות וכל השבילים.

פירוש. כי ל"ב שבילי החכמה, ה"ס עשר ספירות דישסו"ת וכ"ב אותיות דז"א (כמ"ש באדרא זוטא אות ע"ג) כי החכמה אינה נגלית בעשר ספירות דישסו"ת זולת בהתכללות כ"ב אותיות דז"א, וע"כ נחשבים ביחד בגילוי החכמה, שהם בחשבון ל"ב. כמ"ש שם בהסולם. וז"ש, ברזא דא, דהיינו בישסו"ת, כלילן כ"ב אתוון, שהן ז"א, שעלה אליהם למ"ן. וכלהו שבילין, שעל ידיהם יצאו כל ל"ב שבילי החכמה.

תמה) רוח אחרא דנפיק וכו': הרוח האחר, שיוצא מהרוח הראשון הזה שה"ס אהיה, הוא שמשם סוד האמונה בכל הצדדים,

(דפו"י דף מ' ט"ב)

דהיינו ז"א שכולל כל ו"ק, וזה הוא בסוד השם הקדוש הנכלל ונרשם עליו, השם הנקרא הוי"ה. שהוא יוצא ונרשם מן השם אהי"ה, כי ז"א הנקרא הויה, נאצל מן הבינה הנקראת אהיה. ואע"פ שהכל הוא סוד אחד, אמנם שם הוי"ה הוא בנין אב, שנבנה מן השם הנסתר אהיה. וזה הוא סוד שהרוח של החיות, שהוא בחינת ז"א, יצא מהרוח הראשון, שהוא אהיה.

תמו) רוחא אחרא תתאה וכו': רוח אחר תחתון, היוצא מרוח זה שה"ס הויה, זה הוא בסוד השם הקדוש הכלול בו, שהוא השם אדני. שהוא המלכות. שם זה שולט על חיות ואופנים שלמטה. של המלכות.

תמז) והכי איהו רזא וכו': וכך הוא סוד, עליון ותחתון. העליון הוא השם אהיה, שהוא בינה, השולט על חיות עליונות, שהן חגת"מ דז"א, בסוד השם הקדוש שאמרנו, התחתון הוא השם אדנ"י השולט על החיות התחתונות, של המלכות, למטה.

פירוש. ב' כסאות יש, הכסא העליון הוא בינה, והכסא התחתון היא מלכות, וכמו שהחיות העליונות שהן חגת"ם דז"א, הן ד' רגלים של הכסא העליון שהוא בינה הנקראת אהיה, כך החיות התחתונות של המלכות, הן ד' רגלי הכסא התחתון שהוא המלכות הנקראת אדנ"י.

תמח) ק ואינון ר חיות עילאין ואופנים עילאין, וחיות תתאין ואופנים תתאין. חיות עילאין, דקאמרן. אופנים עילאין, אינון רזא דכתיב נ שוקיו עמודי שש, ואופנים ש תתאין ברזא דלתתא, כמה דחיות ברזא דלתתא.

תמט) חיות עילאין ד'. אופנים ד'. כד מתחברא חד באינון רזא דחיות. כדין אינון ואופנים בחיבורא דההוא חד, אינון ד'. וכן כגוונא דא לתתא. כלהו ברזא ת דא דד'. חיות ד'. אופנים ד'. ואתפרשן *) לתתא ברזא דא. והכא בכלהו מתפרשאן רזין עילא ותתא, וע"ד איקרי מרכבה. ואע"ג דלא חמא יחזקאל, אלא מגו רזא דלתתא א אסתכי ברזא עילאה.

תנ) על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו, רזא אהי"ה, כללא דכלא, שליט על חיות עילאין סתימין. ובג"כ ב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת, רזא הוי"ה בנין אב. כי רוח החיה רזא אדנ"י, למהוי סתימין רזין גו סתימין דרתיכא דא, למהוי כלא כחדא ברזא חדא.

מסורת הזהר

נ) (שה"ש ה) ויקרא רסז.

חלופי גרסאות

ק ה"ג הסלם נ"א ואינון איפנים וחיות עלאין ואופנים עלאין חיות (דפוסים ראשונים). נ"א ואינון אופנים דלתתא חיות יכו' (הגהות דפוס ליוורנא). ר מן חיות עד כמה דחיות היא בדפוס מונקאטש בסוגריים. ש נ"א עלאין (בכל הדפוסים). ת נ"א דאדם ול"ג דא דד' (קראקא). נ"א דא ד' (ויניציא). א נ"א ואסתכי (דפוסים ראשונים). ב בדפוס מונקאטש אל במרובעים נ"א על (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמח) **ואינון חיות עלאין וכו'**: והן, **חיות** עליונות **ואופנים** עליונים, **וחיות תחתונות ואופנים תחתונים. חיות עליונות**, הן כמו שאמרנו, שהן חגת"ם דז"א, שהן ד' רגלים לכסא העליון, שהוא בינה. **אופנים עליונים**, הם סוד שכתוב, **שוקיו עמודי שש.** שהם נהי"מ דז"א המכונים אופנים. **ואופנים תחתונים הם בסוד שלמטה**, של המלכות, כמו שיש **חיות** בסוד שלמטה. שגם במלכות חיות ה"ס חגת"ם, ואופנים שלה הם נהי"מ.

תמט) **חיות עלאין ד' וכו'**: **החיות** העליונות הן ד', והאופנים הם ד'. וכשאופן **אחד מתחבר בסוד החיות, אז האופנים שבאותו** האחד **שנתחבר, הם ארבעה.** כלומר, אם נתחבר אופן אחד אל החיות מתחלק ונעשה לארבעה אופנים. **וכן כעין זה למטה**, בחיות והאופנים של המלכות, כולם הם בסוד זה של ארבעה, **חיות** הן ד', **אופנים** הם ד'. **ובסוד זה הם מתפרשים** גם **למטה** במלכות. **וכאן**, בפסוקים של מרכבת יחזקאל, **מתבארים בכולם הסודות שלמעלה ושלמטה.** כלומר שכל מה שכתוב

(דפו"י דף מ' ט"ב ע"ב ט"ג)

בחיות ובאופנים ביחזקאל, נלמדים הן למעלה בחיות ובאופנים דז"א, והן למטה בחיות ובאופנים דמלכות. **וע"כ נקראת מרכבה.** דהיינו כמו מרכבה שיש לה ד' גלגלים. כן כאן נחלק **הכל לד'. ואע"פ שיחזקאל לא ראה אלא מתוך** סוד החיות והאופנים שלמטה, שבמלכות, **הוא** הסתכל מהם **גם** בסוד **העליון**, דהיינו גם בחיות ובאופנים של ז"א.

תנ) **על אשר יהיה וגו'**: **על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו. הוא** סוד שם **אהי"ה**, דהיינו בינה, **שהוא כלל הכל**, שכל **החיות** והאופנים שלמעלה ושלמטה יוצאים ממנו, **השולט על החיות העליונות הסתומות**, של ז"א, **להיותן** יוצאות מן השם אהיה כנ"ל. **ומשום זה, אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת**, ה"ס **הוי"ה**, שהוא ז"א, **בנין אב** שנבנה מן השם אהיה (כנ"ל אות תמ"ה). **כי רוח החיה**, הוא **סוד השם אדנ"י. שיהיו הסודות** של המרכבות העליונות דאהי"ה ודהוי"ה, **סתומות**, דהיינו מלובשות, **בתוך הסתומות של המרכבה הזו** דאדנ"י, **כי עיקר הגילוי הוא בשם אדני. כדי שיהיו הכל יחד בסוד אחד.**

בלכתם

מאמר בלכתם ילכו

תנא) ס בלכתם ילכו, בלכתם ג דמאן. אי תימא דחיות, לאו. אלא ברזא דאלין תלת רוחין, תלת שמהן, כד נצצי, נהרין ונפקין ד אזלין חיון עילאין ותתאין. ובעמדם יעמודו, כד אינון בחבורא חד, בלחישו כלהו קיימין. כדין אתעבידו תלת רוחין חד, תלת שמהן חד, וקב"ה איתגאי בגיאותא על כלא.

תנב) ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים, בהסתלקות חיות, ברזא דרוחין עילאין, מעל הארץ, מלשמשא על רוחא תתאה, אינון אופנים מסתלקין עמהון, לאחזאה, דכלהו גופא חדא, ורזא חדא, בלא פירודא ה מעמהון.

תנג) כי רוח החיה באופנים, רעותא דההיא חיה באופנים. דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין, רעותא יתיר באינון אופנים. תלתא, תרין גליין.

מסורת הזהר

ס) (יחזקאל א) תרומה קסב.

חלופי גרסאות

ג נ"א מאן אתמר דחיות (דפוסים ראשונים). ד נ"א אלין (מונקאטש). ה נ"א עמהון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר בלכתם ילכו

מאמר בלכתם ילכו

תנא) בלכתם ילכו, בלכתם וכו': שואל, **בלכתם ילכו.** בלכתם של מי. **אם תאמר,** בלכתם של החיות, אינו כך. ומשיב, **אלא** בסוד **אלו ג' רוחין** הנ"ל בסמוך, שהם ג' שמות, אהי"ה הויה אדנ"י, עליהם נאמר, ובלכתם ילכו, **כי** כשהם **נוצצים ומאירים** הולכות **אלו** החיות העליונות והתחתונות. **ובעמדם יעמודו,** כשהם בהבור אחד, וכולם עומדים בלחש, אז נעשו ג' הרוחות אחת, וג' השמות נעשו אחד, והקב"ה **מתגאה בגאות על הכל.**

תנב) ובהנשאם מעל הארץ וכו': **ובהנשאם** מעל הארץ **ינשאו האופנים.** היינו, **שבהסתלקות** החיות שהן בסוד **רוחות העליונות,** דאהי"ה והוי"ה, **מעל הארץ,** שהיא המלכות, דהיינו שהחיות העליונות מסתלקות **מלשמש על** הרוח התחתון, שהוא אדנ"י. **אז אלו האופנים מסתלקים עמהם,** עם החיות, **להראות,** שהכל **הוא גוף אחד וסוד אחד בלא פירוד מהם.**

תנג) כי רוח החיה באופנים: פירושו, **שהרצון** של אותה החיה, **הוא באופנים.** כי דורש רוח, מלשון רצון. **כי** אע"פ **שהרצון** הוא **בחיות העליונות, יש רצון ביותר באלו האופנים.** שלשה הם, שנים גלויים, ואחד גנוז. **ואלו עושים מעשה** הגורמת רצון ונחת **לאותה**

בלכתם ילכו

החיה, והיינו שכתוב, ומעשיהם כעין תרשיש. דהיינו כעין תרי שש, כי תרשיש הוא אותיות תרי שש, זהו ימין ושמאל. שאלו הם שנים מאלו הששׁ. וע"כ כתוב, **כעין,** שפירושו, **כאופן שלהם.**

ביאור המאמר. ג' בחינות הן **ביחוד ג' רוחין דאהי"ה הוי"ה אדנ"י.** א) כשהם מאירים ויוצאים כל אחד בבחינתו, דהיינו, **העליונים** דאהי"ה הוי"ה, בשליטת החסדים, והתחתון שהוא אדנ"י בהארת החכמה. וז"ש, (באות תנ"א) **בלכתם** וכו' **אלא ברזא דאלין תלת** וכו' **כד נצצי נהרין ונפקין.** כשהג' הרוחות נוצצים ומאירים ויוצאים, **אזלין חיון עלאין ותתאין** הולכות החיות העליונות והתחתונות, דהיינו שכל אחת הולכת ומאירה כדרכה, העליונים דאהי"ה הוי"ה מאירים בשליטת החסדים, והתחתון שהוא אדנ"י מאיר בשליטת החכמה. בחינה ב) היא, כשג' הרוחות דאהי"ה הוי"ה אדנ"י מתחברים ונעשים אחד, כלומר שמאירים באור אחד. דהיינו שהולם מאירים בחכמה וחסדים ביחד כדרך הקו האמצעי שכולל חכמה וחסדים, ואינו נוטה לא לחכמה ולא לחסדים אלא מאיר באור הכולל אותם יחד. וז"ש, **ובעמדם יעמודו, כד אינון בחבורא חד,** כשמתחברים כל ג' הרוחות להאיר באור אחד, דהיינו של הקו האמצעי כנ"ל. **בלחישו כלהו קיימין,** וכולם נמצאים בלחש, דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה (כנ"ל בהסולם אות רמ"ט

יחד גניז. ואלין עבדין עובדא דרעו בההיא חיה. והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, ו כעין תרי שש דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינון שית. וע"ד כעין: כגוונא דילהון.

מאמר ודמות ועל ראשי החיות רקיע

תנד) עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה, כגוונא דא לתתא, ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות, דיוקנא לתתא, כגוונא דלעילא. דעד הכא אית דשו לפרשא, מכאן ולהלאה, מאן דחמי חמי, דלא אית רשו לאסתכלא. מהאי

חלופי גרסאות

ו נ"א כי עין (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** בלכתם ילכו

ד"ה ובפנים) **כדין אתעבידו** וכו' **וקב"ה אתגאי בגאותא על כלא**, שכל ג' הרוחות מאירים באור אחד, והקב"ה, שהוא הקו האמצעי, מתגאה על כולם, כלומר שכולם משמשים בדרך הארתו, שאינם נוטים לא לימין ולא לשמאל. בחינה ג) היא, כשב' רוחות דאהיה הויה מסתלקים מן הרוח התחתון אדנ"י, דהיינו שמסתלקים מהארת החכמה המאירה במלכות, אלא שמאירים בחסדים מכוסים מחכמה. וז"ש (באות תנ"ב) **ובהנשאם מעל הארץ** וגו' **בהסתלקות חיות ברזא דרוחין עלאין מעל הארץ מלשמשא על רוחא תתאה**, שהחיות דסוד רוחות עליונים דאהיה הויה, מסתלקות מלשמש את המלכות, שהיא בשליטת החכמה, אלא מאירים בחסדים מכוסים, **אינון אופנים מסתלקין עמהון**, עולים ומתחברים עמהן האופנים. ומשמיענו, שאע"פ שהחיות מסתלקות מהמלכות שהיא בהארת חכמה, עכ"ז האופנים, שגם הם בהארת חכמה מתחברים עמהן. והוא מטעם שאע"פ שהחיות הן בחסדים מכוסים עכ"ז צריכות להתכללות מהארת החכמה. וז"ש, **לאחזאה דכולהו גופא חדא ורזא חדא בלא פרודא מעמהון**, כדי להראות שאין החיות נפרדות מהארת החכמה שבאופנים, אלא שהן גוף אחד בלתי נפרד. כי אע"פ שהן בחסדים מכוסים, רוצות הן להכלל מהחכמה, ולהיות אחד עם האופנים.

וז"ש (באות תנ"ג) **כי רוח החיה באופנים. רעותא דההיא חיה באופנים**, דהיינו, שהן רוצות להכלל מהארת החכמה שבאופנים כנ"ל. **דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין**, שאע"פ שהרצון הוא בהארת

(דפו"י דף מ' ט"ג)

החיות העליונות בלבד, שהרי נסתלקו מהחיות התחתונות שבאדני, וע"כ הן בחסדים מכוסים מחכמה, **עם כל זה רעותא יתיר באינון אופנים**, יש להם רצון ביותר, להתחבר עם האופנים, ולהכלל מהארת החכמה שבהם. ומפרש. **תלתא**, שעיקר האופנים הם שלשה, דהיינו נצח הוד יסוד. **תרין גליין**, שנים מהם הם גלויים בהארת החכמה, שהם נצח והוד, שבהם מתגלית הארת החכמה. **וחד גניז**, שמכוסה מחכמה ואינו מתגלה, והוא יסוד. **ואלין**, השנים, שהם נצח והוד, **עברין עובדא דרעו בההיא חיה**, דהיינו שמגלים בשבילם את הארת החכמה, כדי שהחיה תכלל ממנה. שפעולה זו היא לרצונה של החיה, כנ"ל.

וז"ש, **והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, כעין תרי שש, דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינון שית**, כי מעשיהם סובבים על האופנים שהם נצח והוד, ואומר הכתוב, שמעשיהם של נצח והוד, הם כעין שנים משש קצוות, חג"ת נה"י, שהם ימין ושמאל נצח והוד המגלים חכמה. **וע"ד כעין, כגוונא דלהון**, וע"כ נאמר כעין, שפירושו כעין המעשה שלהם, דהיינו המעשה דגילוי החכמה.

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

תנד) **עד הכא רזא** וכו': **עד כאן הוא סוד החיות בסוד העליון**, שבז"א, **כעין זה הוא למטה**, במלכות. **ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות**, מורה, **שהצורה** של הרקיע של מטה, **היא כעין** הרקיע שלמעלה. **כי עד כאן יש רשות לפרש, מכאן ולהלאה, מי שרואה רואה.**

ואין

רקיע ולתתא, אית רשו למיחמא, ומהאי רקיע ולתתא, אית רשו לאסתכלא. מאתר דאסתכלותא ולעילא, אתכסיין שבילין ואורחין, לית עינא דאסתכל ביה, דכולא אתכסייא.

תנה) ראשי החיה, אינון רתיכין. ד' רישי נהורין לד' זיווין. ואינון תריסר ירחין. ואינון תריסר מכילן, וחד דשלטא עלייהו, למהוי תליסר. ואלין איקרון ראשי שלטונין, שליטין נהירין ז לכלהו.

חלופי גרסאות

ז נוסח אחר לכלא (דפוסים ראשונים) נוסח אחר לכלהו רקיעין (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

ואין רשות להסתכל. מהרקיע הזה ולמטה, יש רשות לראות, ומהרקיע הזה ולמטה, יש רשות להסתכל, ממקום ההסתכלות ולמעלה, נתכסו השבילים והאורחות, אין עין שתסתכל בו, כי הכל נתכסה.

פירוש. הרקיע שעל ד' החיות שבמלכות, הוא ז"א, שהוא בחסדים מכוסים מחכמה, ואין רשות להסתכל בו כי הסתכלות ה"ס גילוי החכמה, כמו שאין רשות להסתכל ברקיע העליון דאו"א. להיותם בחסדים מכוסים. אבל למטה מהרקיע, דהיינו במלכות, יש רשות להסתכל, כי מקום גילוי החכמה הוא במלכות (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה).

וז"ש, כגוונא דא לתתא, דהיינו בד' החיות של המלכות. ודמות וגו' רקיע, היינו, **ודמות דיוקנא לתתא,** שצורת הרקיע למטה **בז"א כגוונא דלעילא,** הוא כעין הרקיע העליון **שבאו"א. דעד הכא,** דהיינו למטה מהרקיע, **אית רשו לפרשא,** יש רשות לפרש, מפני שלמטה מרקיע דז"א שהוא במלכות הוא מקום גילוי החכמה. מכאן ולהלאה, דהיינו למעלה, **ברקיע דז"א, מאן דחכמי חמי, מי שרואה רואה.** כלומר מי שרואה בלי עיון והסתכלות, יוכל לראות. **דלא אית רשו לאסתכלא,** אבל להסתכל ולעיין אין רשות. **מהאי רקיע ולתתא,** דהיינו במלכות, יש רשות להסתכל. **מאתר דאסתכלותא,** שהוא ממקום המלכות, **ולמעלה, אתכסיין שבילין ואורחין,** וכו', נתכסו השבילים והאורחות. **שבילים הם באו"א, אורחות הם** בישסו"ת (כמ"ש בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית ע"ש) **ומשמיענו בזה,** שאפילו באורחות דישסו"ת, **ששם המקור** לגילוי החכמה, **אין החכמה מתגלית שם כלל, עד שמתפשטת למקום המלכות, שהוא מרקיע ולמטה.**

תנה) ראשי החיה. אינון וכו': ראשי החיה, הם המרכבות. שהם ד' ראשי אורות לד' זוגות. והם י"ב חדשים. והם י"ב מדות ואחת השולטת עליהן, שיהיו י"ג מדות הרחמים. **ואלו נקראים ראשי שלטונות, שליטים המאירים לכלם. זיווין** פירושו זוגות, מלשון **דקאי מאדים בזווין** (שבת קכ"ט ב).

פירוש. אחר שביאר שמהרקיע שעל החיות ולמעלה אין הסתכלות, משום שהחכמה מכוסה שמה. מבאר עתה, שמהרקיע ולמטה, דהיינו בחיות שבמלכות, יש הסתכלות. דהיינו גילוי החכמה. **וז"ש ראשי החיה, אינון רתיכין,** שראשי החיה פירושו המרכבות, המגלות חכמה, **שהן, ד' רישי נהורין לד' זיווין, כי ה"ס ג' קוין** ומלכות, שבכל אחד יש **ג' קוין. שיש ג' קוין** בימין, וג' קוין בשמאל, וג' **קוין בקו האמצעי,** וג' קוין **במלכות. וההפרש הוא** בשליטה, כי בג' קוין דימין, שולט הימין שהוא **חסד. ובג' קוין דשמאל שולט השמאל שהוא** בהארת חכמה. **ובג' קוין דקו האמצעי** שולט הקו האמצעי, ובג' קוין דמלכות שולטת המלכות. באפן שהימין שולט על זוג הקוין שהם שמאל ואמצעי, והשמאל שולט על זוג הקוין שהם ימין ואמצעי, והאמצעי שולט על זוג הקוין שהם ימין ושמאל. וכן המלכות שולטת על ג' הקוין. ונמצא שיש כאן ד' ראשי אורות, שהם ג' קוין ומלכות, שהם ראשים לד' זוגות. שביחד הם י"ב מיני אורות. וז"ש **ואינון תריסר ירחין,** שי"ב אורות אלו ה"ס י"ב חדשים שבשנה. ששנה ה"ס מלכות, וי"ב חדשים הם י"ב אורות הנ"ל שד' אורות דג' קוין ומלכות כל אחד כלול מג', והם י"ב. **ואינון תריסר מכילן**

תנו) ב' רקיעין בחד, אית רזא דדיוקנין דלא אתחזון. ובחד, לית ביה דיוקנין, ולא גוונין, ולא למנדע, ולא לאסתכלא, ולית מאן דיקום ביה. דא איהו רקיע עילאה טמירא, דגניז מה דגניז, ויהב חידו וקיימא לכלא.

תנז) ברזא דשם אהי"ה, שלימו דכל שמהן. רזא דרתיכא קדישא, ברזא דד' זיוון דעלמא עילאה. רזא דד' שמהן דכלילן בחד. תלת שמהן עילאין, וחד דאתחבר ס עמהון בכללא חד.

תנח) י"ה, רזא טמירא עילאה. כללא דכלא, רקיע עילאה טמיר דקיימא בגניזו. וחד ספירא גניזא טמירא דכלא עליה. האי איתאחד ולא אתאחד

חלופי גרסאות

ש ה"ג הסלם נוסח אחר רקיעא ולא גרסינן ב' (דפוסים ראשונים). ס נוסח אחר בהו (קראקא).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

זחד דשלמא עלייהו למהוי תליסר, שאלו י"ב האורות ה"ס י"ג מדות הרחמים, כי האורות הם י"ב ואחד הכולל אותם הם י"ג. ואלין אקרון ראשי שלטונין, דהיינו ד' ראשי האורות, הם ראשי שלטונות, שכל אחד מן הד', שולט על הזוג אשר תחתיו, ואלו הד', הם שליטין נהירין לכלהו, שהם מאירים לכל האורות האלו.

תנו) ב' רקיעין, בחד וכו': שני רקיעים הם, באחד, יש סוד צורות שאינן נראות. ובאחד, אין בו צורות, ולא גוונים, ולא לדעת, ולא להסתכל, ואין מי שיעמוד עליו. זה הוא רקיע עליון נסתר, הגוזו מה שגוזו, ונותן שמחה וקיום לכל.

פירוש. יש רקיע שבאו"א עלאין ויש רקיע שבישסו"ת. ואע"פ ששניהם הם בחסדים מכוסים, עכ"ז יש הפרש גדול ביניהם, כי או"א עלאין אין מקבלים חכמה לעולם והם בסוד כי חפץ חסד הוא. אבל ישסו"ת מקבלים חכמה, אלא שאינה נגלית במקומם אלא שמתפשטת למלכות, ובמקומם גם הם בחסדים מכוסים. וז"ש ב' רקיעין, בחד אית רזא דדיוקנין, ברקיע אחד יש סוד של צורות, כלומר ששם יש צורת חכמה, דלא אתחזון, אלא שאינן נראות. כי החכמה שבהם אינה נגלית במקומם עצמם אלא במלכות. ובמקומם עצמם החכמה מכוסה ואינה נראית. ובחד לית ביה דיוקנין, אין שם צורות חכמה, ולא גוונין, שאין שם, לבן אדום וירוק, מפני שהי' אינה יוצאת מהאויר שלהם, (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) ואין שם גוון השמאל שהוא אדום, הנעשה מיציאת הי' מאויר. ומכל שכן

(דפו"י דף מ' ט"ב)

שאין שם גוון ירוק, של קו אמצעי, כיון שלא שייך שם מחלוקת דימין ושמאל ואין צורך לקו אמצעי שייחד אותם. ולא למנדע ולא לאסתכלא ולית מאן דיקום ביה, וע"כ אין אפשרות לדעת ולהסתכל ברקיע דאו"א ואין מי שיעמוד עליו. דא איהו רקיע טמירא עלאה, זה הוא רקיע עליון נסתר, דגניז מה דגניז כי ברקיע דאו"א נגנזת המלכות דמנעולא (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש) ויהב חידו וקיימא לכלא. כי אע"פ שעצמם אינם מקבלים חכמה, הם המשפיעים החכמה לישסו"ת, באפן שכל האורות והמוחין נמשכים מאו"א עלאין, והם נותנים קיום לכל, הן למדרגות המאירות בחסדים, והן למדרגות המאירות בחכמה.

תנז) ברזא דשם אהיה וכו': חזור לפרש הרקיע דישסו"ת. בסוד שם אהיה, שהוא שלמות כל השמות, שהוא בינה, והכונה לז"ת דבינה, הנקראים ישסו"ת, וע"כ אומר, ברזא דשם אהיה. היא סוד המרכבה הקדושה, המגלה חכמה שתתפשט למלכות, כנ"ל. שהיא ג' קוין ומלכות, בסוד שהם שולטים על ד' זוגות שבעולם העליון (כנ"ל באות תנ"ה) שכל אחד מד' שולט על זוג אחד, והם י"ב. וה"ס ד' שמות הכלולים באחד, דהיינו ג' שמות עליונים של ג' הקוין, שהם א"ל אלקי"ם הוי"ה, ואחד שמתחבר עמהם בכלל אחד, שהוא אדנ"י, דהיינו המלכות, שג' השמות כלולים בו, כי היא מקבלם.

תנח) י"ה רזא טמירא וכו': י"ה, שה"ס או"א וישסו"ת, ה"ס הסתר העליון, שה"ס ג"ר הנסתרות. ומפרש, כלל הכל הוא הרקיע העליון

במה דלא אתיידע, ולא קיימא בסוכלתנו. רזא דכללא. כללא דכלא. ב"ה ובריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. לתתא כד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, ברזא חדא. כדין איהו רקיע לתתא, כגוונא דלעילא, וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא ודא איהו רזא ה' דאתפרשא שמא לתתא, ברזא יהו"ה.

תנט) ולזמנין דאתחבר בשמא דא את ו'. ואיהו כללא חדא, הוא ובית דינו וכלא חד, רזא דרזין גו שמהן קדישין.

תס) ע) נטוי על ראשיהם מלמעלה, כ רקיע פריש לעילא, דלא יכילין חיות למנדע ולאסתכלא, דכלא אחיד דא בדא, רזא דא סימנא בעלמא, ב"נ לא יכיל למחמי לראשיה, ואע"ג דאיהו הוא, כ"ש מאן דסתים ביה.

מסורת הזהר

ע) (שם) ב"א טז.

חלופי גרסאות

י נ"א ך (דפוסים ראשונים). כ נ"א ל"ג רקיע (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

העליון הנסתר העומד בגניזה, שהוא רקיע דאו"א שאומר לעיל (באות תנ"ו) דגניז מה דגניז. ועליו ספיר אחד גנוז, שה"ס מלכות דמנעולא, שהוא הנסתר מכל (כנ"ל בהסולם אות תנ"ו) זה, המנעולא, נתאחד ולא נתאחד במה דלא אתיידע, שהוא או"א, ואינו עומד להבנה, הוא סוד הכל, כלל הכל, ב"ה ובריך שמו לעולם ולעולמי עולמים. והוא י' דהויה, כשנתפשט השם הזה למטה, דהיינו לישסו"ת שהם ה' דהויה, ואח"כ לז"א, זה הוא ו' במקום א' בסוד אחד. אז הוא רקיע למטה, כעין רקיע דאו"א למעלה, ואבן ספירא אחת היא למעלה על הרקיע. שה"ס המלכות. דמנעולא הגנוזה שם, כמו ברקיע דאו"א, וזה סוד ח' אחרונה, שהשם מתפרש למטה מרקיע במלכות עצמה. ששם מקום גילוי החכמה. וזה סוד י"ה ו"ה.

פירוש. כי יש ב' בחינות בז"א, בסוד צורת א' ובסוד צורת ו'. כי בהיותו משפיע חכמה למלכות, הוא בסוד צורת א', שהיא צורת ג' קוין, שי' עליונה ה"ס קו ימין, וי' תחתונה ה"ס קו שמאל, והקו שבאמצען ה"ס קו אמצעי, המיחד הימין והשמאל. ובזמן שהוא בחסדים מכוסים מחכמה, הוא בצורת ו', שהיא התפשטות אחת מכל ששה קצוות שבו, בקו אחד, דהיינו רק בחסדים שבקו ימין (כנ"ל בז"ח בראשית אות קכ"ב וקכ"ג ע"ש).

וז"ש, כד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, דהיינו כשז"א הוא בצורת

(דפו"י דף מ' ט"ג)

ו' במקום צורת א', ברזא חדא, שכל ששה קצוות שלו הם בהתפשטות אחת של חסדים מכוסים. כדין איהו רקיע לתתא כגוונא דלעילא, אז הוא רקיע נעלם ונסתר כמו הרקיע דאו"א עלאין, הנ"ל, וכמו שספירא גנוזה על הרקיע דאו"א כנ"ל, שה"ס המנעולא, כך וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא, שגם על רקיע דז"א גנוזה המנעולא, (כמ"ש בזהר ויקרא אות ק' בהסולם ע"ש) ולפיכך הרקיע דז"א הוא מכוסה ונעלם כמו הרקיע דאו"א. אבל למטה מרקיע דז"א, שולטת מלכות דמפתחא, שבה מקום גילוי החכמה, וז"ש, ודא איהו רזא ח' דאתפרשא שמא לתתא, שסוד ה' אחרונה היא מתפרשת למטה מרקיע דז"א. דהיינו שמתגלה בה החכמה.

תנט) ולזמנין דאתחבר בשמא וכו': ולפעמים מתחברת בשם זה הויה, את ו', דהיינו והו"ה, מורה שהוא כלל אחד, הוא ובית דינו, שז"א, ומלכות שהיא בית דינו, הם נכללים יחד, והכל אחד. שהוא סוד הסודות בשמות הקדושים.

תס) נטוי על ראשיהם מלמעלה: פירושו, רקיע פרוש למעלה, על ראשי החיות, שלא יוכלו החיות לדעת ולהסתכל בראשם. והכל אחוז זה בזה, וסוד זה, שהוא סימן בלבד, שאדם אינו יכול להסתכל בראשו. שרק בגופו יכול אדם להסתכל ולא בראשו. ואע"פ, שהוא

עצמו

תסא) **האי רקיעא** *) **עילאה, לית ביה דיוקנא כלל. לית מאן דאסתכל מתמן ולהלאה, כולא סתים וחתים בגושפנקא. רקיע פריש ע"ג רישי דחיון לעילא, מזונא דילהון נטיף מההוא רקיעא. ולתתא כלהו קיימין בקיומא, מתחות האי** ל **רקיע.**

תסב) **רקיע דא תליין ביה תלת שמהן** מ **לעילא, כמא** נ **דמתפרשא לתתא, קדוש, רחום, חנון, כנוי שמהן קדישין. סתימין לעילא ברזא דלתתא, כלא כגוונא דא מן דא.**

תסג) **אלין שמהן, גו רזי מהימנותא רזא דילהון. כל אינון כינוי שמהן, תליין ברזא** ס **דשמהן קדישין אלין,** ע **דאיקרון** פ **חיוון טמירין, מחפיין על שמהן**

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"ג רקיע (דפוסים ראשונים). מ ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א בעינא (דפוסים ראשונים). נ נ"א דמתפרש א' (דפוסים ראשונים). ס ה"ג הסלם נ"א דשמא קדישא (דפוסים ראשונים). ע נ"א איקרון (כל הדפוסים). פ נ"א חיזון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

עצמו היא, מכל שכן, מה שסתים בראש, דהיינו הג"ר, ודאי שלא יוכל להסתכל ולהשיג.

תסא) **האי רקיעא עלאה וכו': הרקיע העליון הזה,** דז"א, הנטוי על ראשיהם, **אין בו צורה כלל,** דהיינו צורת החכמה, **אין מי שמסתכל,** משם ולהלאה הכל סתום וחתום **בטבעת. הרקיע** פרוש **על ראשי החיות למעלה, מהרקיע הזה נוטף המזון שלהם. ולמטה נמצאים כולם בקיום** דהיינו בהארת חכמה, **תחת הרקיע הזה.** (כנ"ל באות תנ"ח).

תסב) **רקיע דא תליין וכו': הרקיע הזה,** דז"א, **תלויים בו** ג' **שמות למעלה,** שהם אל אלקים הויה. **כמו שמתפרשים למטה, קדוש, רחום,** וחנון, שהם כינויי השמות הקדושים. **סתומים למעלה, בסוד שלמטה,** כלומר, השמות שלמעלה, סתומים ומלובשים בסוד הכינויים שלמטה, **הכל כעין זה לפנים מזה.**

תסג) **אלין שמהן גו וכו': אלו השמות** אל אלקים הויה, שה"ס גוף החיות, **בתוך סודות האמונה הסוד שלהם,** דהיינו בבינה, שנקראת אמונה עלאה. כי החיות הם מרכבה לבינה. **כל אלו כינויי השמות,** תלויים בסוד השמות **הקדושים האלו,** אל אלקים הויה, **הנקראים חיות נסתרות.** כי הכינויים מכסים **על השמות שמבפנים,** דהיינו על החיות, והחיות מעופפות **באלו** הכינויים ומתכסות **בהם.** כי הכינויים הם סוד כנפים אל החיות. **הקב"ה נקרא בהם,** בכינויים אלו, **וזה הוא שכתוב, פשטתי את כתנתי, כדי להתקן אליה.** אל המלכות.

(דפו"י דף דף מ' ט"ג *) ט"ד)

פירוש. הרקיע דז"א כולל ג' קוין, הנקראים **בג' השמות הקדושים,** קו הימין נקרא אל, וקו **השמאל נקרא אלקים,** והקו האמצעי **נקרא הוי"ה. ולכל** קו וקו יש **ט'** כינויים (כמ"ש לעיל בז"ח בראשית אות ס"ב ע"ש) וז"ש, **רקיע דא תלייא ביה תלת שמהן לעילא,** דהיינו **אל אלקים הויה. והם נמצאים** מרקיע **ולמעלה** דז"א. **והרקיע הזה** דז"א **מאיר בו'** במקום **הא'** (כנ"ל אות תנ"ח), שפירושו שג' הקוין **נכללים בו בקו אחד,** שהוא **חסד. ולא** בזמן שז"א **הוא בצורת א',** שפירושו, שמתחלק **להאיר כפי הארת** ג' הקוין, שאז **הוא מאיר גם בהארת חכמה.** (כמ"ש שם בהסולם) וז"ש, **כמא דמתפרשא לתתא, קדוש רחום וחנון, כנוי שמהן קדישין,** כי הכינויים נמשכים מז"א **בזמן שהוא בצורת א',** שאז מתחלק כל קו וקו לט' קוין הנקראים ט' כינויים. וז"ש, **כמא דמתפרשא,** כי להארת הכינויים **מתחלקים** ג' הקוין **כבצורת הא'. ואומרו לתתא,** הוא מפני שהכינויים להיותם מאירים **בהארת חכמה,** אינם יכולים להמצא למעלה **מחזה, ששם נמצא** ז"א **תמיד בשליטת החסדים.** וע"כ אומר **לתתא,** דהיינו מרקיע ולמטה. כי **הרקיע עומד במקום החזה** דז"א, **ואלו** ג' **כינויים קדוש רחום וחנון,** שייכים לט' **כינויים של השם אל,** (כמ"ש בז"ח בראשית אות ס"ג).

ואין לשאול, הלא הכינויים הם תלויים בג' השמות אל אלקים הויה, שהם מרקיע ולמעלה

דלגאו, ומעפפן באלין, ואתחפיין באלין. קב"ה איקרי בהו. ודא איהו דכתיב, פ פשטתי את כתנתי, לאתתקנא לגבה.

מאמר הכנפים

תסד) מהאי רקיע ולתתא, תליין אינון כינויין, לאתחפיא בהו רזא דשמא קדישא. מהאי רקיע ולעילא, לא תליין כינויין. ההי"ד צ) ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה. צ בגין לאתחפייא ק בהו אינון טמירין עילאין ברזי שמהן קדישין.

מסורת הזהר

פ) (שה"ש ה) ז"ח בראשית קו. צ) (יחזקאל א).

חלופי גרסאות

צ ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א מיסיף ודאי בגין (מונקאטש). ק נ"א מוסיף בהו רזא דשמא קדישא ותחת הרקיע אינון כנפים לאתחפיא בהו (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

ולמעלה, כי הם התחלקות כל קו לט' קוין, ואיך הם יכולים לרדת ולהאיר מרקיע ולמטה, וז"ש, סתימין לעילא ברזא דלתתא, שאלו ג' השמות הסתומים שלמעלה מתלבשים בכינויים שלמטה, כלא כגוונא דא מן דא, שהשמות הם בפנימיות הכינויים, והכינויים מכסים על השמות. וע"כ כחם יפה לרדת ולהאיר מהרקיע ולמטה, כי הארת השמות שמהרקיע ולמעלה, נמשכה עמהם גם בהיותם מהרקיע ולמטה.

וז"ש, אלין שמהן גו רזא מהימנותא רזא דלחון, כי ג' השמות הקדושים, שהם ג' הקוין, יוצאים מן הבינה, הנקראת מהימניתא עלאה. כל אינון כינוי שמהן, תליין ברזא דשמהן קדישין אלין, כי הכינויים ה"ס התחלקות כל קו מג' קוין, לט' קוין, (כנ"ל בז"ח בראשית אות ס"ב) הרי שהם יוצאים מג' השמות הקדושים, שהם ג' הקוין. דאקרון חיוון טמירין, כי ג' הקוין דז"א מכונים חיות נסתרות, כלומר שהארת החכמה מכוסה בהם. מחפיין על שמהן דלגאו, הכינויים מכסים על השמות המלובשים בפנימיותם. כנ"ל.

וז"ש, ומעפפן באלין לאתחפיין באלין. כי בהתחלקות ג' קוין כל אחד לבחינתו, מתגלים הדינים שבכל קו, המכונים ג' זריעות (בזהר בראשית א' אות ט' ע"ש) **ואלו הדינים נבחנים כמכסים על הארת השמות, כי ממעיטים את אורותיהם. אבל כלפי זה, הם מתקנים את הארות השמות שיאירו בחכמה וחסדים יחדיו, ומבחינה זו הם מעלים ומגדילים את הארית השמות, ועל בחינה זו אומר ומעפפן באלין, שהשמות מעופפים ומתעלים ע"י הכינויים. ועל הבחינה הראשונה, אומר, ואתחפיין באלין, דהיינו הדינים שבהם ממעטים הארות השמות. כי ב' הבחינות נמצאות בהם.**

(דסו"י דף מ' ס"ד)

ומב' בחינות אלו, נבחנים הכינויים שהם לבוש אל הקו האמצעי, כמו לבוש המכסה את גוף האדם, מצד אחד, ומצד הב' מגדיל ומפאר את האדם. וז"ש קב"ה איקרי בהו, שהקב"ה שהוא הקו האמצעי נקרא באלו הכינויים, כי הם מגלים פעולותיו. ודא איהו דכתיב, פשטתי את כתנתי לאתתקנא לגבה. זה מובא לעיל (בז"ח בראשית אות ק"ז) כי סוד הזווג ז"א ומלכות הוא כשז"א הוא בבחינת ו', דהיינו בשליטת החסדים, כנ"ל. ואז מתפשט מן הכינויים, שהם לבוש שלו וכמו כתונת שלו, מפני שהוא צריך להיות בבחינת ו', והם מאירים בהארת החכמה. וז"ס, פשטתי את כתנתי, כי כבר פשטתי ממני את הכינויים, כדי לאתתקנא לגבה, להתתקן לזווג עם המלכות. כמ"ש שם.

מאמר הכנפים

תסד) מהאי רקיע ולתתא וכו': מהרקיע הזה ולמטה תלויים אלו הכינויים לכסות בהם סוד השם הקדוש. מהרקיע הזה ולמעלה, אין תלויים כינויים. משום שהכינויים מאירים בהארת החכמה, ומהרקיע ולמעלה שולטים חסדים מכוסים מחכמה, כנ"ל בדבור

תסה) כנפים, כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו. ולזמנא דאתי, לא יתכסה רזא דשמא קדישא, דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגלייא, ולא מגו כינויין. ורזא דא כתיב, ק) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.

תסו) לאיש שתים מכסות להנה. תרין אינון לכל ש חד וחד לאתכסיא בהו. ההוא דימינא, אית ליה חד דימינא וחד דשמאלא. ת והאי דשמאלא אית ליה חד דשמאלא. וחד דימינא. וכן כלהו כלילן אלין באלין לאתחפיא בהו.

תסז) גויתיהם, רזין דלגאו, בשמהן קדישין. א דמנייהו רזא דגופא דילהון. ועכ"ד, אלין כגוונא דאלין. ההי"ד, ר) ואשמע את קול כנפיהם כקול: אל,

מסורת הזהר

ק) (ישעיה ל) משפטים תכא תק"ח ד' קי ט"ג קיג ט"ד. ר) (יחזקאל א) לעיל אות שסת.

חלופי גרסאות

ר נ"א אתכסיא (קראקא). ש נ"א ל"ג חד (דפוסים ראשונים). ת נ"א ההוא (קראקא) נ"א ל"ג והאי דשמאלא (וינציא). א ה"ג הסלם נ"א בעינייהו (דפוסים ראשונים) נ"א בגינייהו (מונקאטש בסוגריים).

הסולם

מאמר הכנפים

הסמוך. ז"ש, ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה. דהיינו, כדי לכסות בהם אלו הסתרים העליונים שבסודות השמות הקדושים.

תסה) כנפים כיסויין לאתכסאה וכו': כנפים, הן כיסוים לכסות בסתר את השמות. ולעתיד לבא, לא יתכסה סוד השם הקדוש, וכל צדיקי האמת ידעו את ה' בגלוי, ולא מתוך כינויים. וז"ס שכתוב, ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.

פירוש. כי ב' בחינות יש בכינויים, הנקראים כנפים, א) שמכסים על השמות, דהיינו שממעיטים אורותיהם ע"י הדינים שבהם, ב) שמגדילים את אורותיהם ומגלים את הארת החכמה (כנ"ל אות תס"ג בהסולם ד"ה וז"ש ומעפפן). וז"ש, כנפים, כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו, כי מבחינת הדינים שבהם הם ממעיטים את האורות שבשמות, והם מכסים ומעלימים אותם. ולזמנא דאתי לא יתכסה וכו'. שאז לא יהיה שום מיעוט בשמות מחמת הכינויים, דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגליא ולא מגו כינויין, כי לא ישמשו אז בכינויים לגילוי השמות הקדושים, כי יתבטלו כל הדינים שבהם, והשמות הקדושים יתגלו בעצמם, בלי עזרת הכינויים והדינים שבהם. וז"ס, ולא יכנף עוד מוריך וכו'. כי יתבטלו הכנפים.

תסו) לאיש שתים מכסות להנה: שתי כנפים הן לכל אחד ואחד להתכסות בהן, כי אותו שבימין, יש לו אחד של ימין ואחד של שמאל, ואותו של שמאל, יש לו אחד של שמאל ואחד של ימין, וכן כולם כלולים אלו באלו להתכסות בהן.

תסז) גויתיהם רזין דלגאו וכו': כתוב ולאיש שתים מכסות להנה את גויתיהם. גויתיהם. הם הסודות שבפנים הכנפים, שהן הכינויים, שהם השמות הקדושים, אל אלקים הויה. שמהם סוד הגוף שלהן, של החיות: שעליהם מלבישים הכנפים, שהן הכינויים כי הגוף של החיות ה"ס חג"ת, שה"ס ג' השמות. והכנפים הם הכינויים. ועם כל זה אלו כעין אלו, שהכנפים הן בחסדים מכוסים, כמו הגוף שלהן, ז"ש, ואשמע את קול כנפיהם כקול: אל אלקים הוי"ה. אשר כנפיהם הן הכינויים של השמות האלו, שהם, גדול, גבור, ונורא. גדול, הוא הכינוי של אל. גבור הוא הכינוי של אלקים. נורא, הוא הכינוי של הוי"ה. וקול כנפיהם שהוא גדול גבור ונורא, שוה לג' שמות אל אלקים הוי"ה, שהם הגוף של החיות. אבל זה הוא בסוד הסודות למעלה. דהיינו מרקיע ולמעלה, ששם הוא להסתיר הכל בגניזה, כלומר ששם שולטים החסדים המכוסים מחכמה, וע"כ גם הכינויים, נמצאים בחסדים מכוסים כמו השמות. אבל למטה, עומדות הכנפים במראה, דהיינו בהארת החכמה הנקראת

(דפו"י דף מ' ט"ד)

אלהים, ה'. דכנפיהם: גדול, גבור, ונורא. האי ברזא דרזין לעילא, לאטמרא כלא בגניזו. לתתא קיימין בחיזו גדפין, גו שעורא, בת"ק פרסי דשיעורא. ואינון גדפין בחיזווא.

תסח) הכא אית חמש קולות, לקבל חמש עילאין סתימין. דכתיב. ש) ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם קול המולה כקול מחנה. קול כנפיהם, דהא באינון כינויין אית שמא חד, מההוא שמא דאיהו מאינון שמהן דלגו. ומאן איהו. א"ל. דהא שמא דא אזל באינון כינויין ודא איהו שמא, כשמא דמים רבים. ומהכא אתפרש שמא דא לתתאי.

תסט) כקול שדי, אלהים. ב דשמא אתכני בתתאי, ואתחתים בתתאי, אלק"י. קול המול"ה, דא שמא דאיקרי אלו"ה, ושמא דא אתבני בבי דינא לתתא, באתר דזכותא שריא. כקול מחנה, דא שמא דיעקב שריא ביה. דכתיב. ת) מחנה אלהים זה.

תע) תו, קול דא, מחפיין חד גופא, לאפרשא דא מן דא, לאשתמודעא.

מסורת הזהר

ש) (שם) שם. ת) (בראשית לב) ויצא שפז.

חלופי גרסאות

ב נוסח אחר דא (ווינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר

ראיה. בשיעור, דהיינו לא בכל קומת החכמה אלא בשיעור ממנה, דהיינו בשיעור ת"ק פרסאות. שהם חג"ת נ"ה, שכל אחת היא במאה מדרגות. אבל הג"ר דחכמה חסרות בהן, כי נגנזו ע"י הקו האמצעי. והן הכנפים המאירות במראה.

תסח) הכא אית חמש וכו': כאן יש חמשה קולות. כנגד חמשת העליונים הסתומים מחכמה. שכתוב, ואשמע את קול כנפיהם, כקול מים רבים, כקול שדי בלכתם, קול המולה, כקול מחנה. קול כנפיהם, שהם ג' כינויים גדול גבור ונורא, כקול מים רבים, כי באלו הכינויים יש שם אחד, שמאותו השם שהוא מהשמות האלו שמבפנים. ומי הוא. הוא השם אל. כי שם זה הולך בפנימיות אלו הכינויים, שהם הכנפים. וזה הוא שם כשם של מים רבים, כי מים רבים הם חסד המכונה מים, והשם של החסד, הוא אל. ומכאן נתפשט השם הזה לתחתונים. דהיינו לכינויים המאירים מחזה ולמטה.

תסט) כקול שדי, אלקים וכו': כקול שדי, היינו השם אלקים. כי בשם הזה מתכנים גם התחתונים, כי הדיינים נק' ג"כ אלהים.

הכנפים

ונחתם בתחתונים, אלקי, כמו אלקי אברהם ואלקי נחור. וע"כ הוא מרומז ג"כ בכקול שדי, שהוא שם היסוד. קול המולה, זה השם שנקרא אלוה. ושם זה נבנה בבית דין שלמטה במקום שהזכות שורה בו. דהיינו במלכות, ולא מצד החוב שבדין שבה אלא מצד הזכות שבדין שבה. כקול מחנה, זהו השם שיעקב שורה בו. שהוא השם של הקו האמצעי. שכתוב בו מחנה אלקים זה.

תע) תו קול דא וכו': עוד. כי קול זה, שיעקב שורה בו, שהוא הקו האמצעי, הכנפים מכסות גוף אחד, הכולל ימין ושמאל, להפריש זה מזה, דהיינו להפריש המחלוקת שבין ימין ושמאל (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ה) כדי לגלות החכמה מתוך הדעת, ולחבר גוף אחד כאן, וגוף אחד כאן. כש"א, לאיש שתים חוברות איש, שמחברים איש, דהיינו הגוף, כדי להמשיך הדעת ולהפריד המחלוקת זה מזה.

פירוש. שמפרש, לפיכך נקרא קול דיעקב שורה בו, בשם קול מחנה, משום שקול יעקב, שהוא קו האמצעי, מפריד בין ימין ושמאל הדבקים במחלוקת זה בזה, ומחברם זה בזה להיות אחד. כלומר שע"י שמפריד ביניהם, שקו ימין יאיר ממעלה למטה, וקו שמאל יאיר ממטה למעלה, ע"ז יכול לחבר אותם לגוף

ולאתחברא גופא חד הכא, וגופא חד הכא. כד"א, א) לאיש שתים חוברות איש. מחברן איש, לאשתמודעא ולאפרשא ג דא מן דא.

תעא) ותרין אחרנין מחפיין לגוף, ושתים מכסות את גויותיהנה. וכלהו גליפין מחקקן, באתוון דרזא דשמא קדישא, בארבעין ותרין אתוון. תחות

מסורת הזהר

א) (יחזקאל א) לעיל אות קנב.

חלופי גרסאות

ג ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים ג"א ל"ג מן דא עד את (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכנפים

אחד (כמ"ש בזהר פקודי אות ע"ה). וז"ש, **קול דא מחפיין חד גופא**, מתחילה, **לאפרשא דא מן דא**, דהיינו שמפריד בהארתם, שהימין **יאיר** ממעלה למטה, והשמאל **יאיר** ממטה למעלה. **לאשתמודעא**, שע"ז מתגלית הארת החכמה שבבחינת הדעת. **ולאתחברא** שיתחברו הימין עם השמאל, ע"ז אשר **גופא חד הכא**, שהימין דגוף **יאיר** מכאן, ממעלה למטה, **וגופא חד הכא**, והשמאל דגוף יאיר מכאן, ממטה למעלה. וז"ש, **כד"א, לאיש שתים חוברות איש.** שפירושו **לאיש שתים**, שע"ז שמחלק הארות ימין ושמאל, דאיש, דהיינו דגוף **לשתים**, שהימין **יאיר** ממעלה למטה והשמאל ממטה למעלה, על ידי זה **חוברות איש** הם מתחברים לאיש אחד, להארה אחת, כדי לגלות הדעת. וז"ש **מחברן איש לאשתמודעא** שמחברים הימין והשמאל לאיש אחד, לגלות הדעת, כי ע"י יח"ד ימין ושמאל נגלה הדעת, **ולאפרשא דא מן דא**, ולהפריד הארתם, שזה **יאיר** ממעלה למטה וזה ממטה למעלה, כי לולא תקון זה לא היו יכולים להתיחד. וע"ז נאמר לאיש שתים. כנ"ל. ומטעם זה נק' הקול דקו האמצעי, קול מחנה.

תעא) ותרין אחרנין מחפיין וכו': יב' כנפים אחרות מכסות את הגוף. כמ"ש **ושתים** מכסות את גויותיהנה. וכולן חקוקות ומפותחות באותיות השם הקדוש של מ"ב אותיות, תחת שתי אבנים, למעלה ולמטה, כדי לדעת את הקב"ה בשמו ובכבודו להיות אחד.

פירוש. יש ל"ב נתיבות החכמה, שה"ס כ"ב אותיות דז"א ועשר ספירות דישסו"ת, שע"י שניהם ביחד מתגלה החכמה. דהיינו ע"י עלית ז"א להכריע בימין ושמאל דישסו"ת מתגלה החכמה (כמ"ש באדרא זוטא אות ר"ט) וזה נבחן להארת ו"ק דבינה, כי ישסו"ת הם בחינת ו"ק דבינה. ויש שם מ"ב אותיות, והיינו כשנוסף על ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל מתגלים עשר ספירות החסדים של או"א, שה"ס אוירא דכיא. ועשר עם ל"ב הם מ"ב. ואז מאירים הג"ר דבינה. ולפיכך השם מ"ב מאיר בראש ז"א, משום שמקבל אותם מג"ר דבינה שהם או"א עלאין, שהם סוד ראש. ול"ב נתיבות החכמה, מאירים בו"ק דז"א, להיותם מקובלים מישסו"ת שהם ו"ק דבינה. שה"ס גוף ולא ראש. אמנם גם הגוף דז"א, שה"ס חג"ת נה"י, נחלק, לג"ר וו"ק, שחג"ת שמחזה ולמעלה הם ג"ר דגוף, ונה"י שמחזה ולמטה, הם ו"ק דגוף. ונמצא משום זה, שנה"י דז"א, שה"ס ו"ק מקבלים הארת חכמה מישסו"ת שהם ו"ק דבינה. וה"ס ל"ב נתיבות החכמה. וחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאו"א, בנוסף על ל"ב דישסו"ת, שה"ס שם מ"ב. ולפיכך בחג"ת דז"א שולטים מ"ב אותיות, שהם החסדים דאו"א עלאין, והארת החכמה מכוסה בהם. ובנה"י דז"א מאירה החכמה דישסו"ת בסוד ל"ב נתיבות החכמה.

ואין לשאול כיון שחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאו"א עלאין, א"כ היה לו לכנותם עשר אותיות ולא מ"ב אותיות. כי הענין הוא שמטרם שז"א מקבל ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, נבחנים החסדים שבו לו"ק בלי ראש, ולא יוכל לקבל מאו"א החסדים דאוירא דכיא, שהם ג"ר, ועדיפות מחכמה, אלא אם כן מקבל תחילה ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, וכיון שנשלם בחכמה, יכול לעלות עוד ולקבל החסדים דאו"א, שה"ס ג"ר וראש. נמצא שאי אפשר לקבל עשר דאו"א, אלא א"כ שיש לו מכבר ל"ב דישסו"ת, ע"כ נקראות העשר דאו"א בשם מ"ב אותיות. אמנם אם הוא מקבל העשר דאו"א, הן שולטות על ל"ב דישסו"ת, להיותן ג"ר, וע"כ החכמה מתכסה בחג"ת

תרין אבנין עילא ותתא, לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד.

תעב) ארבעין ותמנייא רתיכין טמירין בגרמייהו, טמירין בסטרא דההוא אדם דשרייא על כרסייא, ברזא דארבעין ותמניא אתוון. ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו, לקביל שיפין דגופא, וכולהון שלטין על כורסייא לתתא, בחושבן פקודי אורייתא, ברזא דזכור.

תעג) ההוא אדם נטיל ד לכל הני פקודי, *) ולכל הני רזין דשיפין

חלופי גרסאות

ד נוסח אחר כל (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — הכנסים

בחג"ת דז"א. ובכל מקום שהשם מ"ב מאיר שם, החכמה מתכסה.

וז"ש, **ושתים מכסות את גויותיהנה זכלהו גליפין מחקקן באתוון דרזא דשמא קדישא במ"ב אתוון** שכל הכיסויים האמורים חקוקים ומפותחים ע"י השם מ"ב איתיות. שה"ס עשר הספירות דחסדים דאו"א הכוללות בתוכן ל"ב נתיבות החכמה. כנ"ל. ששם מ"ב מאיר, **תחות תרין אבנין עילא ותתא,** שהאבן שלמעלה היא בינה, והאבן שלמטה היא מלכות. כי הבינה ה"ס הכסא העליון, שחג"ת, שהם החיות דז"א, נושאות אותו. שבהם מאיר השם מ"ב אתוון. והאבן שלמטה, שהיא מלכות, ה"ס הכסא התחתון, שהחיות דמלכות נושאות אותו. וגם בחיות אלו, מאיר השם מ"ב, כמו בחיות דז"א, שהשם הזה מכסה על החכמה. וזה שכתוב **ושתים מכסות את גויותיהנה.** דהיינו, שמכסות הארת החכמה שבגוף החיות, בכח השם מ"ב שמאיר בהם. וז"ש, **לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד** כדי להכיר את הקב"ה, בשמו וכבודו, שהוא המלכות הנקראת שם וכבוד, להיות אחד. דהיינו בהארה אחת. כי כמו שהשם מ"ב מכסה החכמה בחיות דז"א, כך מכסה החכמה בחיות דמלכות. ומה שאמר מקודם לכן, בביאור הכתוב לאיש שתים חוברות איש, שהחיות מגלות החכמה, אין זה במקומם עצמם, אלא ברגלי החיות שהן בחינת נה"י דחיות, ששם מאירים הכינויים, שה"ס הכנפים המגלות החכמה. כנ"ל. אבל בגוף החיות, ששם מאירים השמות, נמצאת החכמה מכוסה בהם. כנ"ל.

תעב) **ארבעין ותמניא רתיכין** וכו': ארבעים ושמונה מרכבות המכוסות בעצמן, שהן מכוסות מצד האדם היושב על הכסא שהוא

(דפו"י דף מ' ט"ד *) דף מ"א ט"א)

ז"א, **בסוד מ"ח אותיות.** ומאתים אחרות **חקוקות בעצמן,** שביחד הן רמ"ח, **כנגד** רמ"ח אברי הגוף, כולן שולטות על הכסא למטה, שה"ס המלכות, כחשבון רמ"ח **מצוות** עשה **שבתורה בסוד, זכור.**

תעג) **ההוא אדם נטיל** וכו': האדם ההוא, היושב על הכסא, לקח לכל רמ"ח מצוות אלו ולכל סודות האלו של רמ"ח אברי הגוף, והושיב את סודם לתוך הכסא הקדוש, ובהם התעלה הכסא בשס"ה מצוות אחרות, של לא תעשה, בסוד **שמור.**

פירוש. סוד רמ"ח מצוות עשה, הם ממשיכים חסדים מכוסים, מפני שהם באים מחג"ת דז"א, שהם חסדים מכוסים כנ"ל. ונחלקים לפי ג' הקוין שבז"א, אשר ב' הספירות חסד וגבורה, שה"ס ב' קוין ימין ושמאל הנמשכים לו מבינה, הם מאתים, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות, וספירת ת"ת שהיא הקו האמצעי, שהוא בחינת ז"א עצמו, המתקן ב' הקוין דבינה, נבחן לארבעים ושמונה, כי יש בו י"ב צירופי הויה, שבכל אחת ד' אותיות, והם מ"ח. ומכאן יצא המספר רמ"ח, מאתים מחסד וגבורה. ומ"ח מת"ת. ומכונים ג"כ רמ"ח **אברי הגוף, כי** ז"א נקרא גוף, שעיקרו הוא ג' ספירות חג"ת, שבהם רמ"ח בחינת כנ"ל.

וז"ש, **ארבעין ותמניא רתיכין טמירין בגרמייהו טמירין בסטרא דההוא אדם.** מ"ח מרכבות המכוסות בעצמן, כלומר, שהחכמה מכוסה ונעלמת בהן, שהן מכוסות מצד האדם הזה, היושב על הכסא, שה"ס ז"א, שהוא הקו האמצעי, ובו שולטים חסדים מכוסים. **ברזא דארבעין ותמניא אתוון,** שהן סוד מ"ח אותיות, מי"ב צירופי הויה, שבקו האמצעי כנ"ל. **ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו** שהם

מחסד

דגופא, ואותיב ברזא דילהון לגו כרסייא קדישא. ובהו אסתלקת כרסייא, בתלת מאה ושתין והי פקודין אחרנין ברזא דשמור.

תעד) כרסייא עילאה, אפיק כל אינון, מגו חד מבועא טמירא גניזא

הסולם

מאמר הכנפים

מחסד וגבורה, שהם ב' קוין שבז"א שלוקח מבינה, שכל אחד מהם הוא במספר מאה, והם מאתים. שביחד הם רמ"ח, והם **לקביל שייפין דגופא**, דהיינו כנגד רמ"ח אברי הגוף כנ"ל. **וכלהון שלטין על כורסייא לתתא, שרמ"ח בחינות חסדים מכוסים אלו שבחג"ת דז"א**, שולטות על המלכות, שנקראת כסא. דהיינו ששולטים למעט הג"ר דחכמה שבמלכות, שלא תאיר אלא ממטה למעלה, שה"ס ו"ק דחכמה. ובעת הזווג שולטים עליה לגמרי, שמחזירים את המלכות להיות חסדים מכוסים כמו רמ"ח דז"א. **כחושבן פקודי אורייתא ברזא דזכור**. דהיינו כרמ"ח מצוות עשה, שהן בסוד זכור. כי ז"א ה"ס זכור, והמלכות ה"ס שמור. ורמ"ח מצוות עשה, שהן להמשיך חסדים מכוסים, הן מסוד ז"א, שה"ס **זכור**.

וסוד שס"ה לא תעשה, הן שס"ה תקונים להעלים הג"ר דחכמה דשמאל, המאירים ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה בדרך עליה ממטה למעלה, שהוא ו"ק דחכמה. ולפיכך סוד שס"ה ל"ת הן **בשמור**, שה"ס המלכות, או מחזה ולמטה דז"א, ששם מקום הארת החכמה ממעלה למטה, כי גם מחזה ולמטה דז"א, נבחן לבחינת מלכות, כי הם מתלבשים במלכות. ולפיכך הם במספר שס"ה, כי שלש ספירות וחצי, שהן חצי תפארת ונה"י, יש מחזה ולמטה, שכל אחת מהן בסוד מאה, והם ש"נ בחינות. ולהיותן תקון החכמה שה"ס ג"ר, י"ה, ע"כ נתוסף עליהם ט"ו שבגי' י"ה והם שס"ה בחינות. אמנם כל כוחם של שס"ה תקונים אלו להעלים החכמה שממעלה למטה, ולהמשיכה רק בדרך עליה באים מחג"ת דז"א, ששם הקו האמצעי הפועל כל אלה, וכן החסדים המרובים.

וז"ש, **החוא אדם נטיל לכל הני פקודי**, שהן רמ"ח מצוות עשה, **ולכל הני רזין דשייפין דגופא**, שהם רמ"ח אברים, **ואותיב ברזא דלהון לגו כרסייא קדישא**, שמושיב הארתם בתוך המלכות הנקראת כסא. **ובהו**, בהארת רמ"ח החסדים, **אסתלקת כרסיא, בתלת מאה ושתין וחמש פקודין אחרנין**, ע"י רמ"ח החסדים שהכסא מקבל, מתעלה הכסא למעלה, בשס"ה מצוות, דהיינו שהארת

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכסא, שהוא המלכות, מתקנת להאיר בדרך עליה, ממטה למעלה, בשס"ה דרכים ותקונים שה"ס שס"ה מצוות ל"ת. **ברזא דשמור**, ששס"ה מצוות ל"ת ה"ס **שמור**, שה"ס המלכות. כי רמ"ח מצוות עשה, שהם חסדים מכוסים, מקומם בחג"ת, שה"ס גוף החיות, המקבלים מחג"ת דז"א, שה"ס חסדים מכוסים. וע"כ הם בסוד **זכור**, שהוא ז"א. ושס"ה מצוות ל"ת, שהם בהארת חכמה, מקומם במלכות, כי אין הארת החכמה מגילה אלא במלכות. או בתנהי"מ שמחזה ולמטה דז"א, שהם שייכים למלכות. וע"כ הם בסוד **שמור**, שהוא מלכות.

ואין לשאול, הרי בכמה מקומות בזהר, אומר ששס"ה הוא בג"ר, ורמ"ח הוא בו"ק, בסו"ה **שמי** עם **י"ה**, הם בגימטריא שס"ה. **זכרי** עם **ו"ה**, הם בגימטריא רמ"ח. הרי ששס"ה הוא בסוד י"ה, שהם ג"ר, ורמ"ח הם בסוד ו"ה שהם ו"ק. הענין הוא, כי שס"ה לאוין הם תקוני החכמה שה"ס ג"ר, וע"כ הם בסוד י"ה. ורמ"ח הם תקוני החסדים שהם ז"א, וע"כ הם ו"ה, אמנם מקום הארתם, הוא בהיפך, שרמ"ח שהם חסדים מכוסים מאירים בחג"ת שהוא בחינת ז"א, וג"ר דגוף. ושס"ה שהם תקוני חכמה אינם מאירים אלא בתנה"י דז"א ובמלכות, שהם ו"ק דגוף. כמו שנתבאר לעיל.

תעד) כרסייא עילאה אפיק וכו': הכסא העליון, שהוא בינה, הוציא כל אלו, תרי"ג אורות, מתוך מבוע אחד גנוז שנגנז השולט עליו. המבוע ההוא אין מי שיודע אותו, ואין מי שיסתכל בו. עליו כתיב, ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה.

פירוש. כי כל הגורם והמתקן את ג' הקוין, הוא המסך דחירק של הקו האמצעי (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) שהוא הממעט את הג"ר דחכמה, והוא המיחד הימין והשמאל המגלים החסדים בסוד רמ"ח והחכמה בסוד שס"ה, כנ"ל בדבור הסמוך. והמסך הזה שואב כחו ממלכות דמדת הדין הנגנזת באמא עלאה. וז"ש, **כרסייא עילאה אפיק כל אינון מגו חד מבועא טמירא גניזא**, שה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, **דאתגניז**, שכחו נגנז באו"א

עלאין

דאתגניז דשלטא עליה. ההוא מבועא ה לית מאן דידע ליה ולית מאן דאסתכל ביה. עליה כתיב, ב) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה.

תעה) וכתיב ו שש מעלות לכסא, ז אלין שית סיטרין לתתא, כגוונא דשית סטרין לעילא. שש מעלות לכרסייא עילאה. שש מעלות לכורסייא תתאה. אלין ואלין, לא יכלין לאסתכלא ולמנדע, ליקרא דכרסייא דעלייהו. כל שכן ח למאן דשרי על כרסייא. כלהו באימתא בדחילו, תחות כרסייא קיימין. נטלין כרסייא עלייהו, ולא ידעו, לאן אתר מתחבראן גופין, כד"א, ג חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה. וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין, שלטין בשמייהו, ואקרי קב"ה בכנוייא.

מסורת הזהר

ב) (איוב כח) תולדות קפג. ג) (יחזקאל א).

חלופי גרסאות

ה בדפוס מונקאטש לית מאן דידע ליה במרובעים נ"א ל"ג מן מאן עד מאן (ויניציא). ו נ"א ל"ג מן שש מעלות עד שש מעלות (קראקא). ז בדפוס מונקאטש מן אלין עד שש במרובעים נ"א ל"ג מן אלין עד שש (ויניציא). ח נ"א למה (קראקא).

הסולם

מאמר

עלאין. ולפיכך, **ההוא מבועא לית מאן דידע ביה** וכו'. כי נגנז באו"א עלאין. וכו'.

תעה) **וכתיב שש מעלות** וגו' : וכתוב, שש מעלות לכסא, שהם חג"ת, ונה"י הכלולים בחג"ת. שהם מחזה ולמעלה. אלו **הם ששה צדדים** למטה, במלכות, שהיא הכסא התחתון, **כעין ששה צדדים** שלמעלה, בבינה, שהיא הכסא העליון. כי יש שש מעלות **לכסא** העליון, שהן חג"ת דז"א, ונה"י הכלולים בחג"ת, ושש מעלות **לכסא התחתון**, שהן חג"ת דחיות שבמלכות ונה"י הכלולים בחג"ת אלו. אלו ואלו אינן יכולות **להסתכל לדעת את כבוד הכסא** השורה עליהן. **כל שכן את מי ששורה** על הכסא, שעל הכסא העליון, שורה חכמה, ועל הכסא התחתון, שורה ז"א. כולן באימה וביראה עומדות **תחת הכסא**. נושאות עליהן הכסא ואינן יודעות לאיזה מקום מתחברים הגופים. כש"א, חוברות אשה אל אחותה כנפים. כדי להעלות את הכסא. ואז כל הכינויים המכסים את שמות הקודש, שולטים על שמותיהם, והקב"ה נקרא בכינוי.

פירוש. כבר נתבאר, שגופי החיות הנושאות את הכסא, הן גופי החיות הנושאות את הכסא העליון, שהוא בינה, שהן חג"ת דז"א, והן גופי החיות הנושאות את הכסא התחתון שהוא מלכות. הן כולן בחסדים מכוסים מחכמה. ורק ברגלי החיות, שה"ס תנה"י, או בכנפיהם, שהם ג"כ בחינת תנה"י. בהם מתגלה

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים

החכמה. ואע"פ שאנו אומרים שגופי החיות הם סוד חג"ת בלבד, עכ"ז נה"י כלולים בהם, והם שש ספירות חג"ת נה"י, אלא שהן כולן למעלה מחזה, וע"כ הן כולן בחסדים מכוסים. וז"ש **שש מעלות לכרסייא עלאה**, שהן חג"ת נה"י שבחג"ת, דחיות דז"א, **שש מעלות לכרסייא תתאה**, שהן חג"ת נה"י שבחג"ת דחיות דמלכות. **אלין ואלין לא יכלין לאסתכלא למנדע ליקרא דכרסייא דעלייהו, כל שכן** וכו', מפני שהם בחסדים מכוסים מהכמה, כנ"ל. **כלהו באימתא בדחילו** וכו', שהם ביראה מלגלות החכמה. מפני שחג"ת הם ג"ר דגוף, ואם היתה החכמה מתגלה בהם היו מתגלות הג"ר דחכמה, אשר המסך דחירק דקו אמצעי מטיל אימה שלא לגלותם. והנה ימין ושמאל דגוף כשהם מתחברים לגוף אחד, הם מגלות החכמה, כמ"ש בסו"ה לאיש שתים חוברות איש (לעיל באות ת"ע ע"ש). וז"ש, **ולא ידעו לאן אתר מתחבראן גופין**, שהחיות אינן יודעות לחבר הגופים ולגלות החכמה, **כד"א, חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה**, כי רק הכנפים מתחברות אשה אל אחותה, כדי שהחכמה תאיר בדרך עליה, שה"ס כינויים ולא שמות הקודש, אבל הגופות שה"ס השמות הקדושים (כנ"ל אות תס"ג עש"ה), אינם יודעים לחברם ולגלות חכמה. מפני שגופי החיות הם בחסדים מכוסים. וז"ש, **וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין שלטין בשמייהו, שאז בזמן**

הארת

תעו) וכד קיימא כרסייא בכינוייא דחדוה, באתר דאצטריך, כדין אינון חיון תרפינה כנפיהם, ולא שלטין באינון כינויין, וחדוה דילהון בההוא זמנא, דאינון כינויין תרפינה כנפיהם. דהא כדין קב"ה איקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין.

תעז) הה"ד, בעמדם, על קיומייהו. בעמדם, דלא נטלין. אלא דחדאן מחדוה דקדושא. ונהרין, מגו נהירו דנטלין מכורסיא. ועל דא כתיב, ד) **תרפינה כנפיהו. ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין, דקב"ה איקרי בהו.**

מאמר וארא כעין חשמל

תעח) ה) **וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו'. וארא, דהא אסתלק מניה ההוא חיזו,** ט **דחמי לפום שעתא. בג"כ אמר וארא, ולא כתיב ואראה.**

תעט) כעין חשמל, ולא חשמל. כעין: כגוון מלהטא מנצצא, סלקא

מסורת הזהר

ד) (שם) לעיל אות שסח שלח לך רצה. ה) (שם) יתרו מח פקודי תקיט פנחס שיג כי תצא צ **ת"ז** בהקדמה ד' ו: תק"ח צד ט"ד.

חלופי גרסאות

ט נ"א **חמא** לפום שעתא ובג"כ (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

הארת החכמה, נמצאים הכינויים המגלים חכמה, שולטים על השמות הקדושים, שהם בחסדים מכוסים, כלומר, שההנהגה היא על פי הכינויים, ולא על פי השמות הקדושים. וז"ש, ואקרי קב"ה בכנוייא, שבזמן הארת החכמה נקרא הקב"ה בכינוי, ולא בשם. משום שאז הכינויים שולטים ופועלים ולא השמות הקדושים. (עי' היטב לעיל אות תס"ג).

תעו) וכד קיימא כרסייא וכו': וכשהכסא עומד בכינוי של שמחה, כלומר, אחר שהכסא קבל הכינוי המגלה החכמה, במקום שצריכים, דהיינו שבאה לזווג עם ז"א, שאז חוזרת המלכות, שהיא הכסא, לבחינת חסדים מכוסים כמו ז"א (כנ"ל בד"ח בראשית אות ק"ו) ולפיכך, החיות מרפים כנפיהן אז, שאינן שולטות עוד באלו הכינויים והכנפים המגלות חכמה, והשמחה שלהם באותו זמן הזווג, היא, שהכינויים האלו **תרפינה כנפיהם**, דהיינו שלא ישלטו לגלות החכמה, כדי שלא יפריעו את הזווג דז"א ומלכות. **כי אז נקרא הקב"ה בשמות הקדושים האחרים העליונים.** כי השמות הקדושים פועלים אז, ולא הכינויים.

תעז) הה"ד בעמדם על וגו': ז"ש,

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים

בעמדם, שפרושו, **בעמדם על קיומם, בעמדם.** פירושו, **שאינן נוסעות.** לגלות חכמה, כי אין החכמה מתגלה רק בזמן הנסיעה, שפירושו בהופעת ג' קוין בזה אחר זה (כמ"ש בזהר בשלח דף ל"ט ד"ה וג') אלא שעומדים **ושמחים משמחת הקדושה, ומאירים מאור** החסדים **שלוקחים מן הכסא,** שהוא המלכות, שהיא אז בזווג עם ז"א כנ"ל. **וע"כ כתוב, תרפינה כנפיהם. ושולטים השמות העליונים הקדושים האחרים,** דהיינו אל אלקים הוי"ה, **שהקב"ה נקרא** אז **בהם,** ולא בכינויים.

מאמר וארא כעין חשמל

תעח) וארא כעין חשמל וגו': וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב. וארא, חסר ה', **הוא משום שנסתלק ממנו אותה המראה שראה לפי שעה. משום זה אמר וארא, ולא כתוב, ואראה,** עם ה'.

תעט) כעין חשמל ולא וכו': כעין חשמל, כתוב, **ולא חשמל ממש. כעין,** פירושו, **כצבע להט ונוצץ ועולה בצבעיו. כעין,** פירושו, **כמו עין שאינה יכולה להסתכל בהסתכלות**

נמשכת

י בגוונוי. כעין: כגוונא דעינא דלא יכיל לאסתכלא באסתכלותא, אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים, הכי איהו חשמל.

תפ) כ ואית חשמל סתים, דלא אתחזי כלל, אלא מגו מראה סתימא, דלית מאן דיכיל לקיימא ביה, ולאשתמודעא ביה כלל. ואית חשמל דקיימא ל בגוונין, גו נציצו לאנהרא ולאסתכלא לפום שעתא. ודא איהו לתתא, דהא לעילא לא כתיב וארא, אלא וארא. ודא חשמל דאתחזי מ בגוונין, גוון ארגוונא, ירוק, אדום, לבן. סלקא דא, ונחתא דא. נציץ ולהיט, סלקא ונחתא.

תפא) ובג"כ כתיב, כעין חשמל, ולא כתיב נ וארא חשמל, ולא ס וארא החשמל, ע דלאו איהו חשמל, אלא כגוונא דיליה. פ כגוון דאתחזי, הכי צ גוונוי. חשמל דא איהו נהירו, דנקיט נהירו בגויה, ההוא נהירו דאתחזי באינון נציצין, נהירו אחרא דקיק, זהיר ונציץ יתיר אית בגויה, והאי דקאמר הכא, לאו איהו חשמל, אלא כעין חשמל.

תפב) ק בחיזו דקדמאה מה כתיב. ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ולבתר ומתוכה כעין החשמל. והכא בקדמיתא כעין חשמל, ולבתר כמראה אש בית לה ר סביב, מאמצעיתא דגופא לעילא, ומאמצעיתא דגופא ש לתתא.

חלופי גרסאות

י נ"א בגוני (קראקא). כ נ"א ל"ג ואית חשמל (מונקאטש). ל נ"א בגוונוי (דפוסים ראשונים). מ נ"א בגוונוי (דפוסים ראשונים). נ נ"א ל"ג וארא (דפוסים ראשונים ובדפוס מונקאטש הוא במרובעים). ס נ"א ל"ג וארא (דפוסים ראשונים ובדפוס מונקאטש הוא במרובעים). ע נ"א ולא דאיהו (דפוסים ראשונים). פ נ"א כגון (דפוסים ראשונים). צ נ"א מוסיף גו גוונוי (קראקא). ק נ"א מוסיף אלא כעין חשמל כחיזו (ויינציא). ר נ"א מוסיף סביב כעין חשמל בקדמיתא ולבתר כמראה אש (קראקא ודפוס מונקאטש במרובעים). ש נ"א ל"ג לתתא (קראקא ובדפוס ויינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר נמשכת, **אלא סוגר ופותח פותח וסוגר כך הוא החשמל.**

תפ) **ואית חשמל סתים** וכו'; ויש חשמל סתום, שאינו נראה כלל, אלא מתוך מראה סתומה, שאין מי שיכול לעמוד בו ולהכיר בו כלל. ויש חשמל, הנמצא בצבעים תוך התנוצצות להאיר ולהסתכל לפי שעה. וזה הוא למטה. **כי** למעלה **לא כתוב וארא אלא וארא.** וזה **הוא חשמל הנראה בצבעים, בצבע ארגמן ירוק אדום לבן,** שה"ס קו אמצעי, שהוא בצבע ירוק, ובצבע ארגמן, וקו שמאל שה"ס אדום. וקו ימין שה"ס לבן. **זה עולה זה יורד,** כשצבע אחד עולה הצבע האחר יורד, כלומר ששולטים בזה אחר זה. **נוצץ ולוהט עולה ויורד.**

כינוש. ג' חשמלים כתובים. א) בפסוק ד', שכתוב, ואש מתלקחת ונגה לה סביב ומתוכה כעין החשמל. ב) בפסוק כ"ז וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה. ג) להלן ח', פסוק ח'.

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים שכתוב, **וארא** וגו' וממראה מתניו ולמעלה כמראה זהר כעין **חשמלה,** וי"ש, **ואית חשמל סתים דלא אתחזי** וכו' זה הוא החשמל הא' שהוא מתחת רגלי החיות (כנ"ל אות ת"ה ע"ש). **ואית חשמל דקיימא בגוונין גו נציצו** וכו' זה הוא החשמל הב', המאיר לפי שעה ומסתלק, וע"כ כתוב בו וארא חסר ה', **ולא וארא. דהא לעילא לא כתיב וארא אלא וארא** וכו' זה הוא החשמל הג'.

תפא) **ובג"כ כתיב כעין** וכו'; וע"כ **כתוב, כעין חשמל, ולא כתוב, וארא חשמל,** ולא **וארא החשמל,** כי אינו חשמל עצמו, אלא כצבע שלו. וכמו שנראה כך הוא צבעיו, אבל חשמל, זה הוא אור שאוחז אור בתוכו, ומלבד איתו האור הנראה בהתנוצצות שלו, יש בתוכו אור דק המזהיר והנוצץ יותר. ואותו שאומר כאן, אינו חשמל אלא כעין חשמל.

תפב) **בחיזו דקדמאה מה** וכו'; במראה של

תפג) ותלת גוונין הכא, חשמל בקדמיתא. ולבתר אש לגו מינה. ולבתר נוגה. ואינין רזין גליפין גו ת שמא קדישא. אדני בקדמיתא, כעין חשמל. אלהים לבתר, כמראה אש בית לה. ידו״ד לגו מכולא, ונוגה לו. וכולהו תלת גליפאן, גו האי רזא, כלילן בחד, למהוי כולא חד דא א בדא. וע״ד *) יחזקאל אסתכל לעילא, ואסתכל לתתא, גו מהימנותא, ברזין עילאין. ממראה מתניו כו׳ ב

מאמר קול ודבור

תפד) ג ו) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. איהו בלחודוי בדיבורא חדא והא אוקימנא, אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו.

תפה) וכי הני, ותו לא, אלא הני כללא דכלא, הני כללא דכל אורייתא ד והכי נמי זכור ושמור. ובגין דזכור ושמור אינון כללא דכלא, נקט הני דאינון כללא. זכור ושמור. אנכי זכור, לא יהיה לך שמור. וכלא בדיבורא חדא.

תפו) מאי בדבורא חדא. הכי הוא ודאי, בדיבורא חדא ולא בתרין.

מסורת הזהר

ו) (שמות כ) לעיל אות שיב.

חלופי גרסאות

ת נ״א שמהא (קראקא). א נ״א מיסיף בדא ואלין ג׳ שמהן אדנ״י אלהי״ם הוי״ה (מונקאטש במרובעים).

ב נ״א מוסיף ע״כ מצאתי (בכל הדפוסים). ג נ״א עוד לפרשת יתרו (בכל הדפוסים ובדפוס קראקא ליכא מכאן עד סוף הפרשה). ד נ״א הני ול״ג וה״נ (ווינציא).

הסולם

מאמר

של החשמל הראשון (שבפסוק ד׳) מה כתוב, ואש מתלקחת ונגה לו סביב. ואח״כ, ומתוכה כעין החשמל, וכאן (בפסוק כ״ז) כתוב תחילה כעין חשמל, ואח״כ כמראה אש בית לה, ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה, דהיינו מאמצע הגוף ולמעלה ומאמצע הגוף ולמטה.

תפג) **ותלת גוונין הכא** וכו׳: ומפרש. וג׳ אפנים כאן, חשמל בתחילה. ואח״כ אש לפנים ממנה. ואח״כ נגה. והם סודות חקוקים תוך השם הקדוש. אדני הוא תחילה מבחוץ, והוא, כעין חשמל. אלקים אח״כ, והוא כמראה אש בית לה. הוי״ה לפנים מכולם והוא ונגה לו. וכל ג׳ החקיקות בסוד הזה כלולים כאחד, להיות הכל אחד זה בזה. וע״כ יחזקאל, הסתכל למעלה, בז״א, והסתכל למטה תוך האמונה, שהיא מלכות. בסידות העליונים, ממראה מתניו ולמעלה וכו׳. (חסר ההמשך).

מאמר קול ודבור

תפד) **וידבר אלקים את כל הדברים**

(דפו״י דף מ״א ט״א *) ט״ב)

קול ודבור

וגו׳: **וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי** וגו׳, אנכי ולא יהיה לך, הוא בלבד, נאמר בדבור אחד. וכבר העמדנו, אנכי ולא יהיה לך, בדבור אחד נאמרו.

תפה) **וכי הני ותו** וכו׳: שואל, וכי אלו, אנכי ולא יהיה לך, נאמר בדבור אחד, ולמה לא יותר מזה. ומשיב, אלא אלו, אנכי ולא יהיה לך, הם כלל הכל, אלו, הכלל של כל התורה. וגם זכור ושמור כן. שזכור הוא רמ״ח מצוות עשה. ושמור שס״ה ל״ת. ומשום שזכור ושמור הם כלל כל התורה, תפש אלו, לומר שנאמרו בדבור אחד, מפני שהם כלל, שה״ס זכור ושמור, אנכי הוא זכור, ולא יהיה לך, הוא שמור. והכל נאמר בדבור אחד.

תפו) **מאי בדבורא חדא** וכו׳: שואל. מהו בדבור אחד. ומשיב, כך הוא ודאי, בדבור אחד ולא בשנים, משום שהדבור ההוא, הוא נכלל מכל הקולות, והוא שהיה אומר בתוקפם

בגין דהאי דבור, איהו אתכליל מכלהו קלי. ואיהו דהוה אמר בתוקפא וחילא דכלהו, דכל חד וחד ה הוא בטש ביה בלחישו, ואיהו הוה אמר.

תפז) ובגין דכלהו הוו בלחישו ולא אשתמעו, כתיב, ז) וכל העם רואים, ולא כתיב וכל העם שומעים, בגין דלא אשתמעו כלל, אלא כלהו הוו אתיין, וכל חד וחד נשיק להאי דבור בלחישו, כמאן דנשיק בחביבו דרחימותא, ולבתר האי דבור פריש, ואמר מלה, ואכריז לה.

תפח) וע"ד כתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור אנכי ולא יהיה לך. אנכי כללא דכל פיקודי אורייתא, דאינון בכלל זכור, ואיקרון מצות עשה. אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא.

תפט) ומאן דאמר דאיהו רזא דכורסיא, לאו איהו כורסיא בלחודוהי, ולאו הכי, דהא רזא דזכור איהו, ואיהו דכורא. אבל אע"ג דאיהו דכורא, כללא דדכר ונוקבא כחדא איהו.

תצ) ואע"ג דכלא שפיר, אבל אני, דא רזא דברית קדישא, יסודא דעלמא. ו כ' אתכליל בגויה, דא איהו רזא דנוקבא. ובכל אתר כ', דא איהי נוקבא דאקרי כתר.

תצא) ובג"כ כלא איהו כחדא, רזא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא אקרי זכור, דהא דכר לאו איהו בלחודוי, ונוקבא אוף הכי לאו איהי בלחודהא, ולעלמין לא אתפרשן דא מן דא. זכור אתיא בנוקביה, שמור אתיא אוף הכי ברזא דוא"ו, דאיהו דכור"א. בגין דלא מתפרשן דא מן דא.

מסורת הזהר

ז) (שם) ב"ב רצג להלן תצט ז"ח ד' פג ט"ב ט"ד.

חלופי גרסאות

ה נ"א הוה (וינציא). ו נ"א כד (וינציא).

הסולם

מאמר קול ודבור

בכחם של כולם, של כל הקולות. כי כל קול וקול בטש בו, דהיינו שנזדווג עם הדבור, בלחש, והדבור היה אומר.

תפז) **ובגין דכלהו הוו** וכו': ומשום שכולם היו בלחש ולא נשמעו, כתוב, וכל העם רואים את הקולות, ולא כתוב, וכל העם שומעים, משום שלא נשמעו כלל, אלא כולם היו באים וכל אחד ואחד נשק לדבור הזה בלחש, כמי שנושק בחביבות האהבה, ואח"כ פירש הדבור, ואמר דבר, והכריז אותו.

תפח) **וע"ד כתיב וידבר** וגו': **וע"כ** כתוב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, שהם הכלל של זכור ושמור, שהם אנכי ולא יהיה לך. **אנכי**, הוא הכלל של כל מצוות התורה, שהם בכלל זכור, ונקראים מצוות עשה. **אנכי**, הוא כלל של דכר ונוקבא ביחד.

תפט) **ומאן דאמר דאיהו** וכו': **ומי**

(דמו"י דף מ"א ט"ב)

שאמר, שאנכי הוא סוד הכסא, שהוא מלכות. הוא אינו כסא בלבד, ואינו כך, כי אנכי ה"ס זכור, והוא זכר, דהיינו ז"א. אבל אע"פ שהוא זכר, הוא כלל דכר ונוקבא ביחד, שהם ז"א ומלכות.

תצ) **ואע"ג דכלא שפיר** וכו': **ואע"פ** שהכל יפה, אבל אני של אנכי, הוא סוד הברית הקדוש שהוא יסוד העולם, דהיינו יסוד ז"א, שהוא זכר. **כ'** של אנכי, נכללת בתוכו, זה הוא סוד הנוקבא, שהיא מלכות, ובכל מקום **כ'** היא הנוקבא הנקראת כתר. כי מלכות דאצילות נקראת כתר דבריאה, כי מלכות דעליון הוא הכתר לתחתון.

תצא) **ובג"כ כלא איהו** וכו': **ומשום** זה הכל ביחד הוא סוד דכר ונוקבא ביחד, והכל נקרא **זכור**, אלא שהדכר אינו בלבדו, כי הוא כלול עם הנוקבא. והנוקבא גם כן, היא אינה בלבדה, אלא עם ז"א, **ולעולם אינם נפרדים**

תצב) אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא איקרי זכור. מ"ט. בגין דאיהו נטיל לנוקבא, ואכליל לה בגוויה. וע"ד לא אידכר אלא איהו בלחודוי.

מאמר **הסולם** קול ודבור

זה מזה. **זכור** שהוא דכר, **בא** בנוקביה, ושמור שהוא נוקבא, **בא** ג"כ **בסוד הו' דשמור**, שהוא **דכר. כי** אינם נפרדים זה מזה.

תצב) אנכי כללא דדכר וכו': אנכי הוא כלל דכר ונוקבא ביחד, והכל נקרא **זכור**. מה הטעם. הוא משום שז"א לוקח את הנוקבא וכולל אותה בתוכו, וע"כ לא נזכר אלא הוא לבדו. וכשהנוקבא ממשכת את בעלה עמה, והוא, ז"א, **בא** אליה, כש"א, עד שהבאתיו **לבית** אמי, אז היא לוקחת השם, דהיינו השליטה, והכל נקרא **שמור**. מה הטעם. משום שהיא המשיכה אותו אליה, ולקחה אותו. אז כל הבית עומד ברשותה, ואינה נזכרת אלא היא בלבדה. אבל לעולם אינם נפרדים זה מזה.

ביאור המאמר. התורה ניתנה בקול ודבור. שה"ס יחוד דז"א ומלכות, שז"א נקרא קול. והמלכות נקראת דבור. וז"א, ה"ס חסדים, ומלכות ה"ס הארת החכמה. וז"א שה"ס קול הוא ג"ר, והמלכות ה"ס אור נקבה שהיא ו"ק. גם התורה עצמה נחלקת לב' בחינות שהם חסדים וחכמה, שרמ"ח מצוות עשה שה"ס **זכור**, הם חסדים. ושס"ה לא תעשה, שה"ס **שמור**, מגלים ו"ק דחכמה (כמ"ש לעיל אות תע"ג).

וז"ש (באות תפ"ה) **הני כללא דכל אורייתא** וכו' **אנכי, זכור**, דהיינו שכולל רמ"ח מצוות עשה שה"ס חסדים. **לא יהיה לך, שמור**, שכולל שס"ה מצוות לא תעשה, שה"ס הארת ו"ק דחכמה. **וכלא בדבורא חדא** וכו' **ולא בתרין**. כלומר אע"פ שאנכי ולא יהיה לך הם ב' בחינות מיוחדות, שזה חכמה, וזה חסדים, עכ"ז, **לא יצאו** מב' מלכויות, **אלא** ממלכות אחת, דהיינו **בדבורא חדא**, במלכות אחת, **ולא בתרין**, ולא בשתי מלכויות. והטעם הוא, **בגין דהאי דבור**, משום שהמלכות הזו המשפעת חכמה, **איהו אתכליל מכולהו** קלי, היא נכללה מכל הקולות, שהם חסדים, **ואיהו דהוה אמר**, והמלכות, שהיתה אומרת הדבור, המגלה חכמה, אמרה, **בתוקפא וחילא דכלהו**, שבכח כל החסדים שקבלה מז"א הנקרא קול, היתה יכולה להשפיע הדבור, שה"ס הארת החכמה.

ויש לדעת, שיש ב' השפעות מזווג ז"א ומלכות הנקראים קול ודבור, **השפעה** א' היא **השפעת החסדים**, ושפע זה יוצא מבין שניהם, שגם קול, שה"ס ז"א נשמע, ההשפעה הב' היא **השפעת החכמה**, והשפעה זו יוצאת מהמלכות הנקראת דבור, בלבדה, וז"א שנקרא קול, אינו משתתף בשפע זה כלל, מפני שאין הארת החכמה מגולה אלא בבחינת ו"ק דחכמה, דהיינו בבחינת אור נקבה שמאיר ממטה למעלה. וע"כ **אם** היה הוא משתתף בהשפעה זו היו מאירות הג"ר דחכמה, דהיינו ממעלה למטה, כמו **אור זכר. ולפיכך נבחן** בהשפעה זו שהדבור, **שה"ס החכמה**, היא בלחש, בלי שמיעת הקול, שהוא השפעת ז"א. כי אין כאן, אלא השפעת הדבור בלבד.

וז"ש (באות תפ"ו) **דכל חד וחד, שכל** קול וקול **הוה בטש** ביה **בלחישו, היה** מזדווג **עם** הדבור בלחש, **ואיהו**, הדבור, **הוה אמר**, היה מגלה החכמה, והקול לא היה משתתף בזה, כנ"ל. וז"ש (באות תפ"ז) **ובגין דכלהו הוו בלחישו**, מפני שכל הזווגים דקול ודבור, היו בלחש, דהיינו בבחינת ו"ק **דחכמה**, מפני שהקול לא השתתף בגילוי, **כתיב וכל העם רואים** את הקולות **ולא כתיב וכל העם שומעים**, כי הקול לא השתתף בהשפעת החכמה אל העם הנקראת ראיה, וע"כ לא יכלו לשמוע הקולות אלא לראותם נכללים בדבור, שה"ס החכמה, בלחש בו"ק. **דלא אשתמעו כלל**. והקולות עצמם לא היו נשמעים. כי אם היו נשמעים עם הדבור, היו מתגלים הג"ר דחכמה, כנ"ל. וז"ש **וכל חד וחד נשיק להאי דבור**, שכל זווג וזווג מקול, שהוא ז"א, שהיה נושק לדבור, שהיא המלכות, היה **בלחישו**, דהיינו שלא להשתתף כלל בהארת החכמה שבדבור, בדומה, **כמאן דנשיק בחביבו דרחימותא**, כמי שנושק בחביבות של אהבה, שה"ס הארת החסדים בלבד, **ולבתר האי דבור פריש ואמר מלה ואכריז לה** ואח"כ כשהדיבור שה"ס המלכות קבלה החסדים מז"א, **הם** מעוררים **בה** הארת החכמה, ונבחן כמו שהדבור מפרש את הארת החסדים שקבלה, לבחינת הארת החכמה כדרכה. והיא שאמרה הדבר, דהיינו החכמה, ומכרזת אותה, דהייט שמגלית אותה לתחתונים, ולא הקול, שהוא ז"א.

וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה, ואתי איהו לגבה, כד"א ח) **עד שהבאתיו אל בית אמי, כדין איהי נטלא שמא, וכלא איקרי שמור. מ"ט. בגין דאיהי אמשיכת ליה לגבה, ונטלת ליה. כדין כל ביתא קיימא ברשותהא, ולא אדכר אלא איהי בלחודהא, ולעלמין לא מתפרשין דא מן דא.**

תצג) **אנכי, רזא דרזין לידעי חכמתא. בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא, נפקא** ז **בוצינא לגלפא משחתא. מדיד בסטרא דא עשר אמין, ונפקו זיקין, בזיקין שבעין** ח **ותרין. ואתלהטן שביבין, נציצין**

מסורת הזהר

ח) (שיר ג) **שמיני צג.**

חלופי גרסאות

ז נ"א בוציצא וכן בכל הדף (וינציא). ח נ"א ואחד (בכל הדפוסים ובדפוס וינציא כתב צ"ע אי גרסינן ע"ב והוו להו רפ"ח נצוצין).

הסולם

מאמר — **קול ודבור**

וז"ש (באות תפ"ח) **ע"ד כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור, אנכי ולא יהיה לך** וכו'. כי אלקים הוא השם המלכות, והיא דברה את כל הדברים האלה שבתורה שיש כלל של זכור, שה"ס רמ"ח עשה, שהם חסדים, וכלל של שמור שה"ס שס"ה ל"ת שהם הארת ו"ק דחכמה. ואע"פ שהיה בזווג עם ז"א שנקרא הוי"ה, עכ"ז, קולו לא נשמע כנ"ל. וע"כ כתוב השם אלקים. והן אנכי, שה"ס חסדים, והן לא יהיה לך, שה"ס הארת חכמה, יצאו שניהם מזווג ז"א ומלכות ביחד, **וז"ש** (באות ת"צ) **אבל אני, דא רזא דברית קדישא יסודא דעלמא, כי אני שבאנכי מורה על יסוד ז"א, כ' אתכליל בגויה, דא איהי רזא דנוקבא, הכ'** נכללה עם יסוד דז"א בזווג, שהיא סוד הנקבה, דהיינו המלכות, **וכג"כ כולא איהו כחדא** וכו' **אקרי זכור,** ומשום זה ז"א ומלכות הם מרומזים יחד **באנכי,** וה"ס זכור, שהוא רמ"ח מ"ע שהם חסדים הכלולים מחכמה. ועד"ז בשמור, שה"ס הארת החכמה בעיקר, גם שם כלולים ז"א ונוקבא ביחד, **וז"ש,** (באות תצ"א) **שמור אתייא אוף הכי ברזא דו'. כי שמר** ה"ס המלכות **והו' שבשמור היא ז"א. אלא** ההפרש הוא שבזכור שולטים החסדים שהם מז"א, והנוקבא שה"ס הארת החכמה נכללת עמו. **וז"ש** (באות תצ"ב) **אנכי** וכו' **אקרי זכור, מ"ט, בגין דאיהו נטיל לנוקבא ואכליל לה בגויה,** כי ז"א הוא עיקר והנוקבא רק נכללת בתוכו, דהיינו שהחסדים הם עיקרים, **אלא** שיש **בהם** התכללות מהארת החכמה. **וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה ואתי איהו לגבה, שאז** המלכות היא השולטת, שה"ס הארת החכמה, והארת החסדים דז"א רק נכללים בחכמה, **וכלא איקרי שמור** וכו', ואז נקרא הכל על שם הנוקבא שמור.

תצג) **אנכי. רזא דרזין** וכו': **אנכי.** סוד הסודות ליודעי החכמה, באותה שעה שאותיות אלו, של אנכי, יצאו בסוד שז"א ומלכות כלולים בהם יחד. אשר אני שבאנכי, הוא יסוד דז"א, ואות כ' שבה, היא המלכות, כנ"ל בדבור הסמוך. **יצא הנר** לחקוק המדה. מדד בצד זה עשר אמות, ויצאו ניצוצים, בשבעים ושנים ניצוצים. והתלהטו להבות, ונצוצים עולים ויורדים. אחר זה, משתככים ועומדים בבחינת עליה למעלה למעלה. מדד בצד האחר עשר אמות, ויצאו גם כן ע"ב ניצוצות כמו באפן הראשון. וכן לכל הצדדים.

פירוש. כל הארה שלמה, יש בה הארת שם מ"ב **בג"ר** שלה, והארת השם ע"ב בו"ק שלה. והוא מטעם, כי מתקון הקו האמצעי, הוא שלא תתגלה החכמה אלא בו"ק, וע"כ השם ע"ב המאיר בהארת החכמה, הוא בו"ק. ובג"ר אין חכמה, אלא השם מ"ב מאיר שם בחסדים מכוסים בחכמה.

וסוד השם מ"ב, מבואר לעיל (בז"ח בראשית אות מ"ז) שד' צדדים יש בכל הארה, שהם **חו"ג תו"מ**, שבכל צד **יש ג' קוין,** כלולים זה מזה, דהיינו תשעה קוין, ועם הכולל, **הם עשר בחינות** לכל צד, **ובארבעה** צדדים, יש מ' בחינות, ועם ב' כוללים של ימין ושמאל שבהם, **הם מ"ב. שז"ס השם של מ"ב אותיות ע"ש. שהוא מאיר בג"ר, ובחסדים מכוסים.**

(דפו"י דף מ"א ט"ב)

וסוד

סלקין ונחתין. לבתר, אשתככו, וקאימו בסליקו לעילא לעילא. מדיד בסטרא אחרא עשר אמין, ונפקו אוף הכי זיקין, בההוא גוונא קדמאה, וכן לכל סטרין.

תצד) אתפשטא בוצינא וסחרא סחור סחור, ואתלהיטו שביבין נציצין, וסליקו לעילא לעילא, ואתלהיטו שמיא. וכל חיילין עילאין כלהו, אתלהיטו ואתנציצו כחדא.

תצה) סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום ומדיד וסחרא מתמן למזרח, וממזרח לצפון, עד *) דאסחר ותב לסטרא דדרום ט כדבקדמיתא.

תצו) לבתר מתגלגלא בוצינא לאסתלקא, וזיקין ושביבין אשתככו, וכדין נפקו אלין אתוון מחקקן מתלהטן נצצין, כדהבא כד אתלהיט בנציצו. כהאי

חלופי גרסאות

ט נוסח אחר כד בקדמיתא (ויניציא).

הסולם

מאמר — קול ודבור

וסוד שם ע״ב, ה״ס הארת החכמה היוצאים מג׳ פסוקים ויסע ויבא ויט, שיש בהם רי״ו אותיות, וע״ב תיבות (כמ״ש בזהר בשלח אות קנ״ג) וגם הוא סוד הארת י״ב צירופי הויה, וכשהם מאירים בכל קצה מששה קצוות של ז״א, הם שש פעמים י״ב, שהם ע״ב. ואז מאירה החכמה בנה״י דז״א ובמלכות, שהם בחינת ו״ק.

וז״ש, **בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא**, בשעה שהארת האותיות אנכי, יוצאת בסוד שז״א ומלכות כלולות בו יחד, שאז נמצאת ההארה שלמה, שיש בה הארת החסדים המכוסים מז״א, שבו מאיר השם מ״ב והארת החכמה ממלכות, שבה מאיר השם ע״ב, כנ״ל, **נפקא בוצינא**, שהוא הקו האמצעי **לגלפא משחתא** לחקוק המדה, דהיינו למעט הג״ר דחכמה, וליחד הקוין ימין ושמאל זה בזה, ולהוציא הארת ג׳ קוין, מיוחדים וכלולים זה בזה. **מדיד בסטרא דא עשר אמין**, דהיינו שהוציא בצד אחד, מד׳ צדדים חו״ג תו״מ, ט׳ קוין, שעם הכולל הם עשר בחינות, המכוונות עשר אמות, שה״ס הארת השם מ״ב המאירה באותו הצד, כנ״ל שה״ס הארת החסדים המכוסים. **ונפקו זיקין בזיקין שבעין ותרין**, שהוא סוד הארת השם ע״ב, המאיר בהארת החכמה. **ואתלהטן שביבין**, כי אין החכמה מאירה אלא ביחד עם הדינים (כמ״ש באדרא זוטא אות ר״ט) המכונים שביבין. **נציצין סלקין ונחתין**, שהתנוצצות מהארת החכמה עולה ויורדת, כי הארת החכמה פעם עולה.

(דפו״י דף מ״א ט״ב *) ט״ג)

דהיינו שמאירה ממטה למעלה, ופעם יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה. עד שבא הקו האמצעי ומתקן אותה שלא תאיר אלא ממטה למעלה. **לבתר**, אחר שהקו האמצעי תקן אותה, **אשתככו וקאימו בסליקו לעילא לעילא** נשתככו ועמדו להאיר בבחינת עליה למעלה למעלה, ולא להאיר עוד ממעלה למטה. **מדיד בסטרא אחרא עשר אמין**, דהיינו שהוציא הארת שם מ״ב גם בצד אחר מד׳ צדדים חו״ג תו״מ **ונפקו אוף הכי זיקין בההוא גוונא קדמאה**, דהיינו ע״ב זיקין, שה״ס הארת שם ע״ב. **וכן לכל סטרין** שבכל ד׳ הצדדים יצאו כך, שהשם מ״ב האיר בג״ר שלהם בחינת חסדים מכוסים, והשם ע״ב האיר בו״ק שלהם בחינת הארת חכמה.

תצד) **אתפשטא בוצינא וסחרא** וכו׳: נתפשט הנר **וסיבב סביב סביב**, ונתלהטו להבות ונצוצות, ועלו למעלה למעלה, ונתלהטו השמים. **וכל הצבאות העליונים כולם** נתלהטו **והתנוצצו יחד**

תצה) **סחרא בוצינא לבתר** וכו׳: אחר זה סיבב הנר מצד דרום, ומודד ומסבב משם למזרח, וממזרח לצפון, עד שמסבב ושב לצד דרום כבתחילה.

תצו) **לבתר מתגלגלא בוצינא** וכו׳: אחר זה מתגלגל הנר להסתלק והניצוצות והלהבות נשתככו. ואז יצאו אלו האותיות חקוקות ולוהטות מתנוצצות כמו זהב כשמתלהט כהתנוצצות

אומנא כד מצרף כספא ודהבא, ואפיק לון מגו אשא מלהטא, בריר וצריף כולא. הכי נמי נפקי אתוון, צריפין ברירן מגו משחתא דבוצינא. וע"ד כתיב ט) **אמרת ה' צרופה. כמאן דמצרף כספא ודהבא.**

תצז) כד נפקו אלין אתוון, נפקו כלהו צריפין, מחקקן, ברירן, נציצין, מלהטן. וישראל כלהו הוו חמאן לון דהוו פרחי באוירא. ואזלין לכל סטרין, ואתו ומתחקקן על לוחי אבנייא.

מסורת הזהר

ט) (תהלים יח) ב"א קג בלק קסז ז"ח בשלח כו.

הסולם

מאמר — קול ודבור

בהתנוצצות. כאומן הזה, כשצורף כסף וזהב, **ומוציאם מתוך אש לוהטת ברור ומצורף לגמרי. כך יצאו האותיות מצורפות וברורות,** מתוך מדת הנר. **וע"כ כתוב, אמרת ה' צרופה. כמי שצורף כסף וזהב.**

פירוש. **אחר שביאר** פעולת הקו האמצעי בכללות, איך שהמשיך הארת השם מ"ב והשם ע"ב, חוזר לפרש פעולת הקו האמצעי בפרטות. שתחילה מפרש ענין תקון קו השמאל. ואח"כ מפרש סדר הארת ג' קוין, איך שמסבבים ומתגלגלים בג' מקומות. ולבסוף מבאר שאחר הגלגול הם נחים ומוציאים ההארות, דהיינו צירופי אותיות התורה, כשהן מצורפות וברורות. ויש לדעת שהארת ג' הקוין בזה אחר זה, מכונה בשם גלגול וסיבוב. כי הדינים שבכל קו הם כמו גלגלים המעבירים ההארה ממקום למקום מקו לקו. (כמ"ש בזהר בלק אות תמ"א) ואפילו כשהקו האמצעי בא למעט ולתקן קו השמאל, נבחן ג"כ **שהתקון בא ע"י גלגול, שמקודם ממשיך את קו הימין, ואח"כ את קו השמאל, ואחר** שממעטו מג"ר דחכמה הוא מיחד אותו עם קו הימין ויוצא הקו האמצעי. **הרי שגם בבואו לתקן את השמאל הוא מתקן ע"י גלגול ג' הקוין בזה אחר זה.**

וז"ש (באות תצ"ד) **אתפשטא בוצינא, שהקו האמצעי נתפשט, וסחרא סחור סחור,** דהיינו שמגלגל ג' הקוין למעט את קו השמאל וליחדו עם הימין, **ואתלהיטו שביבין נציצין,** שמחמת המיעוט נתלהטו הארות קו השמאל עם דינים, **וסליקו לעילא לעילא,** שהארתם עלתה ממטה למעלה. דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה, המאירה רק ממטה למעלה. שזה כל התקון של קו השמאל וע"י פעולת המיעוט הזה, **ואתלהיטו שמיא,** שהקו האמצעי,

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

הנקרא שמים, נתלהט מן הדינים של מסך דחירק, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) **וכל חיילין עלאין כלהו,** דהיינו כל מלאכי מרום, **אתלהיטו ואתנציצו כחדא,** שכולם נתלהטו מחמת הדינים דמסך דחירק דקו האמצעי.

ואחר **שביאר** ענין התקון של קו השמאל, מבאר סדר ההארה המתגלגלת על ג' הקוין **אחר שנתקנו.** וז"ש (באות תצ"ה) **סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום,** שלאחר זה, מסבב הנר, שהוא הקו האמצעי מצד דרום, שהוא קו ימין, ואחר שהמשיך את הקו הימין, מעורר המסך דחירק של עצמו, וז"ש, **ומדייר,** במסך דחירק **וסחרא מתמן למזרח,** שהוא מדת עצמו, הקו האמצעי. **וממזרח לצפון,** וממזרח שהוא הקו האמצעי, **בא** וממשיך הצפון שהוא קו השמאל, **עד דאסחר ותב לפטרא דדרום כבקדמיתא,** שלבסוף, חוזר למדת הימין, שהוא **דרום,** להמשיך חסדים. ונקבע במדת קו ימין.

ואחר **שביאר סדר** הגלגול והנסיעה מבאר המנוחה. וז"ש (באות תצ"ו) **לבתר מתגלגלא בוצינא לאסתלקא.** אחר שגמר הגלגול, הוא מתגלגל להסתלק ולנוח. ואז, **וזיקין ושביבין אשתככו,** שהדינים של כל קו וקו נשתככו. **וכדין נפקו אלין אתוון, מחקקן** מקו ימין, **מתלהטן,** מקו שמאל, **נצצין** מקו אמצעי, **כדהבא** וכו'.

תצז) כד נפקו אלין אתוין וכו': **כשיצאו האותיות האלו, יצאו כולן צרופות,** חקוקות, ברורות, מתנוצצות, ולוהטות. וישראל כולם היו רואים אותן שהיו פורחות באויר. ענין ביאת ה' באור ונעשה אויר, שבקו ימין, ה"ס פריחה, **והולכת לכל הצדדים,** לכל ג' קוין, **ובאות ונחקקות על לוחות האבן.**

ות"ח

תצח) ות"ח כד הוו נפקי אלין אתוון ברזא דכללא דדכר ונוקבא, ברירן מחקקן. חד את הוה סליק עלייהו, דהוה רשים וגליף להני אתוון, ומעטר לון, וההוא את אזיל בכולהו, מרזא דבוצינא אתגליף. וההוא את איהו אות ו', דהוא סליק על כל אתוון אחרנין, וגליף לון על כלא.

תצט) ורזא דא, וכל העם רואים א"ת ה"קולות וא"ת ה"לפידים ואת קול השופר, את הקולות, אלין אינון אתוון אחרנין, דהוו נפקין מאינון קולות כדקאמרן, ואתחזון באוירא לעיניהון דכלא.

תק) דכתיב את הקולות, ולא כתיב וכל העם רואים הקולות, אלא את הקולות, אלין אינון אתוון דהוו נפקי מנייהו. ואת קול השופר, דא את ו', דהוה סליק על כל אתוון, וגליף לון, כמא דאיתמר. בגין דרזא דאת ו' איקרי קול השופר, ובג"כ כתיב רואים. וכד שמעו לא שמעו אלא קול מילולא חדא, דכתיב קול דברים אתם שומעים, ההוא קול דאיקרי דברים, דהוא הוה אמר מלה בלחודוי.

מסורת הזהר

י) (שמות כ) לעיל אית תפז. כ) (דברים ד) וישב ופב ואתחנן יח ת"ז תסט ד קד: תק"ח ד צז ט"ג.

חלופי גרסאות

י נוסח אחר מרישא (וינציא מונקאטש).

הסולם

מאמר

תצח) **ות"ח כד הוו** וכו': ובוא וראה כשהאותיות האלו היו יוצאות בכלל דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות, המרומזים במלה אנכי (כנ"ל אות ת"צ) ברורות, חקוקות, אות אחת היתה עולה עליהן, שהיה רושם ומחוקק לאותיות האלו, ומעטר אותם, והאות ההוא הולך בכולן, שנחקק מסוד הנר, שהוא בינה, וגם הוא נקרא משום זה, נר, והאות ההיא היא **אות ו'**, שהוא הקו האמצעי, שהוא עולה **על כל האותיות האחרות**, ומחוקק אותן **על הכל**. כלומר על כל מה שצריכות. כי הקו האמצעי הוא המודד הארת קו שמאל, והוא המיחד הימין והשמאל, והוא המגלגל אותם לגלות הארתם כנ"ל בהסולם (אות תצ"ד).

תצט) **ורזא דא וכל** וגו': **וזה סוד, וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת** קול השופר. **את הקולות**, אלו הם האותיות האחרות שהיו יוצאות מקולות אלו, כמו שאמרנו, שנראו באויר לעיני כל (כנ"ל אות תצ"ה). פירוש הקולות עצמם ה"ס ג' הקוין המתגלגלים בכח הקו האמצעי הנקרא קול, וע"כ נקראים כולם קולות. ואותיות, הם היוצאים מקולות אלו כשהם בזווג עם המלכות הנקראת דבור. וע"כ יש בהם ראיה מצד

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

קול ודבור

המלכות. אבל בקולות עצמם אין ראיה, להיותם בחסדים מכוסים כמו ז"א.

תק) **דכתיב את הקולות** וכו': מביא ראיה שהראיה סובבת על האותיות ולא על הקולות, **כי כתוב, את הקולות, ולא כתוב, וכל העם רואים הקולות, אלא את הקולות.** היינו, משום שאלו **הם האותיות** שיצאו מהם, ולא הקולות עצמם. **ואת קול השופר.** זה הוא **אות ו'** שהיא הקו האמצעי, שהיה עולה על **כל האותיות וחקק אותן כמו שאמרנו. כי סוד אות ו' נקראת קול השופר. ומשום זה,** שסובב על האותיות, **כתוב רואים,** כי בהן נוהג ראיה. **וכששמעו,** שה"ס הארת החסדים, **לא שמעו אלא קול דברים אחד,** שהוא ז"א, הקו האמצעי, **שכתוב, קול דברים אתם שומעים,** דהיינו הקול ההוא **שנקרא דברים,** שהוא היה אומר הדבר בלבדו. פירוש. שז"א היה שולט, **והמלכות שנקראת דברים, היתה כלולה בו בלבד,** וע"כ **כתובה בו שמיעה,** שה"ס הארת החסדים. **אבל האותיות, יצאו בעיקר משליטת המלכות** וז"א היה רק נכלל בה, וע"כ נוהג בהן ראיה, שה"ס הארת חכמה.

ואע"ג

תקא) ואע"ג דכל ישראל חמו יקריה דקב"ה, כ לא הוו חמאן, אלא כמאן דחמי מגו עששיתא, והוו מסתכלן למנדע חכמתא באינון אתוון דהוו נפקי. והוו חמאן נהירו דנהיר מגו נהירו אחרא. וע"ד כתיב, ל) כי לא ראיתם כל תמונה.

תקב) אנכי רזא דזכור, רזא דדכורא, דבטש ואנהיר לדבור, ונפקי אלין אתוון לאתעטרא, ובאלין אתוון הוו חמאן, והוו שמעין מלה דאקרי אנכי, דאיהו אסתכלותא הוו חמאן מנייהו. שמיעה דתיבותא דילהון, הוו שמעין.

תקג) דכתיב קול דברים אתם שומעים. הוא שמיעה, למעבד דברים, מאינון אתוון דהוו חמאן. ואע"ג דקול דברים איהו, ואיהו הוה ממלל, ולא הוה ממלל אלא מלה, דאינון אתוון, כמא דאיתמר.

תקד) אנכי הכא איהו רזא כלל. ופרט, יהוה אלהיך. ה', רזא דזכור. אלהיך, רזא דשמור. ועל דא הכא כלל ופרט, ואורייתא ברזא דא מתעטרא. ל בכלל ופרט, כללא דכל אורייתא. וכל פקודי אורייתא. בגין דאיהו כללא דזכור ושמור כחדא

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג לא הוו חמאן אלא (ווינציא ובדפוס מינקאטש הוא במרובעים). ל ה"ג הסלם נ"א מ"כ אנכי רזא דזכור בכלל (כל הדפוסים).

מסורת הזהר

ל) (שם) בא רסו לעיל אות קה.

הסולם

מאמר

תקא) **ואע"ג דכל ישראל וכו'**: ואע"פ שכל ישראל ראו יקרו של הקב"ה, לא היו רואים אלא כמי שרואה מתוך מראה של זכוכית והיו מסתכלים לדעת חכמה באותיות אלו שהיו יוצאות. והיו רואים אור, המאיר מתוך אור אחר. וע"כ כתוב, כי לא ראיתם כל תמונה. **עששית** אין פרושו כאן, פנס, כרגיל בשאר המקומות, אלא פירושו מראה. כמו ראינוה בעששית (ר"ה כד.).

תקב) **אנכי רזא דזכור וכו'**: אנכי, הוא סוד זכור, שכולל ו"ק ומ"ע וה"ס חסדים בהתכללות מחכמה (כנ"ל אות ת"צ) הוא סוד הדכר, שהוא ז"א, שמזדווג ומאיר לדבור, שהוא המלכות (כמ"ש שם) ויצאו אותיות אלו, אנכי, להתעטר, ובאותיות אלו היו רואים והיו שומעים: הדבר שנקרא אנכי, שה"ס הזווג דקול ודבור (כמ"ש שם) שהוא הת"ת, דהיינו הארת חכמה, היו רואים מהן, מן האותיות. השמיעה של התיבה שלהן, דהיינו צירוף האותיות לתיבה, שהוא ע"י חסדים שנקרא שמיעה, היו שומעים. פירוש. כמו שיש אותיות מפוזרות שאין בהן שום מובן עד שמצטרפות להיות מלים. כך

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

קול ודבור

האותיות המגלות חכמה, אין בהן שום גילוי, עד שמתלבשות בחסדים. ואז נעשו מלים ודיבורים המגלים חכמה. והוא מטעם, שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים.

תקג) **דכתיב קול דברים וכו'**: שכתוב, כי קול דברים אתם שומעים, שפירושו, השמיעה ההיא, שה"ס הארת החסדים, היא, לעשות דברים, דהיינו צירופי תיבות, מאלו האותיות שהיו רואות. כלומר, שהאותיות שה"ס חכמה וראיה, אין להן פעולה, עד שמתלבשות בחסדים, שהם סוד שמיעה. כמ"ש בסמוך. וע"כ נק' קול דברים. שהקול, שה"ס חסדים עושה ומתקן הדברים שה"ס חכמה. **ואע"פ** שקול **דברים** הוא, והוא, ז"א, היה מדבר, שפירושו שז"א, שנקרא קול, הוא השולט (כנ"ל באות ת"ק ע"ש) אבל **לא היה מדבר** אלא הדבר של האותיות האלו, כלומר, שלא היה פועל בחסדים אלא להלביש החכמה היוצאת מאותיות אלו. **כמו שאמרנו.**

תקד) **אנכי הכא איהו וכו'**: אנכי, כאן הוא סוד כלל. שכולל ז"א ומלכות ביחד, (כנ"ל אות ת"צ) ופרט, הוא הוי"ה אלקיך. הוי"ה הוא סוד זכור, שהוא ז"א. אלקיך הוא

תקה) כמא דאוקימנא בספרא דשלמה, בגילופא דעיטורא דאתוון. אנכי: מ א"י דכר. נ"כ נוקבא. ושפיר איהו, והכי קאמר, אני דכר ונוקבא כחדא, דהא נו"ן כפופה איהו נוקבא בכל אתר. אוף הכא אנכי כלא כחדא.

תקו) אמאי נקט אנכי, ולא אני. אלא נ"כ תרי נוקבי אינון, ותנינן, כגוונא דשכינה לתתא, אוף הכי שכינה לעילא. וכלא אשתכח במלת אנכי, בחיבורא חדא. אנכי כללא דזכור, רזא דכל מהימנותא, כללא דעילא ותתא. יו"ד: לעילא לעילא, ראשיתא דכל מהימנותא. נ"כ: תרין נוקבי, *) עילאה ותתאה, תרין עלמין עילא ותתא. א: רזא דקו אמצעיתא, דנטיל מכל סטרין, מעילא ומסטרוי. וע"ד הכא אשתכח כל רזא דמהימנותא.

תקז) ובגין דהכא תליא כלא, בחיבורא חדא, בכללא חדא, שארי בהאי מלה, לאעטרא רזא דאורייתא במלה דא אנכי, כללא דכלא. ה' אלהיך, פרטא דכלא, שמא שלים, דאתגליף עלייהו דישראל תדיר.

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

תקח) ת"ח, מ) ה' אלהים, שם מלא, על עולם מלא. דקיימא איהו בלחודוי,

מסורת הזהר

מ) (בראשית ב) הקסה"ז מח ז"ח בראשית שעד.

חלופי גרסאות

מ בדפוס ויניציא כתב נלע"ד א"נ ו"ה ק"י ה"י כ"כ הר"מ לונזאנו ז"ל.

הסולם

מאמר

סוד שמור, שהוא מלכות, שנמצאים נפרטים בב' שמות. ועל כן יש כאן כלל ופרט. והתורה מתעטרת בסוד הזה בכלל ובפרט. כי אנכי הוא כלל של כל התורה וכל תרי"ג מצוות התורה, משום שהוא כלל זכור ושמור יחד, שזכור ה"ס רמ"ח מ"ע ושמור שס"ה ל"ת.

תקה) כמא דאוקימנא בספרא וכו': כמו שהעמדנו בספרו של שלמה בחקיקה של עיטורי האותיות. אנכי, א"י דאנכי, הן זכר דהיינו ז"א. נ"כ דאנכי, הן נקבה, דהיינו מלכות. ויפה הוא. וכך פירושו. אני, הוא דכר ונוקבא ביחד. כי א"י, היא זכר ונון כפופה היא נקבה בכל מקום. וכ' היא ג"כ נוקבא, שהיא מלכות (כנ"ל באות ת"צ) אף כאן, אנכי, הוא הכל כאחד, דהיינו דכר ונוקבא כאחד, אשר א"י היא דכר ונ"כ היא נוקבא.

תקו) אמאי נקט אנכי וכו': שואל, למה אומר, אנכי, ולא, אני. הרי גם אני מורה על כללות דכר ונוקבא. כנ"ל בסמוך. ומשיב, אלא נ' כ' שתי נוקבות הן. ולמדנו כשם שיש שכינה למטה, שהיא מלכות, כך

(דפרי דף מ"א ס"ב *) ס"ד)

קול ודבור

יש שכינה למעלה, שהיא בינה. והכל נמצא במלת אנכי בחבור אחד. אנכי, הוא כלל של זכור. סוד של כל האמונה, כלל שלמעלה ושלמטה, ומפרש. יוד דאנכי, היא למעלה למעלה ראשית של כל האמונה, דהיינו אבא עלאה. נ' כ' דאנכי, הן שתי נוקבות, העליונה, שהיא בינה, והתחתונה, שהיא מלכות. שהן שני עולמות למעלה ולמטה. א' היא סוד הקו האמצעי הלוקח מכל הצדדים, מלמעלה, שהם חו"ב, ומצדדיו, שהם חסד וגבורה, דהיינו ימין ושמאל הכולל אותם. וע"כ נמצא כאן, כל סוד האמונה.

תקז) ובגין דהכא תליא וכו': ומשום שהכל תלוי כאן, באנכי, בחבור אחד, בכלל אחד, התחיל במלה ההיא לעטר סוד התורה. במלה זו, אנכי, יש כלל הכל. כנ"ל. הויה אלקיך. הוא פרט הכל, שהוא שם שלם הנחקק על ישראל תמיד.

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

תקח) ת"ח הויה אלקים וכו': בוא וראה, הויה אלקים, שבסו"ה ביום עשות הוי"ה

ואתעטיר בגויה. בגין דלא אשתכח בההוא זימנא עמא ולישן, על מה דאתעטר. ובג"כ הוה מתעטר בגויה, ואקרי ה' אלהים.

תקט) כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, וקבילו אורייתא. כדין אתעטר שמא שלים עלייהו דישראל, ואיקרי אלהיך. וכד אמר משה ה' אלהינו, בגין דאיהו שבחא דישראל, ועמיה אהרן כהנא רבא, ובנוי דמשה מסטרא אוחרא. ביה הוה מתעטר שמא שלים יתיר מישראל, וע"ד הוה אמר ה' אלהינו.

תקי) ועכ"ד אכליל עמיה לכל ישראל, דלא כתיב ה' אלהים, אלא ה' אלהינו, כלא כחדא, לאתעטרא עלייהו. וע"ד אתעטרן ישראל על טורא דסיני, למהוי שמא שלים מתעטרא עלייהו כחדא, דהא מקדמת דנא לא אקרי ה' אלהיך, אלא ה' אלהים.

תקיא) כיון דקבילו ישראל אורייתא, ם סתימא דהוה אסתים בגויה, בההיא שעתא אתפתח, ואתמשך לאנהרא לתתא, ולאתעטרא עלייהו דישראל. ומן אות ם' אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא, ואתעביד ך'.

תקיב) ועל דא תנינן ברזא דאתוון, שיעורא דאת ך', כשיעורא דסתימו להאיר למטה, ולהתעטר על ישראל. ומן אות ם', נפתח ונמשך להאיר למטה, ונעשתה ך'.

הסולם

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

הוי"ה אלקים ארץ ושמים. הוא שם מלא על עולם מלא. כי מקודם לכן נזכר אלקים בלבד, אלא אחר שנשלם העולם במלואו, נזכר הוי"ה אלקים, שהוא שם מלא. שהוא נמצא בלבדו ונתעטר בתוכו. כי בעת ההיא, לא נמצא עם ולשון, על מה שיתעטר. ומשום זה, היה מתעטר בתוך העולם, ונקרא הוי"ה אלקים. סתם.

תקט) כיון דאתו ישראל וכו'; כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני וקבלו התורה, אז נתעטר שם השלם על ישראל, ונקרא הוי"ה אלקיך. וכשאמר משה, הוי"ה אלקינו, משום שהוא שבחם של ישראל, ועמו, אהרן הכהן הגדול ובניו של משה מהצד האחר, וע"כ היה מתעטר בו השם השלם יותר מעל ישראל, וע"כ היה אמר, הויה אלקינו.

תקי) ועכ"ד אכליל עמיה וכו'; ועם כל זה כלל עמו כל ישראל. כי לא כתוב הוי"ה אלקים, אלא הוי"ה אלקינו, דהיינו על הכל ביחד להתעטר עליהם. וע"כ נתעטרו ישראל על הר סיני שהשם השלם יהיה מתעטר עליהם. דהיינו הוי"ה אלקים באחד. כי מקודם לכן לא נקרא הוי"ה אלקיך, אלא הוי"ה אלקים.

תקיא) כיון דקבילו ישראל וכו'; כיון שקבלו ישראל את התורה, ם' סתומה, שהיתה סותמת בתוכה, נפתחה באותה שעה ונמשכה

תקיב) ועל דא תנינן וכו'; וע"כ למדנו בסוד האותיות ששיעור את ך' הוא כשיעור הסתימה של ם' סתומה. והמשיכה של אות ן' למטה הוא שיעור כפול של נ' כפיפה. כי הכל הוא בסוד אחד. והכל היה יוצא, מקול הדברים ההיא, שאמרנו. שכתוב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר.

פירוש. נודע שבשליטת השמאל נסתמים האורות מן המדרגה, ואינה יכולה להאיר לתחתונים. עד שבא הקו האמצעי, ומיחד השמאל עם הימין אז נפתחים האורות. וז"ש, כיון דקבילו ישראל אורייתא, שהוא הקו האמצעי הנקרא תורה, ם' סתימא דהוה אסתים בגויה, דהיינו שמחמת שליטת השמאל נדבקו ד' דפנות המדרגה, שהם דרום, צפון, מזרח, מערב. הנקראים חו"ג תו"מ, זה בזה, בצורת ם' סתומה, וסתמו האורות בתוכם, ולא נמשכו למטה. בההיא שעתא, שקבלו ישראל עליהם את הקו האמצעי, שנקרא תורה, המיחד השמאל, שהוא ב' דפנות, צפון שהוא גבורה, ומערב שהוא מלכות, המקבלת משמאל. עם הימין, שהוא חסד, אז אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא וכו', כי ב' דפנות צפון ומערב של הם' שהם שליטת השמאל, נמשכו לקו ימין של הם', ונתלבשה החכמה

דם' סתימא. ומשיכו דאת נו"ן לתתא, כשיעורא דכפלתא דנו"ן כפופה. דהא כלא ברזא חדא. וכלא הוה נפיק מההוא קול דברים דקאמרן, דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר.

הסולם

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

בחסדים ואז נעשה מן הם' צורת ך' ארוכה, שב' הדפנות צפון ומערב נתדבקו בצד ימין **דם',** ונמשכו כרגל ארוכה למטה. שזה מורה שהאורות נפתחו ונמשכים למטה. וז"ש, **ומן אות ם' אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא ואתעביד ך'.** כי בעת שהם' נפתחה להאיר למטה, ירדו ב' הדפנות צפון ומערב ונתחברו תחת צד ימין ונעשו רגל ארוכה. כנ"ל. שהיא **כצורת ך'.**

וז"ש, **ועל דא** וכו' **שיעורא דאת ך' כשיעורא דסתימו דם' פתימא** שהרגל הארוכה של הך', היא כשיעור ב' דפנות, צפון ומערב, שסתמו את הם'. כי הסתימה של הם' נעשתה מחמת שליטת השמאל, שהוא ב' דפנות צפון ומערב וב' דפנות אלו נתדבקו תחת צד ימין של הם', ועשו אותה לך', נמצא שהרגל הארוכה של הך' היא כשיעור הסתימה של הם'.

ונודע שבעת שאין במלכות אלא חצי המדרגה, דהיינו כתר וחכמה דכלים ונפש רוח דאורות, היא נקראת נ' כפופה, **להיותה** חסרה ג"ר דאורות ובינה ותו"מ דכלים. **ובעת** שהיא משגת ג"ר דאורות ובינה ותו"מ דכלים, היא נקראת ן' ארוכה. וז"ש, **ומשיכו דאת נון לתתא, כשיעורא דכפלתא דנ'** כפופה. כי בעת שמשגת חצי המדרגה החסרה לה, אז נעשתה לן' ארוכה, הרי ששיעור האורות והכלים שבן' ארוכה, הם כפולים מבנ' כפופה.

ונתבאר לעיל (באות תק"ג) **אשר קול דברים,** פירוש, שהקו האמצעי הנקרא קול, הוא מלביש הארת החכמה שבאותיות בחסדים שבימין, אז מצטרפות האותיות לדיבורים, וע"כ נקרא קול דברים. וז"ש, **וכלא הוה נפיק מההוא קול דברים,** דהיינו ע"י שהקו האמצעי מלביש הארת החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, שבזה מצטרפות האותיות לדברים. **דכתיב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. כי אחר** שהקול היה **מצרף האותיות לדברים, דבר ה' כל הדברים וגו'.**

(דפו"י דף מ"א ט"ד)

סליק פרשת יתרו